

MEDDELELSER OM GRØNLAND

UDGIVNE AF

KOMMISSIONEN FOR VIDENSKABELIGE UNDERSØGELSER I GRØNLAND

Bd. 134 · Nr. 3

DEN ØKONOMISKE UDVIKLING

I CHRISTIANSHAAB, JAKOBHAVN OG

RITENBENK DISTRIKTER

1899—1938

AF

E. FRIIS-NIELSEN og P. P. SVEISTRUP

MED 20 TEXTFIGURER, 25 DIAGRAMMER

OG 1 KORT

KØBENHAVN

C. A. REITZELS FORLAG

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI A/S

1944

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
I. Indledning	5
II. Geografiske Forhold	6
III. Klimaforhold	8
IV. Planter og Dyr	11
V. Folkemængden	12
VI. Erhvervsredskaber	18
VII. Fangstens Veksen med Aarstiderne	22
VIII. Hvalfangst	23
IX. Sælfangsten	29
X. Sælfangst til de forskellige Aarstider	39
XI. Individuelle Forskelligheder ved Sælfangsten	42
XII. Fiskerierne	47
XIII. Landjagt og Fuglefangst	54
XIV. Det totale Forbrug	61
XV. Kontantindtægten	70
XVI. Butikssalget 1899—1919	87
XVII. Butikssalget 1919/20—1938/39	112
XVIII. Qutdligssat Kulbrud	146
XIX. Slutning	150
Resumé	154
Litteratur	160

I. Indledning.

Den Afbrydelse af Forbindelsen med Grønland, som Begivenhederne i 1940 fremkaldte, har blandt andet foranlediget, at der er blevet Tid til forskellige Forsøg paa at klarlægge Udviklingen af visse Omraader.

Der foreligger da ogsaa allerede i »Meddelelser om Grønland« en Redegørelse for den erhvervsmæssige Udvikling i Julianehaab Distrikt 1899—1939 (Bd. 131, Nr. 7) og en Oversigt over Befolkningen i Østgrønland, dens Produktion og Forbrug (Bd. 134, Nr. 2), og til disse to Afhandlinger slutter det foreliggende Arbejde sig som en tilsvarende Redegørelse for Udviklingen i Christianshaab, Jakobshavn og Ritenbenk Distrikter i Nordgrønland.

Naar disse tre Distrikter er valgt som Grundlag for Undersøgelsen, skyldes det dels, at de sammen med Julianehaab Distrikt og Østgrønland maa antages at kunne give et samlet Billede af de grønlandske Erhvervsproblemer, dels, at den ene af Forfatterne igennem længere Tjenestegerning i Jakobshavn og Christianshaab har faaet indgaaende Kendskab til disse Distrikters Forhold, og dels, at man ved en Sammenligning mellem detaillerede Oplysninger om Forholdene i de tre Nabo-distrikter kan give et Bidrag til Belysning af en paa en Gang beslægtet og dog relativt forskelligartet erhvervsmæssig Udvikling.

Som Grundlag for Arbejdet er foruden den foreliggende Litteratur, herunder for den ældre Tid særlig Rinks geografiske Beskrivelse og for den nyere Tid den af Styrelsen udgivne Statistik, benyttet en Mængde utrykt Materiale fra Styrelsens Arkiver, herunder Regnskaberne for Kolonierne og for samtlige Institutioner indenfor Distrikterne, skematiske og andre Indberetninger, Fangelister, Forbrugsprotokoller m. m.

Vi takker Direktør OLDENDOW for, at han har stillet hele dette Materiale til Disposition for en videnskabelig Undersøgelse, og for den Interesse, han i det hele har vist vort Arbejde. Endvidere takker vi de af Styrelsens Tjenestemænd, der har haft specielt Kendskab til Distrikternes Forhold, for Meddelelse af mange betydningsfulde Oplysninger; denne Tak gælder særlig Udstedsbestyrer L. H. KRISTIANSEN og cand. mag. PAUL M. HANSEN, der har ydet vore Undersøgelser en meget værdifuld Bistand. Endvidere takker vi Dr. phil. PAUL GELTING for

forskellige Oplysninger vedrørende Distrikternes Plantevækst og Assistent ARNE HANSEN for værdifuld Assistance ved Bearbejdelse af Talmaterialet.

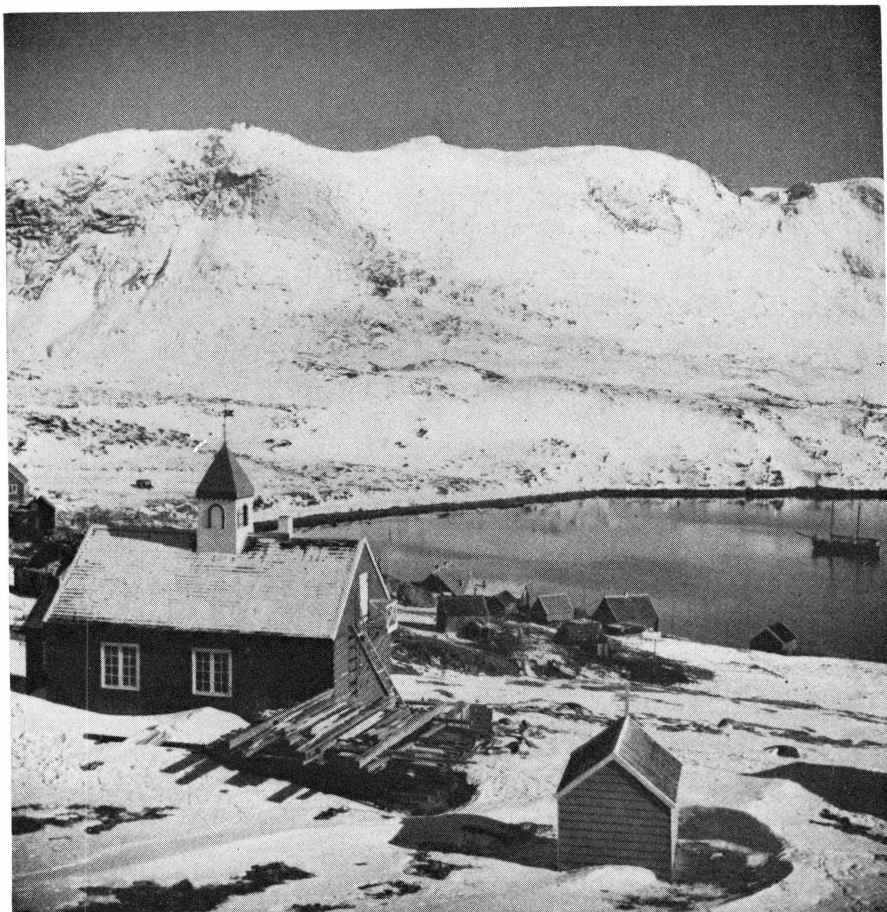
II. Geografiske Forhold.

Christianshaab, Jakobshavn og Ritenbenk Distrikter omfatter Diskobugtens Østkyst, det meste af den sydlige Del af Diskobugten, det meste af den sydlige Del af Nugsuaq-Halvøen og den nordligste Del af Øen Disko (begge Sider af Vaigattet). Nordgrænsen gaar i en Linie Øst—Vest fra 70° n. Br. $50^{\circ}20'$ v. L. til $70^{\circ}35'$ n. Br. $53^{\circ}35'$ v. L. Vestgrænsen dannes i Størstedelen af Distrikterne af Diskobugten undtagen mod Nordvest, hvor Grænsen gaar over Øen Disko i nordvestlig Retning fra $69^{\circ}35'$ n. Br. $52^{\circ}15'$ v. L. til $70^{\circ}16'$ n. Br. $53^{\circ}35'$ v. L. (jfr. Oversigtskortet), medens Distrikterne mod Øst naar Indlandsisens Rand, og Sydgrænsen gaar langs ca. $68^{\circ}30'$ n. Br.

Hele den sydlige Del af Omraadet indtil Jakobshavns Isfjord er henlagt til Christianshaab Distrikt, medens Jakobshavn Distrikt omfatter Fastlandets Kyst indtil $69^{\circ}54'$ n. Br. samt den østlige Del af Arveprinsens Ejland. Ritenbenk Distrikt omfatter Resten, d. v. s. den vestlige Del af Arveprinsens Ejland, den sydlige Del af Nugsuaq-Halvøen og den nordlige Del af Disko.

De nuværende Grænser har bestaaet siden 1896, medens der før den Tid gentagne Gange er foretaget Ændringer i Distrikternes Udstrækning. Saaledes hørte hele Diskobugten under Christianshaab før 1746, da Jakobshavn blev selvstændigt Handelssted og Christianshaabs Nordgrænse lagt ved Isfjorden. 1763 udskiltes Egedesminde fra Christianshaab, 1807 Bopladsen Nivaq og ca. 1885 Grønne Ejland, saa Distriktet fik sit nuværende Udseende. Kolonistedet, som oprindeligt anlagdes paa sin nuværende Beliggenhed, flyttedes 1826 (1) til Claushavn for dog atter i 1829 at blive flyttet tilbage igen. — Skønt Jakobshavn først blev selvstændigt Handelssted i 1746, havde Stedet dog bestaaet som Loge under Christianshaab siden 1741. Efter en Udvidelse i 1745 omdannedes Logen til Koloni i 1782. — Efter at Jakobshavn i de første Aar efter Oprettelsen havde forsynet den nordlige Del af Distriktet med Varer, oprettedes i 1755 en Koloni ved Ritenbenk, idet den dog i første Omgang lagdes, hvor Udstedet Sarqaq nu ligger. I 1770 indskrænkedes Stedet til Loge for atter i 1790 at blive Koloni. I 1781 flyttedes Kolonien til sin nuværende Beliggenhed. 1804 lagdes Udstedet Nugssuaq under Umanak, 1825 atter under Ritenbenk for endelig i 1896 igen at blive lagt under Umanak, hvorunder det siden har hørt¹⁾.

¹⁾ Paa Nordgrønlands Landsraadmøde i 1939 besluttedes at indstille Udstedets Nedlæggelse.

phot. JETTE BANG.

Fig. 1. Kolonien Christianshaab.

Distrikternes Overflade er relativt lavest mod Syd og hæver sig mod Nord til et udpræget Alpelandskab omkring Vaigattet. Det højeste Punkt i Christianshaab Distrikt er paa 663 m og beliggende Syd for Kangersuneq, i Jakobshavn Distrikt Qapiarfik i Distriktets nordøstlige Hjørne paa 821 m og i Ritenbenk Distrikt Pyramiden paa Disko paa 1919 m.

I Christianshaab Distrikt findes en stor, flad Slette mellem Kolonistedet og Udstedet Claushavn, medens den sydlige Del af Distriktet bestaar af relativt lave Højdedrag. I Jakobshavn Distrikt er Landet forholdsvis lavt mellem Kolonistedet og Udstedet Rodebay, men hæver sig langs Atasundet til et forrevet Bjerglandskab. Ritenbenk Distrikt er helt igennem præget af Fjelde, der som Regel naar helt ud til Kysten og kun levner et ganske smalt Forland. En Undtagelse herfra er dog Terrænet omkring Mudderbugten i det nordøstlige Hjørne af Disko.

III. Klimaforhold.

Klimaet er udpræget arktisk, og Middeltemperaturen ligger flere Grader under Nul. Nøjagtige Maalinger findes kun for Jakobshavns Vedkommende, og disse er (2) gengivet i Tabel 1. — Af Tabellen fremgaar, at Temperaturen er positiv fra Midten af Maj til Slutningen af September, negativ den øvrige Del af Aaret. Den koldeste Maaned er Februar med en Gennemsnitstemperatur mellem $\div 12^{\circ}$ og $\div 20^{\circ}$ Celsius. Den varmeste Maaned er Juli med en Gennemsnitstemperatur paa ca. 8° .

Tabel 1. Middeltemperaturer ved Jakobshavn 1881—1938.

Mean temperature at Jakobshavn 1881—1938.

Maaned	1881— 1900	1911— 1915	1916— 1920	1921— 1925	1926— 1930	1931— 1935	1936— 1938
Januar	$\div 18,0$	$\div 16,3$	$\div 16,0$	$\div 17,3$	$\div 10,1$	$\div 14,1$	$\div 14,9$
Februar.....	$\div 20,5$	$\div 19,2$	$\div 16,5$	$\div 19,4$	$\div 12,6$	$\div 12,5$	$\div 14,5$
Marts.....	$\div 17,2$	$\div 17,4$	$\div 11,9$	$\div 13,1$	$\div 10,1$	$\div 11,4$	$\div 11,8$
April.....	$\div 10,9$	$\div 9,3$	$\div 10,9$	$\div 7,3$	$\div 5,9$	$\div 6,1$	$\div 8,6$
Maj.....	$\div 0,8$	$\div 0,2$	0,2	0,0	1,5	1,1	0,2
Juni.....	4,8	5,1	3,4	5,0	5,9	6,3	3,1
Juli.....	7,6	7,4	7,1	7,0	8,4	9,2	8,7
August.....	6,1	6,8	7,0	6,4	7,7	7,2	6,9
September.....	1,4	2,9	2,4	1,6	3,7	3,6	2,5
Oktober.....	$\div 3,7$	$\div 2,6$	$\div 4,7$	$\div 3,8$	$\div 3,2$	$\div 3,3$	$\div 5,6$
November.....	$\div 9,8$	$\div 7,4$	$\div 9,4$	$\div 6,1$	$\div 7,3$	$\div 7,5$	$\div 7,4$
December.....	$\div 14,6$	$\div 13,0$	$\div 12,6$	$\div 10,8$	$\div 9,6$	$\div 8,8$	$\div 13,6$
Aarsgennemsn....	$\div 6,3$	$\div 5,3$	$\div 5,1$	$\div 4,8$	$\div 2,9$	$\div 3,3$	$\div 5,1$

I Forhold til det øvrige Grønland er den aarlige Middeltemperatur i Jakobshavn lavere end de sydligere og højere end de nordligere Maalingspladser. I Forhold til Godhavn, der ligger paa omtrent samme Breddegrad, men nærmere ved det aabne Hav, er Jakobshavns Temperatur lavere, og dette gælder særlig Vintermaanederne.

Af ovenstaaende Tabel synes endvidere at fremgaa, at Gennemsnitstemperaturen har været stigende, og at dette særlig skyldes Vintermaanederne. Dette er søgt nærmere belyst i Diagram 1, der indeholder Oplysninger om Temperaturen i de 6 Vintermaaneder November—April. I Diagrammet er opført dels de aarlige Tal og dels et glidende 5-aarigt Gennemsnit.

Af Diagrammet fremgaar, at der har været stærke Variationer fra Aar til Aar, maaske som Følge af varierende Vindretninger. Af særlig Interesse er Kurven over de glidende Gennemsnit. Denne synes at vise,

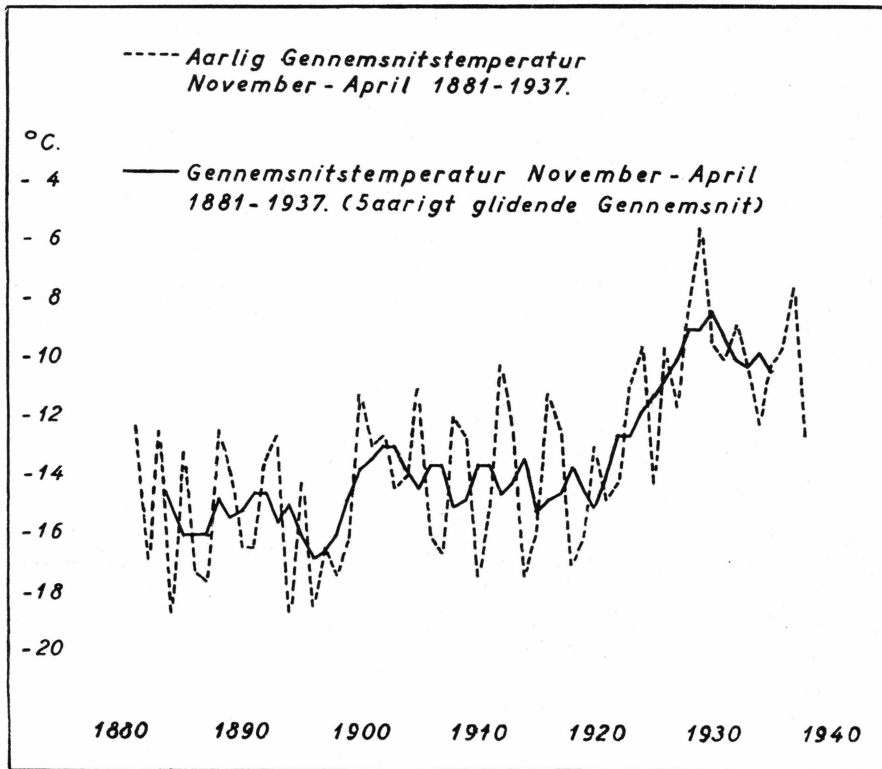

Diagram 1.

at Vintertemperaturen fra 1880 til 1900 har ligget paa omkring $\div 15$ — 16° , fra 1900 til 1920 paa omtrent $\div 14^\circ$ og for de senere Aars Vedkommende paa omkring $\div 10^\circ$. Denne Ændring i Vintertemperaturen har haft en væsentlig Indflydelse paa Erhvervsforholdene. Vi skal senere komme nærmere tilbage til disse Forhold.

Klimaet i Jakobshavn er i Forhold til Klimaet i det øvrige Grønland præget af Stedets Beliggenhed langt fra det aabne Hav og i Nærheden af Indlandsisen. Vi har nærmere belyst dette i Tabel 2, der er hentet fra Statistiske Oplysninger, Tabel 4, 5 og 6, og som udover Tallene for Nedbørsmængden, der kun vedrører 1938, er Gennemsnit for en meget lang Arrække; det viser sig da, at Antal Dage med Nedbør og Nedbørsmængden ved Jakobshavn er forholdsvis lille, Antal Dage med Vindstille stort og Antal Dage med Storm lille, d. v. s. Klimaet bærer i Forhold til det øvrige Grønland Præg af Stedets Beliggenhed i Nærheden af Indlandsisen (mere fastlandspræget).

Vindretningen ved Jakobshavn er særlig om Vinteren udpræget Østen og i mindre Grad Sydøsten, medens de øvrige Vindretninger er uden større Betydning. Den for Grønland karakteristiske varme Føhn,

Tabel 2. Vind- og Vejrforhold ved forskellige grønlandske Stationer.
Wind- and weather conditions at different greenlandic meteorological stations.

Station	Antal Dage med Nedbør <i>Number of days with precipitation</i>	Nedbørs- mængde <i>Amount of precipitation m. m.</i>	Antal Dage m. Vindstille <i>Number of days with calm</i>	Antal Dage med Storm <i>Number of days with gales</i>
Nanortalik	138	976	43,9	14,9
Ivigut	139	1478	— ¹⁾	2,7
Godthaab	139	543	45,6	9,5
Jakobshavn	108	230	98,6	8,9
Godhavn	104	—	63,2	—
Upernavik	84	—	106,1	—
Angmagssalik	158	765	180,8	9,4

¹⁾ Oplysningerne har ikke været komplette, og Gennemsnittet derfor ikke beregnet.

Tabel 3. Uddrag af Kolonibestyrernes halvaarlige Indberetninger.
Resumé of managers half yearly reports.

Aar	Christianshaab			Jakobshavn			Ritenbenk		
	Islæg		Snefald	Islæg		Snefald	Islæg		Snefald
	Fra	Til		Fra	Til		Fra	Til	
1916/17	p. Mar.	u. April	ringe	daarligt		ringe	m. Feb.	u. Maj	ringe
1917/18	u. Dec.	m. Juni	stærkt	m. Jan.	m. Juni	stærkt	u. Dec.	—	stærkt
1918/19	m. Dec.	u. Maj	ret stærkt	m. Feb.	u. Juni	middel	m. Dec.	—	ringe
1919/20	m. Jan.	u. Juni	ret stærkt	(+)p.Feb.	u. Maj	ret stærkt	m. Jan.	m. Maj	ret stærkt
1920/21	m. Jan.	m. Maj	stærkt	daarligt		stærkt	—	m. Maj	—
1921/22	m. Jan.	—	stærkt	p. Jan.	u. April	middel	—	—	—
1922/23	m. Jan.	p. Maj	ringe	daarligt		us. ringe	m. Jan.	p. Maj	ret stærkt
1923/24	p. Feb.	p. Maj	ret stort	usædv. daarligt		stærkt	p. Feb.	m. April	stærkt
1924/25	p. Feb.	p. Juni	us. ringe	usædv. daarligt		ringe	p. Jan.	m. Maj	—
1925/26	u. Jan.	p. Juni	middel	daarligt		ret stærkt	u. Jan.	m. Maj	ret stærkt
1926/27	p. Feb.	upaal.	ringe	daarligt		—	p. Feb.	—	middel
1927/28	usædv. daarligt		ringe	meget daarligt		ringe	p. Feb.	u. Feb.	ret stærkt
1928/29	usædv. daarligt		ringe	meget daarligt		stærkt	meget daarligt		senten Del
1929/30	p. Jan.	m. Feb.	ringe	u. Dec.	m. Jan.	ret stærkt	meget daarligt		ret stærkt
1930/31	m. Feb.	—	ringe	meget daarligt		ringe	u. Feb.	p. Maj	(—)
1931/32	m. Jan.	m. Feb.	ret ringe	p. Jan.	m. Mar.	ringe	p. Jan.	p. Feb.	ringe
1932/33	u. Jan.	u. Mar.	ret ringe	u. Dec.	u. Jan.	middel	p. Jan.	—	ringe (=)
1933/34	u. Jan.	April	ret stærkt	m. Feb.	m. Maj	middel	m. Jan.	m. Maj	stærkt
1934/35	u. Jan.	p. Maj	middel	p. Feb.	p. Mar.	middel	m. Feb.	m. April	stærkt
1935/36	usædv. daarligt		ret stærkt	daarligt		middel	p. Jan.	p. Maj	ringe
1936/37	m. Jan.	u. Jan.	middel	m. Jan.	p. Mar.	stærkt	u. Jan.	—	ringe
1937/38	daarligt		ringe	daarligt		ret ringe	m. Jan.	u. April	ringe

p = primo, u = ultimo, m = medio. (+) = Islæget udstadigt ved Jakobshavn, — = Oplysninger mangler.
 (—) = meget betydeligt Snefald i Februar og Marts. (=) = dog stærkt i Januar og Februar.

der kommer fra Sydøst, er i Omraadet særlig udpræget i Christianshaab, hvor enkelte Føhnvinde kan anrette meget stor Skade baade paa Bygninger og Islæg og dermed ogsaa paa Erhvervet.

Klimasvingningernes Betydning for Befolkningen og dennes Erhverv viser sig yderligere særlig i Islæget og Snefaldet. Disse er ikke oplyst overfor den officielle Meteorologi, men er omtalt i Kolonibestyrernes halvaarlige Indberetninger. Selv om der i disse er et betydeligt Element af Skøn, har vi paa Grund af Oplysningernes Betydning gengivet dem i Tabel 3. Af denne fremgaar, at der er betydelig Korrelation mellem de lave Temperaturer som illustreret i Diagram 1 og et langvarigt Islæg. Nogen absolut Sammenhæng er der dog ikke, idet Storme (specielt Føhn) kan slaa Isen i Stykker, selv om Vinterens Gennemsnitstemperatur har været lav. I de senere Aartier, hvor Gennemsnitstemperaturen har været relativ høj, har man dog et meget ringe Islæg og ikke megen Sne, hvad der ogsaa faar Betydning for Erhvervsmulighederne.

IV. Planter og Dyr.

Floraen i de her omhandlede vestgrønlandske Distrikter tæller godt og vel 200 Arter af højere Planter og er foruden af Magister PORSILD og hans Søn undersøgt af talrige inden- og udenlandske Botanikere.

Paa Grund af Distrikternes Beliggenhed ved Indlandsisens Rand, fjernt fra det aabne Hav, er Vegetationen gennemgaaende kontinentalt præget ligesom en Række af den fugtige Yderkysts karakteristiske Arter mangler eller er sjældne. Til Gengæld er Tørbundsvegetationen veludviklet og de vinterligt snebare, fladere Strækninger dækkes af en spredt Fjeldmarksvegetation, medens man paa Steder, der Vinteren igennem er dækkede af et middeldybt Snelæg, finder Heder domineret af Kantlyng, Rypelyng og Mosebølle. Rensdyrlaver indtager kun en meget beskeden Plads i Vegetationsdækket, hvorfor Renen maa søge sig anden Føde. Paa Steder, hvor Smeltevand fra oversomrende eller længevarende Snelejer overrisler Landet, findes grønne Enge, og hvor Vandet stagnerer, Myr og Sumpvegetationer. Omraadets største Krat er beliggende i Orpigsuit Syd for Christianshaab. Det bestaar væsentlig af Dværgbirk.

Langs Kysten findes, navnlig ved Laguner og Elvmundinger, Strandenge, der dog sjældent har nogen større Udstrækning. Saltbundsplanter er dog mange Steder at finde, selv i Indlandet, idet store Dale af det lavereliggende Kystland, saaledes de store Sletter i Diskobugtens sydøstlige Hjørne, bestaar af unge, nylig hævede Havaflejringer.

Denne Bevoksning kan give Føden til Landdyr som Ryper og Harer, hvis Antal dog synes at variere fra Aar til Aar.

I begrænset Omfang (saavel i Christianshaab Syddistrikt som Ritenbenk Norddistrikt) foreligger der ogsaa Livsbetingelser for Rensdyr. Bestanden har dog aldrig været stor og er nu helt udryddet i Christianshaab Distrikt. Endvidere findes der i alle Distrikter saavel blaa som hvide Ræve; men Bestanden heraf her heller ikke været betydelig.

Befolkningens Livsbetingelser maa derfor væsentlig søges paa Havet eller i de til Havet knyttede Fuglefjelde (udelukkende i Ritenbenk Distrikt) eller paa Øer, der giver Redeplads til Søfugle (Christianshaab Distrikt). Havet er præget af, at der i dette udmunder produktive Bræer, af hvilke de betydeligste er Jakobshavns Isfjord og Torssukataq. I Havet er der Livsbetingelser for Hvaler (af hvilke der i ældre Tid fandtes saa mange, at de dels efterstræbtes af Grønlændere fra hele det øvrige Grønland og senere af europæiske Fangstskibe (Hollændere, Danske)) samt for Sæler. Af Sæler findes følgende Arter (3): Ringsælen, Sortsiden samt undtagelsesvis Remmesælen, spraglet Sæl og en Del Klapmyds i Christianshaab Distrikt. Af disse er Ringsælen den talrigeste. Det er en Standsæl, der yngler i Bunden af Fjordene, og som aldrig søger langt fra Ynglepladsen. De øvrige Sæler, bortset fra den spraglede, er Træksæler, der opholder sig i Distrikterne i Sommer- og Efteraarsmaanederne. Medens RINK (4) fremhæver den store Sæljagt omkring Isfjeldsbanen ved Jakobshavns Isfjord, samt at Sælen stadig indfinder sig paa samme Sted endogsaa foran Husene, gaar Nutidens Erfaringer ud paa, at Antallet af Sæler er ringere end tidligere, og at Grønlænderne nu i høj Grad maa søge deres Jagt i større Afstand fra de beboede Steder.

Endvidere findes der i Havet betydelige Fiskemængder saasom Hellefisk, Uvak (Fjordtorsk), Polartorsk, Helleflynder, Lodde (Angmagsat), Fladfisk, Havkat, Haj og til Tider den almindelige Havtorsk. Nogle af disse er udprægede Polarfisk, medens andre i disse Egne befinder sig ved Nordgrænsen af deres Leveomraade.

V. Folkemængden.

De ældste Oplysninger om Distrikternes Folkemængde findes hos COLLIN (5), der for 1789 oplyser, at der i Christianshaab var 280 Individer, i Jakobshavn 233 og i Ritenbenk 407; disse Oplysninger har vi dog ikke turdet benytte i det følgende, hvor vi som Udgangspunkt har taget den første egentlige Folketælling, der fandt Sted i 1805. Folkemængden for Tiden 1805—1938 er opført i Tabel 4.

Medens Nordgrønlands Befolkning i den undersøgte Periode er omtrent tredoblet, er Stigningen i de tre undersøgte Distrikter tilsammen kun fordoblet (hvis der ses bort fra Qutdliggssat Kulbrud, hvortil der er sket Flytninger fra andre Distrikter, har Stigningen været endnu

Tabel 4. Folkemængden 1805—1938.

Population 1805—1938.

Aar	Christi- anshaab	Jakobs- havn	Ritenbenk		Hele Om- raadet	Umanak og Uper- navik	Hele Nord- grønland
			ialt	uden Qutdligssat			
1805.....	483	270	408	..	1161	797	2530
1840.....	395	285	367	..	1047	817	2747
1860.....	517	381	372	..	1270	1268	3739
1870.....	503	432	494	..	1429	1502	4125
1880.....	489	418	487	..	1394	1663	4263
1885 (³¹ / ₁₂).....	511	410	480	..	1401	1750	4414
1890 —	494	451	481	..	1426	1841	4618
1895 —	501	510	479	..	1490	1922	4862
1900 —	495	551	413 ¹⁾	..	1459	2088	5086
1905 —	477	588	491	..	1556	2284	5539
1910 —	511	569	559	..	1639	2384	5839
1915 —	492	572	604	..	1668	2467	5969
1920 —	506	609	570	..	1685	2508	6114
1925 —	532	624	640 ²⁾	541	1796	2514	6283
1930 —	633	760	675	468	2068	2686	6934
1935 —	655	811	813	505	2279	2733	7403
1938 —	620	781	990	469	2391	2798	7608

¹⁾ Udstedet Nugssuaq (ca. 100 Personer) henlagdes 1896 under Umanak.²⁾ Kulbrudet Qutdligssat oprettet 1924.

mindre). I de tre Distrikter har Stigningen været størst i Jakobshavn, mindst i Christianshaab Distrikt, medens Stigningen for Nordgrønland som Helhed er paavirket af Udviklingen i de to nordligste Distrikter.

Til nærmere Belysning af Befolkningstilvæksten har vi i Tabel 5 beregnet den gennemsnitlige aarlige Stigning i Forhold til Befolkningstallet ved Periodens Begyndelse i Promille. Af denne Tabel fremgaar, at den stærkeste Stigning i Perioden 1805—1938 findes i Jakobshavn

Tabel 5. Den gennemsnitlige aarlige Befolkningstilvækst i ‰.

The average yearly increment of population in ‰.

Aar	Christi- anshaab	Jakobs- havn	Ritenbenk		Hele Om- raadet	Umanak og Uper- navik	Hele Nord- grønland
			ialt	uden Qutdligssat			
1805—40.....	÷ 5,2	1,6	÷ 2,8	..	÷ 2,8	0,7	2,5
1840—60.....	15,5	16,9	0,7	..	10,6	27,6	17,9
1860—80.....	÷ 2,7	4,9	15,5	..	4,9	15,6	7,0
1880—1900.....	0,6	15,9	÷ 7,6	..	2,3	12,8	9,7
1900—20.....	1,1	5,3	19,0	..	7,7	10,1	10,1
1920—38.....	12,5	15,7	40,9	÷ 9,8	23,3	6,4	13,6
1805—1938.....	2,1	14,2	10,7	1,1	8,0	18,9	15,1

phot. JETTE BANG.

Fig. 2. Handelens Bygninger ved Jakobshavn.

Distrikt (14,2 ‰ aarlig), den ringeste i Christianshaab Distrikt (2,1 ‰ aarlig), hvilket maa ses i Forbindelse med, at Nivaq i 1807 og Grønne Ejlande i 1885 overførtes til Egedesminde Distrikt. Gennemsnittet for Nordgrønland er omtrent som for Jakobshavn Distrikt, men væsentlig større end for de tre Distrikter sammenlagt; den stærke Befolkningstilvækst i Nordgrønland som Helhed skyldes for en væsentlig Del, at Tilvæksten i de to nordligste Distrikter har været 18,9 ‰ aarlig af Tallet for 1805. Betragter man Udviklingen i de enkelte Perioder, ser man, at de tre Distrikter sammenlagt i det store og hele har fulgt den almindelige Udvikling af Befolkningstallene med Stagnation 1805—40, stærk Fremgang 1840—60, langsom Fremgang 1860—1900 og stærk Fremgang efter 1900. De enkelte her undersøgte Distrikter kan dog afvige betydeligt fra Gennemsnittet; saaledes var Tilvæksten i Ritenbenk svag i Perioderne 1840—60 og 1880—1900. Den betydelige Nedgang for Ritenbenk 1880—1900 skyldes dog som tidligere nævnt, at Udstedet Nugssuaq i 1896 blev overflyttet til Umanak, og Stigningen i Perioden 1920—38 skyldes særlig de ekstraordinære Forhold ved Oprettelsen af Qutdligssat Kulbrud i 1924.

Befolkningens Fordeling i Hovedgrupper er opført i Tabel 6. Af denne fremgaar, at der i samtlige Distrikter paa alle de undersøgte Tidspunkter er forholdsvis mange Enker og Børn, saaledes at den voksne, mandlige Befolkning i 1900 udgjorde 30 ‰ af Totalbefolkningen, medens det tilsvarende Tal for 1938 var 28,5 ‰. For hele Perioden kan man se,

Tabel 6. Befolkningsfordelingen.

State of population.

Aar	Mænd <i>males</i>					Kvinder <i>females</i>				
	Gifte <i>married</i>	Enkemænd <i>widowers</i>	Ugifte <i>unmarried</i>	Under 12 Aar <i>under 12 years</i>	Tilsammen <i>total</i>	Gifte <i>married</i>	Enker <i>widows</i>	Ugifte <i>unmarried</i>	Under 12 Aar <i>under 12 years</i>	Tilsammen <i>total</i>
1900										
Christianshaab	76	6	63	85	230	79	33	69	84	265
Jakobshavn	97	9	42	107	255	97	34	66	99	296
Ritenbenk	63	10	72	60	205	63	29	58	58	208
1910										
Christianshaab	88	5	58	81	232	90	29	66	94	279
Jakobshavn	92	13	74	102	281	92	28	74	94	288
Ritenbenk	88	11	73	93	265	88	33	68	105	294
1920										
Christianshaab	75	6	74	85	240	75	27	80	84	266
Jakobshavn	93	10	85	102	290	93	40	86	100	319
Ritenbenk	83	13	73	100	269	84	30	82	105	301
1930										
Christianshaab	116	4	91	90	301	115	40	85	92	332
Jakobshavn	130	12	95	113	350	131	42	121	116	410
Ritenbenk	109	15	107	117	348	109	40	83	95	327
1938										
Christianshaab	108	8	58	125	299	107	37	50	127	321
Jakobshavn	130	10	73	145	358	130	41	101	151	423
Ritenbenk	162	18	114	193	487	162	52	94	195	503

at den voksne mandlige Befolkning havde forholdsvis mange at forsørge (til en Mandsperson over 12 Aar svarer for de tre Distrikter tilsammen i 1900 2,33 og i 1938 2,61 Kvinder og Børn). For 1930, hvor mere specificerede Oplysninger faas gennem Folketællingsskemaerne, er der pr. Mand mellem 25 og 50 Aar (de egentlige Erhververe) 6,8 Personer (incl. den paagældende selv) at forsørge. Dette stemmer med BERTELSEN (6), der oplyser, at mange døde i en ung Alder, idet den gennemsnitlige Dødsalder i Perioden 1901—30 for Christianshaab og Jakobshavn var 23 for Mænd og 28 for Kvinder og i Ritenbenk 28 for begge Køn.

Befolkningsfordelingen er for de enkelte Aldersgrupper og Køn paa Grundlag af Folketællingen 1930 udregnet i Tabel 7. Denne bekræfter det foran oplyste, at Antallet af Mænd i de erhvervsdygtige Aldersklasser har været forholdsvis lille. Endvidere ser man, at langt den talrigeste Klasse var Børn under 5 Aar; men dette maa ses i Forbindelse

Tabel 7. Befolkningsfordeling i Køn og Aldersgrupper 1930 (¹/₁₀).
State of population, sex and agegroups 1930 (¹/₁₀).

Alder	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk		Hele Omraadet	
	Mænd <i>males</i>	Kvin- der <i>females</i>	Mænd <i>males</i>	Kvin- der <i>females</i>	Mænd <i>males</i>	Kvin- der <i>females</i>	Mænd <i>males</i>	Kvin- der <i>females</i>
Under 5 Aar	53	48	64	57	62	60	179	165
5—9 —	31	25	39	41	36	31	106	97
10—14 —	34	34	32	34	28	28	94	96
15—19 —	37	30	39	48	46	32	122	110
20—24 —	26	33	29	49	38	32	93	114
25—29 —	30	26	34	35	24	34	88	95
30—34 —	13	25	30	30	17	17	60	72
35—39 —	17	24	24	23	28	19	69	66
40—44 —	13	19	14	24	13	9	40	52
45—49 —	11	19	12	7	11	11	34	37
50—54 —	18	13	10	19	10	12	38	54
55—59 —	12	10	11	12	9	12	32	34
60—64 —	2	11	6	9	5	14	13	34
65—69 —	6	4	5	7	2	10	13	21
70—74 —	—	4	3	2	4	7	7	13
75—79 —	—	1	1	1	—	1	1	3
80—86 —	—	—	—	—	—	—	—	—
Uangiven Alder	—	1	1	1	4	7	5	9

med, at der ikke i Grønland har været nogen Tilbagegang i Fødsels-
 hyppigheden (7), der stadig holder sig omkring 40 ‰.

Befolkningens Fordeling paa Kolonier, Udsteder og Boplads er
 nærmere belyst i Tabel 8.

Tabel 8. Befolkningens Fordeling paa Kolonier, Udsteder og Boplads.
State of population at settlements, trading stations and dwelling places.

Distrikt	1866			1911			1938		
	Kol. <i>settle- ments</i>	Udst. <i>trading stations</i>	Bopl. <i>dwelling places</i>	Kol. <i>settle- ments</i>	Udst. <i>trading stations</i>	Bopl. <i>dwelling places</i>	Kol. <i>settle- ments</i>	Udst. <i>trading stations</i>	Bopl. <i>dwelling places</i>
Christianshaab	99	273	168	111	261	125	153	332	135
Jakobshavn	187	107	126	302	177	132	528	138	115
Ritenbenk	84	411	0	129	239	171	119	797 ¹⁾	74
Tilsammen ...	370	791	294	542	677	428	800	1267	324
Hele Nordgrønland .	948	2266	1283	1302	2580	2166	2054	3668	1866

¹⁾ Heri dog medregnet Qutdligssat med 521 Indbyggere.

Af denne fremgaar, at der i de tre her undersøgte Distrikter er den samme Tendens som i Nordgrønland i Almindelighed til at foretage Flytning fra Bopladserne til Udstederne og i Særdeleshed til Kolonierne (8). Flytningstilbøjeligheden har dog været langt mere udpræget til Jakobshavn, der med sine 528 Indbyggere har den største Folke­mængde for en beboet Plads i Nordgrønland. Dette hænger sammen med den store Befolkningskoncentration omkring Mundingen af Isfjorden. Allerede RINK (9) fremhæver, at der paa begge Sider af den $\frac{1}{2}$ Mil brede Munding boede over 500 Mennesker, »som ernæres af et Areal af Havet næppe 1 Miil bredt og 2 Mile langt«. Nu bor der paa det samme

Tabel 9. Antal Danske i Distrikterne.
Number of danes in the districts.

	Christians- haab	Jakobshavn	Ritenbenk
1900	12	4	3
1910	12	8	4
1920	5	10	3
1930	4	19	1
1938	10	20	17

Areal ialt 875 Mennesker. Naar dette fremhæves her, er det en Illustration af, at det kan hævdes, at Befolkningens Fordeling over de ret store Distrikter er meget ujævn.

Det er kendt, at den grønlandske Befolkning tidligere i høj Grad foretog Udflytning i Aarets Løb, saaledes at den om Sommeren søgte Erhvervsmuligheder andre Steder saasom ved Elvene (Laksefangst), paa Angmagssatfangst o. a.. Denne Udflytning, der har haft sin store Betydning for Erhvervsmulighederne, var endnu i 1921 ret almindelig; saaledes omtales den (10) som værende almindelig i Christianshaab Distrikt, medens den for Ritenbenk Distrikt omtales (11) som værende i betydelig Grad i Aftagende. I Løbet af den siden da forløbne halve Menneskealder er Sommerudflytningen yderligere stærkt aftaget. Saaledes er Sommerudflytningen nu intet Steds i de 3 Distrikter en regelmæssig forekommende Begivenhed. Hvor Udflytningen sker, er det kun for kortere Perioder, for Eksempel ved Angmagssatfangst i Juni.

Foruden Grønlændere bor der nogle Danske i de tre Distrikter; disse er udelukkende beskæftigede i offentlig Tjeneste eller knyttet hertil som Familie; deres Antal er opgjort i Tabel 9 for hvert 10. Aar; Antallet af Danske er saaledes ubetydeligt i Forhold til Antallet af Grønlændere, og da de danske ikke deltager i de undersøgte Erhverv, vil Tallet ikke have væsentlig Betydning for den følgende Undersøgelse.

VI. Erhvervsredskaber.

De for Grønlænderne betydningsfuldste Erhvervsredskaber før den danske Tid var Kajakker, Konebaade og Skindtelte. De mest betydende af de paa dansk Initiativ tilkomne er Rifler, Haglbøsser, Træbaade, Isgarn, Aabentvandsgarn, Fiskesnører, Langliner og for de allersidste Aar Motorbaade. Der er i Tabellerne 10, 11 og 12 givet Oplysninger om Antallet af Erhvervsredskaber hvert tiende Aar 1880—1910 og derefter hvert femte Aar til 1935.

For de første Aar mangler Oplysninger for nogle af Redskaberne; man kan derfor ikke slutte, at saadanne ikke fandtes, men formentlig, at de har været af mindre Betydning.

For Ritenbenk Distrikt har vi udeladt Tallene for Kulbrudet ved Qutdligssat, idet disse kun optræder i de to sidste Perioder og for Erhvervsredskabernes Vedkommende vil give et tilsløret Billede af de faktiske Forhold.

Af alle tre Tabeller fremgaar, at Antallet af Konebaade har været i Fremgang til det tyvende Aarhundredes første Aarti (for Ritenbenk til 1925), men derefter har været i endog meget stærk Tilbagegang, saaledes at Antallet nu er langt mindre end i 1880. Antallet af Kajakker har ligeledes været underkastet først Stigning og saa Fald, men langt mindre udpræget. Som nye Baade har man overalt faaet Træbaade, hvoraf der i 1880 kun var 7 mod nu 232. Aarsagen til Overgangen til Træbaade har været Mangelen paa Sælskind til Konebaadernes og Kajakernes Beklædning (jfr. et senere Afsnit om Sælfangsten) samt Træbaadernes bedre Egnethed til Fiskeri. Antallet af Telte er steget noget

Tabel 10. Erhvervsredskaber ved Kolonien Christianshaab 1880—1935.
Means of transport and hunting at Christianshaab 1880—1935.

Aar <i>year</i>	Ka- jakker <i>kajaks</i>	Kone- baade <i>umiaks</i>	Træ- baade <i>wooden- boats</i>	Telte <i>tents</i>	Rifler <i>rifles</i>	Hagl- bøsser <i>shotguns</i>	Aabent- vands- garn		Isgarn	Lang- liner <i>long- lines</i>	Snører <i>fishing- lines</i>
							<i>nets for</i>	<i>seating</i>			
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	<i>in open</i>	<i>under</i>	Stk.	Stk.	Stk.
1880.....	126	13	1	19	137	—	—	—	141	—	—
1890.....	114	16	2	20	112	—	—	—	337	—	—
1900.....	123	15	1	18	131	—	—	—	217	—	—
1910.....	125	17	8	16	142	—	—	—	572	—	—
1915.....	156	18	17	27	133	—	—	—	409	—	—
1920.....	150	19	23	36	128	59	18	510	—	—	—
1925.....	127	20	27	42	143	79	14	389	—	—	—
1930.....	111	15	77	43	185	114	22	377	95	138	—
1935.....	109	11	86	45	151	98	27	367	55	124	—

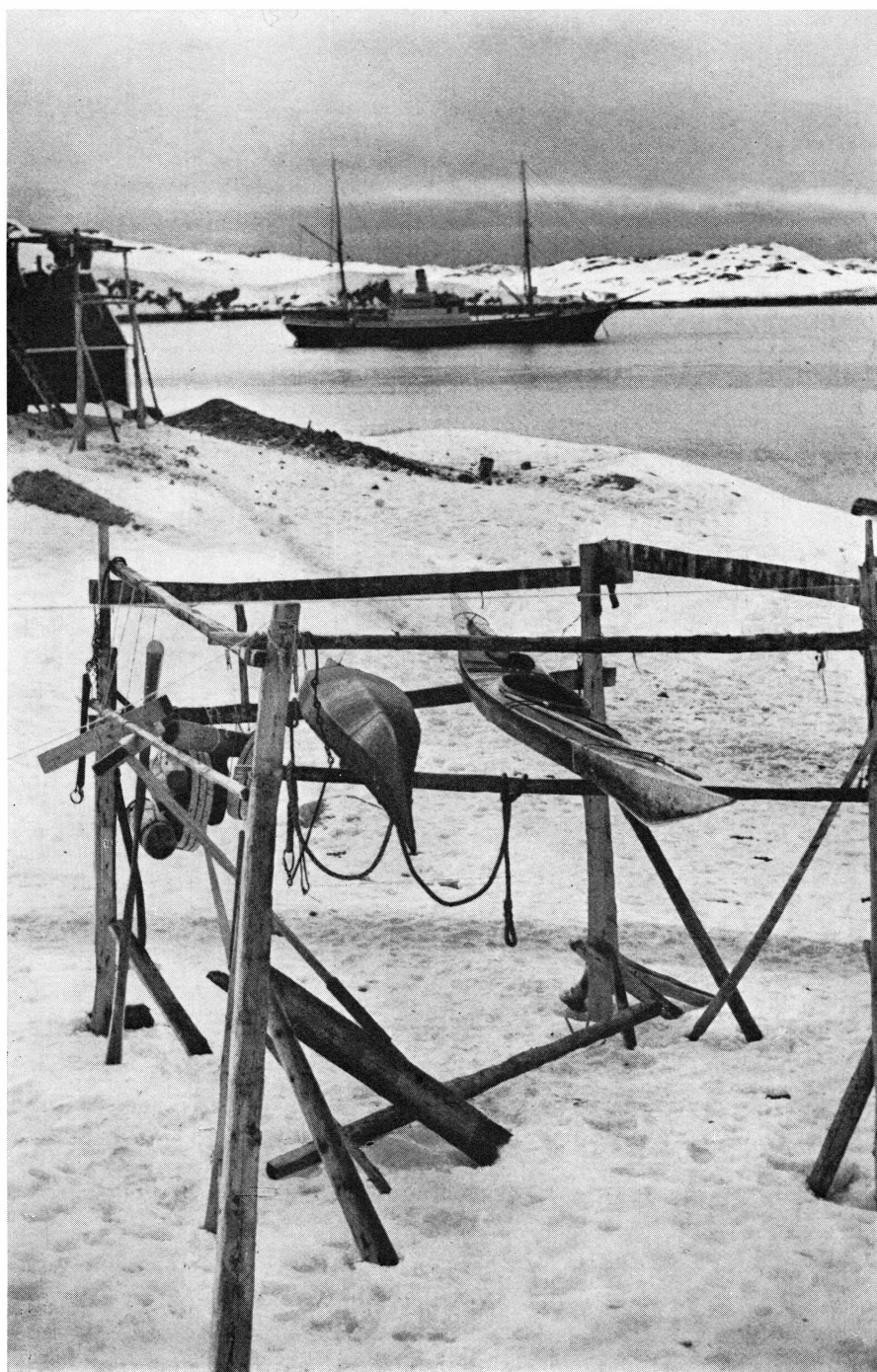

Fig. 3. Kajakstativ.

phot. JETTE BANG.

Tabel 11. Erhvervsredskaber ved Kolonien Jakobshavn 1880—1935.
Means of transport and hunting at Jakobshavn 1880—1935.

Aar <i>year</i>	Ka- jakter <i>kajaks</i>	Kone- baade <i>umiaks</i>	Træ- baade <i>wooden- boats</i>	Telte <i>tents</i>	Rifler <i>rifles</i>	Hagl- bøsser <i>shotguns</i>	Aabent- vands- garn		Isgarn	Lang- liner <i>long- lines</i>	Snører <i>fishing- lines</i>
							<i>nets for sealing in open water</i>	<i>under ice</i>			
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
1880.....	82	5	2	20	97	—	—	48	—	—	—
1890.....	111	8	2	13	102	—	—	76	—	—	—
1900.....	112	12	7	19	104	—	—	87	—	—	—
1910.....	136	14	21	19	135	—	—	205	—	—	—
1915.....	104	14	36	31	107	—	—	191	—	—	—
1920.....	105	13	55	37	125	68	1	532	—	—	—
1925.....	72	11	64	40	100	69	3	181	64	—	—
1930.....	151	6	116	47	122	124	5	225	113	167	—
1935.....	96	3	107	45	113	74	8	86	69	105	—

Tabel 12. Erhvervsredskaber ved Kolonien Ritenbenk 1880—1935.
Means of transport and hunting at Ritenbenk 1880—1935.

Aar <i>year</i>	Ka- jakter <i>kajaks</i>	Kone- baade <i>umiaks</i>	Træ- baade <i>wooden- boats</i>	Telte <i>tents</i>	Rifler <i>rifles</i>	Hagl- bøsser <i>shotguns</i>	Aabent- vands- garn		Isgarn	Lang- liner <i>long- lines</i>	Snører <i>fishing- lines</i>
							<i>nets for sealing in open water</i>	<i>under ice</i>			
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
1880.....	128	13	4	30	112	—	—	168	—	—	—
1890.....	125	12	3	18	113	—	—	248	—	—	—
1900.....	131	13	5	16	119	—	—	287	—	—	—
1910.....	148	18	10	31	170	—	—	536	—	—	—
1915.....	157	21	12	31	171	—	2	411	—	—	—
1920.....	158	19	8	38	160	33	4	518	—	—	—
1925.....	139	17	10	42	137	52	6	349	—	—	—
1930.....	67	10	31	41	119	78	20	163	?	?	?
1935.....	107	2	39	37	139	88	16	353	?	?	?

stærkere end Befolkningstilvæksten; men det bør bemærkes, at medens der i 1880 udelukkende anvendtes lune Telte fremstillet af Sælskind, er nu det overvejende Antal fremstillet af groft Lærred; en Del af disse er fremstillet af Melsække og er ikke saa lune som de gamle Skindtelte, men kan kun tjene som nødtørftigt Læ mod Vind og Vejr.

Af de indførte Erhvervsredskaber har Befolkningen i hele den undersøgte Periode været nogenlunde dækket med Rifler og Haglbøsser, saaledes at Stigningen i det store og hele svarer til Stigningen i Befolk-

ningstallet. Antallet af Rifler svarer ikke til Befolkningstilvæksten, medens Stigningen af Haglbøsser er langt større. Overgangen fra Rifler til Haglbøsser skyldes bl. a., at man i nogen Grad er gaaet over til at jage Sæler med Haglbøsser med paafølgende Harpunering. — De ældste indførte Erhvervsredskaber er af europæiske Materialer forarbejdede Isgarn til Sælfangst, der endnu anvendes paa samme Maade som for over 150 Aar siden (12). Antallet af Isgarn har i alle tre Distrikter først været stigende og derefter faldende, saaledes at der i 1935 var 841 mod 357 i 1880 og 1560, da Antallet var størst, i 1920. Endvidere anvendes

Tabel 13. Antallet af Fangstredskaber pr. 100 Individider.
Number of hunting utensels per 100 individuals.

Aar	1880			1910			1935		
	Chb.	Jkhv.	Rtb.	Chb.	Jkhv.	Rtb.	Chb.	Jkhv.	Rtb. (u. Qutd.)
Kajakker.....	Stk. 26	Stk. 20	Stk. 26	Stk. 24	Stk. 24	Stk. 26	Stk. 17	Stk. 12	Stk. 13
Konebaade.....	2,7	1,2	2,7	3,3	2,5	3,2	1,7	—	—
Træbaade.....	—	—	0,8	1,6	3,7	1,8	13	13	4,8
Telte.....	3,9	4,8	6,2	3,2	3,3	5,5	6,9	5,5	4,6
Rifler.....	28	23	23	28	24	30	23	14	28
Isgarn.....	29	11	34	112	36	96	56	11	48
Haglbøsser.....	—	—	—	—	—	—	15	9	17

et stigende Antal af de kostbare Aabentvandsgarn til Brug ved Fangst af Hvidfisk. Endelig har man til Brug ved Fiskeriet anskaffet Langliner og Snører, særlig i de to sydlige Distrikter.

Vi har derefter i Tabel 13 givet Oplysninger om de væsentligste Fangstredskaber pr. 100 Individider i hvert af de tre Distrikter. I 1880 var Ritenbenk det Distrikt, der var bedst forsynet med Erhvervsredskaber pr. 100 Individider, medens Jakobshavn var det ringest forsynede. I 1910 laa de tre Distrikter nærmere hinanden, dog havde Ritenbenk stadig lidt mere. I 1935 var Ritenbenk endnu foran for Riflers og Haglbøssers Vedkommende, medens Christianshaab laa i Spidsen for de øvrige Redskabers Vedkommende, og Jakobshavn i det store og hele stadig var den daarligst forsynede. For Træbaadenes Vedkommende ligger Ritenbenk langt tilbage for de to øvrige Kolonier, hvilket maa ses i Forbindelse med Fiskeriet, som er mere dominerende ved Christianshaab og Jakobshavn end ved Ritenbenk.

VII. Fangstens Vekslen med Aarstiderne.

Som nævnt er Erhvervsmulighederne varierende med Aarstiderne; disse Muligheder veksler en Del for de forskellige Distrikter, og vi skal i det følgende give nogle Oplysninger om Fangstens Vekslen med Aarstiderne i hvert af de tre Kolonidistrikter.

I Christianshaab Distrikt er der i Vinter- og Foraarsmaanederne nogen Sælfangst, dels ved Hjælp af Isgarn og dels af Sæler, der ligger paa Isen (Utoqfangst). Naar der intet Islæg kommer, indskrænker Fangsten sig til et Minimum. I Maj-Juni er der en Del Fangst af Hvidfisk og Sortsider (Grønlandssæl), der trækker langs Kysten. I Juni fanges Angmagssat, og i de følgende Maaneder (August-September) fanges Fjordsæler fra Kajak og i Garn. Fra Juli til Oktober har der i de senere Aar samtidig været Torskefiskeri og Hajfangst, medens der tidligere ved Udstedet Claushavn har været noget Hellefiskefiskeri. I Forsommeren er der nogen Indsamling af Æg og i de øvrige Sommermaaneder nogen Jagt paa Søfugle, sædvanligvis Maager. Om Vinteren, hvor Fangsten til Tider glipper eller er meget ringe, jages der Ryper og Harer. I den sydlige Del af Distriktet fanges der nogle Ræve, og der har ogsaa tidligere været skudt nogle Renner.

I Jakobshavn Distrikt er der i Vintermaanederne baade Sælfangst, Hajfiskeri og Hellefiskefiskeri fra Isen. Naar Isen ikke lægger sig fast, er Fangstmulighederne minimale og indskrænker sig til lidt Jagt paa Ryper og Harer. I Sommermaanederne er der som i Christianshaab Distrikt nogen Sælfangst fra Kajak, herunder Trækket af Grønlandssælen. I de senere Efteraarsmaaneder gøres der Forsøg med Fangst af Hvidfisk. Hovederhvervet i Jakobshavn er dog Fangst af Hellefisk. Denne tages om Sommeren fra Træbaade lige udenfor Kolonien og om Vinteren fra Isen paa Isfjorden. Endelig er der nogen Fuglefangst.

I Ritenbenk Distrikt er Sælfangsten mere fremherskende end i de to andre Distrikter. Den foregaar om Vinteren væsentlig fra Isen ved Hjælp af Isgarn; samtidig er der en Del Hajfangst. Om Foraaret er der en betydelig Utoqfangst (Sæler, der soler sig paa Isen). I Sommermaanederne er der langs Kysten et forholdsvis betydeligt Træk af de store Grønlandssæler. Hvor denne Fangst ikke er mulig, drives der Hajfiskeri, Forsøg paa Hvidfiskefangst og i Maanederne Juli—September en Del Torskefiskeri. Søfuglejagten er paa Grund af de store Fuglefjelde større end i de to andre Distrikter og omfatter hovedsagelig Alke.

Fangsten i alle tre Distrikter varierer saaledes stærkt med Aarstiden, og Befolkningens Erhvervsmuligheder er stærkt afhængig af Klimaforandringerne. Har Vinteren kun givet et ringe Islæg, og Vejret været stormende, har Fangsten overalt været minimal, og Befolkningen vil under saadanne Forhold overvejende være henvist til Butikken.

phot. JETTE BANG.

Fig. 4. Utoqfangst.

VIII. Hvalfangst.

Da HANS EGEDE i 1721 kom til Grønland og efter hollandske Oplysninger endnu tidligere, var Diskobugten et af Centrene for den grønlandske Hvalfangst. Grønlændere fra hele Kysten søgte hertil for at handle og deltage i Fangsten, idet Hvalbarderne var et nødvendigt Hjælpemiddel for Grønlændernes Eksistens. Barderne brugtes til at surre Baadene, til Fiskesnører etc.. DALAGER omtaler saaledes (13), at Grønlænderne i Midten af det 18. Aarhundrede fra hele Vestkysten foretog Rejser til Diskobugten for at skaffe sig de nødvendige Barder, og anbefaler, da Bardernes Nødvendighed anerkendes, at saadanne forsendes til Butikkerne og sælges i disse. I hvert Fald har Handelen med Barder mellem Grønlænderne gjort Diskobugten til et erhvervsmæssigt

Tabel 14. Indhandling af Hvalspæk 1800—1900.

Trading in of whale blubber 1800—1900.¹⁾

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
	ialt Tdr.	ialt Tdr.	ialt Tdr.
1801—05	614	1142	1296
1806—10	427	544	547
1811—15	0	0	0
1816—20	64	121	198
1821—25	52	469	539
1826—30	0	0	0
1831—35	0	0	148
1836—40	0	6	0
1841—45	74	0	0
1846—50	0	0	0
1851—55	0	0	0
1856—60	0	0	114
1861—65	6	0	0
1866—70	0	17	0
1871—75	0	0	0
1876—80	5	0	0
1881—85	0	0	179
1886—90	113	0	247
1891—95	27	0	4
1896—1900	0	0	0

Centrum, og det er derfor forstaaeligt, at den anden Koloni, der blev anlagt, var Christianshaab, den tredie Jakobshavn.

Som omtalt af BOBÉ (14) har Hvalerne i Diskobugten fra gammel Tid været jaget fra europæiske Fangstskibe. Saaledes har der fra ca. 1720 været Hollændere og senere, særlig efter 1774, danske (norske) Skibe. Fangsten har særlig drejet sig om Grønlandshvalen, og WINGE (15) omtaler, at denne Hval som Regel kom til Bugten i Begyndelsen af December og forblev der til henimod Midten af Juni. Det var, da Skibene først kom til Grønland hen paa Foraaret, af Betydning, at den danske Fangst kunde ske fra Stationer i Land, ligesom det var af økonomisk Betydning, at Fangsten kunde ske af Danske (Nordmænd) og Grønlændere i Forening. Selve Hvalfangstens Størrelse er ikke oplyst; derimod har man gennem Regnskaberne Oplysninger om det Salg af Spæk

¹⁾ "Trade in" and "trade out" are the literal translations of the Danish "indhandle" og "udhandle", which designate the special form of trade intercourse existing between the natives and the store established by the Administration of Greenland. The natives "trade in" such of their hunting products, as the Administration judges that they are able to part with, and for which they receive a uniform price, while the store "trades out" imported foreign commodities, for which the natives pay a price fixed every year by the Administration of Greenland.

til Butikken, som Fangsten gennem det 19. Aarhundrede gav Anledning til, og dette fremgaar nærmere af Tabel 14. Af denne ser man, at der i Aarhundredets første Aarti er indhandlet betydelige Mængder Spæk. Denne Indhandling ophørte i Krigsperioden 1811—15. Efter Freden blev Hvalfangsten forsøgt igen, men efterhaanden opgivet som urentabel, antagelig fordi Bestanden af Grønlandshvaler paa dette Tidspunkt omtrent var udryddet. Den sidste blandede grønlandsk-danske Hvalfangestation forsvandt ca. 1850, og gennem det meste af Aarhundredet var Fangsten af de store Hvaler uden væsentlig Betydning. Der fandtes imidlertid stadig Storhvaler (saasom Finhval, Blaa-hval, Pukkelhval (Knøl)) i Bugten; men disse kunde ikke fanges af Grønlænderne. Paa Styrelsens Initiativ blev der 1923 iværksat Hvalfangst med et specielt egnet Hvalfangerskib »Sonja«, og fra dette er der til de her undersøgte Kolonier indbragt Hvaler, som belyst i Tabel 15. Disse Hvaler flensedes af Grønlænderne, saaledes at Styrelsen fik alt Spækket, medens Kødet tilfaldt Stedets Befolkning for Flensearbejdet. Den til Befolkningens Raadighed staaende Kødmængde er beregnet paa Grundlag af, hvad der

Tabel 15. Indbragte Hvaler fra Styrelsens Hvalfangerskib.
Whales brought in by the whaler of the administration.

	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
1929	1 Knøl (44') (11.000 kg Kød, 1.988 - Spæk)
1930	1 Finhval (68') (21.000 kg Kød, 4.900 - Spæk)
1932	1 Blaa-hval (81') (51.000 kg Kød, 10.422 - Spæk)	1 Finhval (68') (21.000 kg Kød, 5.571 - Spæk)
1934	1 Finhval (59') (18.500 kg Kød, 3.373 - Spæk)
1935	1 Finhval (60') (19.000 kg Kød, 5.438 - Spæk)
1936	1 Finhval (56') (17.500 kg Kød, 2.600 - Spæk)	...	1 Finhval (60') (19.000 kg Kød, 3.418 - Spæk)
1937	1 Blaa-hval (65') (41.000 kg Kød, 5.201 - Spæk)	...	1 Knøl (38') (9.000 kg Kød, 1.897 - Spæk)

indenfor Zoologien vides om, hvilken Kødmenge Dyr af de forskellige Arter, forskellig Størrelse og forskellig Spækmængde normalt maa antages at indeholde (16).

Foruden de store Hvaler findes der i Distrikterne forskellige Arter mindre Hvaler, overvejende Hvidfisk, men ogsaa nogle Narhvaler. Disse er gennem længere Tider fanget ved Hjælp af Aabentvandsgarn, der, efter hvad RINK oplyser (17), havde en Længde af 15—50 Favne, medens de nu skønnes at være mere ensartede (ca. 60 m = 30 Favne lange). Fangsten i Perioden 1862—77 er efter WINGE (18) nærmere oplyst og

Tabel 16. Fangst af Hvidfisk og Narhvaler (overvejende Hvidfisk) 1862—77. 5-aarigt Gennemsnit.

Catch of white whales and narwhals (mostly white whales) 1862—77. 5 year average.

Aar	Christianshaab	Jakobshave	Ritenbenk
	Stk.	Stk.	Stk.
1862/63—1866/67 gsn...	66	40	76
1867/68—1871/72 — ..	117	103	137
1872/73—1876/77 — ..	108	62	147

gengivet i Tabel 16. Fangsten varierer stærkt fra Aar til Aar og bliver meget stor, naar Hvidfiskeflokkene af Isen tvinges sammen i en Vaage, den saakaldte Savssat (19). RINK nævner en saadan ved Claushavn i 1849 og ved Nussaq i 1850, og at der hver Gang fangedes ca. 400 Dyr. Oplysninger om Fangsten indtil 1912 er ikke tilgængelige for Tiden; men fra 1912 findes der Oplysninger i Fangelisterne, og disse er samlede i 5-aarige Perioder i Tabel 17. Af denne fremgaar, at der har været nogen Tilbagegang i 1920'erne, men derefter nogen Stigning igen. Det store Tal for Ritenbenk i Perioden 1930/31—1934/35 skyldes en Savssat

Tabel 17. Antal af fangede Hvidfisk 1911/12—1934/35.

(5-aarige Perioder ialt.)

Number of white whales caught 1911/12—1934/35 (5 year periods total).

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
	Stk.	Stk.	Stk.
1911/12—1914/15 (4 Aar)	364	381	293
1915/16—1919/20	366	361	—
1920/21—1924/25	279	204	—
1925/26—1929/30	258	130	—
1930/31—1934/35	337	113	534

(—) Oplysningerne ufuldstændige.

phot. JETTE BANG.

Fig. 5. Lægebolig og Sygehus ved Jakobshavn.

i 1932—33. Stigningen i de senere Aar ved Christianshaab skyldes formentlig en intensivere Fangst; Antallet af Garn har, som det fremgaar af Redskabsstatistikken, ogsaa været betydeligt stigende. Den største Mængde fangede Dyr fremkommer ved de ovenfor nævnte Savssat (20). Hvor disse har været smaa, tør man antage, at alle fangede Dyr er kommet til Nytte. Ved de rigtig store Savssat er imidlertid meget store Kød- og Spækmængder gaaet til Grunde. Saaledes udtaler PORSILD paa Nordgrønlands Landsraadmøde i 1933 (21), at han har overværet en Savssat, der kun udnyttedes af 2 Pladser; alt foregik planmæssigt og i god Orden, og alt blev udnyttet. Han har ogsaa set den store Savssat, hvor der kom Folk lige fra Egedesminde Distrikt til Umanak Distrikt, og han har aldrig set en saadan Planløshed og Lovløshed som den, der herskede i dette Tilfælde. Der blev dræbt — til Glæde for Hajer — 6 til 8 Gange saa mange Dyr, som der blev taget op paa Isen. Da han den 8. April kørte forbi Pladsen, talte han over 200 Kroppe med Kød og det hele paa. Kritikken har ført til et Forsøg paa en mere rationel Ordning gennem et Regulativ af 13. November 1935 (22), og det tør antages, at man nu drager Omsorg for, at det Antal Dyr, der nedlægges ved en Savssat, nogenlunde svarer til Grønlændernes Behov for Spæk og Kød. Grønlændernes Produktion ved Hvalfangsten kan deles i den i Butikken opnaaede Kontantindtægt ved Salg af Spækket og den direkte Fortæring af Hvalernes Kød. Kontantindtægten, der i det væsentligste maa antages at omfatte alt Spækket, vil blive nærmere belyst

Tabel 18. Hvidfiske-Kødproduktionen 1911/12—1934/35.
Meat production from white whales 1911/12—1934/35.

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Stk.	kg Kød	Stk.	kg Kød	Stk.	kg Kød
1911/12	80	18.000	116	26.100	68	15.300
1912/13	?	?	128	28.800	111	24.975
1913/14	77	17.325	?	?	114	25.650
1914/15	207	46.575	137	30.825	?	?
1915/16	113	25.425	93	20.925	91	20.475
1916/17	60	13.500	69	15.525	85	19.125
1917/18	45	10.125	52	11.700	?	?
1918/19	48	10.800	63	14.175	?	?
1919/20	100	22.500	84	18.900	?	?
1920/21	52	11.700	49	11.025	45	10.125
1921/22	57	12.825	38	8.550	24	5.400
1922/23	37	8.325	31	6.975	27	6.075
1923/24	57	12.825	34	7.650	?	?
1924/25	76	17.100	52	11.700	73	16.425
1925/26	56	12.600	33	7.425	24	5.400
1926/27	43	9.675	13	2.925	40	9.000
1927/28	31	6.975	18	4.050	39	8.775
1928/29	58	13.050	29	6.525	136	30.600
1929/30	70	15.750	37	8.325	?	?
1930/31	66	14.850	12	2.700	92	20.700
1931/32	83	18.675	31	6.975	79	17.775
1932/33	52	11.700	43	9.675	219	49.275
1933/34	32	7.200	7	1.575	43	9.675
1934/35	104	23.400	20	4.500	101	22.725

i Kontantstatistikken. Kødproduktionen kan tilnærmelsesvis beregnes ved som Gennemsnit at sætte Kødværdien af en Hvidfisk til 225 kg. Dette Tal baseres dels paa Skøn af grønlandske Tjenestemænd og dels paa Vejning og Maaling foretaget af Konservator MØHL HANSEN paa Marsvin fanget i danske Farvande.

Den tilnærmelsesvise Beregning af den samlede Kødproduktion for en Aarrække findes i Tabel 18.

Hvor Tal mangler i ovenstaaende Tabel, vil vi fremtidig regne med Gennemsnitstal for hele Perioden.

Det maa bemærkes, at det ikke kan antages, at hele Kødværdien kommer til Nytte, idet Hvidfisken forekommer i Flokke, saaledes at Fangsten paa nogle Tider kan være stor (Savssat), medens der til andre Tider slet ingen Fangst forekommer.

IX. Sælfangsten.

Grønlandernes Hovederhverv har tidligere omtrent udelukkende været Sælfangst og er det endnu i overvejende Grad for Dele af Christianshaab og Jakobshavn Distrikter og omtrent udelukkende for Ritenbenk Distrikt.

Om Sælfangsten i det 18. Aarhundrede foreligger der kun spredte Oplysninger. Handelen med Grønlanderne var omtrent udelukkende baseret paa disses Overskudsproduktion af Spæk. Spækproduktionen har dog paa denne Tid været saa betydelig, at Handelens Udgifter i det væsentligste har kunnet dækkes af Overskuddet ved Transalget, samt at Grønlanderne har været i Stand til udover det Spæk, de solgte til Handelen, at kunne levere saa meget, at der derved har kunnet betales en væsentlig Del af den paa denne Tid byggede Kirke i Jakobshavn (23).

I Begyndelsen af det 19. Aarhundrede var Grønlandernes væsentligste Indtægtskilde endnu Spæk; selv om en Del var Hvalspæk, som omtalt i det foregaaende Afsnit, var Hovedparten i stigende Grad Sælpæk. Salg af Spæk til Butikken (Indhandlingen) er for det 19. Aar-

Tabel 19. Indhandling af Spæk 1804—99.

Trading in of blubber 1804—99.

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
	Tdr.	Tdr.	Tdr.
1804—08 gsntl.	329	274	415
1809—13 —	363	288	360
1814—18 —	205	241	200
1819—23 —	383	285	263
1824—28 —	419	321	410
1829—33 —	417	254	427
1834—38 —	646	218	443
1839—43 —	657	585	595
1844—48 —	648	478	537
1849—53 —	827	484	780
1854—58 —	699	460	603
1859—63 —	800	418	559
1864—68 —	749	460	979
1869—73 —	803	593	967
1874—78 —	651	498	931
1879—83 —	817	589	854
1884—88 —	657	580	910
1889—93 —	579	624	847
1894—99 —	561	662	743

hundrede opført i Tabel 19. Af denne fremgaar, at den samlede Spæk-indhandling har været stærkt stigende indtil Aarhundredets tredie

Tabel 20. Indhandlingen af Spæk pr. Familieforsørger 1804—99.
Trading in of blubber per family 1804—99.

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	kg		kg		kg	
1804—08 gsntl.	341		507		509	
1839—43 —	832		1026		811	
1859—63 —	774		549		751	
1879—83 —	835		705		877	
1894—99 —	560		649		776	

Fjerdedel, hvorefter der kan konstateres nogen Tilbagegang. I Tabel 20 er gengivet Beregningen af Indhandlingen pr. Familieforsørger à 5 Personer, saaledes at en Tønde Spæk er sat til 100 kg.

Af denne Tabel fremgaar, at Befolkningstilvæksten bevirker en langsommere Stigning i den første Periode og et hurtigere Fald i den sidste beregnet pr. Familie. Den største Indhandling pr. Familie var i Jakobshavn i Perioden 1839—43, medens den største Indhandling henimod Aarhundredskiftet var i Ritenbenk Distrikt.

Tabel 21. Sælfangsten 1903—35. (5-aarigt Gennemsnit).

Number of seals caught 1903—35 (5 year average).

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk (u/Quotligssat)	
	store	smaa	store	smaa	store	smaa
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
1903/04—1904/05 (2 Aar)...	3965		5027		6283	
1905/06—1909/10	3449		4007		5950	
1910/11—1914/15	438	3126	—	—	612	5632
1915/16—1919/20	589	2520	561	3138	—	—
1920/21—1924/25	562	2045	449	3191	561	4357
1925/26—1929/30	413	1670	410	2759	—	—
1930/31—1934/35	627	1819	582	3064	673	3669

For indeværende Aarhundrede faas nøjagtige Oplysninger om Grønlandernes Sælfangst fra de tidligere omtalte Fangelister. Den samlede Fangst i de tre Distrikter er i 5-aarige Perioder gengivet i Tabel 21. Af denne fremgaar, at Sælfangsten er gaaet noget tilbage i den sidste Menneskealder. Dette Forhold bliver tydeligere, naar vi som i Tabel 22 beregner Fangsten pr. Familieforsørger. Tilbagegangen har været stærkest i Christianshaab Distrikt og har naaet sit Minimum i Perioden 1925/26—1929/30, en Periode, hvor der var mindst Islæg (jvfr. foran Afsnit III).

Tabel 22. Sælfangsten pr. Familieforsørger 1903—35.
 (5-aarigt Gennemsnit).

Number of seals per family 1903—35 (5 year average).

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk (u/Quddligssat)	
	store	smaa	store	smaa	store	smaa
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
1903/04—1904/05 (2 Aar)...	41,55		42,75		64,00	
1905/06—1909/10	33,75		35,20		53,20	
1910/11—1914/15	4,45	31,75	—	—	5,05	46,60
1915/16—1919/20	5,80	24,90	4,60	25,75	—	—
1920/21—1924/25	5,30	19,20	3,60	25,55	5,20	40,25
1925/26—1929/30	3,25	13,20	2,70	18,15	—	—
1930/31—1934/35	4,80	13,90	3,60	18,90	6,65	36,35

Fangstforhold og Fangstmængde har imidlertid været meget forskellig ved Kolonisteder og Udsteder og Boplads, og vi har derfor i Tabel 23 foretaget en Fordeling af Tallene i Tabel 21. Fangsten har

 Tabel 23. Sælfangsten fordelt paa Kolonier, Udsteder og Boplads
 1903—35. (5-aarigt Gennemsnit).

*Number of seals per settlement, trading station and dwelling place 1903—35
 (5 year average).*

Aar	Christianshaab				Jakobshavn				Ritenbenk (u/Quddligssat)			
	Kolonien settlement		Udst. og Bopl. trad. stat. & dwell. pl.		Kolonien settlement		Udst. og Bopl. trad. stat. & dwell. pl.		Kolonien settlement		Udst. og Bopl. trad. stat. & dwell. pl.	
	store	smaa	store	smaa	store	smaa	store	smaa	store	smaa	store	smaa
	larges	small	larges	small	larges	small	larges	small	larges	small	larges	small
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
1903/04—1904/05(2Aar)	302		3664		1098		3929		779		5505	
1905/06—1909/10	199		3250		805		3202		648		5302	
1910/11—1914/15	32	260	325	2866	81	744	543	2306	43	637	559	4995
1915/16—1919/20	19	216	571	2304	73	492	488	2647	54	427	371	3045
1920/21—1924/25	41	173	521	1872	52	659	397	2532	20	307	541	4050
1925/26—1929/30	31	97	382	1573	82	672	328	2087	51	283	476	3247
1930/31—1934/35	29	63	598	1756	121	902	461	2160	102	384	571	3485

været i stærkest Tilbagegang ved Kolonistederne, og da særlig ved Christianshaab; Forholdet bliver tydeligere, naar vi som i Tabel 24 udregner Fangsten pr. Familieforsørger. Af Tabellen fremgaar, at Fangsten ved Christianshaab er gaaet tilbage fra $16\frac{1}{2}$ til $3\frac{1}{3}$ pr. Familieforsørger, mod Jakobshavn fra $19\frac{1}{2}$ til $9\frac{1}{2}$ Sæler og Ritenbenk fra

Tabel 24. Sælfangsten pr. Familieforsørger fordelt paa Kolonier, Udsteder og Bopladser 1903—35. (5-aarigt Gennemsnit).

Number of seals per family at settlements, trading stations and dwelling places 1903—35 (5 year average).

Aar	Christianshaab				Jakobshavn				Ritenbenk u/Quddligssat			
	Kolonien settlement		Udst. og Bopl. trad. stat. & dwell. pl.		Kolonien settlement		Udst. og Bopl. trad. stat. & dwell. pl.		Kolonien settlement		Udst. og Bopl. trad. stat. & dwell. pl.	
	store larges	smaa small	store larges	smaa small	store larges	smaa small	store larges	smaa small	store larges	smaa small	store larges	smaa small
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
1903/04—1904/05 (2 Aar)	16,60		47,45		19,60		63,80		41,45		69,35	
1905/06—1909/10	11,30		38,40		14,65		54,45		30,55		58,50	
1910/11—1914/15	1,65	13,25	4,10	36,35	1,45	13,25	9,35	39,60	1,65	23,70	5,90	52,60
1915/16—1919/20	1,05	11,85	6,90	27,75	1,20	8,10	7,95	43,25	1,95	15,45	4,30	35,25
1920/21—1924/25	1,50	6,40	6,55	23,60	0,70	8,85	7,90	50,45	0,70	10,75	6,80	50,90
1925/26—1929/30	1,05	3,35	3,90	16,10	0,85	6,95	5,90	37,65	2,85	15,90	6,30	42,85
1930/31—1934/35	1,00	2,20	5,85	17,10	1,15	8,45	8,35	39,15	4,20	15,75	8,05	48,30

41½ til 20. Ogsaa ved Udstederne har der vist sig en betydelig Tilbagegang; i Christianshaab fra 47½ til 23, i Jakobshavn fra ca. 64 til 47½ og i Ritenbenk fra ca. 69½ til godt 56. Sælproduktionen har saaledes i dette Aarhundrede overalt været i Tilbagegang. Særlig i de to sydlige Distrikter kan noget af Tilbagegangen forklares ved, at en Del af Befolkningen er gaaet over til andet Erhverv, og da særlig til Fiskeri. For at beregne Antallet af fangne Sæler i Forhold til Fangerne, har vi skønsvis kaldt de Grønlandere, der har fanget over 10 Sæler pr. Aar, for Fangere og har opført deres Antal, den samlede Sælfangst og Fangsten pr. Fangere for 1904/05 og 1934/35 i Tabel 25. Sælfangsten i de to valgte Aar ligger baade for Christianshaab og Jakobshavn Distrikt en Del over de omliggende Aars Gennemsnit. Det samme gælder for Fangsten ved Ritenbenk i 1904/05, medens Fangsten i 1934/35 nærmest er normal. Nedgangen i Antal kan derfor anses for at være typisk for de to sydlige Distrikter, men noget over normal for Ritenbenk Distrikt. Af Tabellen fremgaar, at Fangsten pr. Fangere i næsten alle Omraader er gaaet tilbage, og denne Tilbagegang er udpræget i alle tre Distrikter. Dette kan antyde, at det er Bestanden, der er gaaet tilbage.

Denne Tilbagegang i Bestanden synes særlig at have omfattet de store Sæler, der kun besøger den grønlandske Kyst i Perioder, og som andet Steds (særlig paa Ynglepladserne) er Genstand for en stærk Efterstræbelse. Nærmere Oplysninger herom kan ikke gives for de tre her undersøgte Kolonier ved Bugten. Derimod har RINK givet Oplysning

Tabel 25. Sælfangsten pr. Fanger 1904/05 og 1934/35.
Number of seals per hunter 1904/05 and 1934/35.

Sted	Antal Fangere med over 10 fangne Sæler pr. Aar <i>Number of hunters with more than 10 seals per year</i>		Antal fangne Sæler <i>Number of seals caught</i>		Antal Sæler pr. Fanger <i>Number of seals per hunter</i>	
	1904/05	1934/35	1904/05	1934/35	1904/05	1934/35
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
Christianshaab	9	3	350	68	39	23
Ikamiut	16	16	1075	600	67	38
Akugdliit	12	16	602	663	50	41
Claushavn	16	10	654	344	41	34
Nordre Huse	16	28	1233	1067	77	38
Eqe	5	9	328	395	66	44
Ialt...	74	82	4242	3137	57	38
Jakobshavn	27	29	1125	1276	42	44
Igdumiut og Pitoqeq	16	17	1288	807	81	47
Rodebay og Qilersiut	24	18	2130	1172	89	65
Atâ	6	7	272	439	45	63
Arssivik og Anâ	7	5	710	540	101	108
Ialt...	80	76	5525	4234	69	56
Ritenbenk	19	18	956	632	50	35
Nugaq	11	6	737	415	67	69
Qeqertaq	12	16	606	719	51	45
Ikorfat	2	5	157	259	79	52
Sarqaq	27	32	2118	1727	78	54
Tartunaq	6	3	479	225	80	75
Ujarasugssuk og Unartoq...	22	14	2175	542	99	39
Ialt...	99	94	7228	4519	73	48

om Fangsten i hele Nordgrønland ca. 1850, og disse Tal har vi sammenlignet med Fangsten i Nutiden, saaledes som det fremgaar af Tabel 26.

Af Tabellen ses, at der har været en betydelig Tilbagegang i Sælfangsten saavel i absolutte Tal som særlig beregnet pr. Individ. Tilbagegangen har været langt større for de store end for de smaa Sæler. Det første maa igen føres tilbage til en Nedgang for de fuldvoksne Grønlandssæler (Sortsider), der udgør Flertallet i denne Gruppe. Derimod er Tilbagegangen for de smaa Sæler, der bestaar af Fjordsæler (Netsider) og ganske unge Grønlandssæler (Blaasider), betydelig mindre. Den Forskydning, der er sket i Forholdet mellem store og smaa Sæler, maa saaledes enten kunne føres tilbage til, at Nedgangen i Bestanden af Grønlandssæler (Sortsider og Blaasider) har været større end Nedgangen i Bestanden af de »faste« Sæler (Fjordsælen), eller at der er sket en

Fig. 6. Kolonien Ritenbenk.

phot. JETTE BANG.

Forskydning i Bestanden af Grønlandssæler fra ældre til yngre Dyr (Sortsider til Blaasider). I begge Tilfælde synes det, som om den mægtige Fangst af Grønlandssæler (Sortsider) paa Ynglepladserne har bevirket en Nedgang i Bestanden og dermed Grønlændernes Erhvervs-muligheder.

Af Sælarter findes der som nævnt Netsider (Fjordsæl) og Sortsider (Blaaside) og de sjældnere forekommende Remmesæl, Klapmyds og spraglet Sæl. Til Brug for den foreliggende Undersøgelse af Befolkningens Ernæringsforhold maa der, da Antallet af fangne Dyr kendes, foretages en skønsmæssig Ansættelse af Spækket og Kødet for saavel store som smaa Sæler. Det kan oplyses, at Distriktslæge KLÆR (24), der har foretaget Vejning af et skønsmæssigt normalt Dyr, har fundet, at dette gav knapt dobbelt saa meget Kød som Spæk, medens RINK (25) anslaaer Fangsten af 18.250 større og 24.000 mindre Sæler i Sydgrønland til at give $3\frac{1}{2}$ Mill. Pund Kød eller gennemsnitlig 41,7 kg og anslaaer paa tilsvarende Maade Spækindholdet pr. Sæl til 27,2 kg. De hyppigst forekommende Sæler i de tre her omhandlede Distrikter er som nævnt for smaa Sæler Netsiden og Blaasiden og for store Sæler Sortsiden. Paa Grundlag af de ovenfor nævnte Oplysninger og af Erfaringer fra de senere Aars Indhandling af Spæk i Distrikterne, hvor Spækindholdet af en Netside har vist sig at ligge mellem 7 og 16—18 kg, har vi skønnet at kunne sætte Spækværdien pr. fanget Netside til 12 kg og Kød værdien til 22 kg.

Tabel 26. Nedgangen i Sælfangsten i Nordgrønland 1850—1935.
Decrease in sealing in North Greenland 1850—1935.

Aar	Store Sæler <i>larges seals</i>		Smaa Sæler <i>small seals</i>	
	aarligt Minimum <i>yearly minimum</i>	aarligt Maximum <i>yearly maximum</i>	aarligt Minimum <i>yearly minimum</i>	aarligt Maximum <i>yearly maximum</i>
ca. 1850.....	18.400	23.600	64.000	86.000
1925—35.....	4.100	7.000	37.200	50.000
<i>pr. Individ per individual</i>				
ca. 1850.....	5,7	7,3	19,7	26,5
1925—35.....	0,6	1,0	5,4	7,3
Nedgang i % <i>decrease in %</i> ..	77,7	67,6	41,9	41,9
Nedgang i abs. Tal <i>decrease absolute</i>	14.300	16.600	26.800	36.000
Nedgang pr. Individ <i>decrease per individual</i>	5,1	6,3	14,3	19,2

I Gruppen »smaa Sæler« findes der yderligere et stort Antal ganske unge, ikke kønsmodne Grønlandssæler (Blaasider); disse har gennemsnitlig væsentlig større Vægt end Netsiden, og vi er efter at have drøftet de paagældende Blaasiders skønsmæssige Antal, Størrelse og Vægt af Kød og Spækindhold kommet til det Resultat, at Kødverdien af, hvad der i Fangelisterne kaldes smaa Sæler, ved de tre her undersøgte Kolonier er ca. 28 kg, medens den tilsvarende Spækværdi er 15 kg. Naar Forholdet mellem Kød- og Spækværdien er noget anderledes end i Afhandlingen om Julianehaab, maa Forklaringen herpaa søges i, at Sælerne er noget federe i de sydligere end i de nordlige Distrikter i Grønland.

Gruppen »store Sæler« repræsenteres først og fremmest af de voksne Grønlandssæler (Sortsiderne). Disse er ligesom de smaa Sæler noget mindre fede end længere mod Syd. Det vil derfor være i god Overensstemmelse dels med Undersøgelsen af Julianehaab og dels med de med Distriktets Forhold kyndige Tjenestemænd, at Kødverdien af en Sortside sættes til 50 kg og Spækværdien til 30 kg. Der findes ganske vist ogsaa enkelte Klapmydser og Remmesæler i Distriktet, og disse er væsentlig større (Kød 100 kg, Spæk 57,5 kg); men da Antallet af disse Dyr er ringe, mener vi at kunne sætte Kødindholdet af »store Sæler« til 50 kg pr. Stk. og Spækindholdet tilsvarende til 30 kg.

Vi er nu i Stand til at se lidt nærmere paa de i Tabel 19 givne Oplysninger om Indhandlingen af Spæk i det 19. Aarhundrede. Foruden det indhandlede Spæk har Grønlænderne forbrugt betydelige Mængder til Varme og Belysning, saaledes at det maa antages, at Pro-

Tabel 27. Sælkødproduktionen pr. Familie à 5 Personer
1903/04—1934/35.

Production of seal meat per family of 5 individuals 1903/04—1934/35.

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Samlede Kødpro- duktion	pr. Fa- milie à 5 Personer	Samlede Kødpro- duktion	pr. Fa- milie à 5 Personer	Samlede Kødpro- duktion	pr. Fa- milie à 5 Personer
	<i>Total meat production</i>	<i>per family of 5 individuals</i>	<i>Total meat production</i>	<i>per family of 5 individuals</i>	<i>Total meat production</i>	<i>per family of 5 individuals</i>
	Tons	kg	Tons	kg	Tons	kg
1903/04	119	1195	142	1220	164	1775
1904/05	137	1448	173	1491	221	2260
1905/06	88	922	137	1165	171	1741
1906/07	123	1263	115	997	163	1607
1907/08	120	1237	125	1068	189	1810
1908/09	132	1312	131	1139	196	1863
1909/10	90	874	119	1048	182	1628
1910/11	98	959	121	1063	200	1802
1911/12	128	1262	126	1113	182	1628
1912/13	84	808	105	924	192	1624
1913/14	122	1169	104	893	173	1481
1914/15	106	1043	109	958	171	1416
1915/16	99	1006	118	1031	167	1382
1916/17	96	978	125	1056	178	1489
1917/18	83	828	105	865	75	597
1918/19	125	1225	126	994	92	785
1919/20	97	960	115	903	80	684
1920/21	106	1047	126	1034	128	1123
1921/22	70	704	104	851	130	1206
1922/23	78	714	116	1005	173	1563
1923/24	86	775	103	862	142	1275
1924/25	86	808	111	923	177	1592
1925/26	89	836	117	938	187	1728
1926/27	53	453	113	903	128	1255
1927/28	67	559	85	651	127	1219
1928/29	68	556	95	698	120	1212
1929/30	54	431	79	568	63	623
1930/31	73	577	94	618	118	1261
1931/32	76	596	126	808	167	1660
1932/33	61	484	106	701	137	1401
1933/34	94	758	114	738	171	1647
1934/35	109	841	133	817	157	1518

duktionen minimalt har været omkring 200 kg pr. Individ. Sættes Kødproduktionen efter de i det foregaaende givne Oplysninger om Forholdet mellem Kød og Spæk til omkring 3—400 kg pr. Individ, maa dette ligeledes antages at være lavt anslaaet. Da et Kilo Sælkød iflg. BERTELSEN (26) indeholder ca. 2.000 Kalorier, har den samlede Sælkød-

Tabel 28. Sælspækproduktionen pr. Familie à 5 Personer
1903/04—1934/35.

Production of seal blubber per family of 5 individuals 1903/04—1934/35.

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Samlede Spækproduktion	pr. Familie à 5 Personer	Samlede Spækproduktion	pr. Familie à 5 Personer	Samlede Spækproduktion	pr. Familie à 5 Personer
	<i>Total blubber production</i>	<i>per Family of 5 individuals</i>	<i>Total blubber production</i>	<i>per Family of 5 individuals</i>	<i>Total blubber production</i>	<i>per Family of 5 individuals</i>
	Tons	kg	Tons	kg	Tons	kg
1903/04	66	663	78	670	90	974
1904/05	76	803	95	819	121	1237
1905/06	49	514	76	646	99	1008
1906/07	68	698	63	546	90	888
1907/08	67	691	69	590	104	996
1908/09	73	726	72	626	108	1027
1909/10	50	485	66	581	100	914
1910/11	54	528	49	431	110	984
1911/12	69	680	69	610	99	892
1912/13	46	442	58	511	104	930
1913/14	67	642	58	498	100	846
1914/15	60	591	60	527	94	805
1915/16	54	549	65	568	91	753
1916/17	53	540	63	532	97	795
1917/18	46	459	58	478	41	326
1918/19	70	686	70	552	51	435
1919/20	55	545	65	540	44	376
1920/21	58	573	69	566	71	623
1921/22	40	402	57	466	71	659
1922/23	44	403	64	555	95	868
1923/24	48	432	57	479	77	691
1924/25	48	451	61	507	97	872
1925/26	50	470	65	521	102	943
1926/27	30	256	61	487	70	686
1927/28	37	309	46	352	70	672
1928/29	41	336	52	382	66	667
1929/30	30	240	44	317	35	346
1930/31	41	324	53	349	66	705
1931/32	42	329	69	442	92	925
1932/33	33	262	58	384	75	767
1933/34	52	419	63	408	95	915
1934/35	61	471	74	455	87	841

produktion pr. Individ haft en Ernæringsværdi af 700.000 Kalorier. Foruden Kødet er der ogsaa forbrugt Spæk, Hvalkød, Fisk og Fuglekød, saaledes at man kan anslaa den disponible Ernæringsmængde til over 1 Million Kalorier pr. Aar pr. Individ. Regner vi videre Individets (Børns og voksnes) Kaloriebehov til at være ca. 2.000 Kalorier pr. Dag,

Tabel 29. Sælkødproduktionen pr. Individ fordelt paa Kolonier og Udsteder og Bopladser 1903—35. (5-aarigt Gennemsnit).

Production of seal meat per individual at settlements and trading stations and dwelling places 1903—35 (5 year average).

Aar	Christianshaab				Jakobshavn				Ritenbenk			
	Kolonien		Udst. og Bopl.		Kolonien		Udst. og Bopl.		Kolonien		Udst. og Bopl.	
	Antal Sæler	Kødproduktion	Antal Sæler	Kødproduktion	Antal Sæler	Kødproduktion	Antal Sæler	Kødproduktion	Antal Sæler	Kødproduktion	Antal Sæler	Kødproduktion
	Stk.	kg	Stk.	kg	Stk.	kg	Stk.	kg	Stk.	kg	Stk.	kg
1903/04—1904/05	3,32	107	9,49	305	3,92	123	12,76	379	8,29	254	13,87	425
1905/06—1909/10	2,26	73	7,68	247	2,93	92	10,89	341	6,11	187	11,70	358
1910/11—1914/15	2,98	91	8,09	245	2,94	89	9,79	316	5,27	155	11,70	354
1915/16—1919/20	2,58	77	6,93	224	1,86	57	10,24	322	3,48	106	7,91	240
1920/21—1924/25	1,58	51	6,03	198	1,91	57	11,67	362	2,29	67	11,54	353
1925/26—1929/30	0,88	29	4,00	129	1,56	47	8,71	270	3,75	118	9,83	303
1930/31—1934/35	0,66	22	4,59	154	1,92	59	9,50	303	3,99	130	11,27	351

faar vi et samlet Kaloriebehov paa 7 à 800.000 Kalorier pr. Individ pr. Aar. Den samlede Produktion kan saaledes i det 19. Aarhundrede anslaaes for Sælkødets Vedkommende alene at være tilstrækkelig til Dækning af Behovet, og tages der Hensyn til den øvrige Ernæring betydeligt mere. En Del af den overskydende Kødproduktion er antagelig fortæret af Hundene, medens Resten (særlig i fangstrige Perioder) har faaet Lov til at forraadne.

En Bekræftelse paa dette Skøn faas ved en Anvendelse af de af RYBERG (27) givne Oplysninger om Fangsten i Nordgrønland 1862/63—1876/77. Her er det meddelt, at Antallet af fangne Sæler i Perioden 1862/63—1869/70 gennemsnitlig var 4.965 Stk. i Christianshaab, 3.517 i Jakobshavn og 6.069 i Ritenbenk Distrikt, eller ialt 14.551 Sæler. Beregnet pr. Individ bliver Antallet af Sæler 10,7 Stk., hvilket efter den ovenfor gengivne Kalkulation med en skønmæssig Deling mellem store og smaa Sæler maa antages at give 195 kg Spæk og 335 kg Kød, hvorefter den for Sælkødet alene disponible Kaloriemængde pr. Individ bliver ca. 0,7 Millioner.

Vi gaar derefter over til at beregne Kød- og Spækproduktionen af de fangne Sæler i det 20. Aarhundrede, og vi faar da i Tabel 27 en samlet Oversigt over Kødproduktionen i de tre Distrikter saavel i Tons à 1.000 kg som i kg pr. Familie à 5 Personer. Den tilsvarende Beregning er i Tabel 28 opstillet for Spækproduktionen. Af disse Tabeller ser vi en Tilbagegang i Kød- og Spækproduktionen, der er mest udpræget for Christianshaab og Jakobshavn Distrikter. Statistikken tilslører dog den store Forskel mellem de enkelte Underdistrikter, og vi har derfor

i Tabel 29 beregnet Kød- og Spækproduktionen for alle tre Distrikter som i Tabel 24. Heraf fremgaar den meget store Forskel mellem Levfoden ved Kolonistederne og Udstederne og Bopladserne, og vi skal senere komme tilbage hertil.

X. Sælfangst til de forskellige Aarstider.

Da Sælfangsten nødvendigvis maa være afhængig dels af Sælernes Forekomst og dels af Klimaforholdene (Islæg, Storm m. m.), vil det være af Interesse at undersøge Fangstens Fordeling paa de forskellige Aarstider. Ogsaa herom indeholder Fangelisterne nærmere Oplysninger for en Del Aar i den undersøgte Periode. Vi har i Tabellerne 30 og 31 givet Oplysninger om Fangstens gennemsnitlige Fordeling i 2 typiske Aar, 1926/27 og 1931/32, for Kolonierne Christianshaab og Jakobshavn, idet Materialet for Ritenbenks Vedkommende for disse Aar ikke har været ført paa en saadan Maade, at de ønskede Oplysninger har kunnet indhentes. Tallene for Ritenbenk hidrører derfor fra Aarene 1922/23 og 1933/34.

Af disse Tabeller fremgaar, at den største Fangst i alle tre Distrikter for store Sæler har været i Forsommermaanederne og for smaa Sæler Eftersommeren. Derimod har Fangsten været mindre om Efteraaret og Vinteren. Den samme Variation finder vi for alle Bopladser, og dette er for saa vidt meget forstaaeligt, som det er de samme Aarsager, dels Sælens Tilstedeværelse og dels Klimaforholdene, der gør sig gældende overalt. Af Tabellerne fremgaar endvidere, som det ogsaa er oplyst tidligere i anden Forbindelse, at det er de smaa Sæler, der overalt dominerer, i Jakobshavn Distrikt med mellem 80 og 90 % af de fangne Sæler, i Christianshaab mellem 70 og 80 % og i Ritenbenk mellem 80 og 90 %.

Vi har endvidere i Tabel 32 beregnet Fangstens procentvise Fordeling over de enkelte Kvartaler. Af denne fremgaar, at det for Storsælerne er 2. Kvartal og for de mindre Sæler afgjort 3. Kvartal, hvor den største Fangst findes. Den relativt store Fangst af Storsæler i 2. Kvartal, nærmere bestemt i Juni Maaned (hvor i alle tre Distrikter 20—30 % af Fangsten af Storsæler forekommer), maa have Relation til Trækket af Grønlandssæler, der netop fremkommer i denne Periode. Den store Fangst af de smaa Sæler i 3. Kvartal skyldes delvis de unge Grønlandssæler, der indgaar i Fangelisterne som smaa Sæler (Blaasider), og hvis Træk kommer væsentlig senere end de ældre Dyr (Sortsiderne), og delvis at Fangsten af Netsiderne er forholdsvis lettest og Dyrene mest tilgængelige netop i disse Maaneder.

Saaledes som Sælfangsten nu foregaar, giver den i Sommermaanederne Grønlænderne ret gode Indtægter baade i Kød og i Pro-

Tabel 30. Fordelingen paa Maaned

Average monthly distributi

Maaned	Christianshaab 1926/27 og 1931/32							Jakobshav		
	Ika- miut	Akug- dlit	Kolo- nien	Claus- havn	Nor- dre Huse	Eqe	Ialt	Kolo- nien	Igdlu- miut	Pitor- qeq
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
Januar	—	1	—	—	4	1	6	1	1	—
Februar	—	1	—	—	3	1	5	2	1	—
Marts	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—
April	4	—	—	—	5	5	14	1	1	1
Maj	7	6	1	2	12	12	40	3	3	1
Juni	5	22	9	13	55	20	124	31	27	2
Juli	12	4	8	1	8	5	38	16	8	2
August	29	1	4	1	9	2	46	3	1	—
September	7	2	1	1	7	1	19	4	4	1
Oktober	—	4	2	—	9	6	21	10	8	2
November	—	15	5	—	25	5	50	14	24	4
December	—	5	2	—	10	2	19	12	5	3
Hele Aaret...	64	61	32	18	147	62	384	98	83	16

Tabel 31. Fordelingen paa Maanede

Average monthly distributio

Maaned	Christianshaab 1926/27 og 1931/32							Jakobshav		
	Ika- miut	Akug- dlit	Kolo- nien	Claus- havn	Nor- dre Huse	Eqe	Ialt	Kolo- nien	Igdlu- miut	Pitor- qeq
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
Januar	4	3	2	8	29	13	69	34	8	3
Februar	1	8	5	7	20	12	53	30	5	3
Marts	1	3	3	20	36	19	82	29	9	1
April	18	25	24	13	21	10	111	45	8	9
Maj	21	11	17	15	19	15	98	47	8	7
Juni	8	1	3	12	90	36	150	72	52	13
Juli	14	9	9	22	117	100	271	119	111	17
August	52	17	6	4	106	42	227	162	82	16
September	17	36	6	14	75	56	204	152	64	24
Oktober	26	38	4	20	78	43	209	123	40	22
November	5	22	8	30	41	22	128	63	28	7
December	4	13	13	18	16	13	77	54	17	2
Hele Aaret...	171	186	100	183	648	381	1679	930	432	124

af Fangsten i et Aar af store Sæler.

of larges seals caught.

1926/27 og 1931/32				Ritenbenk 1922/23 og 1933/34								
Rode-bay	Ata	Arssivik	Ialt	Kolo-nien	Nugaq	Qequer-taq	Ikor-fat	Sar-qaq	Tartu-naq	Ujara-sugssuk	Unar-toq	Ialt
Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
1	1	—	4	4	1	—	1	7	1	3	3	20
1	—	—	4	—	2	—	—	1	1	—	1	5
1	1	—	3	—	2	—	—	1	1	—	—	4
1	1	—	5	—	—	—	4	2	—	—	2	8
11	4	2	24	11	—	1	10	24	2	2	5	55
53	9	7	129	11	21	18	5	76	10	10	18	169
20	2	5	53	23	8	8	3	45	12	9	16	124
7	3	1	15	3	—	—	1	15	2	7	10	38
6	3	1	19	8	1	1	3	32	2	10	9	66
10	4	5	39	14	4	3	9	38	17	11	8	104
35	7	5	89	17	8	4	6	34	12	10	7	98
4	2	1	27	11	5	3	3	12	3	2	2	41
150	37	27	411	102	52	38	45	287	63	64	81	732

af Fangsten i et Aar af smaa Sæler.

of small seals caught.

1926/27 og 1931/32				Ritenbenk 1922/23 og 1933/34								
Rode-bay	Ata	Arssivik	Ialt	Kolo-nien	Nugaq	Qequer-taq	Ikor-fat	Sar-qaq	Tartu-naq	Ujara-sugssuk	Unar-toq	Ialt
Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
11	5	8	69	22	7	38	10	39	7	14	22	159
8	1	10	57	8	5	22	9	27	8	15	23	117
2	4	18	63	11	2	22	12	14	6	10	15	92
30	17	37	146	24	31	47	24	119	31	13	17	306
20	11	24	117	10	18	41	21	132	15	20	10	267
95	23	30	285	22	43	52	20	186	23	28	12	386
219	51	72	589	60	90	68	47	342	45	47	84	783
258	66	98	682	42	92	91	55	299	70	94	155	898
171	104	88	603	49	76	132	40	288	60	62	68	775
82	30	49	346	50	24	46	13	120	42	32	28	355
41	10	18	167	32	13	22	8	77	18	19	22	211
14	7	7	101	23	17	43	8	65	10	12	22	200
951	329	459	3225	353	418	624	267	1708	335	366	478	4549

Tabel 32. Sælfangstens procentvise Fordeling paa Kvartaler.
Percentage distribution of sealing per quarter.

	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	store	smaa	store	smaa	store	smaa
Første Kvartal	3,4	12,2	2,7	5,9	3,9	8,1
Andet —	46,4	21,4	38,4	17,0	31,7	21,1
Tredie —	26,8	41,8	21,2	58,1	31,2	54,0
Fjerde —	23,4	24,6	37,7	19,0	33,2	16,8
	100	100	100	100	100	100

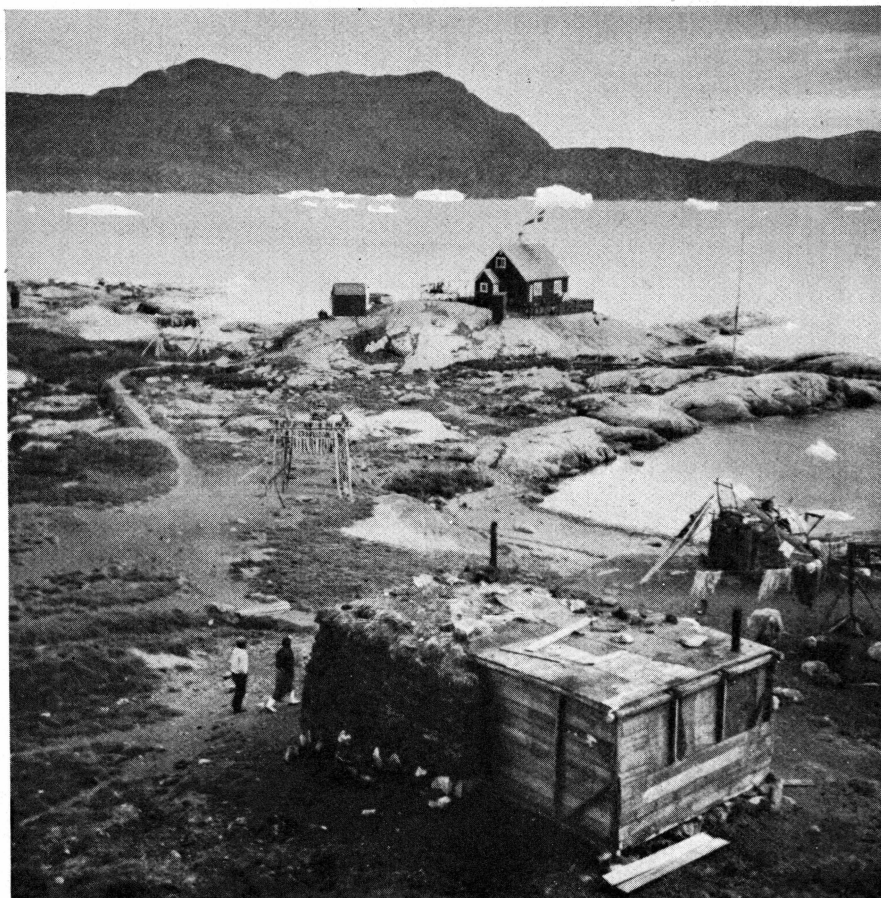
dukter (Spæk og Skind), der kan sælges i Butikken. Derimod giver Vintermaanederne saavel en meget ringe Kødproduktion som en ringe Mulighed for at skaffe sig Kontanter fra Sælfangsten.

Medens Grønlænderne tidligere i høj Grad opbevarede Kødet fra de gode Fangstperioder til de daarlige, er Fangsten i Sommer- og Efteraarsmaanederne nu næppe større, end at den i denne Periode dækker Behovet for Kød, saaledes at der i Vintermaanederne, hvor der hverken er Kød eller Kontantindtægter, bliver en Periode, hvor Befolkningens Indtægter maa være meget smaa. Den Svingning mellem Perioder, hvor der er relativ Velstand, og Perioder, hvor der er Mangel baade paa Kød og Kontanter, er derfor antagelig blevet stærkere. Hertil kommer, at den Udligning mellem de velhavende og fattige Grønlændere, som tidligere Tidens Fordelingspraksis gav, i det væsentlige er ophørt, saaledes at Problemet om Befolkningens Levevilkaar i Vintermaanederne nu er blevet en langt større og vigtigere Sag end tidligere. Man har søgt at imødegaa disse Vanskeligheder dels gennem forøgede Understøttelser fra de kommunale Institutioner og dels gennem Iværksættelse af Beskæftigelsesforanstaltninger af forskellig Art (Byggearbejder, særlig Grundarbejder, søges henlagt til Vintermaanederne).

XI. Individuelle Forskelligheder ved Sælfangsten.

I de i Grønland offentliggjorte Fangelister findes der fra Finansaaret 1903/04, undtagen for Aarene 1926/27—1931/32, Oplysning om, hvad hver enkelt Grønlænder har fanget af Sæler, og i Folketællingslisterne findes der Oplysninger om hver enkelt Fangers Fødselsaar. Hergennem bliver det muligt at danne sig en Oversigt over Sælfangsten for hver enkelt Fanger og for hver enkelt Aldersklasse.

En saadan Oversigt har mindre Interesse for Jakobshavn Koloniplads, hvor Sælfangsten for en væsentlig Del er Bierhverv i Forhold

phot. JETTE BANG.

Fig. 7. Udstedet Qeqertaq i Ritenbenk Distrikt.

til det omfattende Hellefiskefiskeri. Vi har derfor indskrænket den foreliggende Undersøgelse til Christianshaab og Ritenbenk Distrikter. For disse har vi udarbejdet en Individualstatistik for Perioden 1903/04 til 1925/26 og fra 1932/33 til 1934/35 (Tabel 33), idet Oplysninger for de senere Aar ikke er disponible. Paa Grundlag heraf er Diagram 2 opstillet, visende Sælfangsten pr. Mand i de forskellige Aldersklasser for Ritenbenk Distrikt samlet, medens Christianshaab Distrikt er delt i 2 Grupper, nemlig Kolonistedet og Udstedet Claushavn (hvor Erhververne har andre Indtægtskilder) og de øvrige Bopladser i Distriktet. Af Diagrammet fremgaar, at medens Fangsten i de forskellige Aldersklasser er forholdsvis lille i Christianshaab og Claushavn, viser de to øvrige Kurver omtrent samme Billede, jfr. ogsaa de mere specificerede Oplysninger i Tabellen.

Tabel 33. Sælfangstens For
Distribution of sealin

Alder →	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
Christianshaab Distrikt																								
Ikamiut	5	9	9	11	9	19	16	22	51	39	44	39	55	31	53	46	79	74	61	81	75	100	76	7
Akugdliit	4	11	16	31	23	34	26	77	25	32	41	51	36	32	42	50	34	42	52	42	42	56	46	6
Kolonien	3	3	3	7	6	6	6	11	13	18	19	13	18	25	15	26	18	18	14	17	24	19	13	1
Claushavn	2	6	2	3	11	10	18	22	16	16	24	27	21	23	25	24	32	27	22	21	19	15	19	1
Nordre Huse ..	—	4	6	14	17	26	33	36	39	64	82	53	57	48	43	47	47	93	74	100	79	96	64	6
Ege	30	17	18	18	15	16	23	30	42	31	46	62	55	49	49	42	46	52	56	51	44	48	64	6
Ritenbenk Distrikt																								
Kolonien	25	26	25	43	43	49	46	26	28	31	23	33	41	52	29	24	14	33	24	31	38	44	25	2
Nugaq	28	35	6	23	56	59	65	66	76	76	98	76	97	102	113	111	121	107	92	95	75	76	88	7
Qeqertaq	14	31	33	27	27	38	45	41	49	41	40	42	55	47	40	35	33	40	32	40	32	41	36	2
Ikorfat	72	50	81	89	84	86	59	87	69	79	100	87	88	85	87	85	83	59	72	—	—	—	102	6
Sarqaq	37	39	44	53	62	77	68	77	85	86	86	83	80	94	91	70	60	74	77	62	57	66	63	6
Tartunaq	45	67	74	81	73	63	86	89	111	63	71	65	78	—	118	84	62	68	77	—	—	117	95	7
Unartoq	57	56	62	62	60	66	62	74	44	111	58	103	94	119	108	78	104	77	85	55	98	108	87	7
Ujarasugsuk ..	9	9	13	12	30	31	32	35	30	39	31	30	58	57	34	41	13	37	—	78	126	99	168	16

Af Diagrammet og Tabellen fremgaar endvidere, at Fangsten pr. Individ er stærkt stigende indtil Aldersklasse i Midten af Tyverne, derefter jævnt stigende til Begyndelsen af Trediverne, hvorefter den maksimale Ydelse naas. Tilbagegangen i Arbejdsevnen synes at begynde i Fyrerne, og fra Halvtredsaaers-Alderen er Fangsterne væsentlig mindre for omtrent helt at ophøre med Tredsaaers-Alderen. Enkelte Undtagelser fra denne Fordeling gives dog, idet der i Ritenbenk Distrikt findes et enkelt Aar, hvor en Fanger paa 74 Aar har fanget 58 Sæler. — For de enkelte Boplads er der betydelige Variationer, hvilket for Christianshaab Distrikts Vedkommende delvis skyldes, at Befolkningen ved Kolonistedet og ved Claushavn i stor Udstrækning er beskæftiget med andet Arbejde; for Christianshaab ved lønnet Arbejde for Styrelsen og for Claushavn ved Hellefiskefiskeri og Torskefiskeri. For Ritenbenk Distrikt er Afvigelserne mellem de enkelte Boplads mindre, idet Beboernes Hovederhverv i langt højere Grad er Sælfangst.

Følger man Tallene for de enkelte Boplads, finder man meget store Svingninger. Dette skyldes dels Materialets Lidenhed og dels, at Sælfangsten i et enkelt Aar kan svinge stærkt baade som Følge af Sælernes mere eller mindre hyppige Forekomst og som Følge af skiftende Naturforhold, herunder særlig Islægets Varighed.

eling efter Fangernes Alder.

ccording to hunters age.

40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68
69	64	80	51	58	51	40	40	69	71	42	18	40	26	16	16	22	26	28	2	—	—	16	19	17	—	3	—	1
73	49	76	39	57	45	27	39	37	34	14	20	18	17	12	4	5	12	2	9	—	3	8	13	—	—	—	—	
13	10	6	9	16	10	7	3	9	3	3	3	2	2	3	8	5	—	14	9	13	—	—	—	—	—	—	—	
23	24	9	5	7	13	9	3	13	10	10	10	7	4	4	4	10	6	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
58	41	55	53	109	49	48	60	55	44	27	20	18	24	39	42	16	4	16	13	—	—	—	—	—	—	—	—	
56	65	57	—	7	19	18	—	51	111	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
23	54	44	37	23	7	14	22	18	34	14	10	8	20	1	5	3	3	1	3	1	—	—	—	—	—	—	3	2
82	66	98	44	91	94	35	45	—	—	—	66	51	17	41	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	22	20	22	21	17	4	8	9	6	6	—	—	1	3	—	6	11	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	28	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	45	20	8	15	23	58	34	36	25	19	7	14	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
64	83	91	59	83	63	77	74	—	63	45	—	—	—	6	4	5	10	7	2	—	—	—	—	—	—	3	3	4
47	62	45	68	51	58	43	37	66	25	35	37	—	—	—	—	—	6	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
143	118	77	20	29	65	52	59	34	50	26	37	15	25	—	21	27	—	—	—	—	—	8	7	3	—	—	—	—

Det har yderligere Interesse paa Grundlag af det foreliggende Materiale at undersøge Spredningen af de enkelte Fangeres Fangst (hvor mange Fangere, der i et Aar har fanget et bestemt Antal Sæler). Dette er belyst i Diagram 3 for henholdsvis Christianshaab og Ritenbenk Distrikter paa Grundlag af det i Fangelisterne indeholdte Materiale. I Diagrammet har vi udskilt alle Fangere paa under 25 Aar og over 50 Aar, og altsaa kun medregnet Fangere i de mest produktive Aldersklasser. Paa Diagrammets Abcisseakse har vi opført Antal fangne Sæler og paa Ordinataksen Antal Fangere, der har fanget det paa Abcisseaksen opgivne Antal Sæler. Vi ser heraf, at der ved Christianshaab og Claushavn er forholdsvis mange med en lille Fangst, hvilket som ovenfor omtalt maa ses i Forbindelse med, at Sælfangsten her nærmest maa betragtes som et Bierhverv. For de øvrige 4 Bopladser i Christianshaab Distrikt ser man et tydeligere Billede af Fangstens Spredning for Fangere, hvor Sælfangsten er Hovederhvervet. De gennemsnitlige Fangere naar en Fangst mellem 35 og 65 Sæler pr. Aar; men herudover findes der dog et betydeligt Antal Fangere, der faar mellem 25—35 og 65—90 Sæler. Antallet af Fangere, der har taget over 100 Sæler pr. Aar er stærkt aftagende; men der findes dog Tilfælde, hvor Fangsten har overskredet 200 Sæler pr. Fanger.

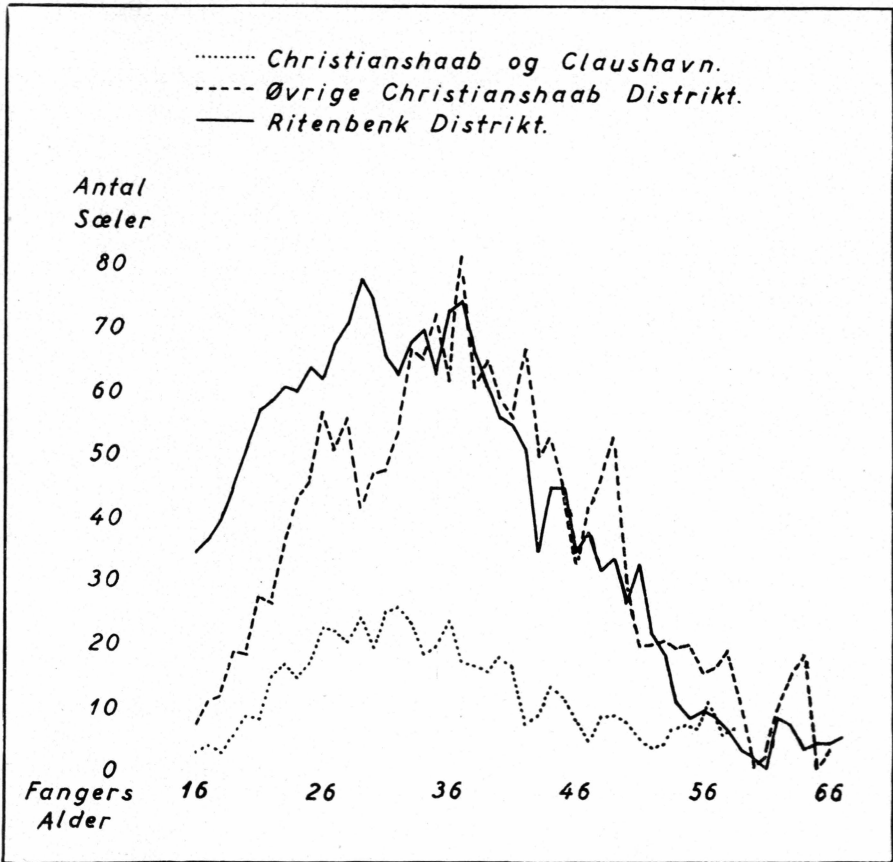

Diagram 2. Sælfangst pr. Mand i de forskellige Aldersklasser.

For Ritenbenk Distrikts Vedkommende viser Diagrammet og Tabellen en tilsvarende Fordeling. Dog ligger den gennemsnitlige Fangst noget højere end i Christianshaab Distrikt, hvilket maa antages at skyldes en noget større Forekomst af Sæler i dette Distrikt i den undersøgte Periode. Som samlet Resultat af Undersøgelsen kan det siges, at Distrikternes Grønlandere har deres maksimale Ydeevne mellem 25 og 50 Aars Alderen, og at den gennemsnitlige Grønlander i Distrikterne aarligt fanger et halvt Hundrede Sæler. Endvidere er det paavist, at der er nogen Forskel mellem de forskellige Bopladsomraader, samt at der er en meget betydelig Forskel imellem dygtige og mindre dygtige Fangere.

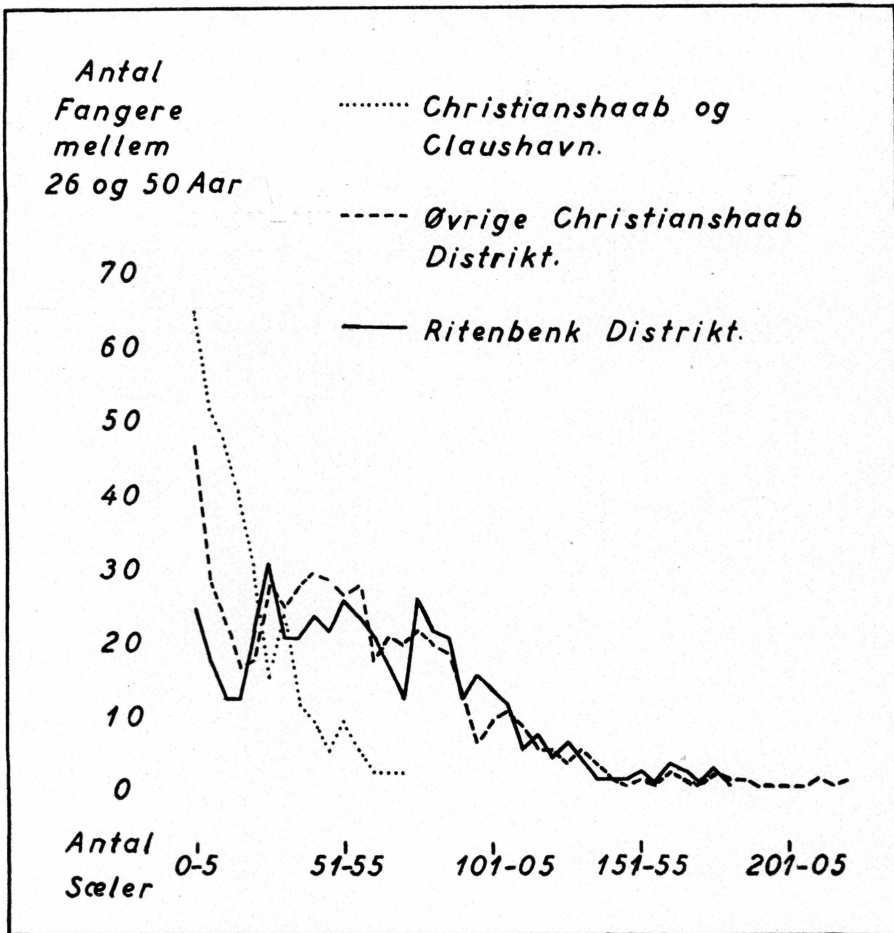

Diagram 3. Sælfangstens individuelle Spredning.

XII. Fiskerierne.

Befolkningen har stedse drevet Fiskeri til Supplering af deres øvrige Ernæring. Dette Fiskeri blev drevet særlig af den Del af Befolkningen, der ikke var egnet til den langt farefuldere Sælfangst. Efterhaanden som denne er gaaet tilbage, har den grønlandske Handel søgt at skaffe Befolkningen Kontantindtægter ved ved Siden af den øvrige Indhandling ogsaa at indkøbe Fisk og Fiskeprodukter. Dette har ført til omfattende biologiske Undersøgelser (28), foretaget særlig af Professor AD. S. JENSEN og cand. mag. PAUL M. HANSEN, og disse har igen haft meget stor Betydning for det praktiske Fiskeri og den dertil knyttede Indhandling.

Hellefisken forekommer i Distrikterne i større Mængde dels umiddelbart ud for Kolonien Jakobshavn, hvor det store Sommerfiskeri nu

finder Sted, dels paa selve Jakobshavn Isfjord, hvor Fiskeriet udelukkende foregaar om Vinteren. I Midten af forrige Aarhundrede var der ogsaa en Del Hellefiskefiskeri; men dette foregik væsentlig om Vinteren udfør Kolonien Jakobshavn. Medens der paa de nævnte Steder fore-

Tabel 34. Indhandling af Hellefisk 1903/04—1938/39.

Trading in of Greenland halibut 1903/04—1938/39.

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Vinterfisk	Sommerfisk	Vinterfisk	Sommerfisk	Vinterfisk	Sommerfisk
	<i>Winter-fishing</i>	<i>Summer-fishing</i>	<i>Winter-fishing</i>	<i>Summer-fishing</i>	<i>Winter-fishing</i>	<i>Summer-fishing</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1903/04	—	—	2.996 Stk.		—	—
1904/05	—	—	636 -		22	Tdr.
1905/06	20.935	—	85.751 kg		29	-
1906/07	—	19.278	81.413 -		27	-
1907/08	12.409	—	38.531	57.041	44	-
1908/09	7.714	—	43.043	20.584	37	-
1909/10	10.323	—	50.112	48.897	54	-
1910/11	2.744	—	25.047	41.152	51	-
1911/12	6.104	—	1.019	57.973	44	-
1912/13	3.286	—	7.599	64.648	7.459 kg	
1913/14	4.468	808	40.331	89.889	46 Tdr.	
1914/15	18.608	—	50.067	114.021	11.113 kg	
1915/16	9.500	—	28.904	106.711	1.630	—
1916/17	—	—	—	146.146	—	—
1917/18	9.502	—	55.458	124.950	—	—
1918/19	7.993	—	47.791	48.245	—	—
1919/20	19.648	4.562	43.712	118.788	—	—
1920/21	31.862	6.300	14.440	169.185	—	—
1921/22	18.155	12.176	116.655	131.251	—	—
1922/23	46.809	2.076	39.579	189.028	—	—
1923/24	29.200	2.370	12.738	306.796	—	—
1924/25	13.480	14.010	24.180	261.875	—	—
1925/26	68.562	24.780	14.922	241.640	—	—
1926/27	62.549	34.830	664	234.622	—	—
1927/28	31.893	102.434	9.358	408.118	—	—
1928/29	12.322	76.700	—	508.423	—	—
1929/30	22.940	136.984	4.507	610.912	—	—
1930/31	1.435	89.651	—	632.827	—	—
1931/32	—	2.556	4.885	288.030	—	—
1932/33	—	17.055	20.216	350.203	—	—
1933/34	10.914	367	60.520	292.331	—	—
1934/35	29.976	1.250	96.748	196.090	—	—
1935/36	1.639	3.575	53.424	271.415	—	—
1936/37	53	1.284	49.846	256.919	—	—
1937/38	48	1.674	62.251	262.789	—	—
1938/39	2.784	—	196.150	235.852	—	—

phot. JETTE BANG.

Fig. 8. Rensning af Hellefisk i Jakobshavn, som den foregik indtil 1930erne.

kommer store Mængder, er Forekomsten andre Steder meget spredt og giver ikke Mulighed for nogen væsentlig erhvervsmæssig Udnyttelse. Aarsagen til, at Forekomsten er koncentreret om disse faa Lokalteter, kendes endnu ikke.

Det er kun muligt at give nøjagtige Oplysninger om den Del af Hellefiskefiskeriet, der bevirker Salg i Butikken. I Tabel 34 er der givet Oplysning om denne Indhandling. Tabellen viser, at Indhandlingen af Sommerfisk, som normalt foregaar fra Begyndelsen af Juni til Slutningen af September, nu er afgjort den største. Dette maa ses i Forbindelse med, dels at Sommerfisken, der er langt den værdifuldeste paa Markedet, indkøbes af Handelen hos Grønlænderne til en væsentlig højere Pris (for Eksempel gaves der i 1938/39 9 Øre pr. kg Sommerfisk og 5 Øre pr. kg Vinterfisk), dels at Vinterfiskeriet foregaar langt fra Indhandlingsstederne og kræver en lang og besværlig Transport.

Indhandlingen af Hellefisk, der har været stigende indtil ca. 1930 og derefter faldende, varierer dog stærkt fra Aar til Aar, og det har derfor Interesse at søge efter en mulig Aarsag hertil. Det skønnes, at der maa være en Sammenhæng mellem Mængden af Hellefisk og Havtemperaturen; men da der ikke findes Oplysninger for den sidstnævnte, har vi i Stedet i Diagram 4 foretaget en Sammenligning mellem Lufttemperaturen i Vintermaanederne November—April og det følgende Aars Indhandling af Sommer-Hellefisk. I Diagrammet er indtegnet saavel de aarlige Svingninger som et glidende 5-aarigt Gennemsnit. Det synes af Figuren at fremgaa, at der er en vis Sammenhæng mellem Fiskeriet og Lufttemperaturen, saaledes at den høje Temperatur giver en stor Indhandling og omvendt. Dette kan antyde, at der synes at være en Mulighed for, at vi her befinder os ved Nordgrænsen for Forekomsten af denne Fiskeart. Det maa dog bemærkes, at der ikke kan antages at være en enkelt Aarsag til Svingningerne. Som andre Aarsager kan nævnes Vindretning og Vindstyrke, samt at Isfjorden kan »skyde ud« i den bedste Fiskesæson og derved hindre Fiskeriet i betydelig Grad. Endelig maa bemærkes, at Styrelsen fra og med F.A. 1931/32 har indskærpet Overholdelsen af Mindstemaalene af de Hellefisk, der indhandles, hvad der har været medvirkende til Nedgang i Indhandlingen. Som det fremgaar af Tabellen, har dette mest udpræget givet sig Udtryk i Hellefiskefiskeriet i Christianshaab Distrikt (Claushavn).

Det er tidligere paavist, at Temperaturen i Distrikterne har været stigende siden Slutningen af forrige Aarhundrede (Tabel 1). Dette er antagelig Aarsagen til, at Havtorsken nu forekommer i betydelige Mængder. Der er derfor nu som ved de sydgrønlandske Kolonier etableret Indkøb af Torsk (Kabliau) (af et Mindstemaal paa 15 Tommer) fra Styrelsens Side, og de indkøbte Fisk omdannes ved Handelens Foranstaltning til Salfisk, der eksporteres. De tre Koloniers Torskeindkøb,

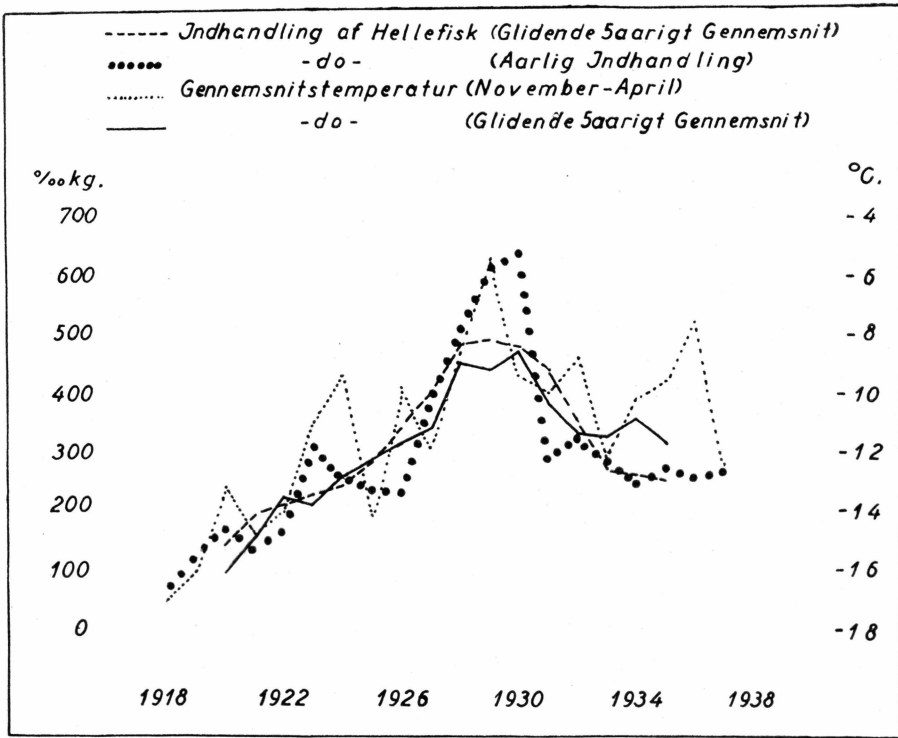

Diagram 4.

der først begyndte i 1930, er nærmere belyst i Tabel 35. Det fremgaar af Tabellen, at Indhandlingen, der havde sit Maximum i Midten af 1930erne, har været størst i Christianshaab Distrikt, hvor der nu gennem

Tabel 35. Indhandling af Torsk 1930/31—1938/39.
Trading in of cod 1930/31—1938/39.

	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Afnak- kede Torsk <i>cutted</i>	Flækkede og rensede <i>splitted and cleaned</i>	Afnak- kede Torsk <i>cutted</i>	Flækkede og rensede <i>splitted and cleaned</i>	Afnak- kede Torsk <i>cutted</i>	Flækkede og rensede <i>splitted and cleaned</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1930/31	70.963	—	—	—	—	—
1931/32	192.632	—	—	—	3.870	—
1932/33	180.868	—	—	—	23.403	—
1933/34	165.788	—	—	—	10.305	—
1934/35	267.950	—	—	—	14.363	—
1935/36	263.131	—	7.100	—	18.527	—
1936/37	—	182.387	—	286	—	12.193
1937/38	—	74.451	—	2.389	—	8.179
1938/39	—	133.861	—	4.613	—	8.963

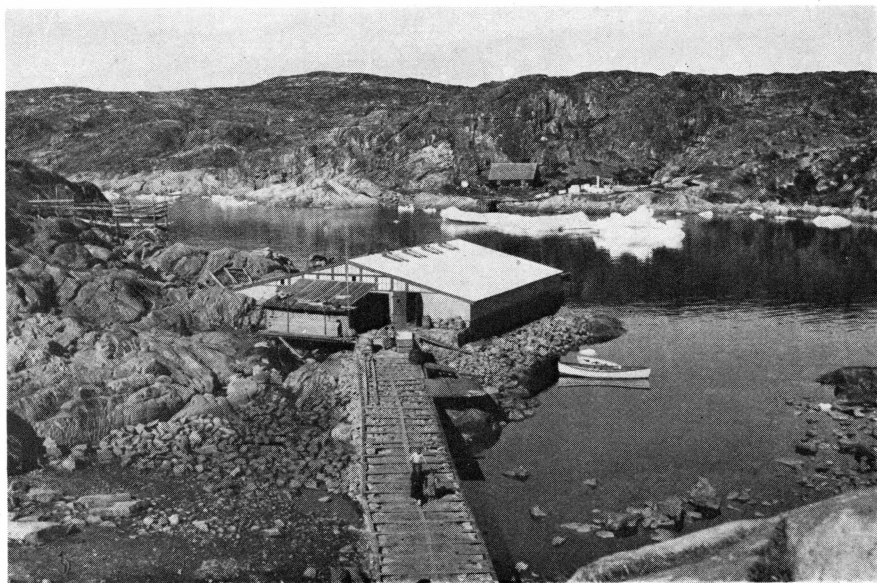
en Aarrække har været en større Indhandling ved Claushavn; men i det hele har Torskefiskeriet haft langt mindre Betydning end ved de sydgrønlandske Kolonier, idet Diskobugten er ved Nordgrænsen af Forekomsten endog i de Tider, hvor Vandtemperaturen er højst, og Forekomsten synes selv da spredt og tilfældig.

Det har været stærkt diskuteret, om Forekomsten af Havtorsk i Distriktet er et forbigaaende eller et relativt varigt Fænomen. Herom kan oplyses følgende: Efter RINK (29) var der ogsaa Torskefiskeri i Distrikterne i Midten af forrige Aarhundrede; men derefter er den almindelige Torsk (Kabliu) ikke forekommet i lange Tider, og »Grønland i 200-Aaret for Hans Egedes Landing« omtaler slet ikke Havtorsk blandt de Fisk, som findes i Distrikterne. I de sidste Aartier og særlig efter 1930 er Torsken atter forekommet i ret betydelige Mængder, særlig i den sydlige Del af Diskobugten, og i Krigsaarene er denne Forekomst, efter hvad der foreligger oplyst fra privat Side, yderligere forøget.

Det er muligt, at Temperaturen i kommende Perioder vil falde, og at Torsken atter vil forsvinde fra Distrikterne, saaledes at Befolkningen maa falde tilbage paa de tidligere Erhverv.

Foruden Fiskeri til Salg i Butikken giver som nævnt Fiskeriet et ikke ubetydeligt Bidrag til Befolkningens Ernæring, dels gennem Fangst af Uvak og Angmagssat og dels gennem Fangst af Undermaalsfisk (d. v. s. Hellefisk og Torsk, som Handelen afviser paa Grund af for ringe Størrelse).

Hajer findes som omtalt som Regel de fleste Steder ved Kysten, og Fangst er derfor gennem hele Aaret mulig, forsaavidt Is- og Vejrforholdene tillader Grønlænderne at gaa ud. Hajen fanges paa store Dybder (200—400 m) ved Hjælp af Snører og Langliner (overvejende de sidstnævnte); Hajen maaler gennemsnitlig 2—4 m og giver først og fremmest Lever, der allerede i Midten af forrige Aarhundrede indhandlede, og som kan give en til Tider meget værdifuld Tran eller Olie. I den nyere Tid er Skindet benyttet i Læderfabrikationen. Fremgangsmaaderne herved har været saa usikre og vekslende, at Perioder, hvor Skindene kunde sælges i Butikken, har vekslet med Perioder, hvor saadant Salg ikke tillodes. Fra 1903/04 har man nøjagtige Oplysninger om Antallet af fangne Hajer gennem Fangelisterne. Næsten hele Leveren sælges i Butikken, og vi har derfor i Tabel 36 givet Oplysninger for hvert 5. Aar i Perioden 1904/05—1934/35 om Antallet af fangne Hajer, Mængden af indhandlet Lever og Mængden af indhandlede Skind. Det fremgaar af Tabellen, at kun et Mindretal af Skindene er kommet til Nytte, og dette skyldes foruden den ovennævnte Standsning af Indhandlingen, at Skindets Aftagning er meget vanskelig og derfor ofte undlades. Det fremgaar endvidere af Tabellen, at Hajfangsten har været størst ved Jakobshavn, mindst ved Ritenbenk, og at den har været

phot. JETTE BANG.

Fig. 9. Det nye Fiskepakhuis i Jakobshavn, hvor Tilberedningen af Hellefisk nu foregaar.

noget aftagende særlig ved Jakobshavn i dette Aarhundrede. Endvidere giver Hajproduktionen ogsaa en Del Hajkød, som dog i frisk Tilstand er giftigt baade for Mennesker og Dyr. I tørret Tilstand egner det sig imidlertid til Hundefoder og bliver derved i Jakobshavn og Ritenbenk Distrikter en værdifuld Reserve, naar andre Fødemidler ikke findes,

Tabel 36. Fangne Hajer samt indhandlet Lever og Skind
1904/05—1934/35.

Number of sharks caught and trading in of lever and hides 1904/05—1934/35.

Aar	Christianshaab			Jakobshavn			Ritenbenk		
	Fangne Hajer <i>Sharks caught</i>	Haj- lever <i>Lever</i>	Haj- skind <i>Hides</i>	Fangne Hajer <i>Sharks caught</i>	Haj- lever <i>Lever</i>	Haj- skind <i>Hides</i>	Fangne Hajer <i>Sharks caught</i>	Haj- lever <i>Lever</i>	Haj- skind <i>Hides</i>
	Stk.	kg	Stk.	Stk.	kg	Stk.	Stk.	kg	Stk.
1904/05	6.507	73.255	—	11.853	168.705	—	2.000 ¹⁾	22.655	—
1909/10	9.323	89.470	—	13.000 ¹⁾	154.560	—	3.005	22.425	—
1914/15	4.893	46.690	—	6.100 ¹⁾	98.555	—	1.926	16.905	—
1919/20	4.166	50.922	—	8.400 ¹⁾	103.086	—	2.000 ¹⁾	22.881	—
1924/25	8.273	96.371	6	7.211	94.242	—	2.311	23.192	—
1929/30	6.977 ²⁾	119.405	7.003	6.066	83.736	3.043	2.800 ¹⁾	33.102	949
1934/35	4.837	76.718	4.414	4.815	82.919	4.402	1.834	23.301	561

¹⁾ Anslaaede Tal, da Oplysninger fra forskellige mindre Distrikter mangler.

²⁾ Der foreligger antagelig Sammentællingsfejl i Materialet, som ikke har kunnet kontrolleres.

Tabel 37. Fordelingen paa Maanede

Average monthly distributio

Maaned	Christianshaab 1926/27 og 1931/32							Jakobshav		
	Ika- miut	Akug- dlit	Kolo- nien	Claus- havn	Nor- dre Huse	Ege	Ialt	Kolo- nien	Igdlu- miut	Pitor- qeq
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
Januar	34	80	102	15	2	—	233	202	16	25
Februar.....	—	14	5	2	1	1	23	29	1	11
Marts.....	—	13	2	2	4	2	23	89	26	6
April.....	27	32	31	—	2	—	92	186	28	36
Maj.....	30	116	184	39	3	21	393	569	164	103
Juni.....	71	393	313	336	188	36	1337	1470	275	177
Juli.....	181	852	309	82	13	5	1442	841	62	44
August.....	153	294	123	13	9	10	602	161	34	9
September.....	292	230	112	47	20	17	718	38	1	7
Oktober.....	278	233	90	5	126	9	741	57	23	8
November.....	40	176	60	6	26	13	321	252	43	12
December.....	23	19	2	9	3	1	57	140	30	13
Hele Aaret...	1129	2452	1333	556	397	115	5982	4034	703	451

medens det for Eksempel i Christianshaab er det mest betydende Fødemiddel. Det har endvidere nogen Interesse at undersøge Fangstens Fordeling over Aarstider, jfr. Tabel 37, og at sammenligne denne med Tabellen over Sælfangsten og for Jakobshavns Vedkommende med Tidspunktet for Iværksættelsen af Sommerfiskeriet. Det viser sig ved en saadan Sammenligning, at Hajfangsten uanset dens Muligheder hele Aaret indskrænkes til de Perioder, hvor Fangsten er lettest, d. v. s. Sommermaanederne, bortset fra, at det er samme Tidsrum, hvor de øvrige betydende Erhverv drives mest intensivt.

XIII. Landjagt og Fuglefangst.

Distrikternes bjergrige Natur og det kolde Klima gør det umuligt for Beboerne at basere en større Del af deres Økonomi paa Erhverv, der har Tilknytning til det faste Land. Kun i Undtagelsestilfælde kan Landet udnyttes i erhvervsmæssigt Øjemed.

Fra gammel Tid har der været Rensdyr i Distrikterne baade mod Syd og mod Nord; hvor Afstanden fra Indlandsisen til Kysten er størst, har der været, og er der endnu — ganske vist kun smaa — Flokke af Rensdyr, som om Eftersommeren af og til jages af Befolkningen for at skaffe Skind og Kød. Tidligere har Rensdyrflokkene været talrigere og

af Fangsten i et Aar af Hajer.

f sharks caught.

926/27 og 1931/32				Ritenbenk 1922/23 og 1933/34								
Rode- bay	Atå	Arssi- vik	Ialt	Kolo- nien	Nugaq	Qeqe- taq	Ikor- fat	Sar- qaq	Tartu- naq	Ujara- sugssuk	Unar- toq	Ialt
Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
47	19	—	309	11	3	10	7	8	1	5	—	45
21	—	—	62	37	22	9	3	24	—	4	19	118
55	—	—	176	15	—	—	—	19	—	5	15	54
227	18	—	495	119	—	3	6	60	4	13	9	214
283	29	3	1151	80	—	14	1	46	—	3	2	146
751	59	23	2755	216	5	17	5	24	3	8	2	280
776	97	39	1859	26	24	166	6	54	33	28	31	368
373	62	15	654	17	12	56	7	16	—	22	21	151
95	66	4	211	21	3	32	9	—	—	19	6	90
—	16	1	105	2	—	6	—	—	—	7	1	16
1	—	2	310	—	—	4	1	—	—	—	—	5
—	20	9	212	1	—	7	—	7	—	—	—	15
2629	386	96	8299	545	69	324	45	258	41	114	106	1502

større; men Bestanden er aftaget stærkt, efter at Grønlænderne fik Skydevaaben allerede i det 18. Aarhundrede, og dette har bevirket, at Rensdyrene er udryddet paa Disko og i det væsentlige i Jakobshavn og Christianshaab Distrikter. Paa Grundlag af Skøn af Kolonibestyrerne VINTERBERG og BISTRUP menes det, at den aarlige Rensdyrfangst i Ritenbenk Distrikt omkring Aarhundredskiftet højst var 10 Dyr og væsentlig mindre i de to andre Distrikter. Fangsten er siden da aftaget og er nu ganske uden Betydning. For saa vidt muligt at faa Bestanden forøget i Fremtiden har de grønlandske Landsraad (30) anbefalet en Fredning, og en saadan er gennemført fra 1927.

I Modsætning til Rensjagten spiller Rævefangsten nogen Rolle. Rævene lever af yderst forskelligartet Føde, baade af Planter og Dyr, baade af Aadsler og levende Bytte (31), og opholder sig ofte ret fjernt fra Kysten og de beboede Steder, saaledes at Tilsyn med Rævefælderne kræver en ikke ringe Slædekørsel i Fangsttiden om Vinteren, idet Rævene af Hensyn til Skindenes Kvalitet er fredede i Tiden fra 15. April til 1. Oktober (32). Fangsten sker ved Hjælp af Fælder og Sakse, der tilses med regelmæssige Mellemrum. Alle Ræveskindene sælges til Handelen, og man kan derfor gennem Regnskaberne skaffe sig et Overblik over den aarlige Fangst. Denne fremgaar af Tabel 38, der viser den aarlige Fangst i hvert af Distrikterne henholdsvis af blaa og hvide Ræve. Tabellen viser, at Rævefangsten har været størst i Christianshaab

Tabel 38. Indhandling af Ræveskind 1899/1900—1938/39.

Trading in of fox skins 1899/1900—1938/39.

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	blaa <i>blue</i>	hvide <i>white</i>	blaa <i>blue</i>	hvide <i>white</i>	blaa <i>blue</i>	hvide <i>white</i>
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
1899/1900.....	31	33	10	15	21	16
1900/01.....	41	41	20	10	21	23
1901/02.....	36	21	22	11	13	18
1902/03.....	26	32	23	11	17	14
1903/04.....	51	47	24	13	43	19
1904/05.....	61	32	41	23	36	33
1905/06.....	62	40	23	14	26	18
1906/07.....	36	47	25	16	22	12
1907/08.....	53	73	21	12	66	21
1908/09.....	93	80	19	20	57	7
1909/10.....	45	115	24	28	32	52
1910/11.....	20	69	12	30	20	35
1911/12.....	34	53	21	24	31	8
1912/13.....	35	67	17	26	27	11
1913/14.....	46	81	25	47	19	13
1914/15.....	42	50	10	22	15	14
1915/16.....	52	94	11	32	23	31
1916/17.....	47	107	6	31	14	16
1917/18.....	26	60	11	16	7	7
1918/19.....	28	89	3	21	8	21
1919/20.....	18	75	3	20	11	19
1920/21.....	37	49	6	26	18	18
1921/22.....	42	35	11	20	21	13
1922/23.....	10	102	7	27	4	31
1923/24.....	24	74	5	35	17	36
1924/25.....	56	82	11	59	19	40
1925/26.....	41	50	6	34	13	28
1926/27.....	35	80	3	44	18	59
1927/28.....	55	110	9	70	26	50
1928/29.....	60	53	9	43	18	34
1929/30.....	84	101	16	86	46	65
1930/31.....	51	129	17	82	5	91
1931/32.....	36	111	22	64	15	59
1932/33.....	75	134	24	83	24	57
1933/34.....	66	68	16	35	32	44
1934/35.....	42	60	7	33	17	54
1935/36.....	92	79	15	33	35	32
1936/37.....	54	52	9	33	12	17
1937/38.....	53	77	11	42	18	12
1938/39.....	51	78	20	46	18	28
Ialt...	1847	2830	595	1337	905	1176

Diagram 5. Rævefangst og Snefald.

Distrikt, og det kan oplyses, at inden for dette er Fangsten størst omkring de sydlige Bopladser. Af den samlede Rævefangst (8690) var 3347 blaa og 5343 hvide. Den relativt ringe Forekomst af blaa Ræve i Forhold til det øvrige Grønland er mest udpræget i Jakobshavn Distrikt, hvor af 1932 Ræve kun 595, altsaa 31 %, var blaa. Fangsten varierer stærkt fra Aar til Aar, saaledes at den største Fangst har været i Aarene omkring 1930 og den mindste omkring 1920. Forholdet mellem blaa og hvide Ræve varierer ogsaa meget stærkt. I 1921/22 fangedes der saaledes i Christianshaab Distrikt 42 Stk. blaa og 35 Stk. hvide, medens

der det følgende Aar samme Sted fangedes 10 Stk. blaa og 102 Stk. hvide, og adskillige dermed beslægtede Eksempler kunde nævnes.

Vi har sammenlignet Variationerne i Rævefangsten i de tre Distrikter tilsammen med de i Tabel 3 givne Oplysninger om Snefaldet og gengivet denne Sammenligning i Diagram 5, idet vi har givet stærkt Snefald Talværdien 100 og meget ringe Snemængde Talværdien 10 og sat de øvrige Oplysninger i Forhold hertil. Af Kurverne for Fangsten af hvide og blaa Ræve synes at fremgaa, at i Perioder med forholdsvis ringe Snemængde har Rævefangsten været stor, og i Perioder med stor Snemængde har Rævefangsten været lille. Det synes endvidere at kunne konstateres, at i de snefattigste Aar har Fangsten af hvide Ræve i Forhold til Fangsten af blaa været relativ stor; dette maa antagelig forklares ved, at de hvide Ræve i de snefattige Aar lettere kan ses og derfor oftere skydes.

Tabel 39. Uddrag af Kolonibestyrernes Indberetninger.
Resumé of managers reports.

Aar	Fangst af								
	Harer <i>hares</i>			Ryper <i>ptarmigan</i>			Søfugle <i>seagulls</i>		
	Chr.	Jkh.	Rtb.	Chr.	Jkh.	Rtb.	Chr.	Jkh.	Rtb.
1916/17 ...	0 ¹⁾	ualm.r.	meg. r.	0 ¹⁾	ualm.r.	ret g.	—	—	ret g.
1917/18 ...	—	normal	meg. r.	—	ret g.	ret g.	—	ualm.r.	ret g.
1918/19 ...	—	slet	uden B.	—	slet	uden B.	god	ringe	uden B.
1919/20 ...	—	slet	uden B.	—	slet	uden B.	—	ringe	uden B.
1920/21 ...	—	ringe	ret g.	—	ringe	ret g.	—	ret g.	ret g.
1921/22 ...	—	ret g.	god	—	ret g.	god	—	—	god
1922/23 ...	god	ringe	god	god	ringe	god	—	ringe	ualm.g.
1923/24 ...	—	ret g.	uden B.	ret g.	ret g.	god	ret g.	ret g.	ret g.
1924/25 ...	ret g.	ret g.	ret g.	ret g.	ret g.	ret g.	uden B.	ret g.	ualm.g.
1925/26 ...	god	udm.	daarlig	god	udm.	daarlig	uden B.	uden B.	god
1926/27 ...	god	god	daarlig	god	god	daarlig	uden B.	—	god
1927/28 ...	ret g.	ret g.	ringe	ret g.	ret g.	ringe	god	god	ringe
1928/29 ...	daarlig	meg. d.	ringe	daarlig	meg. d.	ringe	god	god	uden B.
1929/30 ...	ringe	meg. r.	ringe	ringe	meg. r.	ringe	ringe	normal	god
1930/31 ...	ringe	ringe	ret g.	ringe	ringe	ret g.	meg. r.	normal	ualm.g.
1931/32 ...	slet	ringe	uden B.	slet	ringe	uden B.	meg. r.	ringe	betyd.
1932/33 ...	slet	uden B.	uden B.	slet	uden B.	uden B.	uden B.	normal	ret g.
1933/34 ...	ret g.	uden B.	middel	ret g.	uden B.	middel	uden B.	normal	god
1934/35 ...	ret g.	uden B.	ingen	ret g.	uden B.	ingen	ringe	normal	ringe
1935/36 ...	ret g.	uden B.	ingen	ret g.	uden B.	ingen	uden B.	normal	normal
1936/37 ...	ret g.	uden B.	ringe	ret g.	uden B.	ringe	uden B.	ret g.	ret g.
1937/38 ...	god	uden B.	ret g.	ualm.g.	udm.	god	uden B.	god	ringe
1938/39 ...	uden B.	—	uden B.	uden B.	—	uden B.	god	god	ringe

¹⁾ Grunden opgives at være »fugtig Sommer«.

— = Ingen Oplysninger.

g. = god. r. = ringe. d. = daarlig. B. = Betydning.

phot. JETTE BANG.

Fig. 10. Tørring af Hellefiskehoveder til Hundefoder (Jakobshavn).

Vi har endvidere foretaget en Sammenligning med Kolonibestyrenes Indberetninger om Fangsten af Ryper, og der synes at være nogen Sammenhæng, saaledes at ringe Rypefangst kommer i Aar, hvor der er forholdsvis stor Rævefangst. Den virkelige Sammenhæng her synes dog at være saa kompliceret, at vi ikke tør drage videregaaende Slutninger.

Om Rype- og Harejagten haves ikke andre Oplysninger end Kolonibestyrenes Indberetninger, Tabel 39.

En Del af Jagtudbyttet sælges til de Danske, medens Resten for-
tæres af Grønlænderne selv og da særlig i Perioder, hvor Sælfangsten har været ringe. Sammenfattende kan man kun sige, at den er af uvæsentlig Betydning i Forhold til de øvrige Erhverv, idet Grønlænderne, saa snart der er Mulighed for Sælfangst, kun viser Rype- og Harejagten ringe Interesse. Før imidlertid at kunne pointere i de følgende Beregninger, at Grønlænderne har haft saavel Kontantindtægt som

Kødudbytte af disse Dyr, sætter vi Kontantindtægten til 1 Kr. pr. Familie samt Kødudbyttet til 5 kg pr. Familie.

De ikke ubetydelige Mængder af Søfugle, der yngler dels paa Øerne i Christianshaab Distrikt og dels paa Fuglefjeldene i Ritenbenk Distrikt, giver Beboerne en Mulighed for Indsamling af Æg, og man kan anslaa den aarlige Ægindsamling til henholdsvis 4.000 Terneæg i Christianshaab og 3.000 Alkeæg i Ritenbenk Distrikter. De indsamlede Æg bliver i det væsentlige fortåret af den indfødte Befolkning.

Tabel 40. Produktion af Fuglekød 1915/16—1938/39.

Production from fowling 1915/16—1938/39.

Aar	Christianshaab			Jakobshavn			Ritenbenk		
	Indh. Fjer	Prod. Fjer.	Prod. Kød	Indh. Fjer	Prod. Fjer.	Prod. Kød	Indh. Fjer	Prod. Fjer.	Prod. Kød
	<i>Trad. in of feather</i>	<i>feather product.</i>	<i>meat product.</i>	<i>Trad. in of feather</i>	<i>feather product.</i>	<i>meat product.</i>	<i>Trad. in of feather</i>	<i>feather product.</i>	<i>meat product.</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1915/16 ...	518	1.480	30.666	73	207	4.292	206	589	12.195
1919/20 ...	353	1.008	20.883	81	231	4.795	44	124	2.575
1924/25 ...	522	1.491	30.902	96	274	5.683	142	406	8.414
1929/30 ...	275	786	16.280	76	216	4.473	136	389	8.051
1934/35 ...	223	636	13.174	136	380	8.071	71	202	4.185
1938/39 ...	234	669	13.856	182	520	10.767	108	307	6.364

Fuglefangsten finder Sted hele Aaret og danner i Tider med ringe Sælfangst et Supplement til Befolkningens Ernæring. En Beregning af den herved opnaaede Kød mængde kan paa samme Maade, som det tidligere er sket for Fuglefangsten i Julianehaab Distrikt (33), beregnes paa Grundlag af den Mængde Fjer, Befolkningen i Perioden har solgt til Handelen, idet vi anslaaer, at kun 35—40 % af Fjerene sælges i Butikken, og derefter sætter Kød mængden til 2.072 kg pr. 100 kg Fjer. Vi gengiver i Tabel 40 Tallene for hvert femte Aar.

Medens de i Tabellen nævnte Fuglefjer hovedsagelig stammer fra Maager, Alke og Tejste m. v., har der tidligere været en Del Jagt paa Ederfugle. Dette omtales af WINGE (34) og RINK (35), men har siden været i stærk Tilbagegang. PORSILD (36) omtaler saaledes, at der har været Ederfugle; men at Produktionen er ødelagt ved en hensynsløs Jagt. Tilbagegangen har bevirket Indførelse af Fredningsbestemmelser, saaledes at man kan forvente nogen Fangst i Fremtiden. For de første 4 Aartier af dette Aarhundrede, som denne Undersøgelse særlig omfatter, har Ederfuglefangsten haft saa ringe Betydning, at der er set helt bort fra den.

Endvidere findes der i Distrikternes lave Fjelde og Fjeldmarker en Del Bær, som Befolkningens Kvinder og Børn samler i Eftersommer-

maanederne. Disse Bær yder et kærkomment Bidrag til Ernæringen (Vitaminer). Indsamlingen kan anslaaes til henholdsvis 3, 2 og 1½ kg pr. Familie pr. Aar i Christianshaab, Jakobshavn og Ritenbenk Distrikter.

Endelig har Distrikterne en Del Tørvemoser, ligesom der findes Kulforekomster i Fjeldene i Ritenbenk Distrikt og en Del Krat, der giver Optændingsbrænde. Medens Kullene brydes ved Qutdligssat Kulbrud og derved kommer ind under den danske Kontantøkonomi, kan man regne, at Naturalproduktionen af Tørv og Optændingsbrænde, der forbruges af Befolkningen, kan anslaaes til henholdsvis 40, 10 og 10 Kr pr. Familie pr. Aar i Christianshaab, Jakobshavn og Ritenbenk Distrikter. Denne Produktion er i Tidens Løb blevet vanskeligere, fordi de nærmest ved de beboede Pladser beliggende Moser er udtømt. Dette er en af Aarsagerne til, at Brændselsforsyningen i stigende Grad sker ved Indkøb af Kul i Butikkerne. Dette skal senere blive omtalt i Forbindelse med Butiksalget. Foruden den ovenfor nævnte Kulbrydning foretager Grønlænderne i Ritenbenk Distrikt i mindre Udstrækning Brydning for egen Regning. De derved producerede Kul distribueres gennem Butikken, og Grønlændernes herved opnaaede Kontantindtægt vil blive omtalt i Afsnittet om Kontantøkonomien.

XIV. Det totale Forbrug.

Befolkningens samlede Fangst og Produktion kommer denne tilgode paa to Maader, nemlig som direkte Forbrug og indirekte gennem Salg i Butikken med paafølgende Køb af andre Varer. Vi vil i det foreliggende Afsnit forsøge at sammenfatte Grønlændernes Forbrug, saaledes som dette dækkes af de to nævnte Kilder. Vi betragter da først Produktionen til direkte Forbrug, og her er Kødproduktionen af ganske særlig Betydning.

Vi har i det foregaaende beregnet Kødproduktionen af de enkelte Fangst dyr og kan nu foretage en Sammenstilling heraf i Tabel 41.

Det er givet, at ikke hele Fangsten kommer til Nytte for Distrikternes Beboere, idet Fangsten forekommer meget uregelmæssigt, saaledes at Tider med Overflod veksler med Mangel. Følgen heraf er, at særlig Hundene faar en god Del af Kødet i Overflodstider, medens i den varme Tid en stedse aftagende Del forraadner. Spildet af Kød er dog stærkt aftaget, og vi har i omstaaende Tabel skønsmæssigt regnet med, at 70 % af Kødet udnyttedes af Mennesker i Tiden før 1920, medens Procenten efter denne Tid antages at være steget til 90. Disse Tal er selvfølgelig Udtryk for et Skøn; men alle, der kender Distrikternes Forhold gennem den forløbne Del af Aarhundredet, har anerkendt, at de valgte Procenter udtrykker Hovedlinien i den stedfundne Udvikling. Der kan ikke være Tvivl om, at Grønlænderne nu forstaaer at økonomisere bedre med Kødet,

Tabel 41. Den samlede Kødproduktion.
Total meatproduction.

Aar	Hvalkød <i>whale meat</i>	Sælkød <i>seal meat</i>	Fuglekød <i>meat from fowling</i>	Ialt <i>total</i>	Nyttiggjort <i>consumed</i>
Christianshaab					
	Tons	Tons	Tons	Tons	Tons
1915/16	25	99	31	155	109
1919/20	23	106	21	150	105
1924/25	17	86	31	134	121
1929/30	27	54	17	98	88
1934/35	42	109	14	165	149
Jakobshavn					
	Tons	Tons	Tons	Tons	Tons
1915/16	21	118	5	144	101
1919/20	19	126	5	150	105
1924/25	12	111	6	129	116
1929/30	8	79	5	92	83
1934/35	5	133	9	147	132
Ritenbenk					
	Tons	Tons	Tons	Tons	Tons
1915/16	20	167	13	200	140
1919/20	18	128	3	149	104
1924/25	16	177	9	202	182
1929/30	18	63	9	90	81
1934/35	23	157	5	185	167

og at en mindre Del anvendes til Hundefoder. — Vi ser af Tabellen, at Produktionen af Sælkød har været størst i Ritenbenk Distrikt og mindst i Christianshaab. Det sidste Sted har man dog fundet nogen Erstatning i Fuglefangsten.

For at beregne, hvad denne Produktion har betydet for Behovsdækningen, har vi forsøgt at beregne Behovet. Udgangspunktet herfor er, at Styrelsens Medicinalkonsulent har skønnet (37), at den voksne Mands daglige Behov er 3.500 Kalorier, den voksne Kvindes 2.800 Kalorier, medens Behovet er sat til 1.750 Kalorier for Børn af begge Køn mellem 2 og 15 Aar. Børn under 2 Aar ernæres overvejende ved Modermælken og er sat til 0. Vi er derefter gaaet ud fra Aldersfordelingen i de tre Distrikter ved Folketællingen i 1930 og faar da en Beregning af det gennemsnitlige Behov pr. Individ pr. Dag i Tabel 42.

Da Befolkningens Fordeling i Aldersgrupper ikke har varieret ret meget, mener vi at kunne gaa ud fra, at Gennemsnitstallet heller ikke har varieret væsentligt og derfor maa kunne benyttes for hele Perioden.

Tabel 42. Det gennemsnitlige daglige Kaloriebehov.

Average daily calorie requirements.

	Antal Individuer <i>Number of individuals</i>	Kaloriebehov pr. Individ <i>calorie requirements per individual</i>	Totalbehov <i>total requirements</i>
Mænd <i>males</i>	615	3.500	2.152.500
Kvinder <i>females</i>	693	2.800	1.940.400
Børn, 2—15 Aar <i>children, 2—15 years</i>	514	1.750	899.500
Børn under 2 Aar <i>children, under 2 years</i>	223	0	0
Ialt...	2.045	..	4.992.400

pr. Individ ca. 2.440

Det maa dog bemærkes, at den norske Læge A. HØYGAARD i en Undersøgelse fra Østgrønland har regnet med et væsentligt lavere Kaloriebehov for de forskellige Aldersgrupper. I nærværende Undersøgelse har vi ment at maatte følge Medicinalkonsulentens Skøn, uanset Muligheden for, at man ved senere Maalinger kan komme til et noget lavere Tal.

Vi har derefter i Tabel 43 foretaget en Sammenligning mellem den beregnede, nyttiggjorte Kødproduktion og det samlede Kaloriebehov, idet vi efter Oplysninger — ligeledes fra Styrelsens Medicinalkonsulent (38) — har sat Kaloriemængden for Sælkød til 2.000 Kalorier, Hvalkødet under Hensyn til det indbragte Hvalkøds gennemsnitlige ernæringsmæssige Værdi til 1.000 Kalorier og Fuglekødet til 1.500 Kalorier.

Vi ser af Tabellen, at Kødproduktionen yder en væsentlig Del af Behovsdækningen; men at Procenten i den sidste Menneskealder med den relativt aftagende Sælfangst og uanset den voksende Udnyttelse af de fangede Dyr har været i betydelig Aftagende. Dækningsprocenten har været stærkt svingende, idet Sælfangst og Hvalfangst som omtalt har varieret stærkt fra Aar til Aar. Den samlede Tendens til Tilbagegang kan maaske bedst belyses ved at fremhæve, at den procentvise Køddækning i Periodens første 5 Aar (1911—16) gennemsnitlig var 40,7 % for Christianshaab, 34,3 for Jakobshavn og 51,7 for Ritenbenk, medens de tilsvarende Tal for Femaarsperioden 1930—35 var henholdsvis 33,2, 32,0 og 63,7 %. (Saafremt der i Perioden 1930—35 var regnet med samme Udnyttelse som i Perioden 1911—16, vilde Udnyttelsesgraden i Christianshaab have været 25,9, i Jakobshavn 24,9 og i Ritenbenk 49,5). Det fremgaar tydeligt af Tabellen, at Befolkningen ved Ritenbenk i størst Udstrækning har været i Stand til stadig at dække en stor Del af sit Behov med Kød, saaledes at det tør antages, at der

Tabel 43. Kødproduktion og Kaloriebehov.

Meatproduction and calorie requirement.

Aar	Christianshaab			Jakobshavn			Ritenbenk		
	Total Kaloriebehov	Nyttiggjort Produktion	Dæknings-%	Total Kaloriebehov	Nyttiggjort Produktion	Dæknings-%	Total Kaloriebehov	Nyttiggjort Produktion	Dæknings-%
	<i>total calorie requirement</i>	<i>production consumed</i>	<i>percentage</i>	<i>total calorie requirement</i>	<i>production consumed</i>	<i>percentage</i>	<i>total calorie requirement</i>	<i>production consumed</i>	<i>percentage</i>
	Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.	
1911/12 ...	460	209	45,4	517	200	38,7	501	271	54,1
1912/13 ...	473	146	30,9	517	172	33,3	503	291	57,9
1913/14 ...	476	201	42,2	530	160	30,2	533	265	49,7
1914/15 ...	457	213	46,6	521	179	34,4	521	259	49,7
1915/16 ...	444	170	38,3	527	185	35,1	539	254	47,1
1916/17 ...	444	159	35,8	538	191	35,5	544	270	49,6
1917/18 ...	451	151	33,5	556	160	28,8	561	132	23,5
1918/19 ...	459	200	43,6	579	191	33,0	524	149	28,4
1919/20 ...	454	217	47,8	544	230	42,3	525	267	50,9
1920/21 ...	455	216	47,5	551	243	44,1	510	248	48,6
1921/22 ...	447	179	40,0	549	207	37,7	485	256	52,8
1922/23 ...	487	200	41,1	521	221	42,4	493	328	66,5
1923/24 ...	495	189	38,2	539	199	36,9	523	384	73,4
1924/25 ...	475	203	42,7	544	217	39,9	557	344	61,8
1925/26 ...	475	186	39,2	567	224	39,5	482	353	73,2
1926/27 ...	522	132	25,3	571	212	37,1	454	249	54,8
1927/28 ...	535	137	25,6	598	163	27,2	466	245	52,6
1928/29 ...	550	147	26,7	623	183	29,4	443	250	56,4
1929/30 ...	559	130	23,3	636	156	24,5	452	139	30,6
1930/31 ...	567	186	32,8	694	178	25,6	418	237	56,7
1931/32 ...	572	165	28,8	711	239	33,6	444	323	72,7
1932/33 ...	563	146	25,9	686	252	36,7	436	316	72,5
1933/34 ...	558	201	36,0	708	213	30,1	467	324	69,4
1934/35 ...	586	248	42,3	739	250	33,8	463	218	47,1

næppe har været den samme Økonomisering med Kødet i Ritenbenk i de senere Aar som omtalt for de to andre Distrikter.

Det vil yderligere være af Interesse at undersøge Behovsdækningsprocenten med Kød ved henholdsvis Kolonistederne og Udstederne (Bopladsene). Der er her kun bearbejdet Oplysninger om Sælfangstens Fordeling mellem paa den ene Side Kolonisteder, paa den anden Udsteder og Boplads (jfr. Tabel 29), og vi har derfor i Tabel 44 beregnet Sælkødets Betydning for Behovsdækningen i de to nævnte Omraader. Det skal dog bemærkes, at den tidligere omtalte skønsmæssige Beregning af, hvad der er gaaet til Spilde, ikke er medtaget, idet vi i saa Fald burde have regnet med forskellige Procentsatser for Kolonier og Udsteder (Boplads), og det har vi ikke turdet indlade os paa.

Tabel 44. Behovsdækningsprocenten med Sælkød ved Kolonier og Udsteder (Bopladser).
The covering percentage obtained from seal meat at settlements and trading stations (dwelling places).

Aar	Christianshaab									Jakobshavn						Ritenbenk					
	Kolonien settlement			Udstederne trading stations			Kolonien settlement			Udstederne trading stations			Kolonien settlement			Udstederne trading stations					
	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage			
	Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.				
Gnmsntl.																					
1915/16—1919/20	82	14	17,1	363	184	50,7	259	33	12,7	276	191	69,2	124	29	23,4	413	223	54,0			
1920/21—1924/25	103	12	11,7	366	163	44,5	288	33	11,5	245	199	81,2	123	18	14,6	385	402	104,4			
1925/26—1929/30	125	8	6,4	402	116	28,9	361	38	10,5	224	136	60,7	112	30	26,8	476	324	68,1			
1930/31—1934/35	124	6	4,8	441	164	37,2	456	71	15,6	235	160	68,1	98	29	29,6	553	448	81,0			

Af Tabellen fremgaar, at der er en meget betydelig Forskel i alle tre Distrikter. I Christianshaab, hvor Sælfangsten er ringest, er Behovsdækningen med Sælkød ved Kolonistedet omkring 10 %, ved Udsteder og Bopladser omkring 40 %. Ved Jakobshavn er Dækningsprocenten ved Kolonien noget større end ved Christianshaab og ved Udsteder og Bopladser omkring 70 % af Behovet. De største Tal finder vi for baade Koloni og Udsteder som tidligere omtalt i Ritenbenk Distrikt, hvor vi for Udstederne en enkelt Periode naar over 100 %.

Endelig har vi forsøgt at belyse Behovsdækningsprocenten i Aarets forskellige Maaneder. Dette er som foran omtalt kun muligt for Sælkødet, og vi har derfor foretaget Beregningen i Tabel 45, idet vi er gaaet ud fra de i Tabel 30 og 31 givne Oplysninger og anvendte Aar.

Af denne Tabel fremgaar, at vi i Juli, August og September Maaneder er oppe paa en Behovsdækningsprocent med Sælkød ved Jakobshavns og Ritenbenks Udsteder paa over 150 %. En Del af Overskudsproduktionen er som tidligere omtalt gaaet til Spilde eller anvendt til Hundefoder, noget er vel hengemt til Vintermaanederne; men det tør antages, at der i de tre gode Fangstmaaneder har været en efter europæiske Forhold overdreven Nydelse af Kød. Ligeledes tør det antages, at de dygtigere Fangere i disse Maaneder rundhaandet har uddelt Kødet til alle Bopladsfæller. Ser vi derimod paa de daarligste Fangstmaaneder, og da særlig Januar—Marts, naar man ved Jakobshavns Udsteder kun en Behovsdækningsprocent paa 10, ved Ritenbenks Udsteder paa 30. I disse Perioder maa det formodes, at de dygtige Fangere, der har turdet vove den farefulde Fangst, først og fremmest har forsynet sig selv og sin egen Familie, medens der kan have været en ikke ubetydelig Mangel

Tabel 45. Behovsdækningsprocenten med Sælkød i de enkelte Maaneder.
The covering percentage obtained from seal meat per month.

Maaned month	Christianshaab						Jakobshavn						Ritenbenk					
	Kolonien settlement			Udstederne trading stations			Kolonien settlement			Udstederne trading stations			Kolonien settlement			Udstederne trading stations		
	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage	Kødproduktion calorie requirements	Kaloriebehov meat production	Dæknings-% percentage	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage	Kaloriebehov calorie requirements	Kødproduktion meat production	Dæknings-% percentage
	Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.		Mill. Kal.	Mill. Kal.	
Januar ..	11	0,1	0,9	35	4	11,4	34	2	5,9	19	2	10,5	9	2	22,2	29	9	31,0
Februar ..	10	0,3	3,0	32	3	9,4	31	2	6,5	17	2	11,8	8	—	—	26	6	23,1
Marts	11	0,2	1,8	35	5	14,3	34	2	5,9	19	2	10,5	9	1	11,1	29	5	17,2
April	11	1,3	11,8	34	6	17,6	33	3	9,1	18	6	33,3	9	1	11,1	28	17	60,7
Maj	11	1,1	10,0	35	8	22,9	34	3	8,8	19	6	31,6	9	2	22,2	29	19	65,5
Juni	11	1,1	10,0	34	20	58,8	33	7	21,2	18	21	116,7	9	2	22,2	28	36	128,6
Juli	11	1,3	11,8	35	18	51,4	34	8	23,5	19	30	157,9	9	6	66,7	29	51	175,9
August ..	11	0,7	6,4	35	17	48,6	34	10	29,4	19	30	157,9	9	3	33,3	29	51	175,9
Septbr. ..	11	0,4	3,6	34	13	38,2	33	9	27,3	18	27	150,0	9	4	44,4	28	46	164,3
Oktober .	11	0,4	3,6	35	13	37,1	34	8	23,5	19	15	78,9	9	4	44,4	29	26	89,7
November	11	0,9	8,2	34	11	32,4	33	9	27,3	18	13	72,2	9	3	33,3	28	18	64,3
Decbr.	11	0,9	8,2	35	5	14,3	34	4	11,8	19	4	21,1	9	2	22,2	29	13	44,8

hos de fattigere Bopladsfæller. Hvad der gælder de lige nævnte velhavende Udsteder, gælder i mindre Grad Udstederne i Christianshaab Distrikt og Ritenbenk Kolonisted. Her har Produktionen selv i de gode Maaneder næppe kunnet give ret meget mere end til Dækning af det øjeblikkelige Behov (eventuelt med enkelte gode Fangstdages store Festmaaltider), saaledes at der kun har været forholdsvis lidt tilovers til de fattige Vintermaaneder. Stærkere gør Kød mangelen sig gældende ved Jakobshavn og i endnu højere Grad ved Christianshaab Kolonisted. Her kan næppe engang de dygtigste Fangere have Overskud i de bedste Fangstmaaneder, og hele den øvrige Del af Befolkningen maa være henvist til Fiskeri, en lille Smule Land- og Søfuglejagt og i Særdeleshed de billigere Butiksvarer. Det fremgaar tydeligt af Tabellen, at der i Vintermaanederne maa herske en udpræget Kød mangel særlig ved Kolonistederne, og da den fattigere Del af Befolkningen i disse Maaneder ikke har store Indtægter paa anden Maade, maa Uddelingerne gennem de kommunale Institutioner i disse Perioder spille en meget betydelig Rolle.

Disse Betragtninger af Fattigdommen i Vintermaanederne hos en Del af Befolkningen understreges yderligere af den meget betydelige Forskel i Evnen til at fange Sæler, som foran er paavist i Tabel 33 og Diagrammerne 2 og 3.

phot. JETTE BANG.

Fig. 11. Forraadsskur og Slædestativ (Christianshaab).

Stor Betydning for det direkte Forbrug har endvidere Skindproduktionen haft. Vi kan gaa ud fra, at Fangelisterne angiver, saa godt det er gørligt, Antallet af Skind, som Fangsten stiller til Disposition. For at faa Forbruget maa der til Fangelisternes Tal lægges Skind, købt i Butikken (bl. a. af Sæler, fanget ved andre Kolonier), og fradrages Skind, solgt i Butikken. Vi faa da en Oversigt som gengivet i Tabel 46.

Vi kan forsøge at sammenligne disse Tal med Behovet, idet vi med RINK (38) regner med, at Forbruget af Skind pr. Kajak er 3, pr. Konebaad 18 og til Fangernes Udstyr $5\frac{1}{4}$. Da RINK's Undersøgelse vedrører Sydgrønland, hvor der ingen Slæder findes, har vi skønmæssigt sat Skindforbruget pr. Slæde til $\frac{1}{4}$ Skind. Vi har derefter i Tabellerne 47 og 48 beregnet Forbruget i Christianshaab og Jakobshavn Distrikter til disse Ting og sammenlignet Tallene med de i Tabel 46 givne Oplysninger om de forbrugte Sælskind. I Tabellernes to sidste Rækker har vi opført

Tabel 46. Forbruget af Sælskind pr. Familie à 5 Personer.

Consume of sealskins per family.

Aar <i>year</i>	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	store <i>larges</i>	smaa <i>small</i>	store <i>larges</i>	smaa <i>small</i>	store <i>larges</i>	smaa <i>small</i>
Gnmsntl. <i>average</i>						
1903/04—1904/05 . . .	36		38		52	
1905/06—1909/10 . . .	31		29		42	
1910/11—1914/15 . . .	4	29	—	—	5	36
1915/16—1919/20 . . .	6	24	5	25	—	—
1920/21—1924/25 . . .	5	19	4	26	5	30
1925/26—1929/30 . . .	4	14	3	21	—	—
1930/31—1934/35 . . .	5	14	4	18	7	26

Differencen og denne beregnet pr. Individ. Den saaledes fundne Størrelse angiver, hvor mange Sælskind der har været til Disposition til Beklædning udover Fangstklæderne. Vi finder da for Christianshaab, at der til Klæder ved Periodens Begyndelse var 4,7 Sælskind og ved Periodens Slutning 1,9 Skind. Ved Jakobshavn var de tilsvarende Tal henholdsvis 5,4 og 3,1. Denne Nedgang er dog ikke tilstrækkelig til at vise Tilbagegangen i Behovsdækningen med Sælskind, og vi har derfor i Tabellerne 49 og 50 beregnet, hvor mange Sælskind der skulde være til Disposition, hvis Beholdningen af Erhvervsmidler skulde være lige saa stor som ved Aarhundredskiftet.

Disse Tabeller viser tydeligt den meget betydelige Tilbagegang i Behovsdækningen af Sælskind gennem dette Aarhundrede og viser, hvor stærkt Forholdene har tvunget Befolkningen til at købe Træbaade i

Tabel 47. Sælskindsforbruget ved Christianshaab.

Consume of sealskins at Christianshaab.

Aar <i>year</i>	Kajakker à 3 Stk. <i>kajaks</i>		Kone- baade à 18 Stk. <i>umiaks</i>		Fangere à 5 ¹ / ₄ Stk. <i>hunters</i>		Slæder à 1 ¹ / ₄ Stk. <i>sledges</i>		Ialt <i>total</i>	Forbrugt <i>consumed</i>	Difference <i>difference</i>	Diff. pr. Individ <i>diff. per individual</i>
	Stk.	ialt	Stk.	ialt	Stk.	ialt	Stk.	ialt				
Gnmsntl. <i>average</i>												
1903/04—1904/05 . . .	116	348	17	306	108	567	66	17	1238	3534	2296	4,7
1905/06—1909/10 . . .	121	363	17	306	100	525	67	17	1211	3098	1887	3,8
1910/11—1914/15 . . .	123	369	18	324	104	546	73	18	1257	3409	2152	4,2
1915/16—1919/20 . . .	148	444	18	324	95	499	73	18	1285	2952	1667	3,3
1920/21—1924/25 . . .	137	401	20	360	103	541	85	21	1323	2600	1277	2,4
1925/26—1929/30 . . .	123	369	20	360	103	541	111	28	1298	2082	784	1,3
1930/31—1934/35 . . .	118	354	14	252	108	567	108	27	1200	2410	1210	1,9

Tabel 48. Sælskindsforbruget ved Jakobshavn.

Consumption of sealskins at Jakobshavn.

Aar year	Kajakker à 3 Stk. kajaks		Kone- baade à 18 Stk. umiaks		Fangere à 5 ¹ / ₄ Stk. hunters		Slæder à 1 ¹ / ₄ Stk. sledges		Ialt total	Forbrugt consumed	Difference difference	Diff. pr. Individ diff. per individual
	Stk.	ialt	Stk.	ialt	Stk.	ialt	Stk.	ialt				
Gnmsntl. <i>average</i>												
1903/04—1904/05 ...	138	414	15	270	107	562	48	12	1258	4370	3112	5,4
1905/06—1909/10 ...	129	387	15	270	102	536	55	14	1207	3418	2211	3,8
1910/11—1914/15 ...	111	333	15	270	84	441	67	17	1061	?	?	?
1915/16—1919/20 ...	104	312	12	216	84	441	68	17	986	3526	2540	4,2
1920/21—1924/25 ...	93	279	11	198	74	389	79	20	886	3546	2660	4,4
1925/26—1929/30 ...	81	243	9	162	61	320	93	23	748	3169	2421	3,7
1930/31—1934/35 ...	115	345	6	108	100	525	108	27	1005	3387	2382	3,1

Erhvervsøjemed og til at købe europæiske Beklædningsgenstande i Butikken.

Det er i Forbindelse med de i dette Kapitel meddelte Oplysninger af Interesse at henvise til Distriktslæge KLÆR's Afhandling (40). Denne er skrevet paa Basis af Distriktslægens mangeaarige Virksomhed som Læge i Jakobshavn og hans nøje Kendskab til de her undersøgte Distrikters Forhold. I denne Afhandling, der er skrevet for en Menneskealder siden, gaar KLÆR stærkt ind for, at den danske Administration i Grønland burde gøre, hvad den kunde for at holde Befolkningen saa stærkt som muligt fra Butikken, idet han hævder, at denne var unød-

Tabel 49. Det relative Sælskindsforbrug ved Christianshaab.

Relative consumption of sealskins at Christianshaab.

Aar year	Kajakker à 3 Stk. kajaks		Kone- baade à 18 Stk. umiaks		Fangere à 5 ¹ / ₄ Stk. hunters		Slæder à 1 ¹ / ₄ Stk. sledges		Ialt total	Forbrugt consumed	Difference difference	Diff. pr. Individ diff. per individual
	Stk.	ialt	Stk.	ialt	Stk.	ialt	Stk.	ialt				
Gnmsntl. <i>average</i>												
1903/04—1904/05 ...	116	348	17	306	108	567	66	17	1238	3534	2296	4,7
1905/06—1909/10 ...	118	354	17	306	109	572	67	17	1249	3098	1849	3,8
1910/11—1914/15 ...	123	369	18	324	114	599	70	18	1310	3409	2099	4,1
1915/16—1919/20 ...	120	360	18	324	111	583	68	17	1284	2952	1668	3,3
1920/21—1924/25 ...	126	378	18	324	117	614	72	18	1334	2600	1266	2,4
1925/26—1929/30 ...	141	423	21	378	131	688	80	20	1509	2082	573	1,0
1930/31—1934/35 ...	152	456	22	396	141	740	86	22	1614	2410	796	1,3

Tabel 50. Det relative Sælskindsforbrug ved Jakobshavn.

Relative consumption of sealskins at Jakobshavn.

Aar year	Kajakker à 3 Stk. <i>kajaks</i>		Kone- baade à 18 Stk. <i>umiaks</i>		Fangere à 5 ¹ / ₄ Stk. <i>hunters</i>		Slæder à 1 ¹ / ₄ Stk. <i>sledges</i>		Ialt total	Forbrugt consumed	Difference	Diff. pr. Individ diff. per individual
	Stk.	ialt	Stk.	ialt	Stk.	ialt	Stk.	ialt				
Gnmsntl. <i>average</i>												
1903/04—1904/05 ...	138	414	15	270	107	562	48	12	1258	4370	3112	5,4
1905/06—1909/10 ...	138	414	15	270	107	562	48	12	1258	3418	2160	3,7
1910/11—1914/15 ...	136	408	15	270	105	551	47	12	1241	?	?	?
1915/16—1919/20 ...	143	429	16	288	111	583	50	13	1313	3526	2213	3,7
1920/21—1924/25 ...	143	429	15	270	110	578	49	12	1289	3546	2257	3,8
1925/26—1929/30 ...	156	468	17	306	121	635	54	14	1423	3169	1746	2,7
1930/31—1934/35 ...	185	555	20	360	143	751	64	16	1682	3387	1705	2,2

vendig, og at Befolkningen klarede sig bedre ved at basere deres Eksistens ganske overvejende paa Sælfangst. Der kan efter det her oplyste næppe være Tvivl om, at den stærke Udvikling af Befolkningen, der har fundet Sted, og de forbedrede Sundhedsforhold, der er opnaaet, næppe var naaet ved at følge KLÆR'S Linie, idet en Basering af Levefoden paa Sælfangst utvivlsomt mange Gange vilde have skabt Mangel, ja ofte ogsaa Sult.

XV. Kontantindtægten.

Det vil fremgaa af det foregaaende, at Grønlændernes Fangst af de Dyr, der har dannet Basis for deres Eksistens — og det gælder i Særdeleshed Sælen — har været i Tilbagegang, hvilket har bevirket, at det i ringere Grad har været muligt at dække Behovet for Føde og Klæder uden Pengenes Medvirken. Det har været paakrævet for Grønlænderne at købe mere i Butikken, og hertil har forøgede Pengeindtægter været nødvendige. Vi skal derfor nu gaa over til at søge at belyse Pengeøkonomien lidt nærmere. Inden vi gaar ind paa Enkeltheder heri, har vi i Diagram 6 illustreret den samlede Pengeomsætning ved en enkelt Koloni et enkelt Aar. Vi har valgt Kolonien Christianshaab 1937/38.

Diagrammet viser Hovedlinierne i den samlede Pengeomsætning, der i Aarets Løb har fundet Sted mellem de offentlige Institutioner indbyrdes og mellem disse og Grønlænderne, og Læserne vil i Diagrammet kunne følge disse. Enkelte mindre Grupper, særlig vedrørende de offentlige Kasser, er slaaet sammen for at gøre det samlede Diagram mere overskueligt.

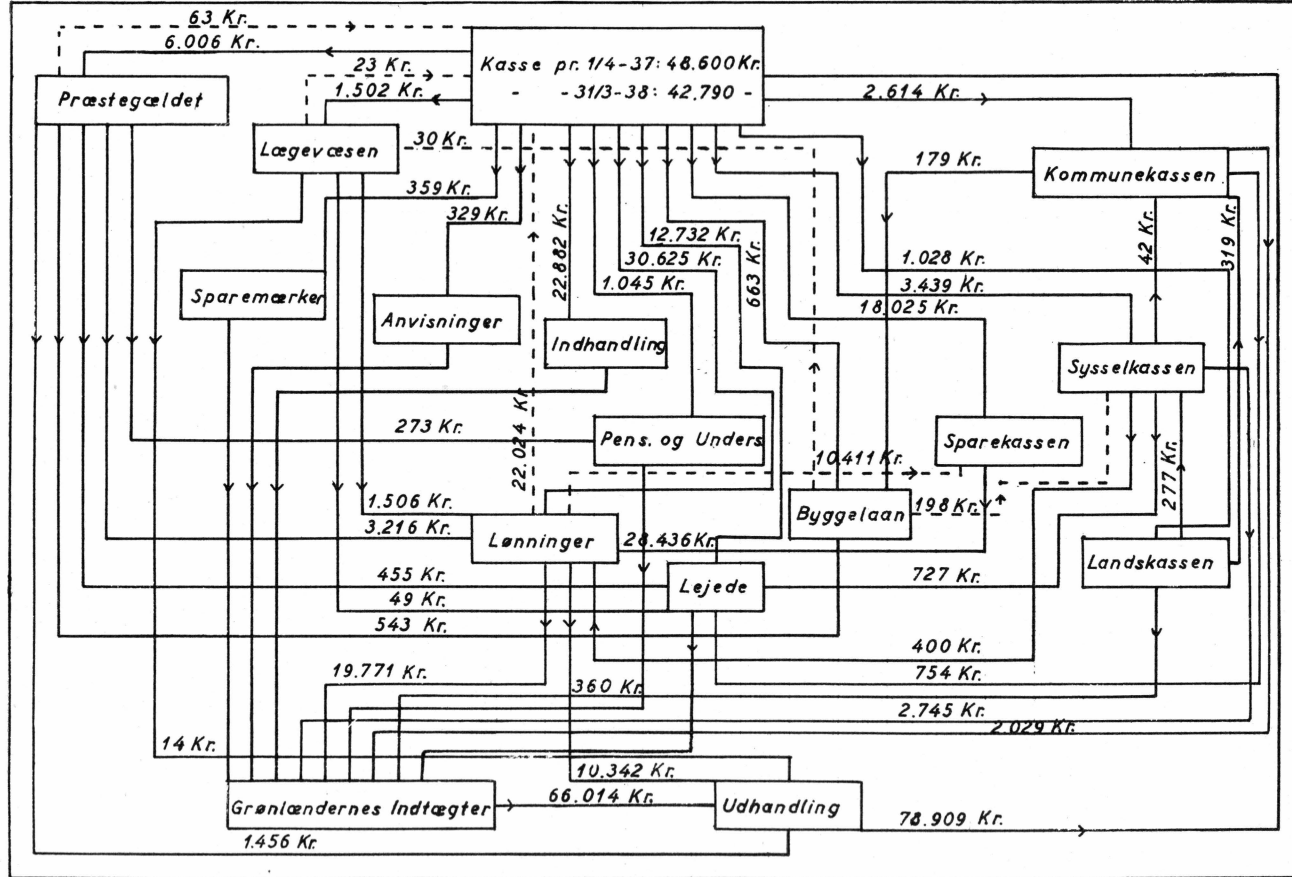

Diagram 6. Pengeomsætningen ved Christianshaab 1937/38.

De allerfleste af Tallene kendes nøjagtigt fra de forskellige Regnskaber og kun paa enkelte, mindre væsentlige Omraader har vi skønsmæssigt maattet dele Regnskabstallene i Undergrupper, særlig for at kunne belyse Grønlandernes samlede Kontantindtægter i det paagældende Aar. Paa tilsvarende Maade vilde det have været muligt at følge Pengeomsætningen ved de andre Kolonier eller i andre Aar; men dette er udeladt, fordi Billedet i Hovedsagen vilde blive det samme.

Den i Handelens Kasse ved Aarets Begyndelse værende Beholdning var 48.600 Kr., ved Aarets Slutning 42.790 Kr.. Som Eksempel paa de mellemliggende Ind- og Udbetalinger kan vi nævne Præstegældet. Dette har hævet 6.006 Kr. i Kassen, købt Varer i Butikken for 1.456 Kr., udgivet Byggelaan for 543 Kr., udbetalt Lejede for 455 Kr., udbetalt Lønninger med 3.216 Kr. og Pensioner og Understøttelser med 273 Kr., hvilket tilsammen giver 5.943 Kr., og dette svarer til de 6.006 Kr., Præstegældet har hævet, minus de 63 Kr., der er indbetalt. Ser vi paa Kontoen for Sparemærker, bliver saadanne solgt i Butikken og er opført under Udhandling. Det drejer sig altsaa her om en Pengecirkulation, der for 1937/38 er afsluttet med, at der er indfriet for 359 Kr. Mærker. Ser vi dernæst paa Grønlandernes Indtægter, stammer denne fra forskellige Kilder: Indhandling med 22.882 Kr., Lønninger til Grønlandere med 19.771 Kr., Lejede med 14.717 Kr., Pensioner og Understøttelser med 1.392 Kr., Byggelaan med 1.157 Kr., Udbetalinger gennem Landskassen 360 Kr., gennem Sysselkassen 2.745 Kr. og gennem Kommunekassen 2.029 Kr.. Endvidere som Anvisninger 329 Kr. og Sparemærker 359 Kr.. Tager vi endelig en af Kasserne, f. Eks. Sysselkassen, har denne i Handelens Kasse hævet 3.439 Kr.. Endvidere har den modtaget som tilbagebetalte Byggelaan 198 Kr. og fra Landskassen 277 Kr., ialt 3.914 Kr.. Der er afgivet til Kommunekasserne 42 Kr., til Lønninger 400 Kr., til Lejede 727 Kr. og direkte til Grønlanderne 2.745 Kr., ialt 3.914 Kr.. Den centrale Omsætning er Udhandlingen, idet de Danske har brugt for 10.342 Kr., Grønlanderne for 66.014 Kr., Præstegældet for 1.456 Kr. og Lægevæsenet for 14 Kr..

Der fremkommer i hele Regnestykket en Unøjagtighed ved, at det maa skønnes, at en Del af den Linie, som udtrykker de Danskes Indkøb i Butikken, maa antages at gaa via Grønlanderne (f. Eks. Lønninger til Tjenestefolk, som disse atter bruger til Indkøb i Butikken). Rigtigt beregnet er Grønlandernes Indtægter i Christianshaab Distrikt i det paagældende Aar saaledes noget højere end de nævnte 66.000 Kr., sandsynligvis omkring 68—69.000 Kr.. Naar der ialt er udhandlet noget mere, end Diagrammet viser, staar det i Forbindelse med de Indkøb, der er foretaget i Butikken af Grønlandere fra andre Distrikter, Ekspeditioner og Rejsende o. lign.

phot. JETTE BANG.

Fig. 12. Interiør fra et grønlandsk Hus.

Den grønlandske Befolkning har haft tre Hovedgrupper af Muligheder for Kontantindtægter. For det første har den kunnet skaffe sig Kontanter ved at sælge af sin Fangst og sit Fiskeri i Butikken (Indhandlingen), for det andet har den haft Indtægter som Fastansatte i Koloniens, Kirke- og Skolevæsenets, Lægevæsenets eller Radiostationernes Tjeneste. For det tredje har den haft Indtægtsmuligheder gennem løst Daglejerarbejde for de samme Institutioner. Endelig er der en fjerde Gruppe Indtægtsmuligheder, som man kan kalde diverse, og som bl. a. bestaar af Indtægter fra Arbejde for de Danske, Salg af grønlandske Produkter til de danske Familier, og hertil kan man lægge de Indtægter, Grønlænderne har dels gennem de forskellige grønlandske Kasser og dels gennem Understøttelser fra det offentlige (41). Vi skal nu søge at samle, hvad der vides om de fire Grupper af Indtægter.

For det foreliggende Aarhundredes Vedkommende findes der i det tidligere omtalte ret indgaaende Oplysninger om Produktionsmængden, og vi skal derfor begynde med i Tabel 51 at give Oplysning for hvert 5. Aar om de Priser, som man fra Grønlands Styrelses Side betaler i Butikken. Disse er Takstpriser, d. v. s. de forandres ikke, saalænge Taksten er gældende. Det vil for den ældre Tid sige en ret lang Aarrække, medens der siden 1924 hvert Aar er fremkommet en ny Takst.

Tabellen viser tydeligt, at de Priser, der er betalt Grønlænderne, har været stærkt stigende for de fleste Varer indtil Begyndelsen af

Tabel 51. Indhandlingspriserne 1899/1900—1938/39.
Prices for articles traded in 1899/1900—1938/39.

Aar year	Sæl- spæk seal blubber pr. kg	Haj- lever shark lever pr. kg	Ræveskind <i>fox skins</i>		Sælskind <i>seal skins</i>		Torsk <i>cod</i>		Hellefisk <i>greenland halibut</i>	
			blaa, bedste Kvalitet	hvide, bedste Kvalitet	Net- side	Blaa- side	op- skaa- ret	ren- set	fros- ne	ufros- ne
			<i>blue, best quality</i> pr. Stk.	<i>white, best quality</i> pr. Stk.	<i>ringed seal</i> pr. Stk.	<i>green- land seal</i> pr. Stk.	<i>cutted</i> pr. kg	<i>cleaned</i> pr. kg	<i>winter- fishing</i> pr. kg	<i>summer- fishing</i> pr. kg
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1899/1900 . . .	0,08	0,06	6,—	2,—	0,45	0,45
1904/05	0,08	0,06	6,—	2,—	0,45	0,45	0,01	0,02
1909/10	0,08	0,06	6,—	2,—	0,45	0,45	0,01	0,02
1914/15	0,08	0,06	6,—	2,—	0,45	0,45	0,01	0,02
1919/20	0,10	0,08	15,—	6,—	0,60	0,60	0,06	..	0,03	0,06
1924/25	0,15	0,12	20,—	10,—	1,—	1,—	0,06	..	0,04	0,08
1929/30	0,18	0,10	25,—	12,50	1,—	1,—	0,09	..	0,04	0,10
1934/35	0,16	0,08	25,—	12,50	2,—	2,—	0,04	..	0,04	0,08
1938/39	0,18	0,09	30,—	15,—	2,—	2,—	..	0,05 ^{1/2}	0,05	0,09

1930erne. Prisen for Sælspæk er saaledes steget fra 8 Øre pr. kg i 1899/1900 til 18 Øre pr. kg i 1938/39. Prisen for Ræveskind (hvide Ræve 1. Sortering) er paa tilsvarende Maade steget fra 2 Kr. pr. Stk. i 1899/1900 til 15 Kr. pr. Stk. i 1938/39. For Hellefiskens Vedkommende har Udviklingen været en noget anden. Denne Fisk var indtil Aarhundredets Begyndelse overladt til den private Handel, og Prisen sattes kort efter Monopoliseringen til 2 Øre pr. kg for Tiden 1. Juni—31. August. Denne Pris er senere forhøjet og naaede sit Maksimum i 1929 med 10 Øre pr. kg, hvorefter den er nedsat til 9 Øre pr. kg. Disse Priser gælder udelukkende Sommerfisken, medens Vinterfisken, der er væsentlig vanskeligere at sælge paa Markedet i København, fordi den hævdes at være forringet i Kvalitet ved at være frosset, i 1938/39 indkøbtes til 5 Øre pr. kg.

I kvantitativ Henseende har Indhandlingen i den undersøgte Periode været domineret af Spæk og Lever i Christianshaab og Ritenbenk Distrikter, medens Hellefiskefiskeriet har været fremherskende i Jakobs-havn. Da der er givet Oplysninger om Indhandlingen af Hellefisk foran i Tabel 34, har vi i omstaaende Tabel 52 givet Oplysning om Indhandlingen af Sæl- og Hvidfiskespæk og Hajlever i de tre Distrikter.

Det fremgaar af Tabellen, at Indhandlingen af Spæk har svinget stærkt fra Aar til Aar, men har i det store og hele ligget paa samme Niveau i Periodens første Halvdel; derefter er der sket et Fald, saaledes at vi finder den mindste Spækindhandling i den usædvanlig milde Vinter 1929/30. Sammenligner man med de tidligere givne Oplysninger (Tabel 28) om Spækproduktionen, maa vi erindre om, at den foreliggende Oversigt ogsaa indeholder Oplysning om Indhandlingen af Hvidfiskespæk. Da

Tabel 52. Indhandling af Spæk og Lever.

Total trading in of blubber and shark liver.

Aar <i>year</i>	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Sæl- og Hvidfiske- spæk <i>seal- and white whale blubber</i>	Hajlever <i>shark liver</i>	Sæl- og Hvidfiske- spæk <i>seal- and white whale blubber</i>	Hajlever <i>shark liver</i>	Sæl- og Hvidfiske- spæk <i>seal- and white whale blubber</i>	Hajlever <i>shark liver</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1899/1900	61.380	46.575	70.840	106.030	91.540	20.125
1904/05	67.735	73.600	94.530	168.705	105.110	22.540
1909/10	58.535	89.815	75.555	154.790	102.465	23.000
1914/15	79.580	45.770	75.900	98.785	92.805	17.595
1919/20	71.661	50.922	59.299	103.086	74.784	22.881
1924/25	55.334	96.371	54.531	94.242	78.354	23.192
1929/30	29.991	129.424	43.987	83.736	52.961	33.102
1934/35	58.621	91.972	67.527	82.919	79.843	23.301

denne er ret begrænset, kan man slutte, at Størstedelen af Spækket indhandles.

Af de tre Distrikter viser Ritenbenk stadig baade den største Indhandling og formentlig ogsaa det største Forbrug. For de to andre Koloniers Vedkommende finder vi en Nedgang i det skønnede Forbrug, og dette hænger formentlig sammen med, at Spæk som Brændsel er erstattet med Kul, og at det som Fedtstof i Ernæringen viger for Margarine.

Hajfangsten har været mindst i Ritenbenk, hvor Indhandlingen svinger omkring 20.000 kg, medens den har været meget stor ved Jakobshavn i Aarene før den mere intense Hellefiskefangst begyndte. Det er karakteristisk, at Hajfangsten særlig er steget ved Christianshaab, hvor der utvivlsomt har været mindst af andre Indtægtsmuligheder, (og dette gælder i Særdeleshed Aaret 1929/30).

Vi kan nu give en samlet Oversigt over Indhandlingen i Tabel 53.

Af denne Tabel fremgaar, at Indhandlingen udtrykt i Kroner har været nogenlunde ens i de tre Distrikter omkring Aarhundredskiftet; men at Udviklingen har været udpræget forskellig. Indhandlingen i Ritenbenk er steget mindst og var paa sit højeste (1934/35) kun godt dobbelt saa stor som ved Aarhundredskiftet. I Modsætning hertil viser Christianshaab en Stigning til det femdobbelte (1929/30) og Jakobshavn en Stigning til det syvdobbelte (1929/30). Forskellen mellem Distrikterne skyldes væsentlig Fiskeriet og da særlig Hellefiskefiskeriet ved Jakobshavn og Claushavn og Torskefiskeriet ved Claushavn. Den forskellige Udvikling skal vi senere komme tilbage til i Forbindelse med Butiksindkøbene.

Tabel 53. Den samlede Indhandling 1899—1939.
Total trading in 1899—1939.

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
	Kr.	Kr.	Kr.
1899/1900	8.469	12.649	9.291
1900/01	10.022	14.137	8.980
1901/02	9.331	12.886	9.035
1902/03	8.894	13.654	7.885
1903/04	7.808	15.708	9.641
1904/05	10.664	18.336	10.837
1905/06	10.617	18.542	11.196
1906/07	11.281	17.390	9.193
1907/08	c. 11.000	18.879	10.631
1908/09	11.380	17.739	10.208
1909/10	11.365	19.067	10.927
1910/11	11.137	16.128	10.666
1911/12	14.936	22.848	11.869
1912/13	13.595	19.446	13.635
1913/14	12.715	18.367	10.057
1914/15	10.809	18.079	9.629
1915/16	11.810	18.239	8.472
1916/17	7.254	18.443	9.846
1917/18	8.531	16.661	8.655
1918/19	7.882	15.007	10.736
1919/20	13.108	23.077	10.358
1920/21	16.723	24.635	11.037
1921/22	12.794	24.583	8.625
1922/23	17.073	27.665	11.755
1923/24	17.397	32.104	11.912
1924/25	23.576	42.841	16.639
1925/26	31.782	44.183	16.227
1926/27	28.314	45.722	15.421
1927/28	36.335	63.659	15.463
1928/29	34.323	72.512	17.817
1929/30	43.106	82.199	15.662
1930/31	40.012	85.823	17.710
1931/32	31.007	48.348	19.152
1932/33	29.624	57.008	18.081
1933/34	25.927	47.583	22.084
1934/35	35.196	45.081	20.136
1935/36	34.244	49.938	19.575
1936/37	27.418	47.717	14.383
1937/38	22.882	46.638	14.460
1938/39	32.804	53.469	15.616

Det vil have Interesse at beregne, hvor stor en Del af ovennævnte Stigning, der skyldes Kvantiteter, og hvor stor en Del, der skyldes Priser, og vi har derfor i Tabel 54 omregnet Indhandlingsværdien til de i 1920 gældende Priser.

Tabel 54. Den samlede Indhandling 1899—1935.

Total trading in 1899—1935, recalculated to prices 1920.

Aar year	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Samlet Indhandling <i>total trading in</i>		Samlet Indhandling <i>total trading in</i>		Samlet Indhandling <i>total trading in</i>	
	efter faktiske Priser <i>to actual prices paid</i>	efter 1920- Priser <i>recalculated prices</i>	efter faktiske Priser <i>to actual prices paid</i>	efter 1920- Priser <i>recalculated prices</i>	efter faktiske Priser <i>to actual prices paid</i>	efter 1920- Priser <i>recalculated prices</i>
1899/1900	8.469	11.631	12.649	16.517	9.291	11.888
1904/05	10.664	14.398	18.336	23.993	10.837	14.160
1909/10	11.365	15.081	19.067	25.396	10.927	14.617
1914/15	10.809	15.302	18.079	24.697	9.629	12.697
1919/20	13.108	13.108	23.077	23.077	10.358	10.358
1924/25	23.576	16.133	42.841	30.408	16.639	11.137
1929/30	43.106	31.208	82.199	51.795	15.662	10.014
1934/35	35.196	35.859	45.081	33.770	20.136	12.883

Af denne Tabel fremgaar, at Indhandlingen udtrykt i ensartede Priser er uforandret i Ritenbenk, medens Stigningen i de to andre Distrikter er mindre end Stigningen i absolutte Kr.. De store Tal for Christianshaab i de senere Aar skyldes væsentlig Torskefiskeriet.

Endelig har vi i Tabel 55 beregnet Indhandlingen pr. Familie à 5 Personer, dels efter de faktiske Priser og dels efter 1920-Priserne.

Af denne Tabel fremgaar, at Indhandlingen paa Grund af Befolkningens Stigning udtrykt i ensartede Pengeenheder er gaaet noget tilbage

Tabel 55. Indhandlingen pr. Familie à 5 Personer 1899—1935.

Total trading in per family 1899—1935.

Aar year	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	efter faktiske Priser <i>to actual prices paid</i>	efter 1920- Priser <i>recalculated prices</i>	efter faktiske Priser <i>to actual prices paid</i>	efter 1920- Priser <i>recalculated prices</i>	efter faktiske Priser <i>to actual prices paid</i>	efter 1920- Priser <i>recalculated prices</i>
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1899/1900	85,54	117,48	114,55	150,15	111,72	143,23
1904/05	112,25	151,56	157,97	206,84	110,59	144,49
1909/10	110,34	146,42	166,27	222,77	99,97	134,10
1914/15	105,97	150,02	157,24	216,64	81,08	108,52
1919/20	129,78	129,78	192,31	192,31	88,53	88,53
1924/25	222,42	152,20	357,01	253,41	149,90	100,33
1929/30	344,85	249,66	591,36	372,64	155,07	99,15
1934/35	270,74	275,84	276,57	207,18	195,50	125,08

Tabel 56. Fastlønnede og pensionerede Grønlænderes Indtægter
1899—1938.

Income by pensions and greenland staff 1899—1938.

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
	Kr.	Kr.	Kr.
1899/1900	6.330	4.432	6.614
1900/01	6.227	4.835	5.996
1901/02	7.409	5.254	6.248
1902/03	6.795	5.278	6.765
1903/04	7.178	5.315	6.756
1904/05	6.114	5.915	6.233
1905/06	7.770	5.463	7.389
1906/07	7.642	8.021	7.609
1907/08	8.600	5.736	7.106
1908/09	8.802	6.311	8.621
1909/10	7.902	6.450	7.562
1910/11	8.703	6.322	5.725
1911/12	6.352	6.470	6.970
1912/13	8.538	6.698	7.429
1913/14	6.791	7.846	7.745
1914/15	7.734	7.660	8.293
1915/16	7.887	5.724	9.383
1916/17	8.421	6.389	8.862
1917/18	13.291	9.300	13.901
1918/19	10.058	12.065	12.013
1919/20	8.717	11.287	11.843
1920/21	8.794	11.717	13.699
1921/22	12.371	16.756	13.630
1922/23	15.892	20.864	12.922
1923/24	13.020	17.266	12.874
1924/25	11.779	18.378	13.079
1925/26	10.846	20.566	16.350
1926/27	15.425	20.125	16.964
1927/28	17.864	23.678	16.658
1928/29	15.231	23.536	13.886
1929/30	15.524	22.850	13.731
1930/31	18.784	25.119	15.224
1931/32	19.610	25.859	16.951
1932/33	18.623	24.405	16.015
1933/34	17.317	24.181	16.392
1934/35	19.677	25.210	15.855
1935/36	21.883	23.579	14.532
1936/37	25.068	30.478	19.427
1937/38	23.793	28.675	16.103
1938/39	26.957	38.572	22.779

i Ritenbenk Distrikt, medens der ogsaa pr. Familie er nogen Stigning i Kontantindtægten i de to andre Distrikter.

phot. JETTE BANG.

Fig. 13. Fiskeri med Langline efter Hellefisk.

Den anden Hovedgruppe af Kontantindtægterne er de fastlønnes Indtægter. Herved forstaar vi Lønninger for Grønlændere i Henhold til Lønnings- og Pensionsregulativ for Tjenestemænd i Grønland, som ikke falder ind under de danske Lønningslove af 5. August 1920. Efter dette var Lønnen for Grønlændere i Handelens Tjeneste delt i 10 Klasser, saaledes at Lønnen i 1. Klasse var 250 Kr. aarligt, i højeste Klasse 800 Kr. aarligt. Tjenestetiden er i hver af de to første Klasser 2 Aar, i hver af de følgende 3 Aar. Lønningerne i Sundhedsvæsenets og Kirke- og Skolevæsenets Tjeneste ligger paa et tilsvarende Niveau. Endvidere er der Brændselstillæg til alle samt forskellige specielle Tillæg for særlige Færdigheder. I nogle Aar har der været givet et specielt grønlandsk Dyrtidstillæg. Det maa bemærkes, at de fleste ansatte Grønlændere i de her undersøgte Kolonier har en begrænset Adgang til at supplere deres Indtægter ved særlige Fridage (Jagtdage).

Vi har i Tabel 56 foretaget en Opstilling visende de fastlønnes og Pensionisters Indtægter for Perioden 1899/1900—1938/39.

Vi ser af Tabellen, at Lønningerne ikke er steget væsentligt før 1920; men at der fra dette Tidspunkt indtræder en ret betydelig Stigning. Aarsagen hertil er dobbelt, dels de stigende Lønninger i Henhold til det nye Regulativ og dels, at der i Perioden er stedse flere, der er ansat i det offentlige Tjeneste. Vi ser, at der er en betydelig Stigning for alle tre Distrikter, saaledes at Udviklingen paa dette Omraade er sket nogenlunde parallelt, dog at Stigningen har været stærkest i Jakobs-

havn Distrikt. Aarsagen til den store Stigning er dels det stigende Arbejde, som udføres af Lægevæsenet og Kirke- og Skolevæsenet, idet der gøres et stadig intensivere Arbejde for Befolkningens Sundhedstilstand og for at gøre Undervisningen stadig bedre, og hertil benyttes grønlandsk Medhjælp som Jordemødre, Kateketer etc. i stigende Grad. Den største Del af Lønningsindtægten stammer fra Handelen. Her er Arbejdsdelingen steget stærkt, idet der nu er en Række forskellige Arbejder, til hvilke man i Grønland anvender specialuddannet grønlandsk Arbejdskraft, saaledes specielt uddannede Bødkere, Tømrere, egentlige Handelsmedhjælpere etc.. Nogle af de særlig uddannede Grønlændere har faaet deres Uddannelse i København ved Styrelsens Foranstaltning.

Tabel 57. Lønningernes Fordeling 1938/39.
Distribution of salaries.

Institution	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
Handelen <i>trade</i>	17.903	20.678	7.669
Kirke- og Skolevæsenet <i>church and school</i>	3.591	4.481	3.562
Lægevæsenet <i>health</i>	1.702	4.171	1.124
Ialt...	23.196	29.330	12.355

Til Belysning af Lønningsudgiftens Fordeling har vi i Tabel 57 specificeret Lønningerne (heri ikke medregnet Pensioner) 1938/39 efter henholdsvis Handelen, Kirke- og Skolevæsenet og Lægevæsenet.

Fordelingen viser, at langt den største Del af Lønningsudgiften særlig ved Christianshaab og Jakobshavn vedrører Handelen. Det maa antages, at Fordelingen af Tallene i de øvrige Aar er nogenlunde tilsvarende.

Vi gaar derefter over til en Undersøgelse af Daglejernes Lønningsindtægter. Det drejer sig her om Arbejde, der blandt andet fremkommer ved Skibenes og Skonnerternes Ekspedition, ved forskelligt Reparations- og Bygningsarbejde, ved Torskens og Hellefiskens Behandling, ved Nedsaltning af Spæk og Lever etc.. Vi har belyst Lejetbetalingen i Distrikterne i Tabel 58.

Vi ser ogsaa paa dette Omraade en stærk Stigning, som skyldes det voksende offentlige Arbejde, Stigningen i Omsætningens Størrelse o. s. v.. Den stærkeste Tilvækst har været for Jakobshavns Distrikt, hvor der er en meget stærk Stigning fra Midten af Aarhundredets andet Aarti til Begyndelsen af 1930erne. Noget af denne Stigning skyldes Lønforhøjelser, jfr. Regulativet af 1. Juli 1920 (hvorefter den normale Dagløn for almindelige Arbejdere var 1,50 Kr. og for specielt uddannede Folk 2,00),

Tabel 58. Grønlandernes Indtægter som Lejede 1899—1938.
Greenlanders income by hire 1899—1938.

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
	Kr.	Kr.	Kr.
1899/1900	1.136	1.562	1.703
1900/01	1.088	1.433	1.555
1901/02	1.282	1.282	1.764
1902/03	1.260	1.491	2.020
1903/04	1.242	1.573	2.609
1904/05	1.864	1.848	2.556
1905/06	1.532	2.118	3.678
1906/07	1.296	2.245	2.672
1907/08	2.124	2.637	2.604
1908/09	1.895	1.725	2.992
1909/10	2.159	1.951	2.984
1910/11	1.669	1.640	3.522
1911/12	2.571	2.333	2.613
1912/13	2.213	2.889	2.486
1913/14	2.488	2.974	2.475
1914/15	2.648	2.909	3.084
1915/16	2.549	4.015	2.084
1916/17	2.452	4.007	2.421
1917/18	2.482	6.359	3.187
1918/19	2.408	5.932	2.746
1919/20	5.240	9.958	4.755
1920/21	7.360	10.873	5.914
1921/22	4.451	8.964	6.124
1922/23	4.542	15.098	6.721
1923/24	5.171	14.210	8.197
1924/25	5.825	18.030	9.339
1925/26	8.792	16.133	8.731
1926/27	9.173	24.904	8.477
1927/28	8.879	25.853	8.808
1928/29	14.610	24.153	11.947
1929/30	17.092	23.412	9.201
1930/31	14.039	43.898	9.485
1931/32	14.848	43.510	15.993
1932/33	9.745	39.866	12.619
1933/34	7.705	33.890	6.926
1934/35	19.725	40.407	11.033
1935/36	15.978	39.000	7.925
1936/37	14.273	33.072	10.475
1937/38	15.655	29.867	9.309
1938/39	16.783	44.402	11.009

men en væsentlig Del skyldes Stigningen i Hellefiskemængden, der kræver meget Arbejde ved Fiskens Behandling. Fra den Tid, hvor dette Fiskeri har kulmineret, er der nogen Tilbagegang. Der har iøvrigt

været mange store Arbejder, for Eksempel med Udfyldningen af Leverbugten ved Jakobshavn, saaledes at Mulighederne for Fiskens Behandling er blevet væsentlig forbedret. Sidstnævnte Arbejde er i det væsentlige udført om Vinteren og har saaledes skaffet den fattigste Del af Jakobshavns Befolkning nogen Indtægt i de økonomisk set daarligste Maaneder.

Ogsaa ved de to andre Kolonier er der en meget stærk Stigning i Indtægterne ved Dagleje, hvilket skyldes den almindelige Udvikling i Retning af Pengeøkonomi, idet en voksende Del af det økonomiske Liv finder Sted i Forbindelse med den offentlige Virksomhed.

Vi gaar derefter over til Gruppen for diverse Kontantindtægter. Disse er samlet i Tabel 59.

En væsentlig Del af disse Indtægter stammer fra de offentlige grønlandske Kasser, der fra Staten modtager ret betydelige Indtægter, dels i Forhold til Indhandlingen og dels i Forhold til de fastansattes Lønninger, jfr. nærmere Styrelsesloven af 18. April 1925 §§ 36 og 37. Beløbene udbetales som Laan, Understøttelse og Hjælp paa forskellige Maader. Nærmere Oplysning herom findes i Sammendrag af statistiske Oplysninger, Hefte I, 5. Afsnit.

De her nævnte Tal er udprægede Minimumstal, idet der som tidligere omtalt ikke findes Oplysninger om Grønlandernes Indtægt ved privat Arbejde for de danske Familier etc..

Endelig er der i Tabel 60 foretaget en Sammenstilling af de ovenfor nævnte fire Indtægtsgrupper, saaledes at man derigennem faar Hovedparten af den samlede Befolknings Kontantindtægter i den undersøgte Periode.

For at forstaa Betydningen af den stærke Stigning er det imidlertid nødvendigt, at denne fordeles paa den voksne Befolkning. Vi har derfor i Tabel 61 beregnet Kontantindtægten pr. Familie, som vi her som andet Steds i Afhandlingen har antaget for at bestaa af 5 Personer.

Denne Tabel viser en stærk stigende Kontantindtægt, mest udpræget i Jakobshavn Distrikt. For at kunne vurdere denne Stigning nærmere er det nødvendigt at omregne Kontantindtægten til Realindtægt ved Hjælp af et Pristal. Da Størstedelen af Indtægterne er anvendt til Indkøb i Butikken, og da der kun foreligger nøjagtige Oplysninger om Butikkens Priser, har Grønlands Styrelse beregnet et Pristal paa Grundlag af de af Grønlanderne i Butikken indkøbte mere betydningsfulde Varer. Vi har derefter i Tabel 62 omregnet Pengeindtægten til Realindtægt.

Ogsaa denne Tabel viser en ikke ubetydelig Stigning; men denne Stigning kan ikke opfattes som umiddelbart Udtryk for en stigende Velstand hos Grønlanderne, idet der hertil yderligere maa tages Hensyn til de tidligere omtalte aftagende Naturalindtægter. Forinden vi gør et Forsøg paa at sammenligne den samlede Indtægt til forskellige Tids-

Tabel 59. Diverse Indtægter for Grønlænderne 1899—1938.
Greenlanders income from various other sources 1899—1938.

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
	Kr.	Kr.	Kr.
1899/1900	1.292	3.966	1.726
1900/01	1.760	3.242	2.128
1901/02	1.845	3.992	2.211
1902/03	1.681	2.247	2.203
1903/04	2.513	3.548	2.231
1904/05	1.201	2.630	1.758
1905/06	2.594	2.984	1.846
1906/07	7.587	2.536	2.815
1907/08	2.076	4.755	2.409
1908/09	1.811	2.852	1.492
1909/10	1.522	2.397	1.445
1910/11	1.487	2.733	1.492
1911/12	2.874	2.223	1.865
1912/13	2.032	2.781	1.745
1913/14	2.099	2.412	2.374
1914/15	1.932	4.339	3.952
1915/16	1.652	3.118	1.928
1916/17	1.652	3.121	1.920
1917/18	1.946	3.543	2.486
1918/19	1.762	3.218	2.590
1919/20	1.937	3.214	2.301
1920/21	2.455	3.660	2.029
1921/22	2.932	6.477	1.842
1922/23	3.370	4.324	2.488
1923/24	3.845	4.170	2.392
1924/25	3.214	5.233	2.813
1925/26	3.660	4.771	2.735
1926/27	6.477	10.422	4.027
1927/28	3.799	12.320	2.059
1928/29	4.763	11.838	2.375
1929/30	4.264	10.257	2.970
1930/31	6.499	15.166	4.301
1931/32	9.179	13.330	5.202
1932/33	4.782	12.577	5.125
1933/34	11.534	14.207	6.006
1934/35	4.569	8.143	11.490
1935/36	6.278	13.726	5.200
1936/37	8.607	8.521	9.865
1937/38	6.092	10.545	7.444
1938/39	8.794	9.602	7.545

punkter, vil vi i de følgende Afsnit foretage en nærmere Undersøgelse af, hvad Grønlænderne har benyttet de ovenfor beregnede Kontantindtægter til.

Tabel 60. Samlet Kontantindtægt 1899—1938.

Total cash income 1899—1938.

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
	Kr.	Kr.	Kr.
1899/1900	17.227	22.609	19.334
1900/01	19.097	23.647	18.659
1901/02	19.867	23.414	19.258
1902/03	18.630	22.670	18.873
1903/04	18.736	26.144	21.537
1904/05	19.843	28.729	21.384
1905/06	22.513	29.107	24.409
1906/07	27.806	30.192	22.289
1907/08	23.800	32.007	22.750
1908/09	23.888	28.627	23.313
1909/10	22.948	29.865	22.918
1910/11	22.996	26.823	21.409
1911/12	26.733	33.874	23.317
1912/13	26.438	31.814	25.295
1913/14	24.093	31.599	22.657
1914/15	23.123	32.987	24.958
1915/16	23.898	31.096	21.867
1916/17	19.779	31.960	23.049
1917/18	26.250	35.863	28.229
1918/19	22.110	36.222	28.085
1919/20	29.002	47.536	29.257
1920/21	35.334	50.885	32.679
1921/22	32.548	56.780	30.221
1922/23	40.877	67.951	33.886
1923/24	39.433	67.750	35.375
1924/25	44.394	84.482	41.870
1925/26	55.080	85.653	44.043
1926/27	59.389	101.173	44.889
1927/28	66.877	125.510	42.988
1928/29	68.927	132.039	46.025
1929/30	79.986	138.718	41.564
1930/31	79.334	170.006	46.720
1931/32	74.644	131.047	57.298
1932/33	62.774	133.856	51.840
1933/34	62.483	119.861	51.408
1934/35	79.167	118.841	58.514
1935/36	78.383	126.243	47.232
1936/37	75.366	119.788	54.150
1937/38	68.422	115.725	47.316
1938/39	85.338	146.045	56.949

De her beregnede Kontantindtægter maa, som allerede tidligere berørt, betegnes som et Minimum for Grønlandernes virkelige Kontantindtægter i de tre Distrikter, idet der i Beregningerne ikke er medtaget

Tabel 61. Samlet Kontantindtægt pr. Familie à 5 Personer 1899—1938.

Total cash income per family 1899—1938.

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
1899/1900	174	207	230
1900/01	189	213	225
1901/02	201	207	224
1902/03	184	192	207
1903/04	185	222	229
1904/05	209	153	216
1905/06	235	241	246
1906/07	281	270	219
1907/08	240	267	215
1908/09	234	245	218
1909/10	219	257	208
1910/11	219	233	189
1911/12	260	292	208
1912/13	249	274	224
1913/14	225	266	189
1914/15	224	282	213
1915/16	239	264	181
1916/17	198	264	189
1917/18	260	288	224
1918/19	215	279	238
1919/20	284	390	248
1920/21	346	410	284
1921/22	325	462	277
1922/23	375	581	305
1923/24	355	560	302
1924/25	415	692	335
1925/26	515	674	408
1926/27	508	790	440
1927/28	557	937	409
1928/29	560	943	465
1929/30	634	970	407
1930/31	625	1 090	497
1931/32	583	819	573
1932/33	498	886	529
1933/34	504	778	494
1934/35	609	729	568
1935/36	598	779	468
1936/37	593	778	526
1937/38	561	732	478
1938/39	688	936	606

Indtægter dels opnaaet ved Arbejde for de danske Familier, dels ved Salg af grønlandske Produkter til de danske, dels ved Salg af Husflidsgenstande til de rejsende og endelig ved Forsendelse af kontante Penge

Tabel 62. Samlet Kontantindtægt omregnet efter Pristallet.
Total cash income according to prices 1920.

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Kr.		Kr.		Kr.	
1899/1900	21.809	220	28.623	263	24.477	291
1900/01	24.176	239	29.937	270	23.622	285
1901/02	25.151	254	29.642	262	24.380	283
1902/03	23.585	234	28.700	243	23.893	263
1903/04	23.719	235	33.098	280	27.265	290
1904/05	24.377	257	35.294	299	26.270	265
1905/06	27.657	288	35.758	296	29.986	303
1906/07	34.160	345	37.091	317	27.382	268
1907/08	29.238	295	39.321	328	27.948	264
1908/09	29.346	288	35.168	301	28.640	268
1909/10	28.192	268	36.689	316	28.155	256
1910/11	28.251	270	32.952	287	26.301	233
1911/12	32.842	319	41.614	359	28.645	256
1912/13	32.479	306	39.084	337	31.075	275
1913/14	29.598	277	38.819	326	27.834	232
1914/15	28.407	276	40.525	346	30.661	262
1915/16	29.359	294	38.201	324	26.864	222
1916/17	24.299	243	39.263	324	28.316	232
1917/18	32.248	319	44.058	352	34.679	275
1918/19	27.162	264	44.499	342	34.502	292
1919/20	29.002	284	47.536	390	29.257	248
1920/21	35.334	346	50.885	410	32.679	285
1921/22	32.548	325	56.780	462	30.221	277
1922/23	40.877	375	67.951	581	33.886	305
1923/24	39.433	355	67.750	560	35.375	302
1924/25	37.026	346	70.460	578	34.921	279
1925/26	45.066	421	70.081	552	36.036	334
1926/27	46.796	400	79.720	623	35.371	347
1927/28	59.802	498	112.233	838	38.440	366
1928/29	66.628	542	127.636	912	44.490	449
1929/30	78.119	620	135.480	947	40.594	398
1930/31	79.573	627	170.518	1 093	46.861	499
1931/32	81.276	635	142.691	892	62.389	624
1932/33	77.661	616	165.602	1 075	64.135	654
1933/34	75.618	605	145.058	912	62.215	593
1934/35	93.203	706	139.912	843	68.889	662
1935/36	89.570	673	144.261	874	53.973	529
1936/37	84.538	655	134.367	856	60.740	584
1937/38	74.852	604	126.600	782	51.762	512
1938/39	82.024	651	140.374	877	54.738	570

fra andre Distrikter. Den Unøjagtighed, der fremkommer ved at regne med ovenstaaende Tal som Udtryk for Grønlandernes Indtægter, kan dog bestemmes noget nærmere. I de følgende Afsnit har vi opgjort

det samlede Butikssalg, hvilket maa være Maksimum for Grønlændernes Pengeanvendelse og dermed Indtægt, idet Tallene ogsaa indeholder de danskes Indkøb.

Man kan forklare en væsentlig Del af Forskellen paa Grønlændernes Indtægter og det samlede Butikssalg, og en anden maa hvile paa en Analyse af Regnskaberne paa samme Maade som foran givet i Diagram 6. Det vil imidlertid her føre for vidt at give en tilsvarende Redegørelse for de andre Kolonier eller andre Aar.

XVI. Butikssalget 1899—1919.

Priserne for de europæiske Varer, der sælges i de grønlandske Butikker, fastsættes af Grønlands Styrelse paa Grundlag af Handelens Indkøbspriser i Danmark, for af socialpædagogiske Hensyn at paavirke Forbruget i en for Grønlænderne ønskelig Retning, saaledes at der lægges et Tillæg paa 0—10 % paa Indkøbspriserne for de Varer, som man fra Grønlands Styrelses Side ønsker et stort Forbrug af, og dette gælder særlig Skyderekvitter, Husbygnings- og Fiskerimaterialer m. m.; medens Tillægget er forholdsvis stort (66 %) for de mere luksuspregede Varer som Tobak o. l. For de øvrige Varegrupper anvendes Tillægsprocenter mellem de omtalte. Paa intet af de nævnte Omraader maa det antages, at Tillæggene til Indkøbspriserne dækker Styrelsens Omkostninger ved Indkøb i København, Transport over Atlanterhavet og Fordeling i Grønland. De saaledes fastsatte Priser trykkes i en saakaldt Generaltakst (Prisliste), som er bindende for alle Butikssalg, saalænge Taksten bestaar. Taksten var i ældre Tid uforandret i en længere Periode, som Regel 5 Aar; men paa Grund af særlige Forhold var den Takst, der indførtes i 1904/05, gældende endnu ved den første Verdenskrigs Udbrud.

For at holde Grønland og Grønlænderne fri for de særlige Krigskonjunkturer og dermed følgende Prisstigninger paa Forbrugsvarer blev Generaltaksten holdt uforandret gennem hele Krigen. Der var saaledes i Perioden 1899—1919 kun een Takstændring, som fandt Sted i 1904/05, og da denne ikke indeholdt væsentlige Prisændringer, kan man paa de fleste Omraader regne med ensartede Priser i hele Perioden 1899—1919. Svingninger i Forbrugsmængden vil derfor i det væsentlige hidrøre fra Ændringer i Befolkningens Indtægter og Svingningen i Folketallet. Det sidste Forhold kan elimineres ved, at man beregner Forbruget pr. Individ eller pr. Familie à 5 Personer og undersøger det direkte Forhold mellem Forbrug og Indtægter. Den samlede Afgang af Varer fra Butikken kan enten være til Koloniens eget Forbrug eller som Salg til danske eller grønlandske Familier i Distriktet. Da man af Regnskaberne har nøjagtige Oplysninger om Koloniernes Egetforbrug, kan man bestemme

Fig. 14. Parti fra Christianshaab Distrikt.

phot. JETTE BANG.

det samlede og gennemsnitlige Salg hvert Aar til Danske og Grønlændere. Da de Danskes Forbrug ligger noget anderledes end Grønlændernes, opstaar der en Unøjagtighed ved at bruge Gennemsnitsforbruget som Udtryk for Grønlændernes Forbrug; men da Antallet af Danske i Distriktet kun andrager ca. 2 % af den samlede Befolkning, vil man kun faa en meget lille Fejl ved til Belysning af Grønlændernes Forbrug at beregne Forbruget pr. Individ og bruge dette som Udtryk for Grønlændernes Forbrug, og dette gælder i Særdeleshed ved alle de store almindelige Forbrugsartikler, som det her kan have Interesse at undersøge.

Vi har derefter i Tabel 63 for hele Perioden 1899—1919 opført Distrikternes samlede Indkøb af henholdsvis Fødemidler, Beklædningsgenstande, andre Varer og samlet Forbrug, og vi har i Tabel 64 omregnet Tallene til at udtrykke Forbruget pr. Individ.

Ved en Sammenligning mellem Tabellen over det samlede Forbrug og den foran givne Oplysning om Grønlændernes Indtægter, vil vi se, at der er en ikke saa ringe Forskel. Noget af denne skyldes, at Europæerne har købt relativt store Mængder af Varer, der ikke er absolut nødvendige. Der kan vel ogsaa være andre Forskelligheder, med Hensyn til hvilke vi henviser til det foregaaende Kapitels Diskussion af dette Spørgsmaal.

I Hovedsagen er der Overensstemmelse mellem de to Talomraader. Vi finder af Tabellen, at Forbruget har været jævnt stigende gennem Perioden.

Tabel 63. Forbruget af europæiske Varer i Kroner 1899—1919.

Consumption of European commodities in kroner 1899—1919.

Aar	Christianshaab				Jakobshavn				Ritenbenk			
	Fødemidler <i>groceries</i>	Beklædning <i>drapery goods</i>	Andet <i>other groups</i>	Total <i>total</i>	Fødemidler <i>groceries</i>	Beklædning <i>drapery goods</i>	Andet <i>other groups</i>	Total <i>total</i>	Fødemidler <i>groceries</i>	Beklædning <i>drapery goods</i>	Andet <i>other groups</i>	Total <i>total</i>
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1899/1900	10.822	3.345	4.184	18.351	17.146	3.718	5.247	26.111	11.255	3.263	4.882	19.400
1900/01	13.392	3.373	4.433	21.198	16.766	3.671	5.692	26.129	11.753	3.424	4.017	19.194
1901/02	14.224	3.468	5.223	22.915	19.318	3.319	7.876	30.513	11.961	3.449	4.852	20.262
1902/03	13.380	3.397	4.316	21.093	19.169	4.287	5.966	29.422	13.259	3.683	4.956	21.898
1903/04	12.652	3.198	4.126	19.976	19.767	4.729	5.810	30.306	14.526	4.412	5.128	24.066
1904/05	14.995	3.596	6.287	24.878	21.112	4.877	6.325	32.314	14.099	4.214	5.437	23.750
1905/06	14.152	3.174	5.216	22.542	22.718	4.989	7.062	34.769	16.626	4.416	6.285	27.327
1906/07	14.249	3.580	5.113	22.942	22.171	4.796	7.006	33.973	14.465	3.667	5.556	23.688
1907/08	15.349	3.634	6.126	25.109	22.789	5.455	7.031	35.275	15.243	4.566	6.053	25.862
1908/09	15.253	3.538	5.930	24.721	21.978	4.671	6.578	33.227	16.894	4.481	5.821	27.196
1909/10	14.865	3.521	5.023	23.409	22.903	5.548	7.909	36.360	16.542	4.451	7.122	28.115
1910/11	14.498	3.931	5.086	23.515	21.803	4.936	7.702	34.441	15.464	4.032	6.822	26.318
1911/12	15.918	4.351	7.324	27.593	23.996	6.492	8.239	38.727	15.853	4.339	6.525	26.717
1912/13	17.361	3.510	6.245	27.116	24.993	6.220	8.341	39.554	16.539	4.920	7.174	28.633
1913/14	17.467	4.636	6.974	29.077	24.049	5.705	8.130	37.884	15.797	4.364	6.612	26.773
1914/15	15.565	4.326	7.178	27.069	25.368	7.495	9.901	42.764	16.610	4.573	7.745	28.928
1915/16	15.442	4.556	7.374	27.372	24.968	6.938	9.199	41.105	15.926	4.588	8.392	28.906
1916/17	14.785	3.934	6.264	24.983	26.665	6.927	10.360	43.952	16.196	4.697	6.921	27.814
1917/18	15.154	4.048	6.303	25.505	25.452	7.193	12.379	45.024	19.487	4.901	9.367	33.755
1918/19	15.989	5.822	7.757	29.568	23.821	9.274	14.942	48.037	17.518	6.576	8.105	32.199

Denne Stigning betyder dog ikke en tilsvarende Stigning i Leveføden, idet Produktionen til direkte Forbrug, og da særlig Kødproduktionen beregnet pr. Individ, er gaaet noget tilbage. Noget af Stigningen kan forklares ved, at en stigende Del af Befolkningen arbejder for det offentlige og derfor har større Kontantindtægter og maa gøre større Indkøb i Butikken, idet de ikke fanger selv.

Beregnet pr. Individ laadet samlede Forbrug i 1899/1900 højst i Jakobshavn, men for Beklædning højst i Ritenbenk Distrikt. Det store Forbrug i Jakobshavn, der særlig stammer fra Fødemidlerne, skyldes sandsynligvis denne Kolonis ret betydelige Fiskeri, der paa den ene Side gav Befolkningen relativt store Kontantindtægter; men som paa den anden Side nødvendiggjorde et større Forbrug af Fødemidler fra Butikken. Vi har i Tabel 65 sat Christianshaabs Forbrug pr. Individ af henholdsvis Proviant og Beklædning i 1899/1900 til 100 og ser da, at Forbruget af Proviant i Christianshaab er steget fra 100 til 142, i Jakobshavn fra 144 til 168 og i Ritenbenk fra 123 til 137. Naar Ritenbenk

Tabel 64. Forbruget i Kroner pr. Individ af europæiske Varer 1899—1919.
Consumption of European commodities in kroner per individual 1899—1919.

Aar	Christianshaab				Jakobshavn				Ritenbenk			
	Fødemidler <i>groceries</i>	Beklædning <i>drapery goods</i>	Andet <i>other groups</i>	Total <i>total</i>	Fødemidler <i>groceries</i>	Beklædning <i>drapery goods</i>	Andet <i>other groups</i>	Total <i>total</i>	Fødemidler <i>groceries</i>	Beklædning <i>drapery goods</i>	Andet <i>other groups</i>	Total <i>total</i>
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1899/1900....	21,82	6,74	8,44	37,00	31,40	6,81	9,61	47,82	26,93	7,81	11,67	46,41
1900/01.....	26,41	6,65	8,75	41,81	30,21	6,61	10,26	47,08	28,25	8,23	9,66	46,14
1901/02.....	28,74	7,01	10,54	46,29	34,07	5,85	13,89	53,81	27,69	7,98	11,23	46,90
1902/03.....	26,50	6,73	8,54	41,77	32,43	7,25	10,10	49,78	29,08	8,08	10,86	48,02
1903/04.....	25,05	6,33	8,18	39,56	33,50	8,02	9,85	51,37	30,91	9,39	10,90	51,20
1904/05.....	31,50	7,55	13,21	52,26	35,78	8,27	10,72	54,77	28,54	8,53	11,01	48,08
1905/06.....	29,42	6,60	10,84	46,86	37,67	8,27	11,72	57,66	33,59	8,92	12,70	55,21
1906/07.....	28,73	7,22	10,30	46,25	37,96	8,21	12,00	58,17	28,31	7,18	10,87	46,36
1907/08.....	31,07	7,36	12,40	50,83	38,11	9,12	11,76	58,99	28,87	8,65	11,46	48,98
1908/09.....	29,85	6,92	11,61	48,38	37,63	8,00	11,27	56,90	31,64	8,39	10,90	50,93
1909/10.....	28,31	6,71	9,57	44,59	39,56	9,58	13,66	62,80	30,02	8,08	12,93	51,03
1910/11.....	27,72	7,52	9,72	44,96	37,85	8,57	13,37	59,79	27,47	7,16	12,12	46,75
1911/12.....	30,85	8,43	14,19	53,47	41,30	11,17	14,19	66,66	28,21	7,72	11,61	47,54
1912/13.....	32,69	6,61	11,77	51,07	43,09	10,72	14,39	68,20	29,27	8,71	12,70	50,68
1913/14.....	32,71	8,68	13,06	54,45	40,42	9,59	13,66	63,67	26,42	7,30	11,05	44,77
1914/15.....	30,34	8,43	14,00	52,77	43,36	12,81	16,93	73,10	28,39	7,82	13,24	49,45
1915/16.....	30,95	9,13	14,77	54,85	42,18	11,72	15,53	69,43	26,32	7,58	13,88	47,78
1916/17.....	29,69	7,90	12,58	50,17	44,15	11,47	17,15	72,77	26,51	7,69	11,32	45,52
1917/18.....	29,95	8,00	12,46	50,41	40,79	11,53	19,83	72,15	30,93	7,78	14,87	53,58
1918/19.....	31,05	11,30	15,06	57,41	36,65	14,27	22,98	73,90	29,79	11,18	13,79	54,76

ved denne Perodes Slutning ligger lavest i Forbrug af europæisk Proviant, skyldes dette sandsynligvis det større Kødforbrug. Beklædningsforbruget er steget stærkere end Proviantforbruget, og dette gælder mest udpræget for Jakobshavn, mindst for Ritenbenk.

Aaret 1918/19 maa betegnes som ekstraordinært, idet Butikkerne næppe hele Tiden har været saa velforsynet med Proviantvarer som under normale Forhold, hvilket har ført noget af Efterspørgselen over paa for Eksempel Beklædningsgenstande.

Muligvis kan noget af Forklaringen paa den stærke Stigning af Beklædningsudgifter være, at Befolkningens Forbrug hertil i Jakobshavn mere end ved de andre Kolonier er præget af Mode, d. v. s. Ønsket om at ligne dette Steds Europæere.

I Tabel 66 har vi beregnet den procentvise Fordeling af Indkøbene af Fødevarer, Beklædning og andet. I det store og hele kan man regne med, at ca. 60 % anvendes til Fødevarer, 16 % til Beklædning og ca. 24 % til andre Ting. Det forholdsvis høje Tal til Fødevarer har dog

Tabel 65. Forbruget pr. Individ 1899—1919. Relative Tal.

Consumption per individual 1899—1919 (relative).

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Føde- midler <i>groceries</i>	Beklæd- ning <i>drapery goods</i>	Føde- midler <i>groceries</i>	Beklæd- ning <i>drapery goods</i>	Føde- midler <i>groceries</i>	Beklæd- ning <i>drapery goods</i>
1899/1900	100	100	144	101	123	116
1900/01	121	99	138	98	129	122
1901/02	132	104	156	87	127	118
1902/03	121	100	149	108	133	120
1903/04	115	94	154	119	142	139
1904/05	144	112	164	123	131	127
1905/06	135	98	173	123	154	132
1906/07	132	107	174	122	130	107
1907/08	142	109	175	135	132	128
1908/09	137	103	172	119	145	124
1909/10	130	100	181	142	138	120
1910/11	127	112	173	127	126	106
1911/12	141	125	189	166	129	115
1912/13	150	95	197	159	134	129
1913/14	150	129	185	142	121	108
1914/15	138	124	199	190	130	116
1915/16	142	135	193	174	121	112
1916/17	136	117	202	170	121	114
1917/18	137	119	187	171	142	115
1918/19	142	169	168	212	137	205

i Løbet af 20-Aars Perioden været i Tilbagegang i alle Distrikter, mest i Jakobshavn, hvor 66 % af de kontante Indkøb i 1899/1900 gik til Fødevarer, mod 50 % i 1918/19.

Man vil være tilbøjelig til her at rejse Spørgsmaalet, om der ikke er Sammenhæng mellem Naturalproduktionen af Kød og da specielt Sælkød og Befolkningens Udgifter til Fødemidler, og vi har derefter i Tabel 67 sammenstillet Produktionen af Sælkød pr. Individ og Kontantudgiften til Fødemidler. Af denne Tabel synes at fremgaa, at der ikke er større Sammenhæng; antagelig er der her to modsatte Kræfter, nemlig et større Kødforbrug skulde føre til et mindre Behov for andre Fødemidler, medens en større Sælfangst giver større Kontantindtægter og derved bedre Mulighed for at købe i Butikken. Disse to Kræfter synes i det væsentlige at ophæve hinanden, i hvert Fald kan vi for denne Periode ikke konstatere større Sammenhæng mellem Sælfangsten og Udgift i Butikken til europæisk Proviant.

Det er jo i det hele ikke store Beløb, der er anvendt til Indkøb af for Eksempel Proviant i Butikken, i 1899/1900 i de tre Kolonier

Tabel 66. Relativ Fordeling af Indkøbene 1899—1919.
Relative distribution 1899—1919.

Aar	Christianshaab			Jakobshavn			Ritenbenk		
	Føde- midler <i>groceries</i>	Be- klæd- ning <i>drapery goods</i>	Andet <i>other groups</i>	Føde- midler <i>groceries</i>	Be- klæd- ning <i>drapery goods</i>	Andet <i>other groups</i>	Føde- midler <i>groceries</i>	Be- klæd- ning <i>drapery goods</i>	Andet <i>other groups</i>
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
1899/1900	59,0	18,2	22,8	65,7	14,2	20,0	58,0	16,8	25,2
1900/01	63,2	15,9	20,9	64,2	14,0	21,8	61,2	17,8	20,9
1901/02	62,1	15,1	22,8	63,3	10,9	25,8	59,0	17,0	24,0
1902/03	63,4	16,1	20,5	65,2	14,6	20,2	60,5	16,8	22,7
1903/04	63,3	16,0	20,7	65,2	15,6	19,2	60,4	18,3	21,3
1904/05	60,3	14,5	25,2	65,3	15,1	19,6	59,4	17,7	22,9
1905/06	62,8	14,1	23,1	65,3	14,3	20,4	60,8	16,2	23,0
1906/07	62,1	15,6	22,3	65,3	14,1	20,6	61,1	15,5	23,4
1907/08	61,1	14,5	24,4	64,6	15,5	19,9	58,9	17,7	23,4
1908/09	61,7	14,3	24,0	66,1	14,1	19,8	62,1	16,5	21,4
1909/10	63,5	15,0	21,5	63,0	15,3	21,7	58,8	15,8	25,4
1910/11	61,7	16,7	21,6	63,3	14,3	22,4	58,8	15,3	25,9
1911/12	57,7	15,8	26,5	62,0	16,8	21,2	59,3	16,2	24,5
1912/13	64,0	12,9	23,1	63,2	15,7	21,1	57,8	17,2	25,0
1913/14	60,1	15,9	24,0	63,5	15,1	21,4	59,0	16,3	24,7
1914/15	57,5	16,0	26,5	59,3	17,5	23,2	57,4	15,8	26,8
1915/16	56,4	16,6	27,0	60,7	16,9	22,4	55,1	15,9	29,0
1916/17	59,2	15,7	25,1	60,7	15,8	23,5	58,2	16,9	24,9
1917/18	59,4	15,9	24,7	56,5	16,0	27,5	57,7	14,5	27,8
1918/19	54,1	19,7	26,2	49,6	19,3	30,1	54,4	20,4	25,2

Tabel 67. Sammenligning mellem Proviantforbruget og Sælkødpro-
duktionen pr. Individ 1903/04—1918/19.

Consumption of groceries and production of seal meat per individual 1903/04—1918/19.

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Proviant <i>groceries</i>	Sælkød <i>seal meat</i>	Proviant <i>groceries</i>	Sælkød <i>seal meat</i>	Proviant <i>groceries</i>	Sælkød <i>seal meat</i>
	Kr.	kg	Kr.	kg	Kr.	kg
1899/1900	21,82	..	31,40	..	26,93	..
1900/01	26,41	..	30,21	..	28,25	..
1901/02	28,74	..	34,07	..	27,69	..
1902/03	26,50	..	32,43	..	29,08	..
1903/04	25,05	239	33,50	244	30,91	355
1904/05	31,50	290	35,78	298	28,54	452
1905/06	29,42	184	37,67	233	33,59	347
1906/07	28,73	253	37,96	199	28,31	321
1907/08	31,07	247	38,11	214	28,87	362
1908/09	29,85	262	37,63	228	31,64	373
1909/10	28,31	175	39,56	210	30,02	326

(Tabellen fortsættes næste Side).

Tabel 67 (fortsat).

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	Proviant <i>groceries</i>	Sælkød <i>seal meat</i>	Proviant <i>groceries</i>	Sælkød <i>seal meat</i>	Proviant <i>groceries</i>	Sælkød <i>seal meat</i>
	Kr.	kg	Kr.	kg	Kr.	kg
1910/11	27,72	192	37,85	213	27,47	360
1911/12	30,85	252	41,30	223	28,21	326
1912/13	32,69	162	43,09	185	29,27	325
1913/14	32,71	234	40,42	179	26,42	296
1914/15	30,34	209	43,36	192	28,39	283
1915/16	30,95	201	42,18	206	26,32	276
1916/17	29,69	196	44,15	211	26,51	298
1917/18	29,95	166	40,79	173	30,93	119
1918/19	31,05	245	36,65	199	29,79	157

henholdsvis 21,82, 31,40 og 26,93 Kr., og det er klart, at dette Forbrug kun maa ses som et Supplement til Hovedforbruget, Kødet, der ikke passerer Butikken.

Vi skal nu give nogle nærmere Oplysninger om Forbruget af de enkelte Proviantsorter. I Tabel 68 har vi beregnet Sukker-, Kaffe- og

Tabel 68. Forbrug af Sukker, Kaffe og Te pr. Individ 1899—1919.

Consumption of sugar, coffee and tea per individual 1899—1919.

Aar	Sukker <i>sugar</i>			Kaffe <i>coffee</i>			Te <i>tea</i>		
	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	gr.	gr.	gr.
1899/1900	4,64	6,73	5,71	2,41	2,88	2,72	24	27	60
1900/01	6,13	7,04	6,38	3,09	2,54	2,81	22	14	31
1901/02	6,44	8,77	6,36	3,37	3,25	2,95	22	41	32
1902/03	6,20	7,43	6,10	2,71	2,76	2,63	24	29	64
1903/04	5,28	8,77	7,46	2,64	2,74	2,98	20	36	53
1904/05	7,48	9,03	7,06	3,39	2,85	2,81	32	36	22
1905/06	7,16	10,39	7,58	3,00	2,87	3,16	21	41	44
1906/07	7,89	9,41	6,48	2,84	2,83	2,58	20	41	43
1907/08	8,46	11,27	7,00	3,20	2,66	2,39	20	45	47
1908/09	8,20	11,29	8,46	2,88	2,70	2,59	25	75	45
1909/10	6,97	11,87	7,90	2,40	2,62	2,41	25	85	44
1910/11	7,87	11,36	6,23	2,02	2,35	2,21	21	97	55
1911/12	7,65	12,35	7,64	2,19	2,26	2,17	43	143	59
1912/13	9,19	12,94	7,65	2,37	2,60	2,44	40	86	42
1913/14	8,84	13,06	6,60	2,70	2,40	2,26	51	121	30
1914/15	12,53	13,93	7,64	2,32	2,29	2,00	51	159	91
1915/16	9,39	12,91	6,93	2,28	2,19	1,80	48	171	36
1916/17	8,52	14,55	7,71	2,18	2,26	1,86	36	96	28
1917/18	9,08	12,95	9,52	2,19	1,84	2,28	43	186	60
1918/19	10,55	11,44	9,51	2,15	2,11	2,16	64	177	75

Tabel 69. Forbrug af Rugmel, Hvedemel og Brødprodukter
pr. Individ 1899—1919.

Consumption of rye flour, wheat flour and breadproducts per individual 1899—1919.

Aar	Rugmel <i>rye flour</i>			Hvedemel <i>wheat flour</i>			Brødprodukter <i>breadproducts</i>		
	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1899/1900	12,98	18,00	19,25	2,11	1,97	1,69	10,69	18,17	13,37
1900/01	13,55	16,51	20,34	2,40	2,03	1,63	14,02	19,20	13,84
1901/02	14,65	17,69	20,03	1,39	1,99	1,50	17,82	19,20	14,00
1902/03	18,30	22,65	22,19	1,94	2,61	1,60	13,56	16,19	13,64
1903/04	18,48	16,17	21,64	1,91	1,91	2,96	11,83	21,06	13,69
1904/05	17,04	16,97	25,27	3,01	2,62	1,44	17,78	20,60	15,76
1905/06	19,17	16,39	31,19	2,37	3,13	1,81	15,65	20,89	10,47
1906/07	21,68	21,46	28,31	2,46	2,97	3,24	13,41	21,13	9,77
1907/08	29,20	21,76	26,95	3,83	4,16	2,59	14,49	20,42	11,23
1908/09	27,19	23,65	27,41	3,21	3,36	3,19	12,79	18,87	12,24
1909/10	24,64	25,90	27,20	3,21	5,12	2,81	13,07	18,22	11,41
1910/11	26,90	24,16	26,35	3,28	4,92	3,07	12,74	19,98	10,40
1911/12	28,22	27,61	27,25	4,80	4,56	3,38	14,54	20,30	11,45
1912/13	26,40	27,89	22,81	4,60	6,37	3,04	14,11	19,00	11,23
1913/14	25,28	31,04	24,90	3,78	6,54	2,85	14,72	19,51	9,59
1914/15	23,41	31,38	26,80	4,21	6,06	3,42	13,65	19,86	10,97
1915/16	22,60	34,58	23,62	4,40	7,18	3,58	13,85	16,67	11,76
1916/17	27,03	39,15	27,19	3,71	7,81	2,83	10,75	18,61	10,82
1917/18	27,58	32,93	31,84	3,73	7,77	3,90	12,43	17,41	11,53
1918/19	25,51	31,93	27,77	4,75	5,45	3,72	12,04	13,66	12,27
Gennemsnit...	22,49	24,89	25,42	3,26	4,43	2,71	13,70	18,95	11,99

Teforbruget pr. Individ pr. Aar. Vi ser, at Sukkerforbruget har været stærkt stigende indenfor alle tre Distrikter, medens Kaffe- og Teforbruget nærmest har været stagnerende. Det individuelle Forbrug har igennem hele Perioden været størst i Jakobshavn Distrikt, men Stigningen har været stærkest i Ritenbenk. Det er ejendommeligt at bemærke, at der til det stigende Sukkerforbrug ikke svarer nogen tilsvarende Stigning i Kaffe- og Teforbruget. Dette skyldes formentlig ikke, at Befolkningens Kaffe- og Teforbrug har været mættet, i Særdeleshed ikke da der har været Nedgang i Kaffe- og Teforbruget i Slutningen af det forrige Aarhundrede, men snarere, at Befolkningen i Periodens Slutning har andre og mere nødvendige Varer at anvende deres stigende Indtægter til. Teforbruget har overalt været ringe, men været i betydelig Stigning i Jakobshavn Distrikt.

I Tabel 69 er der givet Oplysninger om Forbruget af Rugmel (heri inkluderet smaa Mængder Sigtemel), Hvedemel og Brødprodukter (Skibsbrød, Skonrogger og Kiks).

Vi ser af Tabellen, at den største Stigning i Melforbruget, som er omtalt for det foregaaende Aarhundrede, er fortsat, og man har for alle

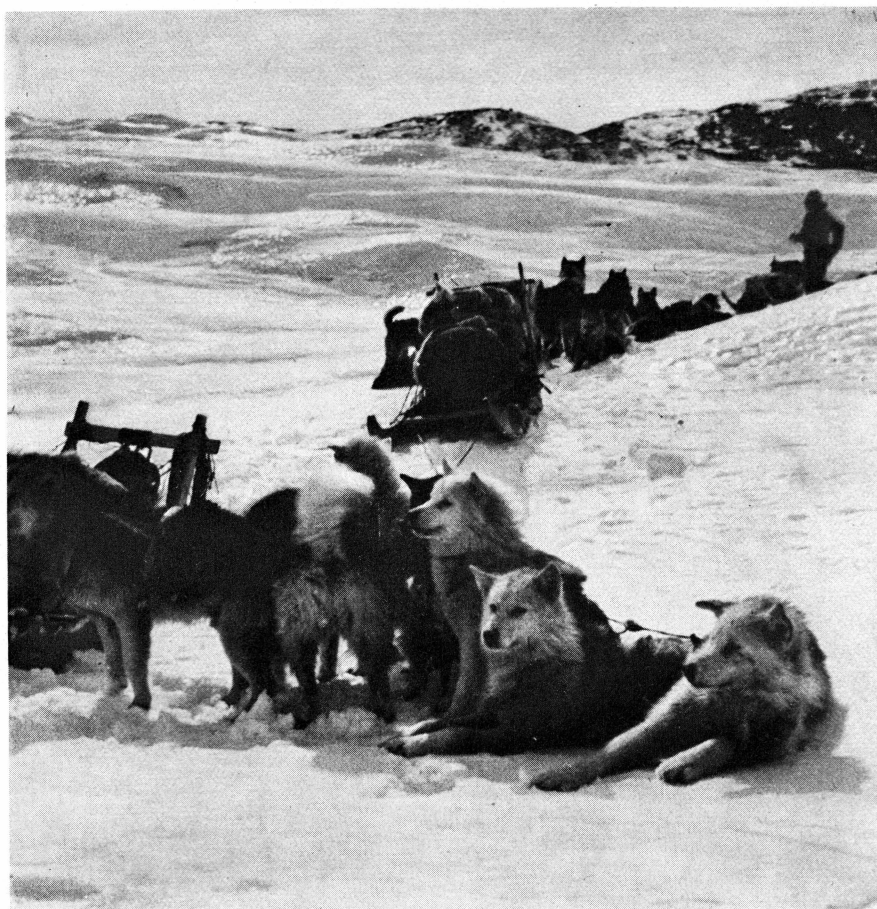

Fig. 15. Slædekørsel.

phot. JETTE BANG.

tre Distrikter tilnærmelsesvis fordoblet Forbruget. Dette maa antagelig skyldes, at Rugmelet i denne Periode var ved at blive indarbejdet som et nødvendigt Næringsmiddel ved Siden af Kødet. Hvedemelet har været underkastet en endnu større Stigning, hvilket antagelig skyldes, at det kunde betragtes som et forholdsvis billigt Luksusnæringsmiddel, og dette maa yderligere kunne føres tilbage til, at det i Slutningen af Perioden er blevet lettere for Grønlænderne at bage Hvedebrød (stedse flere grønlandske Boliger er blevet forsynet med Komfurer). Derimod er Forbruget af Skibsbrød, Skonrogger og Kiks, der ved Aarhundredskiftet omtrent laa paa Højde med Rugmelet, gaaet tilbage, eller i hvert Fald ikke steget væsentligt; dette kan antages at skyldes disse Fødevarers relativt høje Pris (i Taksten 1904—19 var Prisen for et Kilo Skibsbrød 40 Øre, et Kilo Skonrogger 48 Øre og et Kilo Kiks 72 Øre,

Tabel 70. Forbrug af Gryn og Ris, Ærter og Bønner samt tørrede Frugter pr. Individ 1899—1919.

Consumption of groats and rice, peas and beans and dried fruits per individual. 1899—1919.

Aar	Gryn og Ris <i>groats and rice</i>			Ærter og Bønner <i>peas and beans</i>			Tørrede Frugter <i>dried fruits</i>		
	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1899/1900	12,85	18,75	14,24	2,75	4,22	2,73	1,05	1,08	1,51
1900/01	13,29	19,17	14,19	2,94	3,82	2,52	0,89	1,35	1,41
1901/02	13,24	20,51	13,56	3,12	3,06	2,15	0,98	2,12	1,30
1902/03	14,69	19,31	14,43	2,78	2,44	2,19	1,23	1,66	1,57
1903/04	14,90	23,17	15,57	2,72	4,22	2,30	1,13	1,80	1,71
1904/05	12,44	21,78	13,73	2,12	1,64	2,37	1,43	2,31	1,53
1905/06	13,83	21,20	14,78	2,20	4,25	2,81	1,23	2,87	1,61
1906/07	11,98	20,10	11,23	2,46	4,64	2,21	1,91	2,09	1,76
1907/08	14,55	20,63	11,35	2,78	4,25	2,21	1,59	2,04	1,76
1908/09	13,03	19,75	11,83	2,69	3,67	2,24	1,35	2,72	1,90
1909/10	12,04	20,92	12,89	2,21	4,00	2,17	1,79	3,01	1,99
1910/11	11,63	19,44	11,83	1,69	3,38	2,08	1,56	1,93	1,50
1911/12	12,66	22,00	11,29	2,05	4,30	1,81	2,53	3,52	1,70
1912/13	13,65	21,70	12,04	1,88	4,29	2,02	2,55	4,22	2,12
1913/14	12,91	19,82	11,47	2,34	3,52	1,83	1,75	1,33	1,61
1914/15	12,23	18,85	12,30	1,83	2,80	1,78	1,84	4,00	1,64
1915/16	11,95	19,39	11,62	1,87	3,24	1,58	2,15	3,75	1,62
1916/17	12,58	22,27	11,57	1,17	3,06	1,13	1,86	2,91	1,50
1917/18	11,96	19,42	13,71	0,98	0,09	0,13	1,33	3,59	1,85
1918/19	14,96	17,98	8,31	0,06	0,06	—	2,35	3,73	1,73

mod 32 Øre pr. Kilo Hvedemel og 18 Øre pr. Kilo Rugmel), og den nævnte lettere Adgang til selv at bage Brød.

Forbruget af Margarine og Svinefedt er relativt ringe og har sandsynligvis for en ikke ringe Del været anvendt i de danske Husholdninger, idet der til Grønlandernes Forbrug endnu har været tilstrækkelige Mængder af det langt billigere Spæk. Derimod har der været et ikke ubetydeligt Forbrug af Gryn og Ris, Ærter og Bønner og tørrede Frugter (jfr. Tabel 70).

Der er ikke nogen væsentlig Stigning at konstatere, paa enkelte Omraader endda en ret betydelig Tilbagegang. Forbruget er antagelig paa Grund af manglende Købeevne gledet over til det væsentligt billigere Rugmel. Forbruget af Ærter og Bønner er overalt gaaet tilbage, idet det dog kan bemærkes, at disse Varer i de sidste Krigsaar har været udgaaet i de fleste Butikker. Endvidere kan bemærkes, at der er og har været nogen Stigning i Forbruget af tørrede Frugter og særlig af Svedsker.

Tabel 71. Forbrug af Manufakturvarer 1899—1919.

Consumption of drapery goods 1899—1919.

Aar	Shirting, hvidt <i>white cloth</i>			Stout, bleget og ubleget <i>unbleached stout</i>			Stout, trykket <i>bleached and printed stout</i>			Bomuldstøj, mønstreret og graat <i>cottons, figured and grey</i>			Sirts <i>printed calico</i>		
	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.
1899/1900 .	578	558	446	2051	2591	2203	695	759	608	1098	888	1133	205	477	218
1900/01 ...	409	443	424	2180	2565	2173	1196	671	459	843	921	1283	258	514	356
1901/02 ...	290	469	369	2275	2827	2307	866	924	676	798	1144	1113	278	627	175
1902/03 ...	401	680	460	2438	2350	2287	539	690	571	1122	1236	1086	228	657	257
1903/04 ...	474	701	492	2198	2676	2587	581	771	531	962	1237	1871	219	694	346
1904/05 ...	525	780	524	1446	2256	2858	541	891	469	1260	1542	1468	300	555	322
1905/06 ...	343	831	569	2186	2306	2358	880	674	686	987	1633	1485	200	892	276
1906/07 ...	333	589	370	2019	2477	1873	741	1126	541	1211	986	1265	334	871	390
1907/08 ...	783	1276	849	1915	2325	1958	688	961	358	1354	1916	2116	526	628	466
1908/09 ...	859	1208	1078	1630	1931	1753	773	717	535	1371	1724	1436	273	872	704
1909/10 ...	726	1074	778	1777	2382	1995	534	735	499	1513	2002	1624	484	978	544
1910/11 ...	681	1459	558	2527	1957	2176	581	615	485	1474	1827	1521	578	721	556
1911/12 ...	1250	1595	1322	1536	2535	1972	585	694	374	1841	2312	1876	468	1228	661
1912/13 ...	1161	1161	1288	1872	2494	1871	591	552	650	860	2423	1813	514	1259	699
1913/14 ...	569	1762	1174	2171	2182	2126	409	706	371	2065	1780	1555	906	724	678
1914/15 ...	1473	1800	1456	1789	2136	1932	499	448	241	1654	2375	1794	438	1512	864
1915/16 ...	1179	1503	1434	1739	2570	1679	708	444	415	1680	2446	1841	779	1675	1022
1916/17 ...	854	1657	1399	1863	3022	1801	216	641	483	1600	2569	1993	735	599	360
1917/18 ...	1359	1882	1388	1794	2711	2602	323	379	345	1555	2884	2152	527	1222	761
1918/19 ...	1365	2506	1940	2629	3724	2441	643	682	619	2021	3557	2736	695	1559	1119

I det store og hele kan man for den undersøgte Periode konstatere, at det stigende Forbrug i ret høj Grad har forskudt sig over paa billigere Næringsmidler og da særlig Melet.

For Beklædningsgruppens Omraade har vi i Tabel 71 givet Oplysning om Forbruget af de mest anvendte Metervarer.

Tabellen viser, at de to mest betydelige Grupper er Stout, hvoraf ca. 99 % er ubleget let, og Bomuldstøj. For begge Grupper har der været Stigning; men Stigningen for Bomuldstøj er langt større end for Stout. For Sirts er der en endnu stærkere relativ Stigning.

Vi har i Tabel 72 omregnet Købet af Manufakturvarer pr. Individ til Kr., saaledes at vi har delt Indkøbene i hvide og kulørte Stoffer. De hvide Stoffer anvendes væsentlig til Underbeklædning, medens de kulørte Stoffer anvendes til Anorakker, Kjoler o. l.

Tabellen viser, at Stigningen for de kulørte Stoffer ved Jakobshavn har været betydelig større end Stigningen for de hvide Stoffer. Det synes, som om Interessen ved denne Koloni for Yderbeklædning har været større end ved de to andre Kolonier.

Tabel 72. Forbrug af Manufakturvarer i Kroner pr. Individ
1899—1919.

Consumption of drapery goods in kroner per individual 1899—1919.

Aar	Hvide Stoffer <i>white fabrics</i>			Kulørte Stoffer <i>figured fabrics</i>		
	Chb.	Jkh.	Rtb.	Chb.	Jkh.	Rtb.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1899/1900	1,70	1,86	2,03	2,28	2,11	2,65
1900/01	1,67	1,74	2,00	2,46	2,04	2,85
1901/02	1,69	1,86	1,99	2,15	2,58	2,57
1902/03	1,80	1,64	1,93	2,13	2,40	2,36
1903/04	1,70	1,85	2,11	1,96	2,47	3,38
1904/05	1,42	1,77	1,80	2,30	2,58	2,42
1905/06	1,82	1,79	2,06	2,16	2,69	2,58
1906/07	1,66	1,81	1,52	2,36	2,48	2,23
1907/08	1,87	2,06	1,81	2,66	3,01	3,00
1908/09	1,66	1,83	1,80	2,44	2,90	2,57
1909/10	1,63	2,05	1,73	2,52	3,29	2,53
1910/11	2,13	2,02	1,69	2,60	2,85	2,37
1911/12	1,83	2,42	1,99	2,96	3,76	2,74
1912/13	1,91	2,17	1,89	1,86	3,79	2,91
1913/14	1,78	2,24	1,88	3,31	2,77	2,27
1914/15	2,15	2,28	1,96	2,67	3,82	2,61
1915/16	1,99	2,36	1,74	3,26	3,96	2,80
1916/17	1,81	2,65	1,77	2,70	3,37	2,49
1917/18	2,11	2,51	2,15	2,51	3,78	2,74
1918/19	2,65	3,27	2,52	3,41	4,68	3,98

Den tredie Hovedgruppe i den samlede Oversigt over Forbruget, Gruppen »Andet«, omfatter alle andre Varer end Beklædning og Fødevarer. En væsentlig Post heraf er Tobaksforbruget, der som omtalt var betydelig allerede i det nittende Aarhundrede. Gruppen omfatter iøvrigt en Mængde meget smaa Poster af meget forskellige Arter, og det vil føre for langt i nærværende Undersøgelse at komme ind paa en nærmere Specificering.

Medens vi i det foregaaende har søgt at belyse det gennemsnitlige Forbrug og dettes Udvikling gennem Aarhundredets første to Aartier, vil vi nu søge at belyse Forholdet mellem Indtægten eller nærmere bestemt det samlede Forbrug og dettes Forandringer og de tilsvarende Forandringer indenfor de enkelte Grupper og Undergrupper, d. v. s. vi vil undersøge nærmere, hvad en Krones Merindtægt igennem Perioden gennemsnitlig er brugt til. Vi har først i Diagrammerne 7 og 8 indtegnet Relationerne mellem henholdsvis Totalforbruget paa den ene Side og Fødevarerforbruget og Forbruget af Beklædningsgenstande paa den anden Side. Vi har derefter ved Hjælp af mindste Kvadraters Metode beregnet

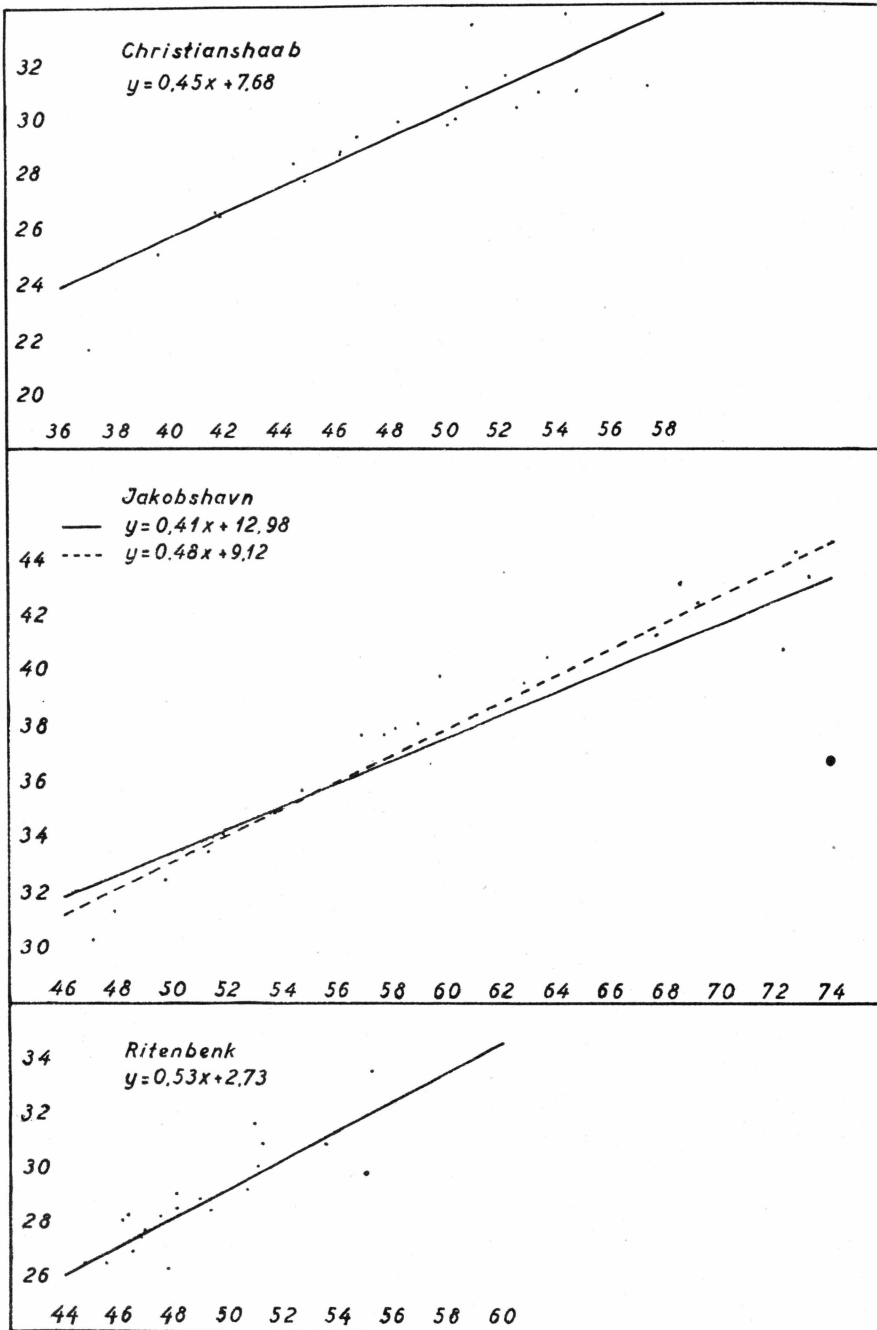

Diagram 7. Totalforbrug og Proviantforbrug.

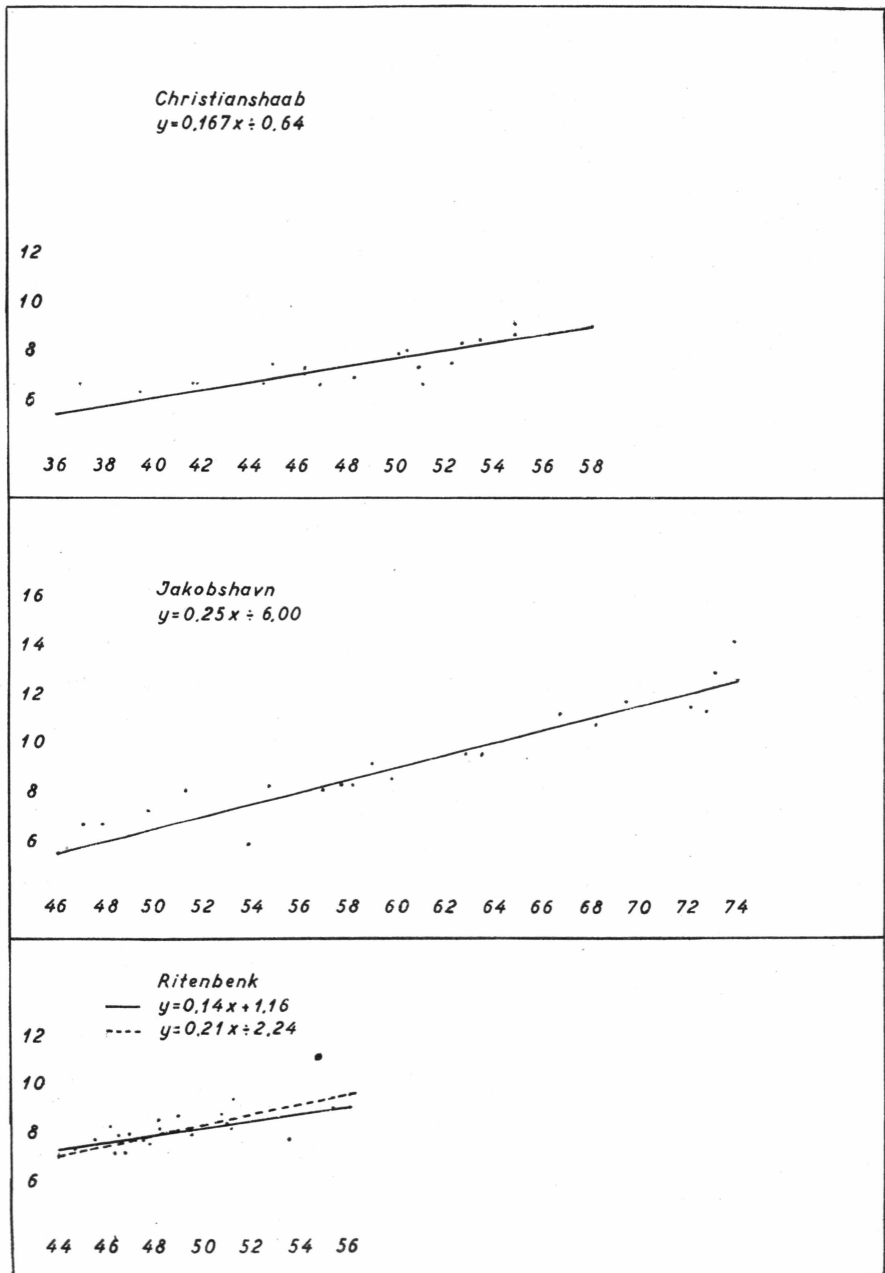

Diagram 8. Totalforbrug og Manufakturforbrug.

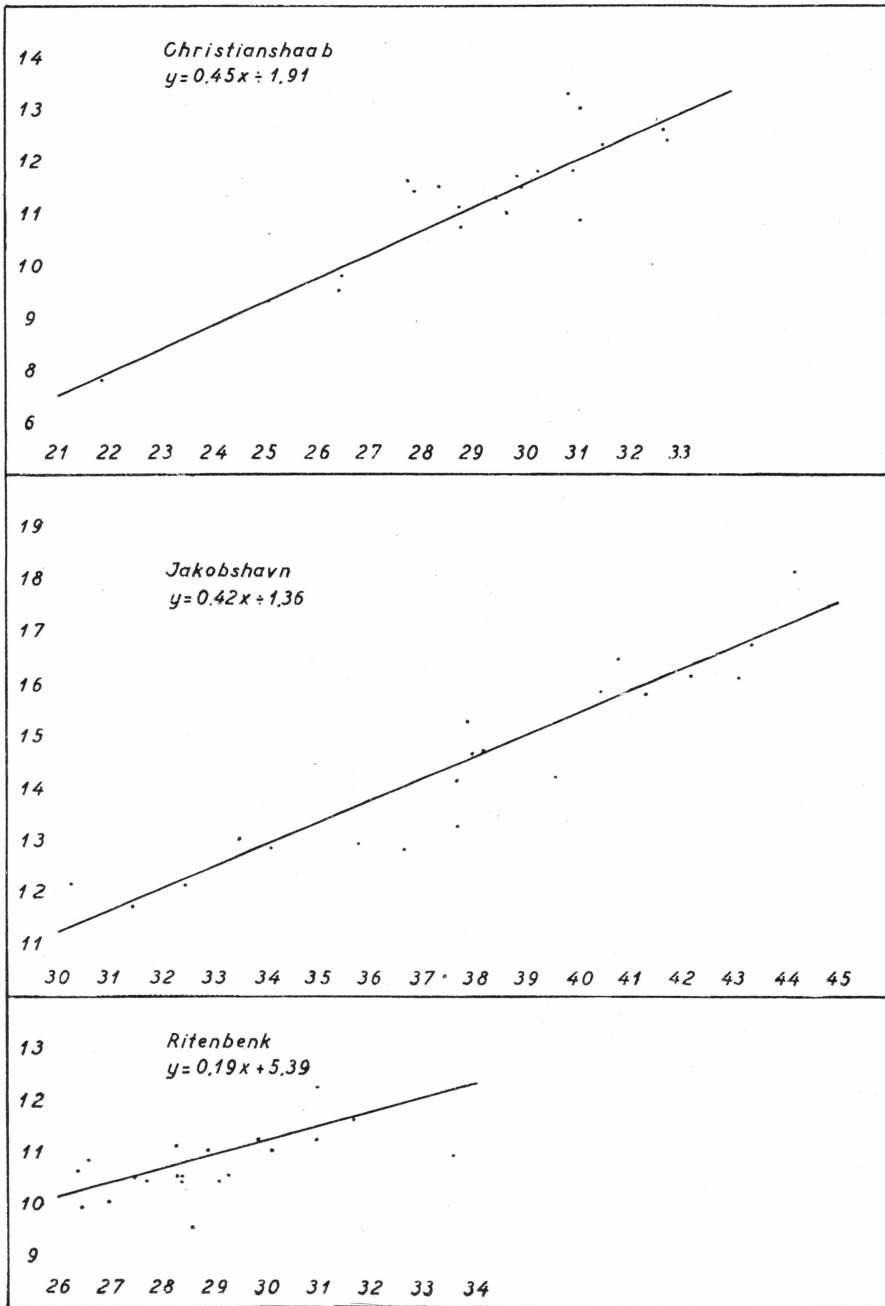

Diagram 9. Proviantforbrug og Forbrug af Mel og Brødsorter.

den lineære Sammenhæng. Vi faar da for Fødevarerforbrugets Afhængighed af Totalforbruget (Indtægten) følgende Ligninger:

$$\begin{aligned} \text{For Christianshaab} \dots & y = 0,45x + 7,68 \\ \text{— Jakobshavn} \dots\dots a) & y = 0,41x + 12,98 \\ & b) y = 0,48x + 9,12 \\ \text{— Ritenbenk} \dots\dots\dots & y = 0,53x + 2,73. \end{aligned}$$

For Jakobshavn har Forbruget i 1918/19 ligget helt udenfor den øvrige Sammenhæng (de vanskelige Krigsforsyninger), og vi har derfor beregnet to Relationer, a, hvor alle Tallene er medtaget, og b, hvor Tallene for 1918/19 er udeladt i Udregningerne.

For Forholdet imellem Totalforbruget og Beklædningsforbruget har vi paa tilsvarende Maade opstillet Diagrammerne og beregnet følgende Ligninger:

$$\begin{aligned} \text{For Christianshaab} \dots & y = 0,167x \div 0,64 \\ \text{— Jakobshavn} \dots\dots & y = 0,25x \div 6,00 \\ \text{— Ritenbenk}^*) \dots\dots a) & y = 0,14x + 1,16 \\ & b) y = 0,21x \div 2,24. \end{aligned}$$

*) Den første Ligning for Ritenbenk har udeladt et enkelt ganske ekstraordinært Aar, medens den anden Ligning er beregnet paa Grundlag af alle Tallene.

Medens Interessen for Indkøb af flere Beklædningsgenstande synes at have været nogenlunde ens i Christianshaab og Ritenbenk, har Interessen i Jakobshavn aabenbart været noget større, jfr. hvad der foran er sagt om Jakobshavns Interesse for de kulørte Stoffer.

Vi ser heraf, at af en Kroner Merindtægt i de 3 Distrikter er anvendt henholdsvis 45—53 Øre til Fødevarer og 14—25 Øre til Beklædning.

Vi har derefter forsøgt at beregne, hvorledes et Merforbrug af Fødevarer fordeles paa de enkelte Hovedartikler, og vi har her anvendt samme Fremgangsmaade som ved Fordelingen af Merforbruget paa Fødevarer og Beklædning, d. v. s. vi har indtegnet Forholdet mellem Udgiften til det samlede Fødevarerforbrug og til de enkelte Artikler i et Diagram og har derefter ved Hjælp af mindste Kvadraters Metode beregnet Ligningen mellem Udgiften til Fødevarer og til de enkelte Artikler.

Vi maa dog gøre opmærksom paa, at der i denne Undersøgelse forekommer visse Uregelmæssigheder, som skyldes, at visse Varer blev udtømt paa Lagrene, inden ny Forsyning kom frem under den første Verdenskrig, og de paagældende ganske uregelmæssige Tal er derfor udeladt ved Beregningen af den lineære Sammenhæng. Vi faar paa denne Maade de følgende Ligninger:

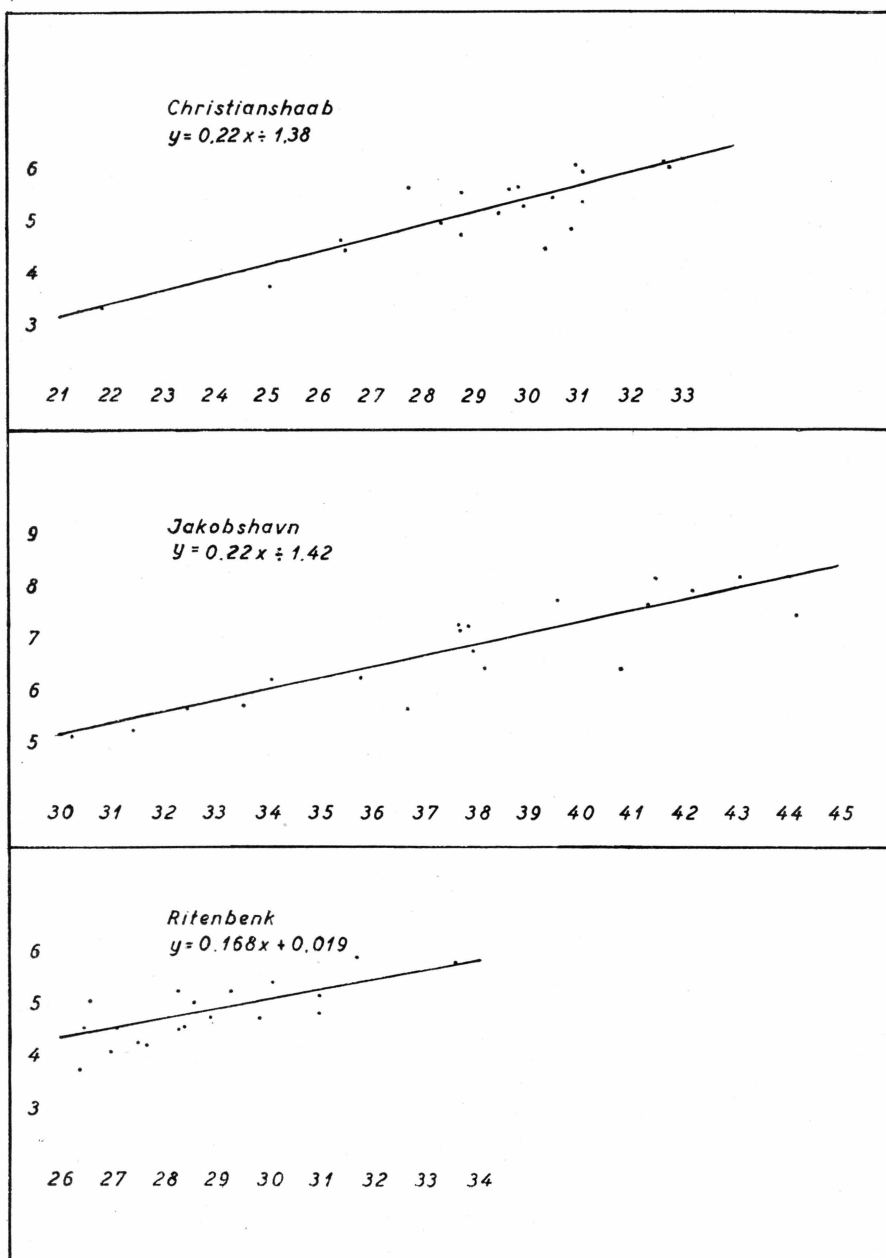

Diagram 10. Proviantforbrug og Sukkerforbrug.

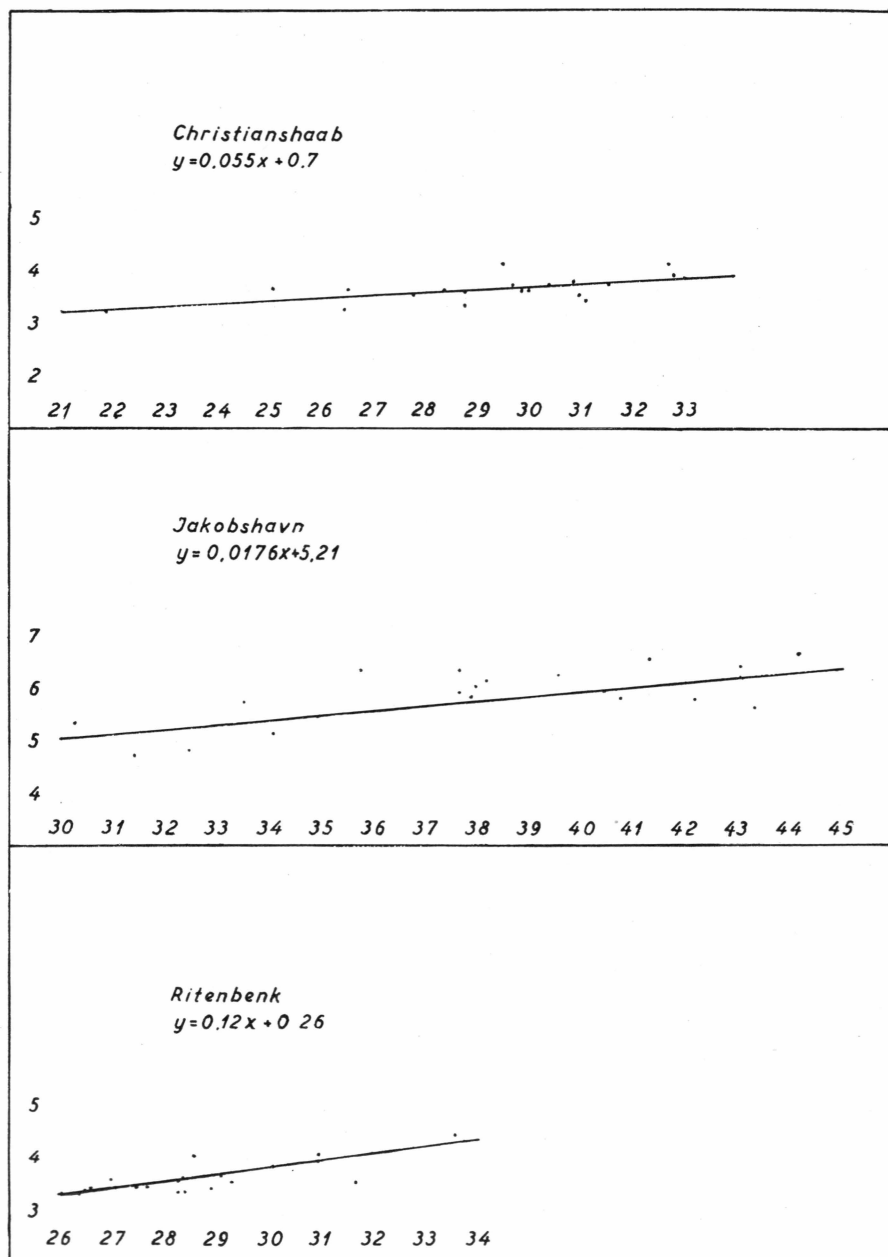

Diagram 11. Proviantforbrug og Forbrug af Gryn og Ris.

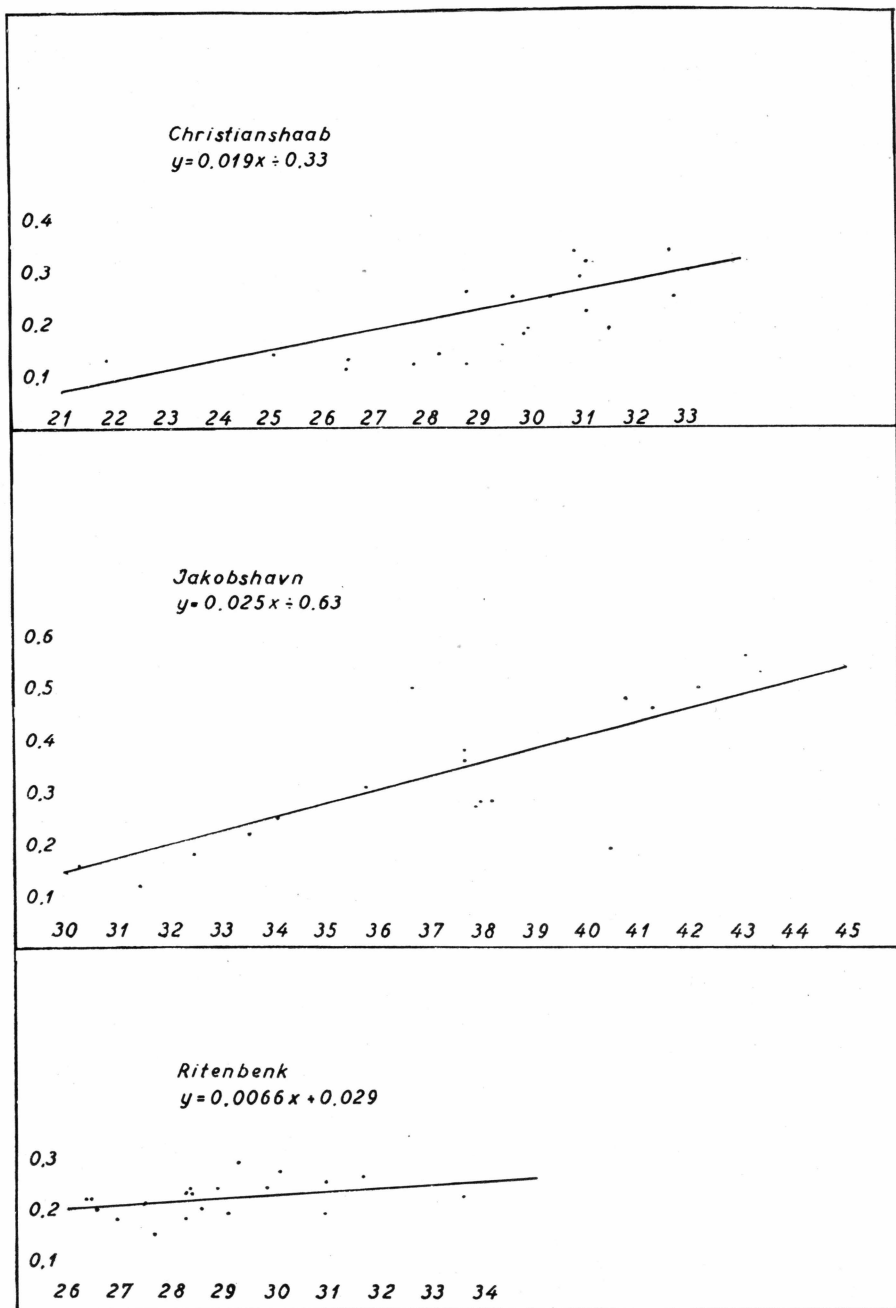

Diagram 12. Proviantforbrug og Forbrug af tørrede Frugter.

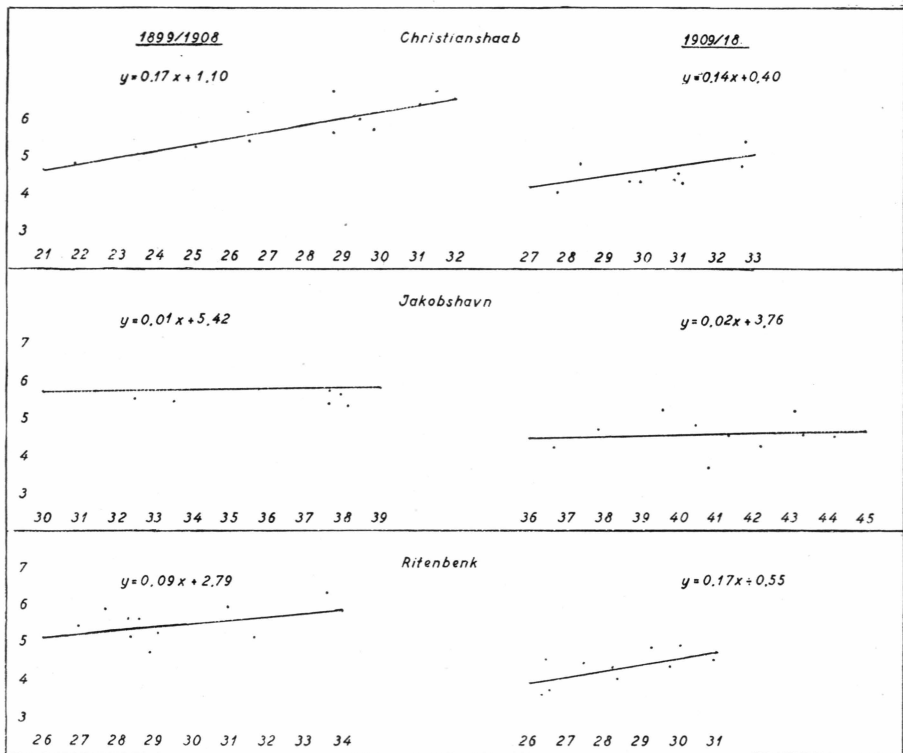

Diagram 13. Proviantforbrug og Kaffebruger.

	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
For Mel (og Brød)			
(Diagr. 9)	$y = 0,45x - 1,91$	$y = 0,42x - 1,36$	$y = 0,19x + 5,39$
For Sukker			
(Diagr. 10)	$y = 0,22x - 1,38$	$y = 0,22x - 1,42$	$y = 0,168x + 0,019$
For Gryn og Ris			
(Diagr. 11)	$y = 0,055x + 0,7$	$y = 0,0176x + 5,21$	$y = 0,12x + 0,26$
For tørrede Frugter			
(Diagr. 12)	$y = 0,019x - 0,33$	$y = 0,026x - 0,63$	$y = 0,0066x + 0,0$
For Kaffe			
(Diagr. 13)	$y = 0,14x + 0,40$ $y = 0,17x + 1,10$	$y = 0,02x + 3,76$ $y = 0,01x + 5,42$	$y = 0,17x - 0,55$ $y = 0,09x + 2,79$

For Mel, Sukker, Gryn og Ris samt tørrede Frugter synes Merforbruget gennem hele Perioden at have en ret ensartet Karakter; dette gælder ikke i samme Omfang for Kaffen, hvor vi derfor har beregnet 2 Ligninger henholdsvis for den første og sidste Tiaarsperiode.

Af disse Ligninger læser vi, at en Krones Merforbrug til Fødevarer blev anvendt paa følgende Maade:

phot. JETTE BANG.

Fig. 16. Kajakmænd.

I Christianshaab med 45 Øre til Mel, 22 Øre til Sukker, 5 à 6 Øre til Gryn og Ris, 2 Øre til tørrede Frugter og 14—17 Øre til Kaffe; i Jakobshavn med 42 Øre til Mel, 22 Øre til Sukker, 2 Øre til Gryn og Ris og $2\frac{1}{2}$ Øre til tørrede Frugter samt 1 à 2 Øre til Kaffe. I Ritenbenk med 27 Øre til Mel, 17 Øre til Sukker, 12 Øre til Gryn og Ris samt 9—17 Øre til Kaffe. Vi gør opmærksom paa, at disse Tal maa tages med meget Forbehold; men vi tvivler dog ikke om, at de viser Hovedlinierne i Befolkningens Indstilling overfor de forskellige Proviantsorter i den undersøgte Periode. Forbrugsudviklingen i de tre Distrikter minder om hinanden, Jakobshavnerne ligger dog udpræget lavest med Hensyn til Ønsket om Merforbrug af Kaffe, medens Befolkningen i Ritenbenk, der er mere tilbageholdende med Mel- og Sukkerforbruget, synes stærkt interesseret i Kaffe og Gryn og Ris. I Forhold til Forbrugsudviklingen andetsteds er det ejendommeligt at bemærke, at et større Forbrug til

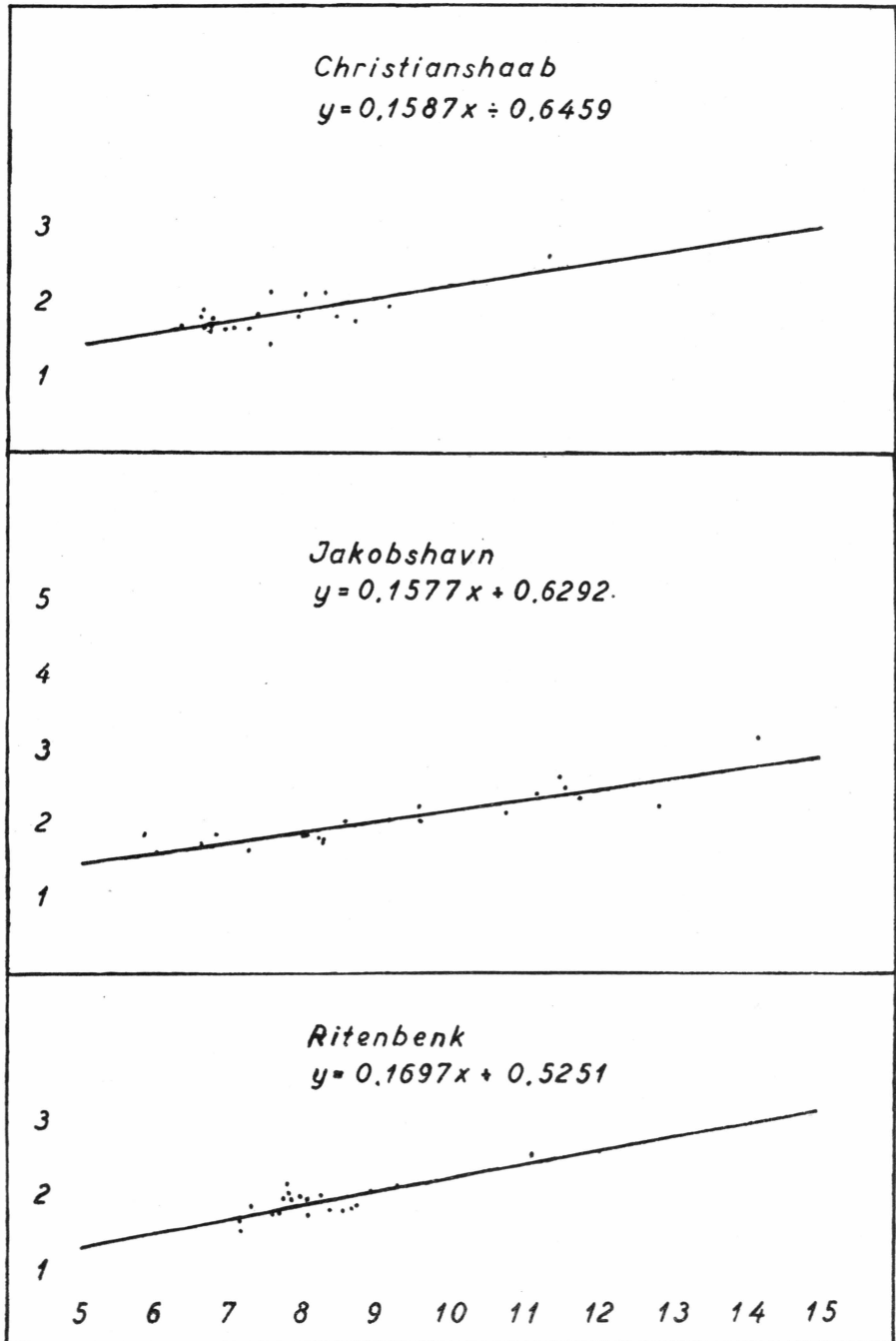

Diagram 14. Manufakturforbrug og Forbrug af hvide Metervarer.

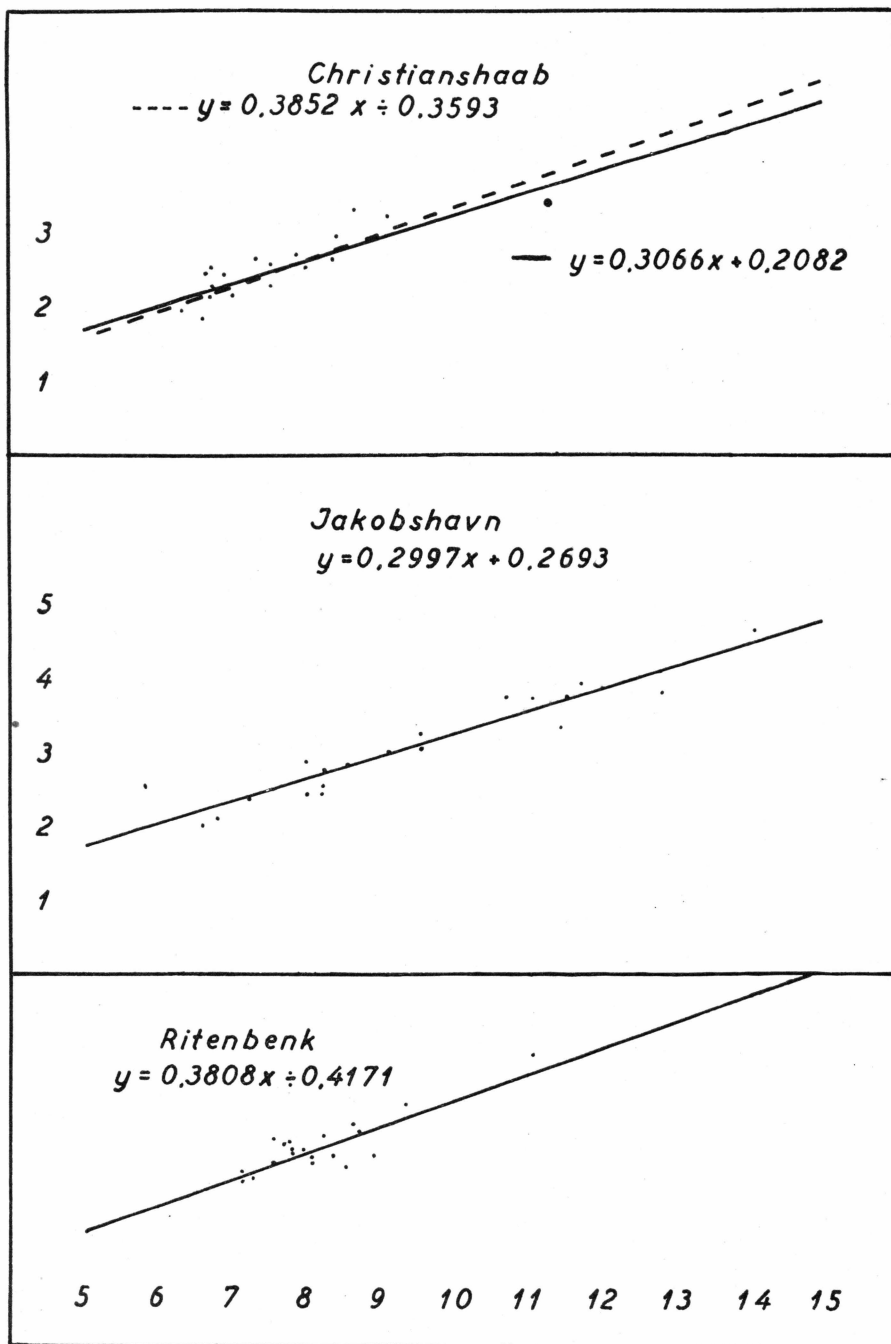

Diagram 15. Manufakturforbrug og Forbrug af kulørte Metervarer.

Indkøb af Fødevarer ikke som andetsteds gaar til Luksusvarerne, men til de billigere Ting og da i Særdeleshed til Rugmel. Forklaringen herpaa maa antagelig være, at Indtægtsstigningen i den undersøgte Periode ikke saa meget skyldes, at Grønlænderne relativt er blevet mere velhavende, som at de paa Grund af Forholdene er tvunget til at gaa over fra Naturaløkonomi (Kødforbrug) til Kontantøkonomi (Forbrug af Rugbrød).

Vi vil dernæst se lidt nærmere paa Anvendelsen af Merindtægten til Manufakturvarer. Her vil det være meget vanskeligt at foretage en specificeret Analyse af de enkelte Varesorter, og vi har derfor delt Indkøbet af Manufaktur i tre Hovedgrupper: Hvide Metervarer, kulørte Metervarer og anden Manufaktur, idet hvide Metervarer i det væsentlige omfatter den nødvendige Underbeklædning, kulørte Metervarer Anorakker og Kjoler, og anden Manufaktur det ikke absolut nødvendige, noget luksusprægede Indkøb. Vi faar da Diagrammerne 14, 15 og 16 og følgende Ligninger:

Hvide Metervarer:

$$\text{Christianshaab} \dots\dots\dots y = 0,16 x + 0,65$$

$$\text{Jakobshavn} \dots\dots\dots y = 0,16 x + 0,63$$

$$\text{Ritenbenk} \dots\dots\dots y = 0,17 x + 0,53,$$

kulørte Metervarer:

$$\text{Christianshaab} \dots\dots\dots y = 0,31 x + 0,21$$

$$\text{Jakobshavn} \dots\dots\dots y = 0,30 x + 0,27$$

$$\text{Ritenbenk} \dots\dots\dots y = 0,38 x - 0,42 \text{ og}$$

anden Manufaktur:

$$\text{Christianshaab} \dots\dots\dots y = 0,50 x \div 0,58$$

$$\text{Jakobshavn} \dots\dots\dots y = 0,54 x - 0,89$$

$$\text{Ritenbenk} \dots\dots\dots y = 0,51 x - 0,66.$$

Vi ser af de tre Sæt Ligninger, at Grønlænderne af en Kroner Merudgifter til Manufaktur har brugt ca. 20 Øre til hvide Metervarer, ca. 30 Øre til kulørte Metervarer og ca. 50 Øre til anden Manufaktur. Heraf maa man antagelig kunne slutte, at det forøgede Forbrug til Indkøb af Manufakturvarer i Særdeleshed har været anvendt til ikke absolut nødvendige Ting.

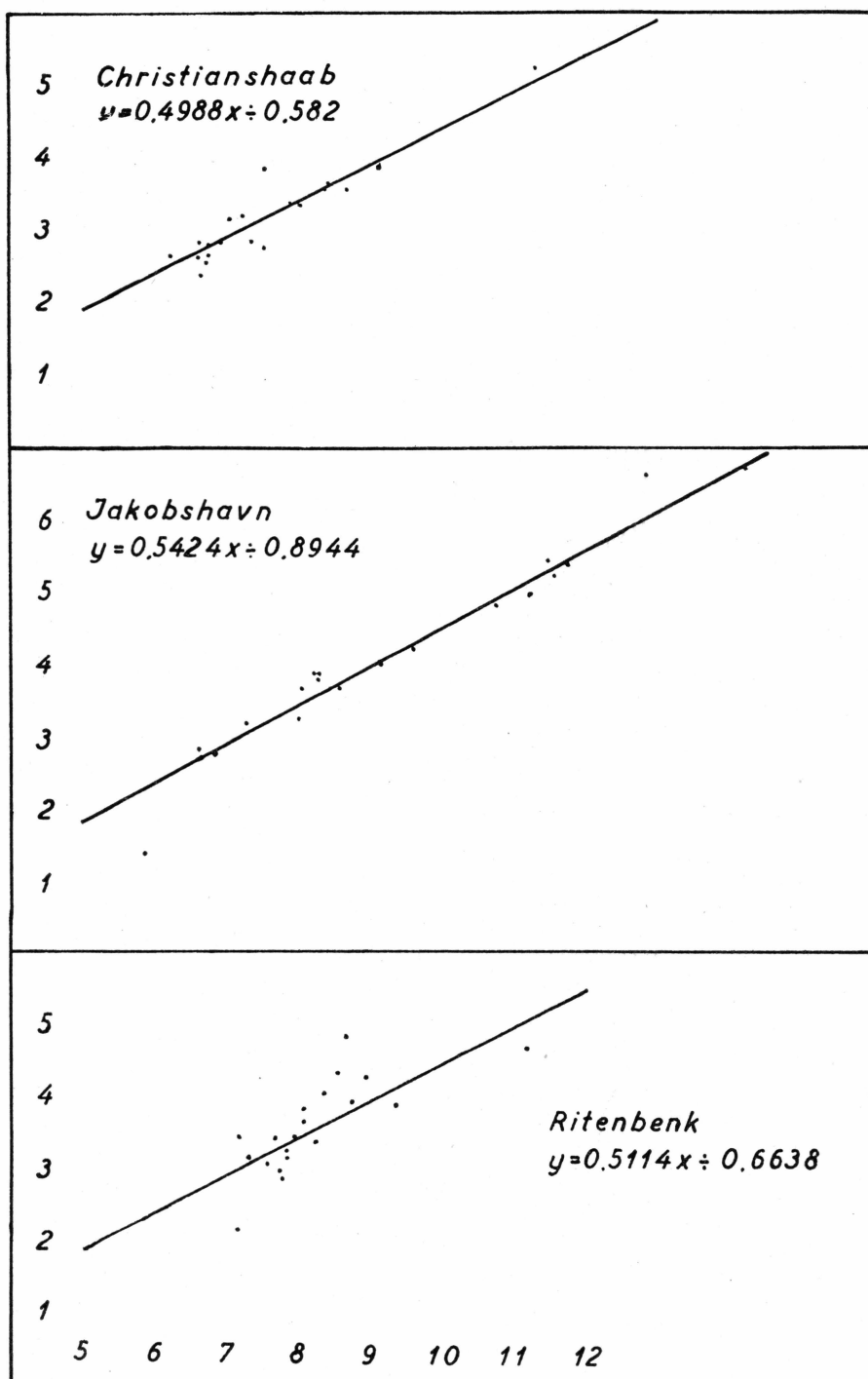

Diagram 16. Manufakturforbrug og Forbrug af anden Manufaktur.

XVII. Butikksalget 1919/20—1938/39.

Medens Butikkernes Udsalgspriser som omtalt i det foregaaende Afsnit har ligget nogenlunde konstant i Perioden 1899—1919, er Grønlands Styrelse fra 1. April 1919 gaaet over til at sætte Priserne i Grønland i nærmere Relation til Handelens Indkøbspriser, idet man har beholdt det tidligere omtalte Princip, hvorefter de Tillæg, der blev beregnet til Indkøbspriserne, blev gradueret, eftersom Varerne blev antaget at være mere eller mindre nødvendige for Grønlænderne.

Da man den 1. April 1919 gennemførte en ny Takst, vilde man ikke straks gaa til en fuld Gennemførelse af at anvende Indkøbspriserne som Grundlag for Taksten. Først fra den næste Takst, der gennemførtes fra 1. April 1924, er det nye Standpunkt helt igennem anvendt, og fra dette Aar har man hvert Aar haft Priser i Grønland, der var fastsat paa Grundlag af det foregaaende Aars Indkøbspriser. Vi faar paa denne

Tabel 73. Butikspriser efter den grønlandske Takst.

Trading out prices.

Takst Aar	Ærter, gule <i>peas</i> pr. kg	Ban- ke- byg <i>coarse barley groats</i> pr. kg	Rug- mel <i>rye flour</i> pr. kg	Hve- de- mel <i>wheat flour</i> pr. kg	Melis hg. <i>lump sugar</i> pr. kg	Kaffe <i>coffee</i> pr. kg	Jagt- krudt <i>powder</i> pr. kg	Stout, ubl. <i>un- bleached stout</i> pr. m	Bom- ulds- tøj, møn- str. og graat <i>cottons, figured and grey</i> pr. m	Røg- tobak. finsk. <i>smoking tobacco</i> pr. kg.	Fyrre- bræ- der barkk. <i>1 1/4 × 6 à 7" × 6 Al. boards</i> pr. Stk.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1899..	0,28	0,28	0,18	0,32	0,50	2,00	1,28	0,32	0,63	1,28	0,70
1904..	0,28	0,28	0,18	0,32	0,50	2,00	1,28	0,35	0,57	1,92	0,75
1919..	0,36	0,36	0,20	0,40	0,60	2,50	1,60	0,40	0,70	2,40	0,90
1924..	0,44	0,40	0,24	0,48	0,80	2,50	1,60	0,56	1,00	3,20	1,40
1925..	0,40	0,36	0,25	0,44	0,80	2,50	1,60	0,68	1,10	3,20	1,75
1926..	0,40	0,40	0,28	0,48	0,64	3,00	1,60	0,85	1,25	3,60	1,90
1927..	0,32	0,30	0,22	0,48	0,48	3,00	3,00	0,85	1,10	4,00	1,50
1928..	0,40	0,28	0,25	0,40	0,46	3,00	2,80	0,70	0,90	4,00	1,30
1929..	0,44	0,32	0,24	0,40	0,46	3,00	2,40	0,70	0,95	3,60	1,25
1930..	0,36	0,28	0,24	0,36	0,44	3,00	2,40	0,70	0,95	3,20	1,25
1931..	0,30	0,20	0,20	0,32	0,36	2,80	2,40	0,75	0,90	3,20	1,25
1932..	0,25	0,16	0,14	0,25	0,30	2,80	2,40	0,75	0,85	3,20	1,20
1933..	0,30	0,22	0,16	0,25	0,28	2,80	2,40	0,75	0,75	3,20	1,05
1934..	0,32	0,20	0,16	0,28	0,32	2,80	2,60	0,70	0,75	3,20	0,95
1935..	0,36	0,20	0,16	0,28	0,34	3,00	3,00	0,75	0,75	3,20	1,15
1936..	0,55	0,20	0,16	0,28	0,30	3,00	3,00	0,75	0,85	3,20	1,10
1937..	0,40	0,16	0,18	0,32	0,30	3,00	3,00	0,90	0,85	3,20	1,00
1938..	0,35	0,30	0,30	0,42	0,30	3,00	3,00	0,90	0,90	4,00	1,25
1939..	0,40	0,26	0,24	0,40	0,30	3,00	2,70	0,85	0,90	4,00	1,25

Tabel 74. Prisudviklingen i Grønland.

Price indexes for European commodities.

Aar	Fødevarer <i>groceries</i>	Beklædning <i>drapery goods</i>	Træ <i>wood</i>	Tobak <i>tobacco</i>	Div. Varer <i>different groups</i>	Hele Butiksalget <i>total sale</i>
1899.....	79	83	77	73	57	78
1904.....	81	83	88	83	80	82
1919.....	100	100	100	100	100	100
1924.....	115	137	110	157	154	120
1925.....	114	154	121	176	154	122
1926.....	113	183	124	195	158	127
1927.....	96	162	139	148	169	112
1928.....	92	135	120	135	178	104
1929.....	91	139	111	128	174	102
1930.....	88	139	109	126	164	100
1931.....	77	139	110	126	164	92
1932.....	66	130	95	117	164	81
1933.....	69	123	102	101	164	83
1934.....	71	124	113	94	164	85
1935.....	73	127	118	119	164	88
1936.....	73	134	123	118	164	89
1937.....	75	140	127	116	162	91
1938.....	88	150	135	144	183	104

Maade aarligt svingende Priser, saaledes at Grønlænderne ved deres Indkøb maa tage Hensyn baade til deres Indtægter og til de Forskydninger, der Aar for Aar har fundet Sted i Prisrelationerne.

Vi har tidligere i Tabel 51 gjort Rede for Stigningen i de Priser, der er betalt Grønlænderne, og vi skal i Tilslutning hertil i Tabel 73 gengive Prisudviklingen for nogle af de Varer, der har haft den største Betydning for det grønlandske Forbrug. Vi ser af Tabellen den stærke Stigning ved Overgangen til Taksten 1919, og vi ser derefter, at Grønlænderne gennem de skiftende Takster er ved at blive vænnet til Markedets svingende Priser. Kun en enkelt af de i Tabellen nævnte Priser har ikke fulgt den almindelige Markedsudvikling; det drejer sig om Kaffeprisen, der er blevet holdt forholdsvis højt, idet man har betragtet den høje Pris som en Art Beskatning, da Kaffebruget af Grønlands Styrelse ønskedes indskrænket, ligesom man her havde en gunstig Anledning til at forøge Styrelsens Indtægter.

For at danne sig et Overblik over Prisudviklingen for et større Antal Varer har Grønlands Styrelse udarbejdet et Pristal, saaledes at Priserne i 1919-Taksten er sat til 100, og saaledes at de forskellige Varer fik Vægt efter deres Betydning i Butiksalget. Vi faar paa denne Maade de i Tabel 74 givne Oplysninger. Vi ser, at Priserne for europæiske Føde-

Tabel 75. Indkøbene i Butikken 1919—38.

Trading out 1919—38.

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
	Kr.	Kr.	Kr.
1919/20	29.798	59.114	42.887
1920/21	39.759	73.748	43.202
1921/22	41.333	76.111	43.671
1922/23	43.532	80.142	45.615
1923/24	47.412	86.667	51.424
1924/25	50.670	112.968	61.337
1925/26	61.690	126.420	58.727
1926/27	63.839	142.185	59.380
1927/28	86.292	160.964	62.056
1928/29	75.533	178.574	63.229
1929/30	90.656	187.189	62.959
1930/31	103.628	226.133	66.527
1931/32	95.471	184.157	70.504
1932/33	84.764	177.342	68.665
1933/34	79.769	172.375	68.693
1934/35	89.225	164.595	71.097
1935/36	91.959	166.340	63.043
1936/37	83.463	154.313	64.411
1937/38	74.862	152.883	61.802
1938/39	92.866	184.326	63.591

varer i Grønland er steget indtil 1924 og derefter faldet særligt i Perioderne 1926/27 (Kronestigningen) og 1930/31 (den økonomiske Krise). For Beklædningsvarer har Prisstigningen været stærkere og er fortsat til 1926, medens Prisfaldet har været væsentlig mindre, saaledes at Tallet for 1937 var 140 mod 75 for Fødevarer. Gruppen »Diverse Forbrugsvarer« indeholder bl. a. Vaaben, Bindegarn, Sæbe m. m., og denne Gruppe ligger mellem de to foregaaende. Gruppen »Trævarer« viser meget store Svingninger og har Maksimum i 1926 med 195 og Minimum i 1934 med 94. Den sidste Gruppe, Tobak, har helt igennem ligget højt. Prisfaldet har været stærkt og Faldet i Forbruget meget langsomt, saaledes at Priserne i de senere Aar har ligget over dobbelt saa højt som i 1904-Taksten. Hvad endelig angaar det samlede Pristal, følger det den foran nævnte Udviklingslinie med Stigning og Fald. Det er ejendommeligt at bemærke, at det samlede Pristal i Grønland i 1932 har ligget paa Niveau med Priserne i 1904-Taksten.

Naar man i det følgende vil undersøge, hvad der er solgt af Hovedgrupper og af enkelte Varer, maa man foruden Prisudviklingen have den i det foregaaende Afsnit konstaterede Ændring i Klimaet og Fangsten i Erindring. Den formindskede Produktion af Sælkød og de større

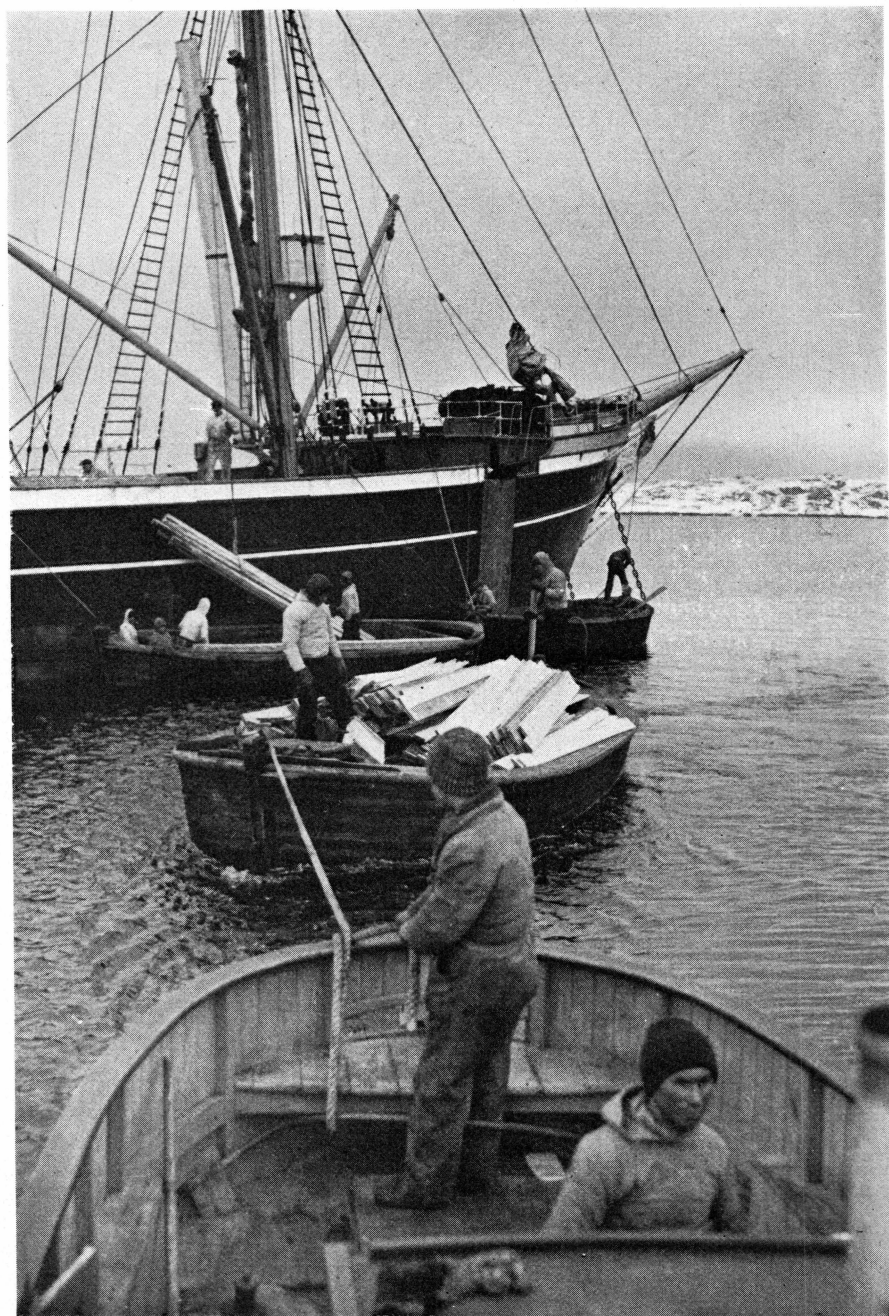

Fig. 17. Losning i Grønland.

phot. JETTE BANG.

Kontantindtægter, baade i Indhandlingsvaregruppen (jfr. Tabel 53), men særlig til Lønninger og Lejede (jfr. Tabellerne 56 og 58), har maattet medføre, at der købtes mere i Butikkerne og da særlig af Fødevarer.

Vi har i Tabel 75 givet Oplysninger om de samlede Indkøb i de tre Kolonier. Denne Tabel maa have Relation til de tidligere givne Oplysninger om Indtægterne (Tabel 60), og vi har ligeledes tidligere forklaret Aarsagerne til de forskellige Uoverensstemmelser. Tabellen viser en meget stærk Stigning for Tiden til og med 1931, for Christianshaab og Jakobshavn en Stigning til det 3—4-dobbelte, medens Stigningen i Ritenbenk ikke i noget Aar har været 100 %. Disse Stigninger hænger sammen med de to førstnævnte Distrikters hurtigt voksende Fiskeri, medens Ritenbenk Distrikt i langt højere Grad er blevet ved Sælfangsten. Hertil kommer, at der for Ritenbenk Distrikt er sket flere Flytninger til Kulbrudet, hvorfor Antallet af Erhververe i Distriktet er gaaet tilbage, jfr. foran Tabel 4. Fra 1930/31, hvor Fiskeriet har kulmineret, og hvor Priserne paa Grund af Verdenskonjunkturernes Udvikling nedsattes, har der været nogen Nedgang i Forbruget udtrykt i Kroner, og dette har naturligt (i Fortsættelse af det foregaaende) været mindst i Ritenbenk Distrikt.

For at eliminere Virkningerne af den betydelige Befolkningstilvækst, samt af Prisernes gennemsnitlige Variationer har vi i Tabel 76 beregnet Butikskøbene pr. Familie. Da Familiernes Størrelse ikke kendes, har vi, da der ikke i Perioden er sket nogen betydeligere Forskydning i Aldersfordelingen, jfr. foran Tabel 6, beregnet en Familie til 5 Personer. Vi har med Vilje set bort fra, at der maaske tidligere har boet flere Slægtninge i samme Hus.

Af Tabellen ser vi, at den voldsomme Udvikling paa Grund af Befolkningstilvæksten er blevet noget afsvækket. Vi har endvidere i Tabellen omregnet det nominelle Forbrug efter Pristallene, og vi ser heraf, at den reelle Stigning særlig fandt Sted i Slutningen af 1920erne, netop de Aar, hvor vi tidligere i Tabel 34 har konstateret en stærk Stigning i Fiskeriet.

For at belyse Befolkningens Butiksindkøb (Udhandlingen) i den undersøgte Periode nærmere, har vi i Tabellerne 77, 78 og 79 beregnet Udhandlingen i de tre Kolonidistrikter. Forbruget omfatter i Hovedsagen de samme Grupper gennem hele Perioden. Som nye findes Medicinalvarer (herunder relativt faa Varer, til hvis Benyttelse Lægehjælp ikke er nødvendig, medens alle egentlige Helbredelsesmidler, som det altid har været Tilfældet, er gratis) og Fødtøj (da det har vist sig stedse vanskeligere at skaffe Sælskind til de til Klimaet bedst egnede Kamikker, har man søgt at udsende europæisk Fødtøj; dette har vist sig daarligt egnet til Klimaet, og Forbruget heraf er gaaet tilbage). Ingen af disse Grupper har nogen væsentlig Betydning for Helhedsbilledet.

Tabel 76. Butikksindkøb pr. Familie, nominelt og omregnet efter Pristal.

Trading out per family, nominal and to 1920-prices.

Aar	Christianshaab		Jakobshavn		Ritenbenk	
	nominelt	omregnet	nominelt	omregnet	nominelt	omregnet
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1919/20	292	292	484	484	364	364
1920/21	389	389	596	596	377	377
1921/22	412	412	618	618	401	401
1922/23	398	398	685	685	412	412
1923/24	426	426	716	716	438	438
1924/25	475	396	924	771	491	409
1925/26	579	473	992	812	543	444
1926/27	545	429	1109	874	582	459
1927/28	718	642	1199	1073	593	531
1928/29	612	590	1276	1229	636	613
1929/30	722	705	1311	1280	620	605
1930/31	813	816	1451	1456	709	711
1931/32	744	810	1154	1256	706	769
1932/33	671	830	1152	1425	701	867
1933/34	637	771	1084	1312	655	793
1934/35	678	798	992	1167	684	805
1935/36	690	789	1006	1149	617	705
1936/37	648	727	980	1100	622	697
1937/38	605	662	945	1034	614	672
1938/39	737	708	1151	1106	665	639

Endvidere maa bemærkes, at der indenfor den undersøgte Periode har fundet nogen Forskydning i Opgørelsesmaaden Sted, idet Kirke- og Skolevæsenet og Lægevæsenet tidligere fik flere Varer udleverede paa Bevis, d. v. s. uden kontant Betaling, medens en større Part af disse Institutioners Forbrug nu indkøbes i Butikken og derved kommer med i ovenstaaende Tabel. Denne Forandring i Opgørelsesmaaden kommer særlig til Udtryk i Grupperne »Skrivematerialer«, hvor Skolernes Papirforbrug nu for en Del købes i Butikken, og »Brændsel og diverse Materialer«, idet større Mængder af Kul til Institutionernes Opvarmning nu er indkøbt og derfor medregnet.

For at klarlægge Butikksindkøbenes relative Fordeling nærmere har vi i Tabel 80 beregnet Butikksindkøbenes procentvise Fordeling i Hovedgrupper i de tre Kolonidistrikter, dog at denne Beregning kun er foretaget hvert femte Aar. Det vil nu have sin Interesse at sammenligne den absolutte og relative Udvikling, særlig af de mest betydende Hovedgrupper.

Betragter vi først Proviantforbruget lidt nærmere, kan vi konstatere en betydelig absolut Stigning fra 1919/20 til 1930/31, saaledes at det

Tabel 77. Udhandlingen ved Christianshaab 1919—38

Trading out at Christianshaa

Aar	Prov. og Urtekr. <i>groceries</i>	Medicinal- varer <i>drugs</i>	Skyderek- visitter <i>fire arms</i>	Maler- varer <i>painting goods</i>	Manufak- turvarer <i>drapery goods</i>	Isenkram <i>iron goods</i>	Værktøj og Red- skaber <i>tools</i>
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1919/20	166,71	—	9,98	0,44	49,78	5,21	0,50
1920/21	222,91	—	16,06	0,48	69,82	9,34	0,86
1921/22	227,65	—	14,94	2,11	71,44	8,96	1,11
1922/23	223,79	—	12,97	0,20	74,68	9,31	0,91
1923/24	239,41	—	15,80	0,47	69,06	10,27	0,82
1924/25	272,51	—	18,59	1,59	73,48	9,83	1,00
1925/26	318,93	—	19,00	1,50	107,21	13,83	1,53
1926/27	305,54	—	18,26	1,76	87,38	11,31	1,12
1927/28	361,40	—	32,53	0,90	132,77	19,58	1,64
1928/29	319,81	—	19,93	1,27	120,98	14,17	1,15
1929/30	323,01	—	24,75	1,75	128,83	22,79	1,61
1930/31	380,18	—	23,75	1,52	118,37	21,30	1,62
1931/32	336,78	0,55	18,18	2,51	110,40	22,34	1,29
1932/33	307,85	1,46	21,38	3,19	97,40	20,38	1,60
1933/34	294,16	0,62	20,71	3,55	98,81	19,61	1,49
1934/35	309,60	1,06	20,08	2,99	117,59	19,90	2,04
1935/36	319,79	1,25	20,18	2,93	99,41	20,51	1,82
1936/37	313,94	1,25	17,12	3,50	86,91	17,44	1,14
1937/38	293,80	1,21	19,70	2,16	81,20	15,18	1,16
1938/39	335,94	1,47	25,86	3,06	113,08	42,00	2,25

Hovedgrupper pr. Familie à 5 Personer.

19—38 in groups per family.

Fodtøj <i>boots and shoes</i>	Emaillerede Varer <i>enamel goods</i>	Tobak <i>tobacco</i>	Porcellæn Fajance samt Glas <i>porcellan and glass</i>	Trævarer <i>wood</i>	Reb- slager- varer <i>rope works</i>	Skrive- materi- aler <i>writing utensels</i>	Embal- lage m. m. <i>packing etc.</i>	Brændsel og div. Materi- aler <i>fuel etc.</i>	Kommis- sions- gods, Vin og Spiri- tuosa <i>commission goods, wine & spirituosa</i>
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
—	1,07	14,42	1,13	3,91	5,87	0,69	0,87	9,04	22,55
—	0,92	15,62	1,97	6,07	8,17	0,80	1,03	14,32	20,68
—	1,37	26,96	1,25	7,44	7,33	0,80	0,78	13,97	25,56
—	1,32	22,66	1,76	7,96	10,02	0,68	1,80	9,18	20,68
—	1,41	25,57	1,61	16,38	6,24	0,95	2,04	13,08	23,26
—	1,09	29,71	1,59	6,75	15,13	0,83	2,73	11,14	29,33
—	1,83	31,01	2,69	17,12	12,70	0,98	3,21	14,44	32,73
—	1,89	34,10	2,36	13,96	14,45	1,07	2,91	14,59	34,01
—	3,40	50,18	3,91	17,22	21,71	5,82	4,21	22,08	40,55
—	1,59	38,51	2,84	25,04	13,77	4,33	3,19	13,36	32,16
—	1,43	50,19	3,82	41,78	29,25	6,12	3,77	38,91	43,77
4,04	3,40	55,54	3,59	34,96	16,30	10,50	5,62	24,80	107,90
3,53	2,16	63,59	2,70	37,10	17,35	6,73	4,28	40,20	73,87
3,58	1,57	58,82	2,80	26,99	16,92	4,17	4,04	34,52	34,52
2,36	1,69	61,66	2,04	25,42	16,17	7,36	3,62	28,12	51,80
1,72	2,10	59,33	3,52	30,95	21,06	7,34	4,41	30,38	43,91
1,60	1,99	58,63	3,57	34,05	21,97	9,25	4,21	37,69	51,55
2,23	1,23	51,20	2,88	26,42	20,66	4,90	3,06	45,28	48,84
0,61	0,98	45,27	2,76	23,06	19,21	5,14	3,51	33,98	55,78
2,84	1,67	49,42	3,60	17,71	22,52	6,80	2,55	43,69	62,58

Tabel 78. Udhandlingen ved Jakobshavn 1919—

Trading out at Jakobshavn 1919—

Aar	Prov. og Urtekr. <i>groceries</i>	Medicinal- varer <i>drugs</i>	Skydere- visitter <i>fire arms</i>	Maler- varer <i>painting goods</i>	Manufak- turvarer <i>drapery goods</i>	Isenkram <i>iron goods</i>	Værktø og Red skaber <i>tools</i>
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1919/20	282,27	—	15,10	0,96	70,21	11,79	1,32
1920/21	325,93	—	19,46	1,44	90,91	14,91	2,16
1921/22	331,55	—	15,58	0,55	91,07	14,73	1,76
1922/23	358,50	—	20,99	1,26	113,13	19,79	2,21
1923/24	385,55	—	20,67	1,56	111,32	20,16	2,54
1924/25	468,40	—	28,76	2,39	145,33	30,76	2,81
1925/26	518,92	—	28,24	4,12	148,31	31,93	3,41
1926/27	527,11	—	28,56	3,87	199,45	39,56	4,71
1927/28	540,75	—	46,22	4,57	214,40	46,98	6,27
1928/29	561,29	—	55,46	3,39	223,44	45,97	5,17
1929/30	548,68	—	41,51	5,39	241,55	59,89	5,45
1930/31	694,69	—	37,33	9,15	218,72	61,34	5,76
1931/32	547,15	1,48	28,70	4,57	145,46	37,96	4,02
1932/33	498,62	1,97	31,06	5,27	178,51	46,94	4,60
1933/34	529,56	1,88	27,56	3,58	157,92	39,55	3,48
1934/35	390,99	1,42	29,39	6,13	137,31	34,14	3,24
1935/36	396,53	1,74	24,51	4,65	149,28	34,07	3,63
1936/37	406,05	1,33	28,27	4,23	135,45	30,46	2,28
1937/38	389,39	1,32	25,11	5,21	138,44	26,26	2,44
1938/39	453,38	1,97	30,90	5,09	152,14	37,55	3,12

i Hovedgrupper pr. Familie à 5 Personer.

in groupes per family.

Fodtøj <i>boots and shoes</i>	Emaillerede Varer <i>enamel goods</i>	Tobak <i>tobacco</i>	Porcellæn Fajance samt Glas <i>porcellan and glass</i>	Trævarer <i>wood</i>	Reb- slager- varer <i>rope works</i>	Skrive- materi- aler <i>writing utensels</i>	Embal- lage m. m. <i>packing etc.</i>	Brændsel og div. Materialer <i>fuel etc.</i>	Kommis- sions- gods, Vin og Spiri- tuosa <i>commission goods, wine & spirituosa</i>
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
—	1,40	24,51	2,37	11,75	10,32	0,85	2,01	24,98	23,94
—	1,69	29,77	2,60	14,60	12,71	1,60	2,63	47,56	27,72
—	1,83	44,26	3,43	26,68	14,25	0,96	3,17	27,29	40,67
—	2,09	41,92	3,27	21,51	13,44	1,52	2,75	34,90	47,49
—	2,90	42,40	4,12	30,11	15,81	2,14	4,02	36,56	36,40
—	2,57	60,69	4,53	28,54	19,06	2,08	3,67	58,48	66,37
—	2,57	61,46	5,52	49,38	21,10	3,07	11,12	58,12	45,64
—	3,24	66,91	5,80	36,90	21,86	2,36	5,88	81,52	81,37
—	6,08	73,69	7,69	57,56	28,59	11,98	7,50	79,66	67,50
—	3,97	86,66	7,05	66,24	36,71	7,82	12,67	80,70	78,59
—	6,06	98,96	8,91	69,92	31,86	10,48	9,83	148,20	24,16
14,11	4,52	119,09	8,35	95,75	25,77	6,71	11,19	155,65	108,99
13,26	3,08	107,03	5,49	72,32	24,74	4,25	10,84	138,19	112,28
14,79	4,04	103,23	4,73	60,12	22,77	8,88	9,36	151,85	94,21
15,18	3,35	99,79	4,40	49,76	21,87	5,79	6,54	129,90	96,58
11,22	2,77	96,95	4,34	38,84	21,25	5,72	7,71	118,19	81,30
10,58	2,86	95,13	5,75	53,81	25,31	5,67	5,60	124,00	62,54
6,96	2,26	90,78	4,50	27,64	24,66	7,04	5,36	123,93	79,19
9,86	1,91	82,31	4,36	18,16	23,92	5,83	3,06	132,25	75,08
11,04	3,19	92,38	4,55	16,33	25,67	8,19	3,73	151,93	149,43

Tabel 79. Udhandlingen ved Ritenbenk 1919—38

Trading out at Ritenbenk 1919—38

Aar	Prov. og Urtekr. <i>groceries</i>	Medicinal- varer <i>drugs</i>	Skydere- visitter <i>fire arms</i>	Maler- varer <i>painting goods</i>	Manufak- turvarer <i>drapery goods</i>	Isenkram <i>iron goods</i>	Værktoj og Red- skaber <i>tools</i>
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1919/20	220,98	—	14,58	0,45	52,80	6,10	0,87
1920/21	231,02	—	16,30	12,21	48,86	7,39	0,57
1921/22	238,39	—	19,51	0,07	56,78	7,41	0,70
1922/23	235,26	—	19,75	0,55	70,69	8,14	0,84
1923/24	251,87	—	21,16	0,32	67,04	7,60	0,89
1924/25	284,98	—	20,63	0,32	72,54	9,39	0,74
1925/26	308,23	—	23,07	0,29	86,19	10,50	1,08
1926/27	332,31	—	22,97	1,31	94,93	12,13	1,00
1927/28	310,26	—	29,90	1,40	109,92	13,24	1,17
1928/29	335,45	—	34,26	2,30	110,86	13,64	1,68
1929/30	338,15	—	31,79	1,31	83,67	12,82	1,29
1930/31	362,19	—	34,97	2,32	123,39	20,10	2,23
1931/32	317,41	0,94	33,12	3,52	112,82	21,74	3,05
1932/33	301,88	2,99	28,19	4,96	103,26	23,82	3,32
1933/34	298,12	1,29	29,91	4,39	97,50	23,74	3,02
1934/35	316,86	1,62	27,46	3,46	93,39	20,80	2,48
1935/36	302,00	2,12	26,29	2,91	85,24	16,10	1,52
1936/37	280,67	1,45	20,42	3,61	83,70	18,42	1,60
1937/38	285,60	1,28	29,61	4,55	82,53	19,03	2,01
1938/39	318,05	1,44	30,79	2,89	85,75	28,16	2,20

Hovedgrupper pr. Familie à 5 Personer.

groupes per family.

Fodtøj <i>boots and shoes</i>	Emaillerede Varer <i>enamel goods</i>	Tobak <i>tobacco</i>	Porcellæn Fajance samt Glas <i>porcellan and glass</i>	Trævarer <i>wood</i>	Reb- slager- varer <i>rope works</i>	Skrive- materi- aler <i>writing utensels</i>	Embal- lage m. m. <i>packing etc.</i>	Brændsel og div. Materi- aler <i>fuel etc.</i>	Kommis- sions- gods, Vin og Spiri- tuosa <i>commission goods, wine & spirituousa</i>
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
—	0,59	19,75	1,58	5,02	4,71	0,76	1,04	9,60	25,25
—	1,78	22,98	1,95	3,26	5,38	0,45	1,44	7,81	15,58
—	0,73	28,90	1,47	5,80	3,74	0,85	1,48	10,14	24,69
—	1,01	28,51	1,79	8,53	5,88	0,96	0,73	4,12	25,68
—	1,37	29,67	1,41	4,61	4,43	1,26	2,01	9,36	35,01
—	0,74	35,20	2,29	15,43	4,19	0,97	2,08	7,60	33,59
—	0,79	36,28	1,82	17,74	5,30	0,78	2,01	10,38	38,30
—	1,11	44,78	2,22	13,21	7,57	1,41	2,75	13,88	30,57
—	1,74	46,56	1,96	10,93	8,33	3,23	3,40	12,16	39,07
—	1,99	50,64	2,96	17,46	7,88	2,55	3,10	15,45	35,89
—	1,22	55,01	2,26	11,17	12,40	1,82	3,27	29,53	33,96
1,68	3,10	51,70	3,38	22,54	7,69	1,57	4,14	28,68	39,59
8,01	2,63	72,09	2,92	31,24	11,11	4,63	6,09	34,85	40,29
8,62	2,04	56,69	3,90	47,03	12,35	7,55	8,23	41,91	43,93
4,01	1,96	54,33	3,64	33,16	9,97	7,10	5,15	34,72	43,46
3,13	1,40	59,00	4,13	24,71	9,08	7,91	7,36	36,97	63,87
2,18	1,21	53,50	3,45	11,82	9,10	8,90	4,78	27,12	58,60
1,03	1,53	56,11	3,19	39,51	9,38	7,50	3,66	41,88	48,08
3,36	1,47	53,88	3,93	8,85	6,42	9,04	3,18	32,17	67,43
2,10	1,52	53,55	3,05	17,74	11,83	11,96	3,46	38,19	52,49

Tabel 80. Butiksindkøbenes relative Fordeling.
Relative distribution of trading out.

	Christianshaab					Jakobshavn					Ritenbenk				
	1919/20	1924/25	1929/30	1934/35	1938/39	1919/20	1924/25	1929/30	1934/35	1938/39	1919/20	1924/25	1929/30	1934/35	1938/39
Proviant	57,1	57,3	44,8	45,7	45,6	58,4	50,7	41,9	39,4	39,4	60,7	58,1	54,6	46,3	47,8
Medicin	—	—	—	0,2	0,2	—	—	—	0,2	0,2	—	—	—	0,2	0,2
Skyderekv.	3,4	3,9	3,4	3,0	3,5	3,1	3,1	3,2	3,0	2,7	4,0	4,2	5,1	4,0	4,6
Malervarer	0,2	0,3	0,2	0,4	0,4	0,2	0,3	0,4	0,6	0,4	0,1	0,1	0,2	0,5	0,4
Manufaktur	17,0	15,5	17,8	17,3	15,3	14,5	15,7	18,4	13,9	13,2	14,5	14,8	13,5	13,7	12,9
Isenkram	1,8	2,1	3,2	2,9	5,7	2,4	3,3	4,6	3,4	3,3	1,7	1,9	2,1	3,0	4,2
Værktøj	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,4	0,3
Fodtøj	—	—	—	0,3	0,4	—	—	—	1,1	1,0	—	—	—	0,5	0,3
Emall. Varer	0,4	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,5	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2
Tobak	4,9	6,3	7,0	8,7	6,7	5,1	6,6	7,5	9,8	8,0	5,4	7,2	8,9	8,6	8,2
Porcellæn	0,4	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,6	0,5
Trævarer	1,3	1,4	5,8	4,6	2,4	2,4	3,0	5,3	3,9	1,4	1,4	3,1	1,8	3,6	2,7
Rebslagerv.	2,0	3,2	4,1	3,1	3,2	2,1	2,1	2,4	2,2	2,2	1,3	0,9	2,0	1,3	1,8
Skrivemat.	0,2	0,2	0,8	1,0	0,9	0,2	0,2	0,8	0,6	0,7	0,2	0,2	0,3	1,3	1,8
Emballage	0,3	0,6	0,5	0,7	0,3	0,4	0,4	0,7	0,8	0,3	0,3	0,4	0,5	1,1	0,5
Brændsel	3,1	2,3	5,4	4,5	5,9	5,2	6,3	11,4	11,9	13,2	2,6	1,4	4,8	5,4	5,7
Kommissg.	7,7	6,2	6,1	6,5	8,5	4,9	7,2	1,8	8,2	13,0	6,9	6,8	5,5	9,3	7,9
Ialt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

samlede Resultat er en Stigning til det dobbelte i Christianshaab, med to Trediedele i Jakobshavn og ca. Halvdelen i Ritenbenk. I absolutte Tal laa Jakobshavn øverst baade ved Periodens Begyndelse og dens Slutning. Som Procent af den samlede Udhandling viser samtlige tre Kolonidistrikter en betydelig Tilbagegang, størst for Jakobshavn fra 58,4 til 39,4. I denne Koloni er Behovet aabenbart størst og mest specificeret. Vi vil som i det foregaaende Afsnit søge at beregne, hvor meget af en Krones Merindtægt, der gaar til Proviant- og Urtekramforbruget. For at gøre dette paa tilfredsstillende Maade har vi først reduceret saavel Totalforbruget som Proviantforbruget ved Hjælp af de tidligere omtalte Pristal for det samlede Forbrug. Vi har dernæst ved Hjælp af mindste Kvadraters Metode beregnet Relationen som rette Linier. Vi har saaledes fundet følgende Ligninger for Relationerne i de tre Distrikter:

$$\begin{aligned}
 \text{For Christianshaab} & y = 0,37 x + 15,79 \text{ (reduceret)} \\
 \text{— — — — —} & y = 0,33 x + 18,92 \text{ (ureduceret)} \\
 \text{— Jakobshavn} & y = 0,25 x + 36,51 \text{ (reduceret)} \\
 \text{— — — — —} & y = 0,28 x + 31,01 \text{ (ureduceret)} \\
 \text{— Ritenbenk} & y = 0,34 x + 20,07 \text{ (reduceret)} \\
 \text{— — — — —} & y = 0,30 x + 24,89 \text{ (ureduceret)},
 \end{aligned}$$

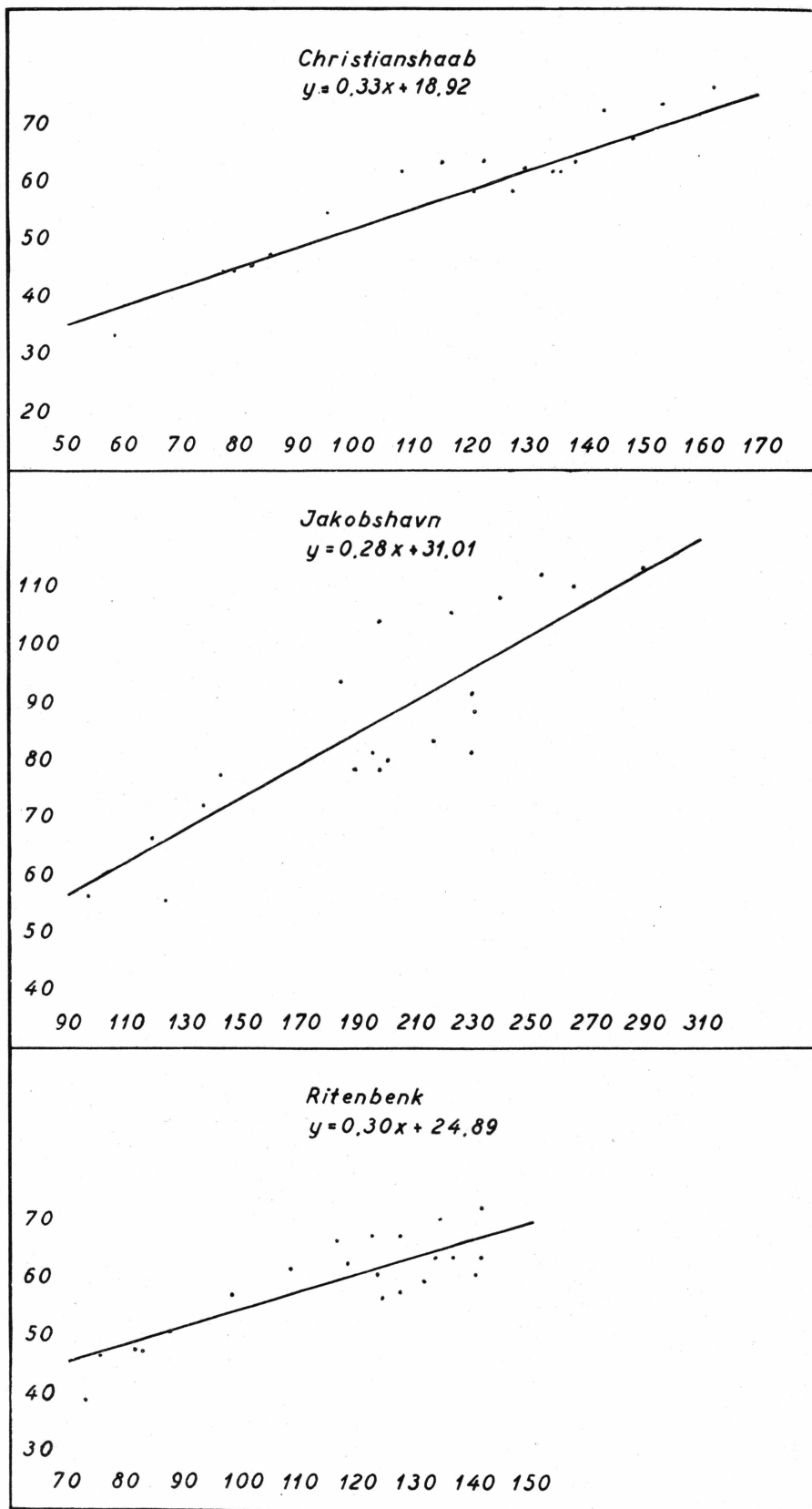

Diagram 17. Totalforbrug og Proviandforbrug.

Tabel 81. Proviantforbrug pr. Individ.
Consumption of groceries per individu

Aar	Marga- rine <i>margarin</i>	Ærter, gule <i>peas</i>	Banke- byggryn <i>coarse barley groats</i>	Byggryn <i>barley groats</i>	Havre- gryn <i>oats</i>	Skibs- brød <i>ship bread</i>	Skon- rogger <i>ship biscuit of rye</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1919/20	0,04	—	4,13	1,66	1,56	2,99	8,06
1920/21	0,56	1,83	4,13	2,99	2,42	3,30	8,73
1921/22	0,43	1,81	6,36	1,19	2,86	3,66	7,68
1922/23	0,40	2,04	2,53	1,50	2,88	3,60	9,12
1923/24	0,44	1,77	4,46	2,18	1,54	2,62	8,53
1924/25	0,26	1,19	4,34	2,38	2,81	2,32	7,73
1925/26	0,76	1,62	5,55	0,81	2,69	2,38	9,77
1926/27	0,55	1,50	5,09	1,60	1,81	2,03	7,73
1927/28	1,14	2,00	7,39	2,37	3,43	1,24	8,93
1928/29	1,74	1,74	5,32	1,94	2,87	2,45	13,72
1929/30	2,19	1,90	4,21	1,01	2,91	2,50	11,29
1930/31	3,27	1,70	5,93	0,85	3,21	0,55	9,22
1931/32	3,27	1,74	8,58	1,79	3,38	0,86	6,55
1932/33	4,21	1,78	7,47	1,85	3,07	0,80	5,12
1933/34	1,88	1,29	5,54	1,00	2,84	0,83	5,68
1934/35	2,92	1,12	6,57	0,84	2,15	0,62	1,42
1935/36	3,11	1,13	5,06	1,50	2,87	1,08	3,20
1936/37	3,43	0,37	4,46	1,66	3,98	0,75	1,69
1937/38	2,40	0,69	8,50	2,32	2,94	0,42	0,67
1938/39	2,48	0,63	3,19	0,38	2,99	0,96	1,97

Tabel 82. Proviantforbrug pr. Individ.
Consumption of groceries per individu

Aar	Marga- rine <i>margarin</i>	Ærter, gule <i>peas</i>	Banke- byggryn <i>coarse barley groats</i>	Byggryn <i>barley groats</i>	Havre- gryn <i>oats</i>	Skibs- brød <i>ship bread</i>	Skon- rogger <i>ship biscuit of rye</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1919/20	0,48	—	7,12	5,80	2,31	3,96	15,44
1920/21	0,75	2,70	8,40	5,07	2,48	4,30	12,34
1921/22	0,78	2,87	7,58	4,82	3,45	6,05	11,18
1922/23	1,21	2,97	6,09	2,55	2,03	3,32	13,88
1923/24	1,02	2,17	6,73	2,62	2,30	2,73	12,61
1924/25	1,05	1,75	4,63	2,03	2,89	2,93	12,75
1925/26	2,09	2,27	6,61	2,05	3,05	3,40	16,83
1926/27	3,01	2,38	5,80	2,77	2,29	2,68	15,48
1927/28	2,82	3,16	7,32	1,54	3,35	1,80	14,43
1928/29	4,71	1,96	6,24	2,02	3,14	3,92	15,94
1929/30	4,16	2,06	5,43	0,92	2,31	1,82	19,52
1930/31	4,59	1,17	4,39	1,16	2,75	1,72	10,22
1931/32	5,05	0,60	5,87	0,84	2,40	0,71	6,30
1932/33	6,25	1,02	5,68	1,31	2,54	0,60	2,02
1933/34	4,10	0,37	4,17	—	2,58	0,29	4,94
1934/35	4,45	0,38	3,75	1,42	3,50	0,81	4,91
1935/36	4,83	0,52	3,25	1,13	2,71	0,39	3,36
1936/37	4,81	0,07	3,82	0,92	2,95	0,23	1,10
1937/38	4,72	0,45	4,30	0,44	2,96	0,23	1,48
1938/39	4,57	0,16	2,86	0,80	2,94	0,86	4,86

Christianshaab Distrikt 1919—38.

n Christianshaab district 1919—38.

Kiks <i>ship biscuits of wheat flour</i>	Rugmel <i>rye flour</i>	Hvede- mel <i>wheat flour</i>	Ris <i>rice</i>	Kandis <i>candy</i>	Melis hg <i>lump sugar</i>	Pudder- sukker <i>brown sugar</i>	Kaffe <i>coffee</i>	Te <i>tea</i>	Ro- siner <i>raisins</i>	Figner <i>figs</i>
kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
0,16	28,13	3,49	4,98	—	7,58	2,57	1,72	0,05	0,42	0,78
0,18	31,86	5,86	4,37	—	10,09	3,30	2,48	0,07	0,51	0,81
0,79	35,33	6,75	3,34	—	9,91	3,36	2,22	0,08	1,01	1,22
0,19	35,19	5,09	6,26	0,32	8,16	3,38	2,31	0,08	0,44	1,39
0,72	40,16	6,37	5,77	2,73	7,19	3,82	2,28	0,08	0,54	1,07
0,89	40,55	6,49	3,53	3,80	7,20	2,78	2,51	0,10	0,81	0,44
0,85	43,51	7,99	6,36	3,19	9,26	3,91	2,78	0,12	0,62	1,37
1,76	33,22	9,12	6,55	2,59	10,63	4,61	2,14	0,13	0,89	1,15
1,67	43,35	9,66	6,27	2,81	11,72	5,01	2,81	0,16	1,12	1,38
3,19	43,86	16,71	5,65	6,07	7,69	3,98	2,64	0,18	1,18	2,75
2,34	43,18	14,33	11,37	3,80	13,70	8,08	2,94	0,29	—	—
5,72	30,34	24,22	8,12	7,01	15,42	9,88	2,80	0,21	1,70	2,81
6,05	31,96	26,18	5,20	6,24	16,38	8,55	2,56	0,31	1,79	2,91
7,96	42,34	28,00	7,53	8,17	18,00	10,13	2,34	0,33	1,66	3,05
3,63	39,06	28,88	6,90	6,52	21,38	9,46	2,35	0,34	1,17	2,74
14,03	34,23	21,72	6,12	6,90	21,54	8,75	2,29	0,34	1,39	2,25
10,40	34,68	24,42	6,65	7,73	19,54	10,44	1,97	0,34	1,42	2,26
9,55	47,92	24,25	5,77	6,99	21,59	9,89	1,84	0,33	1,13	2,10
9,62	47,83	20,11	5,49	6,19	21,40	9,82	1,49	0,32	1,17	1,07
11,97	31,67	14,83	11,16	6,87	23,17	9,51	1,55	0,33	1,33	0,78

Jakobshavn Distrikt 1919—38.

n Jakobshavn district 1919—38.

Kiks <i>ship biscuits of wheat flour</i>	Rugmel <i>rye flour</i>	Hvede- mel <i>wheat flour</i>	Ris <i>rice</i>	Kandis <i>candy</i>	Melis hg <i>lump sugar</i>	Pudder- sukker <i>brown sugar</i>	Kaffe <i>coffee</i>	Te <i>tea</i>	Ro- siner <i>raisins</i>	Figner <i>figs</i>
kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
0,50	34,38	8,10	7,66	—	6,38	9,25	2,04	0,14	1,29	1,41
1,03	37,36	15,24	5,29	—	12,73	7,11	2,43	0,20	0,86	3,21
0,96	40,11	11,98	3,26	—	11,97	9,42	2,19	0,29	1,12	3,23
1,30	40,55	12,90	7,38	1,85	7,80	10,71	2,40	0,26	1,79	2,38
0,74	48,45	20,01	7,26	4,06	10,95	9,57	2,48	0,54	1,12	2,82
2,40	45,66	18,06	7,07	6,42	10,99	7,04	2,85	0,35	1,18	4,29
0,51	42,41	29,59	7,01	0,30	19,23	7,68	2,95	0,37	1,22	3,31
3,31	36,20	21,31	9,15	3,42	18,10	9,34	2,55	0,41	1,89	4,03
2,49	35,84	33,46	8,00	10,33	10,27	13,91	2,90	0,46	1,44	7,86
2,39	36,69	39,45	7,61	7,63	18,66	6,89	3,52	0,59	2,02	3,86
7,78	31,48	18,84	9,18	6,37	24,71	18,68	3,28	0,65	2,01	4,82
4,94	27,45	51,34	6,57	7,18	23,19	14,40	3,26	0,59	2,62	9,52
1,75	31,82	42,84	5,30	7,29	25,11	11,89	2,97	0,61	2,17	5,58
6,76	37,40	45,19	5,54	7,84	28,19	12,46	2,73	0,67	2,44	6,15
9,77	33,34	39,58	6,05	6,68	28,93	12,14	2,63	0,67	1,64	4,63
3,81	37,41	37,14	4,66	5,79	28,00	10,90	2,22	0,66	1,66	4,43
5,78	41,41	38,50	5,52	6,01	26,44	11,29	1,84	0,63	2,04	2,50
8,63	47,91	36,94	5,51	5,62	28,04	10,96	1,88	0,70	1,93	4,23
7,28	47,61	29,75	5,35	6,53	27,63	9,53	1,49	0,63	2,49	0,63
6,46	40,13	29,28	7,39	5,80	28,23	13,02	1,48	0,67	1,87	1,60

Tabel 83. Proviantforbrug pr. Individ
Consumption of groceries per individua

Aar	Marga- rine <i>margarin</i>	Ærter, gule <i>peas</i>	Banke- byggryn <i>coarse barley groats</i>	Byggryn <i>barley groats</i>	Havre- gryn <i>oats</i>	Skibs- brød <i>ship bread</i>	Skon- rogger <i>ship biscuits of rye</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1919/20	0,40	—	4,67	4,01	1,94	3,99	10,19
1920/21	0,35	2,06	6,09	4,57	2,25	4,18	7,67
1921/22	0,60	2,34	4,61	4,44	3,38	3,68	8,28
1922/23	0,73	1,14	4,57	2,52	3,53	3,65	7,50
1923/24	0,77	1,54	4,85	2,89	3,34	1,60	7,14
1924/25	0,47	2,97	4,82	2,41	3,71	2,39	5,65
1925/26	0,82	0,01	5,58	2,12	1,69	1,64	6,92
1926/27	0,81	1,58	5,92	2,07	3,05	1,29	6,77
1927/28	1,19	2,26	7,70	2,30	2,85	0,91	5,70
1928/29	1,29	2,38	7,54	2,65	3,44	1,64	9,28
1929/30	1,32	2,20	6,80	1,65	2,93	2,06	9,06
1930/31	2,95	1,50	8,00	2,71	3,09	0,77	8,78
1031/32	2,96	0,75	7,43	3,19	2,75	0,72	8,25
1932/33	3,21	1,68	6,81	2,33	2,54	0,72	5,26
1933/34	2,19	1,03	6,23	2,01	2,32	0,81	4,15
1934/35	2,94	0,92	6,08	2,30	2,97	0,74	4,94
1935/36	2,54	0,69	4,95	2,55	1,49	0,52	2,86
1936/37	2,65	—	5,62	2,96	3,16	0,69	1,69
1937/38	2,78	0,78	5,82	3,23	3,06	0,59	1,41
1938/39	2,66	0,12	3,47	1,79	3,35	1,00	2,01

idet y udtrykker Proviantforbruget og x Totalforbruget. Dernæst har vi i Diagram 17 indtegnet de ureducerede Tal. Af de tre Sæt Ligninger ser vi, at den grønlandske Befolkning af en Kroner Merindtægt har brugt 25—37 Øre til Proviantindkøb. Tallet er mindst i Jakobshavn Distrikt, hvor Forbruget i Forvejen laa relativt højt, og størst i Christianshaab Distrikt, hvor Befolkningens relative Fattigdom nødvendiggør et større Proviantindkøb i Butikken. Sammenligner vi disse Tal med den tilsvarende Beregning for Perioden 1899—1919, ser vi, at en af-tagende Del af Kontantindtægten anvendes i Butikken, hvilket er for-staaeligt i Betragtning af de mange nye Behov, der har vist sig i Tidens Løb.

For nærmere at belyse Befolkningens Proviantforbrug har vi i Tabellerne 81, 82 og 83 beregnet Forbruget i kg pr. Individ for de mest betydende Varesorter.

Margarineforbruget viser for alle tre Kolonidistrikter en meget betydelig Stigning, ubetinget stærkest i Jakobshavn, hvor Befolkningen har de største Kontantindtægter og vel ogsaa særlig ved Kolonistedet savner Fedtstoffer. Ved Christianshaab Kolonisted er der baade ringe

Ritenbenk Distrikt 1919—38.

n Ritenbenk district 1919—38.

Kiks <i>ship biscuits of wheat flour</i>	Rugmel <i>rye flour</i>	Hvede- mel <i>wheat flour</i>	Ris <i>rice</i>	Kandis <i>candy</i>	Melis hg <i>lump sugar</i>	Pudder- sukker <i>brown sugar</i>	Kaffe <i>coffee</i>	Te <i>tea</i>	Ro- siner <i>raisins</i>	Figner <i>figs.</i>
kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
0,59	34,06	3,53	4,21	—	10,04	3,55	1,95	0,09	0,81	1,31
0,91	40,50	5,98	2,02	—	8,72	2,83	2,38	0,05	0,81	1,05
0,55	41,25	4,91	3,16	—	8,01	3,68	2,08	0,08	0,54	1,53
0,48	36,69	5,76	3,83	0,73	9,41	2,88	2,24	0,13	0,76	1,41
0,58	44,35	6,98	5,61	0,81	9,28	3,10	2,02	0,14	0,76	1,27
1,82	43,61	6,01	3,84	4,12	4,82	2,98	2,45	0,08	0,65	1,28
0,94	46,53	7,35	5,27	1,77	9,77	2,53	2,40	0,21	0,51	1,91
2,03	45,05	7,57	5,86	3,26	9,18	3,64	2,07	0,18	0,82	1,45
2,61	41,25	10,71	5,31	8,68	6,67	5,04	2,22	0,18	1,01	1,62
1,96	41,51	10,13	6,68	5,46	12,16	4,50	2,40	0,24	0,91	3,03
3,56	42,90	9,14	8,81	3,85	11,94	4,34	2,69	0,28	1,01	2,20
5,97	39,21	18,89	5,12	8,17	12,01	7,79	2,76	0,27	1,93	2,86
4,91	30,69	14,17	5,34	7,81	13,38	7,65	2,71	0,24	1,53	4,06
8,55	38,27	17,60	6,29	10,43	14,70	8,07	2,52	0,31	1,47	2,95
9,35	30,38	21,66	4,81	7,56	17,02	9,36	2,64	0,27	1,30	2,79
8,55	35,05	21,28	6,01	8,92	15,40	8,68	2,40	0,31	1,43	1,82
10,04	36,72	17,56	5,66	8,58	14,94	9,38	1,92	0,25	1,26	1,80
8,55	42,11	16,49	5,34	8,51	15,74	8,75	1,72	0,27	1,21	2,04
8,31	41,32	16,99	5,92	8,06	14,75	7,50	1,60	0,39	1,13	1,07
8,02	29,85	13,35	9,01	7,96	21,91	9,16	1,65	0,32	1,04	0,92

Sælfangst og et ringe Margarineforbrug, og Befolkningen faar sikkert her en mindre Fedtstofdækning end andet Sted i det undersøgte Omraade.

For gule Ærter er i alle tre Distrikter en betydelig Tilbagegang. Dette skyldes formentlig delvis de relativt høje Priser paa Ærterne og delvis, at Interessen for denne Spise er gaet tilbage, maaske som Følge af mindre Kød mængde.

Ser vi dernæst paa de tre Grynsorter: Bankebyggryn, Byggryn og Havregryn, finder vi i Jakobshavn en betydelig Tilbagegang for Bankebyggryn og Byggryn, men nogen Stigning for Havregryn. I Ritenbenk er Tendensen den samme, men Ændringerne mindre udprægede, medens det samlede Grynforbrug i Christianshaab Distrikt viser nogen Stigning. Det kan antages, at det sidste staar i Forbindelse med den større Fattigdom ved selve Kolonistedet Christianshaab.

For de forskellige Melprodukter finder vi en stærk Tilbagegang i Skibsbrød og Skonrogger, medens Forbruget af Kiks, Rugmel og Hvedemel er steget meget stærkt. Noget af Forklaringen paa denne Stigning maa vel søges i, at Grønlænderne nu bedre end tidligere har været i Stand til at skaffe sig bagt Brød (stigende Antal Ovne i de grønlandske

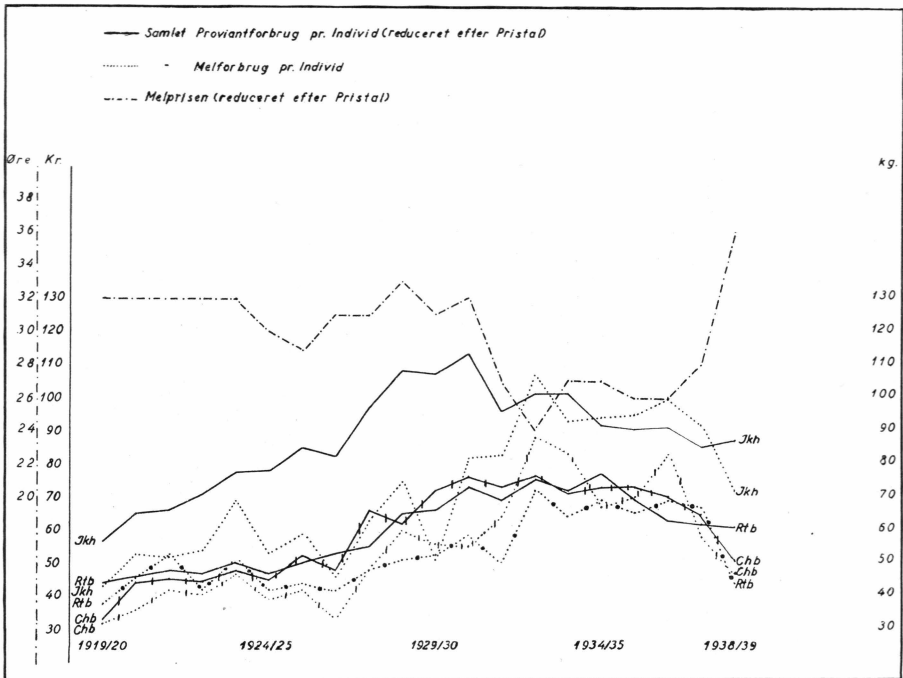

Diagram 18.

Huse). En anden Forklaring er Tilbagegangen i Kødproduktionen, jfr. foran Tabel 43. Vi ser af Tabellerne, at den stærke Stigning kan konstateres for Kiks og Hvedemel i Jakobshavn Distrikt. Ogsaa Christianshaab viser for disse Grupper en stærk Stigning, medens Hvedemelsforbruget er væsentlig ringere i Ritenbenk Distrikt. Der er vel paa den ene Side en Sammenhæng mellem Indtægterne og Hvedemelsforbruget og paa den anden Side antagelig ogsaa en Sammenhæng mellem Stigningen i dette Forbrug og den Forringelse af Grønlandernes Tænder, der andetsteds er blevet paavist (42).

Da selve Melforbrugets Udvikling er et meget væsentligt Træk i Ændringerne i Befolkningens Levevilkaar i Perioden, har vi i Diagram 18 vist Melforbruget pr. Individ, den samlede Udgift i Proviantgruppen pr. Individ og Melprisen, reduceret ved Hjælp af Pristallene. Vi ser af Diagrammet, at det samlede Proviantforbrug ligger højest i Jakobshavn Distrikt, medens de to andre Distrikter følges ad paa et noget lavere Niveau. For Melforbrugets Vedkommende er der oprindelig ikke nogen betydelig Forskel mellem Distrikterne; men det synes, som om det store Prisfald i Perioden 1929—31 har fremkaldt en stærkere Stigning i Melforbruget i Jakobshavn end i de to andre Distrikter. Da Melpriserne i de sidste Aar har været stigende, har Forbruget atter været faldende. (Det bør maaske bemærkes, at Diagrammet, der skal belyse et stort

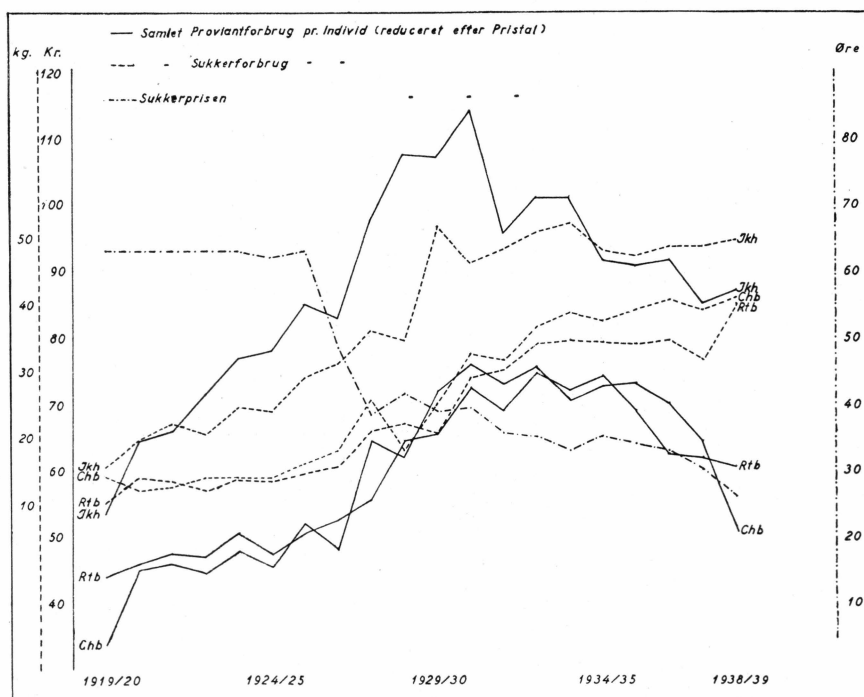

Diagram 19.

Antal varierende Faktorer, bør læses med en vis Forsigtighed og helst i Forbindelse med Tabellerne 81, 82 og 83.) Vi har ogsaa forsøgt at beregne Afhængigheden mellem Melpris og Forbrug; men Resultatet viser en saa stor Spredning, at vi ikke har fundet det formaalstjenligt at gengive Tallene her. For at komme til et bedre Resultat maatte man beregne Melforbruget som baade afhængig af Priser og Indtægter; men til en saadan kompliceret Beregning skønner vi, at det foreliggende Materiale er ret spinkelt.

Vi gaar dernæst over til at betragte de tre næste Poster: Kandis, Melis og Puddersukker, der tilsammen udgør Hovedparten af Sukkerforbruget. Medens der ikke fandtes Kandis i de første Aar, da intet saadant kunde skaffes, er Kandisforbruget derefter stagneret, uanset at Overprisen er formindsket meget betydeligt. Sukkerforbruget er ialt meget stort og naaede i 1938/39 i Jakobshavn 49,5 kg pr. Individ, i Christianshaab 41,3 og i Ritenbenk 39,0 kg. For at forstaa disse Tals Betydning nærmere kan det tilføjes, at Sukkerforbruget pr. Indbygger i Danmark var 50,2 kg, i Tyskland 24,0, i England 46,3 og i Frankrig 23,7 kg. Vi ser altsaa, at Sukkerforbruget i disse nordgrønlandske Kolonier har været betydeligt større end i Lande som Tyskland og Frankrig. Til nærmere Belysning af Sukkerforbruget i de tre Distrikter har vi for

Perioden 1919—39 indtegnet dette sammen med de samlede Udgifter til Proviant og Sukkerprisen i Diagram 19. Vi ser af dette, at der i den første Halvdel af Perioden har været en stærk Stigning i Sukkerforbruget, og denne Stigning er særlig stærk i Slutningen af 1920erne, hvor det samlede Forbrug er steget, og hvor Sukkerprisen er faldet. Man ser endvidere af Diagrammet, at naar Sukkerforbruget først har naaet en vis Højde, er det meget utilbøjeligt til at gaa ned, selv om det samlede Forbrug gaar ned. Det er saaledes ejendommeligt at bemærke, at samtidig med, at Indtægterne (Totalforbruget) er faldet i Christianshaab og Ritenbenk Distrikter i 1930erne, er Sukkerforbruget steget. Det er muligt, at den store Interesse, som Grønlænderne viser for Sukkerforbruget, er Udtryk for et særligt Behov i Kulden; men det er utvivlsomt, at dette Behov næppe har virket forbedrende paa Befolkningens Tænder.

Endelig maa bemærkes, at de beregnede Tal for Sukkerforbruget er Minimumstal, idet heri ikke er medregnet et ikke helt lille Forbrug af Bolcher, der købes som Kommissionsgods (d. v. s. gennem en aarlig Bestilling, uden at Varerne ligger paa Lager). Det faktiske Sukkerforbrug ligger derfor noget højere end det ovenfor beregnede.

Ser vi dernæst paa Kaffe- og Teforbruget (jfr. foran Tabellerne 81, 82 og 83), finder vi, at Teforbruget overalt har været i Stigning; men det er stadig i Forhold til Kaffen smaa Temængder, der bruges (Teforbruget var ved Periodens Slutning i Christianshaab 0,33 kg, i Jakobshavn 0,67 og i Ritenbenk 0,32 kg mod i 1937 i Danmark 0,14 kg, i England 4,17, i Tyskland 0,07 og i Frankrig 0,03 kg pr. Individ).

Kaffeforbruget har i alle tre Distrikter først været stigende og derefter faldende; men Stigningen har i Slutningen af 1920erne trods de store Indtægter været væsentlig mindre end i det øvrige Forbrug. I 1930erne har der været et betydeligt Fald, saaledes at Kaffeforbruget ved Periodens Slutning er noget lavere end i 1919/20. Vi har indtegnet denne særprægede Udvikling i Diagram 20. Tilbagegangen i Kaffeforbruget hænger formentlig sammen med, at Styrelsen ogsaa i Krigsaarene af Beskatningshensyn holdt en høj Kaffepris; men det maa yderligere antages, at en mindre Naturalproduktion har gjort Befolkningen forsigtigere med Hensyn til, hvad der købtes i Butikken, som ikke var nødvendig for at stille den værste Sult.

Medens Kaffeforbruget i 1938/39 var 1,55 kg i Christianshaab, 1,48 i Jakobshavn og 1,65 kg i Ritenbenk, var det i Danmark i 1937 7,5 kg, i England 0,3, i Tyskland 2,6 og i Frankrig 4,4 kg pr. Individ.

Ser vi endelig paa de to Kategorier Figner og Rosiner, konstaterer vi en betydelig Stigning i Forbruget under de stigende Konjunkturer i 1920erne og derefter et stærkt Fald, efterhaanden som Økonomien bliver mere anstrengt. Det er interessant at bemærke, at Forbruget af Figner i Jakobshavn falder fra 9,52 kg pr. Individ i 1930/31 til 1,60 kg i

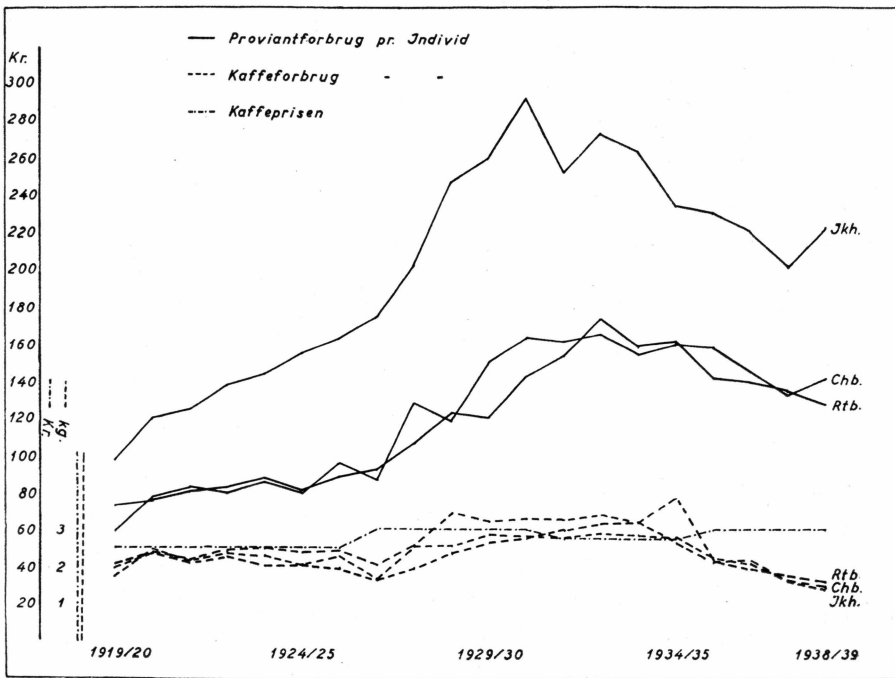

Diagram 20.

1938/39; men her spiller særlige Omstændigheder ind, saa at Tallet for 1938/39 maa anses for at være lidt for lavt.

Vender vi os derefter til den næste større Gruppe, nemlig Skyde-rekvisitter, ser vi, at Forbruget heraf har været absolut stigende, men relativt noget aftagende. Det maa antages, ikke mindst under Hensyn til den tidligere omtalte af Styrelsen førte Prispolitik, at Grønlænderne i det væsentligste faar deres Behov dækket indenfor denne Gruppe (jfr. iøvrigt Oplysningerne i Tabellerne 10, 11 og 12 om Antallet af Rifler og Haglbøsser i de tre Distrikter).

Den næste, mere betydende Gruppe er Manufakturvarer. Denne Gruppe viser en ikke ubetydelig absolut Stigning; men som Procent af det samlede Forbrug finder vi baade Stigning og Tilbagegang. Vi har i Diagram 21 indføjet Forholdet mellem Forbrug af Manufakturvarer og det samlede Butiksindkøb for de enkelte Aar (reduceret efter Pristallet) og har derefter som tidligere ved Hjælp af de mindste Kvadraters Metode beregnet Forholdet mellem de to Tals Størrelser, og vi faar da følgende Ligninger:

For Christianshaab $y = 0,13 x + 3,42$
 — Jakobshavn $y = 0,15 x + 0,18$
 — Ritenbenk $y = 0,15 x + 0,18$.

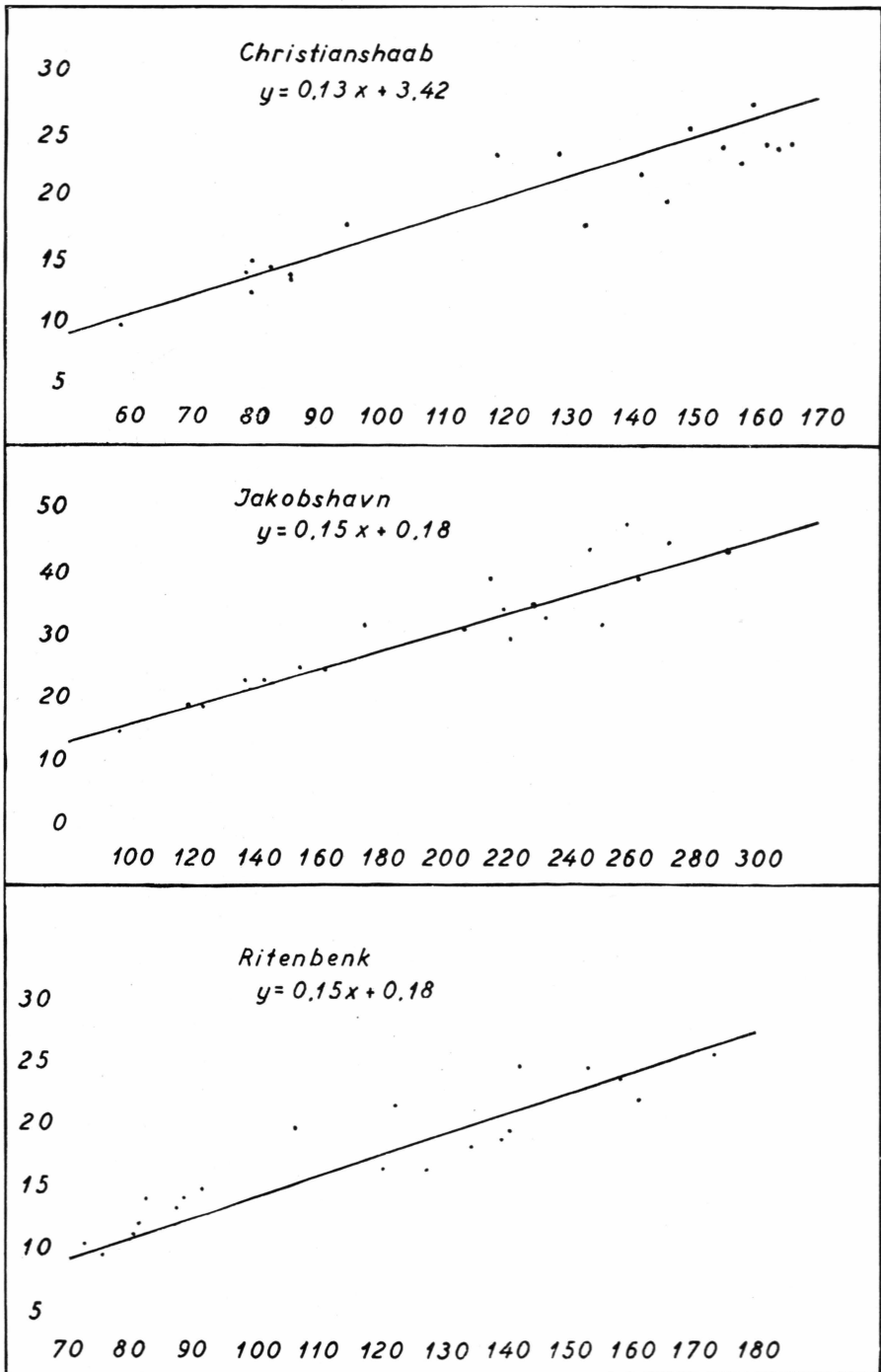

Diagram 21. Totalforbrug og Manufakturforbrug.

Tabel 84. Manufakturforbrug pr. Individ i Christianshaab Distrikt 1919—38.
Consumption of drapery goods per individual in Christianshaab district 1919—38.

Aar	Shirting, hvidt <i>white cloth</i>	Stout, bleget og ubleget <i>stout bleached and unbleached</i>	Stout, trykket <i>printed stout</i>	Bomuldstøj, mønstret og graat <i>cottons, figured and grey</i>	Sirts <i>(printed calico)</i>	Sytraad <i>sewing thread</i>	Bomuldsgarn <i>sewing thread</i>	Trøjer, færøske <i>woollen jersey Faroe</i>	Trøjer, jydsk <i>woollen jersey Jutland</i>	Strømper <i>stockings</i>	Uldgarn <i>wool (for knitting)</i>
	m	m	m	m	m	Ngl.	Rll.	Stk.	Stk.	Par	kg
1919/20	2,00	3,05	1,72	3,40	1,61	1,03	1,45	0,12	0,11	0,07	0,06
1920/21	2,78	4,45	1,40	3,98	1,36	2,24	2,55	0,09	0,25	0,04	0,09
1921/22	2,66	5,35	0,65	4,22	1,25	1,69	1,98	0,20	0,22	0,15	0,05
1922/23	2,36	5,23	1,20	5,11	1,72	2,76	2,14	0,12	0,28	0,17	0,11
1923/24	2,10	4,60	0,97	4,19	1,13	1,98	2,51	0,16	0,25	0,01	0,08
1924/25	1,43	5,52	0,52	3,01	0,93	1,94	2,21	0,09	0,19	0,08	0,13
1925/26	1,37	5,83	0,45	4,86	0,41	2,39	2,31	0,14	0,27	0,08	0,14
1926/27	0,82	4,90	0,15	2,98	0,16	1,45	2,01	0,08	0,19	0,09	0,11
1927/28	2,46	4,63	0,93	5,55	1,02	1,43	2,88	0,11	0,22	0,04	0,16
1928/29	0,57	7,44	0,22	6,10	1,45	1,11	2,79	0,13	0,33	0,21	0,17
1929/30	2,00	5,10	0,89	4,85	1,47	1,26	2,70	0,08	0,20	0,28	0,20
1930/31	1,65	4,08	0,37	6,76	1,68	1,01	2,81	0,06	0,15	0,36	0,13
1931/32	0,46	3,87	0,60	5,40	1,65	0,45	3,02	0,01	0,18	0,32	0,05
1932/33	1,68	2,88	0,88	4,27	1,43	0,50	3,04	0,06	0,17	0,32	0,12
1933/34	1,49	2,46	0,48	5,59	0,84	0,90	3,19	0,05	0,14	0,48	0,12
1934/35	1,75	2,60	2,18	6,36	0,49	0,57	3,23	0,06	0,17	0,22	0,13
1935/36	1,50	1,80	0,59	5,61	0,55	0,39	2,79	0,07	0,08	0,37	0,13
1936/37	1,52	1,40	0,78	4,41	0,44	0,20	2,67	0,07	0,04	0,39	0,11
1937/38	1,01	1,08	0,81	4,71	0,22	0,19	2,72	0,05	0,01	0,26	0,12
1938/39	0,89	0,99	0,60	6,08	0,70	0,32	2,99	0,07	0,01	0,46	0,12

Vi ser af de tre Ligninger, at der i alle tre Kolonidistrikter af en Krones Merindtægt er gaaet ca. 15 Øre til Manufakturindkøb. Sammenligner vi dette Tal med Perioden 1899—1919, ser vi, at der for Manufakturindkøbets Vedkommende kan konstateres nogen Nedgang, hvad der vel hænger sammen med de mange andre Behov, som vokser frem.

Vi har derefter i Tabellerne 84, 85 og 86 givet Oplysning om Forbruget af nogle Manufakturvarer beregnet pr. Individ i hvert af de tre Distrikter. Det fremgaar af disse Tabeller, at der i de forløbne 20 Aar er sket en væsentlig Forskydning i Befolkningens Manufakturindkøb, nemlig en meget væsentlig Tilbagegang i Forbruget af Shirting, Stout og Sirts, medens der er en tilsvarende stærk eller endnu stærkere Stigning i Forbruget af mønstret Bomuldstøj. Noget af denne Svingning kan vel forklares ved Prisrelationerne, idet ubleget Stout fra 1930 til 1939 er steget fra 70 til 85 Øre pr. m, medens mønstret Bomuldstøj er faldet

Tabel 85. Manufakturforbrug pr. Individ i Jakobshavn Distrikt 1919—38.
Consumption of drapery goods per individual in Jakobshavn district 1919—38.

Aar	Shirting, hvidt <i>white cloth</i>	Stout, bleget og ubleget <i>stout bleached and unbleached</i>	Stout, trykket <i>printed stout</i>	Bomuldstøj, mønstret og graat <i>cottons, figured and grey</i>	Sirts <i>printed calico</i>	Sytraad <i>sewing thread</i>	Bomuldsgarn <i>sewing thread</i>	Trojer, færøske <i>woollen jersey Faeroe</i>	Trojer, jydsk <i>woollen jersey Jutland</i>	Strømper <i>stockings</i>	Uldgarn <i>wool (for knitting)</i>
	m	m	m	m	m	Ngl.	Rll.	Stk.	Stk	Par	kg
1919/20	1,72	5,59	1,44	4,16	1,40	0,23	1,59	0,18	0,14	0,31	0,03
1920/21	3,19	6,25	0,27	4,64	2,55	1,67	2,75	0,05	0,32	0,24	0,05
1921/22	3,58	6,09	1,05	5,20	2,55	2,39	2,29	0,22	0,43	0,33	0,06
1922/23	3,36	6,37	0,99	5,02	2,68	2,18	3,38	0,26	0,28	0,38	0,07
1923/24	2,60	7,35	0,88	5,23	3,45	2,14	3,41	0,24	0,20	0,34	0,12
1924/25	3,11	5,75	0,97	4,93	2,33	2,21	3,25	0,16	0,35	0,28	0,13
1925/26	0,78	6,76	0,69	4,97	1,11	2,12	3,62	0,20	0,30	0,26	0,21
1926/27	1,59	7,77	0,89	5,83	0,88	2,28	5,81	0,18	0,29	0,31	0,21
1927/28	3,16	6,20	1,33	6,45	3,29	2,04	1,96	0,17	0,32	0,45	0,22
1928/29	2,76	8,54	1,22	7,96	2,87	2,09	3,94	0,20	0,40	0,68	0,26
1929/30	3,10	7,98	2,38	6,56	2,20	1,47	7,22	0,09	0,30	0,76	0,35
1930/31	2,40	5,14	0,70	10,79	3,26	0,99	3,81	0,06	0,19	0,32	0,18
1931/32	1,92	4,19	0,71	5,61	1,76	0,48	3,88	0,05	0,08	0,56	0,11
1932/33	3,18	4,02	0,70	8,90	2,28	0,64	4,23	0,06	0,18	1,03	0,19
1933/34	0,95	3,33	0,63	8,71	1,74	1,34	4,28	0,03	0,09	0,66	0,17
1934/35	1,56	3,00	0,45	7,58	0,56	1,03	3,92	0,03	0,13	1,17	0,13
1935/36	1,84	2,62	0,69	8,30	1,06	0,46	3,61	0,06	0,06	0,75	0,10
1936/37	1,48	2,52	0,58	7,35	0,58	1,01	3,96	0,04	0,06	0,71	0,12
1937/38	1,36	2,20	0,60	7,41	0,40	0,95	3,67	0,07	0,05	0,69	0,09
1938/39	1,19	1,97	1,06	7,66	0,67	0,96	3,68	0,04	0,02	0,81	0,09

fra 95 til 90 Øre pr. m; men formentlig kan man ogsaa her tale om en Skiften af Interesser, af Modeindstilling om man vil. Ogsaa paa andre Omraader er Interessen for at anvende andre Varer som f. Eks. Strømper steget stærkt, omend Forbruget beregnet pr. Individ stadig er meget ringe set i Forhold til det europæiske Forbrug.

For at forstaa denne Forbrugsudvikling rigtigt maa det oplyses, at Grønlænderne i de tre Distrikter i ikke helt ringe Grad er gaaet over til at købe Varer efter Katalog fra en enkelt dansk Forretning som Kommissionsgods. Disse Varer er meget forskelligartede og falder ikke i Kvalitet altid sammen med Butiksvarene. Vi har i Tabel 87 for de sidste 5 Aar opført Grønlændernes samlede Indkøb af disse Kommissionsvarer. Langt de fleste af disse Varer er Manufaktur, og det skønnes forsvarligt i en Oversigt at sammenstille dem med denne Gruppe.

Tabel 86. Manufakturforbrug pr. Individ i Ritenbenk Distrikt 1919—38.
Consumption of drapery goods per individual in Ritenbenk district 1919—38.

Aar	Shirting, hvidt <i>white cloth</i>	Stout, bleget og ubleget <i>stout bleached and unbleached</i>	Stout, trykket <i>printed stout</i>	Bomuldstøj, mønstret og graat <i>cottons, figured and grey</i>	Sirts <i>printed calico</i>	Sytraad <i>sewing thread</i>	Bomuldsgarn <i>sewing thread</i>	Trøjer, færøske <i>woollen jersey Faroese</i>	Trøjer jydsk <i>woollen jersey Jutland</i>	Strømper <i>stockings</i>	Uldgarn <i>wool (for knitting)</i>
	m	m	m	m	m	Ngl.	Rll.	Stk.	Stk.	Par	kg
1919/20	2,99	3,33	1,01	3,89	0,36	0,80	1,39	0,16	0,15	0,24	0,02
1920/21	1,61	5,44	0,52	4,13	1,43	0,93	2,29	0,07	0,19	0,19	0,03
1921/22	1,82	3,81	0,66	3,28	1,10	1,43	1,64	0,20	0,19	0,27	0,05
1922/23	2,00	5,14	0,55	4,25	1,44	1,14	2,37	0,16	0,27	0,32	0,07
1923/24	2,04	4,87	0,51	3,55	1,40	1,10	2,39	0,17	0,26	0,27	0,07
1924/25	1,51	4,70	0,77	3,00	0,76	1,10	1,94	0,13	0,14	0,08	0,07
1925/26	1,52	5,09	0,43	3,58	0,58	1,29	2,21	0,13	0,23	0,14	0,06
1926/27	1,03	4,43	0,54	3,03	0,18	1,19	2,12	0,12	0,15	0,15	0,07
1927/28	2,11	4,54	0,92	4,33	0,77	0,44	2,59	0,10	0,15	0,19	0,07
1928/29	2,21	5,54	0,46	5,05	0,96	0,59	2,87	0,16	0,15	0,25	0,09
1929/30	1,07	4,17	0,44	3,47	0,65	0,44	2,42	0,11	0,07	0,11	0,08
1930/31	2,00	5,04	0,97	4,43	1,21	1,08	3,32	0,07	0,09	0,37	0,10
1931/32	1,96	3,79	0,67	4,75	1,29	0,01	2,92	0,06	0,12	0,44	0,08
1932/33	1,82	3,39	0,78	4,52	0,97	0,32	3,01	0,07	0,10	0,51	0,07
1933/34	1,79	2,32	0,46	5,56	0,65	0,18	2,89	0,06	0,08	0,59	0,09
1934/35	1,64	2,40	0,37	4,95	0,47	0,43	2,95	0,05	0,08	0,23	0,09
1935/36	1,42	1,62	0,30	4,79	0,26	0,23	2,92	0,05	0,03	0,37	0,09
1936/37	1,44	1,82	0,36	4,48	0,24	0,19	3,19	0,05	0,03	0,57	0,08
1937/38	1,06	1,41	0,11	4,80	0,32	0,32	1,84	0,03	0,01	0,48	0,07
1938/39	0,85	0,96	0,29	4,62	0,25	0,29	2,88	0,03	0,01	0,44	0,10

Tabel 87. Udsendelse af Kommissionsvarer.
Commission goods.

Aar	Christianshaab	Jakobshavn
	Kr.	Kr.
1934/35	1662	1300
1935/36	1937	57
1936/37	3008	1689
1937/38	2371	1166
1938/39	2159	2545

Af Tabellen ser vi, at der ved begge Kolonierne har været en stærk Stigning, og dette gælder særlig Jakobshavn; men at Indkøbene svinger stærkt fra Aar til Aar som Følge af lokale Forhold.

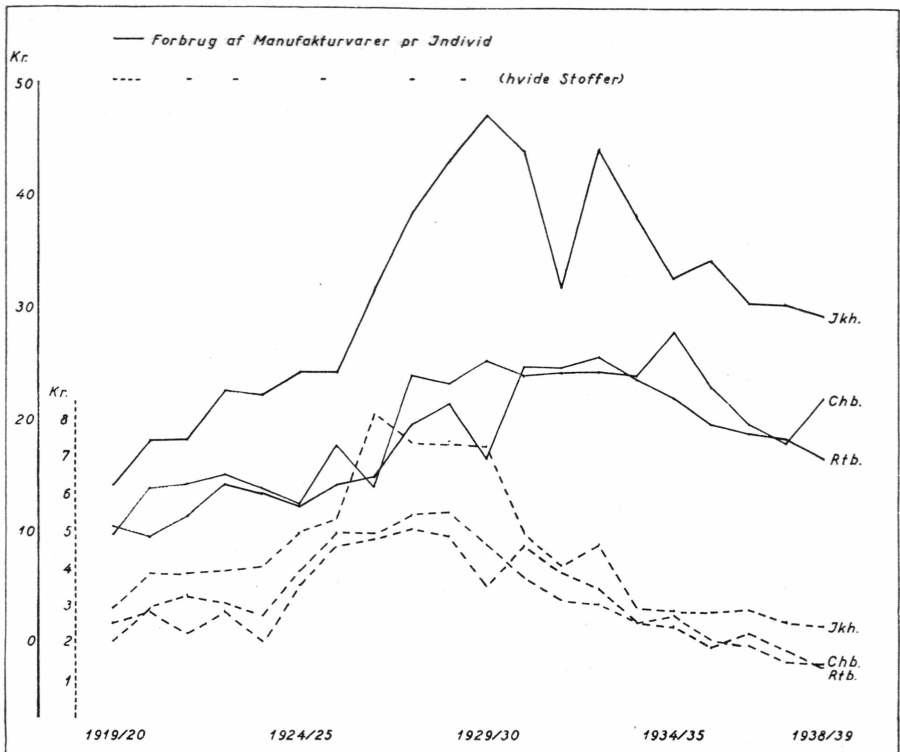

Diagram 22.

Det er derefter forsøgt at dele de tre Distrikters Manufakturindkøb i følgende Hovedgrupper: I. Hvide Stoffer (Stout og Shirting), som i det væsentlige anvendes til Underbeklædning, II. Kulørte Stoffer (Bomuldstøj, mønstret og graat, og Sirts), III. Øvrige Varer, der købes i Butikken. Disse tre Grupperes samlede Udgiftsbeløb er sammen med de tidligere beregnede Udgiftstal for Manufakturvarer indført i Diagrammerne 22, 23 og 24 for hver af de tre Kolonier.

Vi ser af Diagrammerne, at Jakobshavn for alle de tre Omraader ligger øverst; men der er alligevel en væsentlig Forskel, idet Forbruget i Jakobshavn af de hvide Stoffer kun er lidt større, af de kulørte Stoffer væsentlig større og af Gruppen »Andre Stoffer« endog meget større end ved de to andre Kolonier. Da sidstnævnte Gruppe vel nok i Forhold til Befolkningens Indtægter er det mest luksuspregede, ser man, at der i Jakobshavn netop paa dette Omraade bruges væsentligt mere end ved de andre Kolonier.

Som omtalt har Manufakturforbruget efter Højkonjunkturaarene været noget nedadgaaende. Denne Nedgang viser sig ejendommeligt nok at være stærkest for de hvide Stoffer. Det synes, som om Befolkningen, da de disponible Midler er gaaet tilbage, har indskrænket sig særlig her,

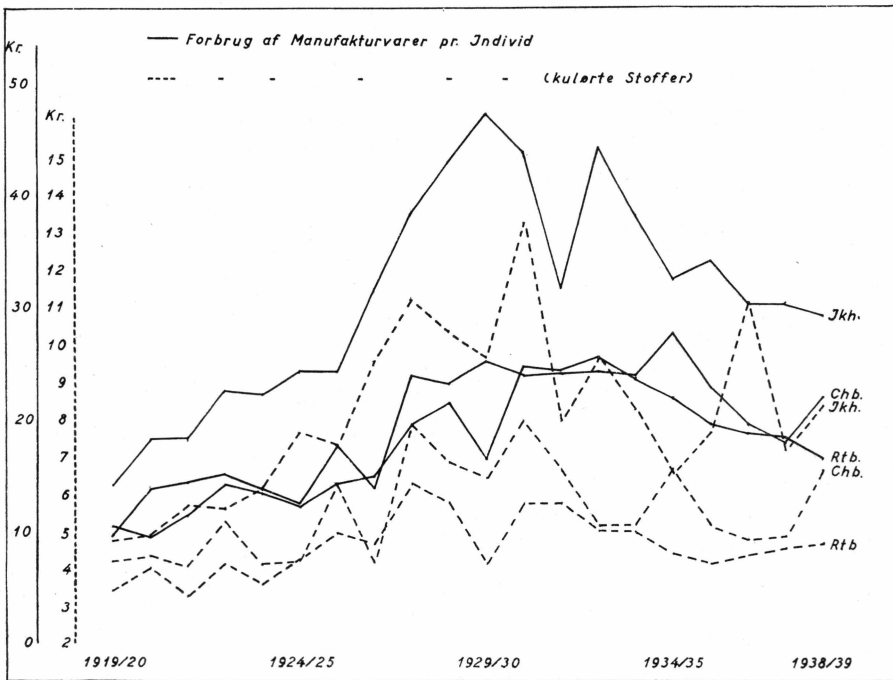

Diagram 23.

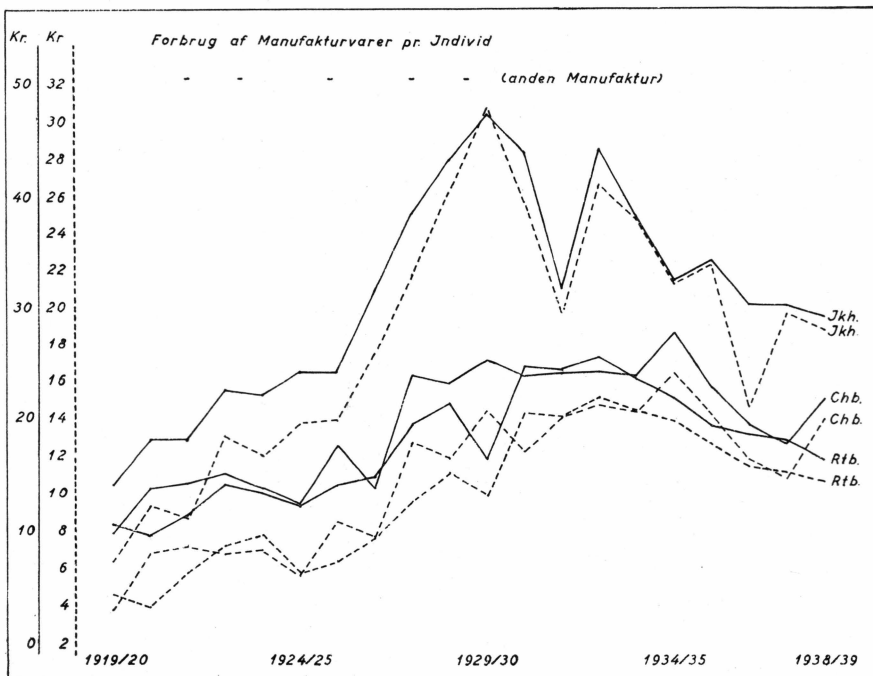

Diagram 24.

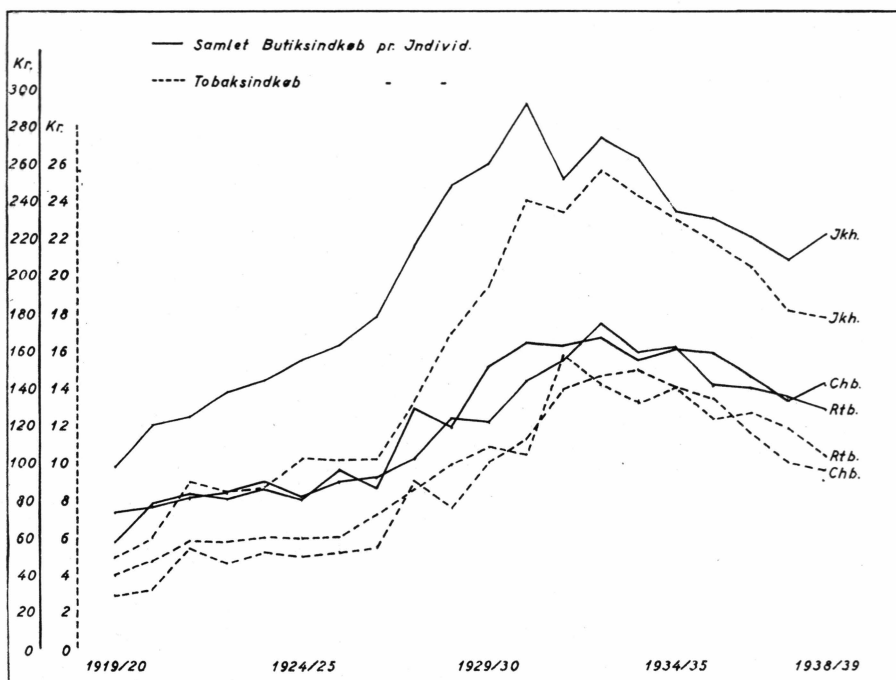

Diagram 25.

hvor det drejer sig om Metervarer, der særlig bruges til Underbeklædning. Hvor Befolkningen har vænnet sig til en mere europæiseret Klædning, har man, som det fremgaar af Diagrammerne 23 og 24, holdt fast ved denne, saaledes at en Tilbagevenden til tidligere Aars samlede Indkøb af Manufakturvarer fordeler dette paa en anden Maade med et mindre Indkøb af de hvide Stoffer.

Af de resterende Varegrupper vil vi standse lidt ved Tobaksforbruget, jfr. Tabel 80. Vi ser, at Befolkningen anvender 6 à 8 % af deres Indtægter til Tobak; men det maa ved Konstatering heraf erindres, at Kontantindtægten jo som vist langt fra er alle Befolkningens Indtægter. Det er iøvrigt ejendommeligt at bemærke, at med stigende Indtægter stiger ikke alene Tobaksforbruget, men ogsaa den procentvise Andel, og med faldende Indtægter er ogsaa den procentvise Andel faldet. Vi har som tidligere for Proviantindkøbene og Manufakturindkøbene reduceret Tobaksindkøbet efter Pristallet, sat det i Forhold til det samlede Butiksindkøb og efter mindste Kvadraters Metode beregnet et lineært Forhold. Vi faar da følgende Ligninger:

$$\begin{aligned} \text{For Christianshaab} & \dots\dots\dots y = 0,11 x \div 4,58 \\ \text{— Jakobshavn} & \dots\dots\dots y = 0,11 x \div 6,76 \\ \text{— Ritenbenk} & \dots\dots\dots y = 0,11 x \div 3,77. \end{aligned}$$

Tabel 88. Tobaksforbruget ved Christianshaab 1919—38.
Consumption of tobacco at Christianshaab 1919—38.

Aar	Rulletobak <i>roll tobacco</i>	Røgtobak, finsk. <i>smoking tobacco</i>	Skraatobak <i>chewing tobacco</i>	Cavendish <i>cavendish</i>	Portorico <i>tobacco for german pipes</i>	Melange <i>tobacco for german pipes</i>	Sort G. <i>tobacco for german pipes</i>	Cigarer <i>cigars</i>	Cigarillos <i>cigarillos</i>	Shagtobak <i>shag</i>	Cigaretter <i>cigarettes</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	Stk.	Stk.	Ds.	Stk.
1919/20 ...	3	150	136	10	..	75	12	..
1920/21 ...	16	298	59	14	10	7	21	7.333	..	14	..
1921/22 ...	47	204	156	23	40	50	92	13.812	..	26	..
1922/23 ...	113	174	219	15	35	38	19	4.920	..	23	..
1923/24 ...	92	249	192	38	12	18	43	11.240	..	23	..
1924/25 ...	59	227	174	12	55	19	59	4.679	..	8	..
1925/26 ...	92	187	217	14	43	63	1	3.198	..	40	..
1926/27 ...	68	183	233	6	67	46	29	7.650	..	21	..
1927/28 ...	109	94	230	23	86	80	69	9.934	..	55	..
1928/29 ...	120	148	299	32	100	79	60	10.749	..	48	28.301
1929/30 ...	115	153	229	9	173	81	100	11.399	..	149	31.699
1930/31 ...	198	100	160	20	200	59	44	12.988	..	118	54.220
1931/32 ...	163	205	158	24	182	10	128	17.951	..	146	54.710
1932/33 ...	113	249	127	25	269	41	59	11.419	..	196	64.080
1933/34 ...	95	209	137	12	288	159	51	6.728	21.681	77	60.000
1934/35 ...	89	334	94	8	312	38	54	7.239	24.713	50	71.900
1935/36 ...	56	351	100	4	360	41	97	6.440	25.786	73	71.580
1936/37 ...	56	288	41	7	300	59	86	4.734	26.791	109	50.930
1937/38 ...	42	435	40	3	278	..	11	3.176	16.038	59	49.770
1938/39 ...	60	416	33	..	268	28	88	3.812	23.089	70	34.390

Vi ser altsaa, at af en Krones Merindtægt har man i alle tre Distrikter anvendt 11 Øre til forøget Tobaksindkøb.

I Diagram 25 har vi endvidere sat det samlede Tobaksforbrug pr. Individ i Forhold til det samlede Butiksindkøb, og vi ser, at de to Sæt Kurver følges nogenlunde ad. Vi har endvidere analyseret Distrikternes Tobaksforbrug i de forskellige Hovedartikler og opført dem i Tabellerne 88, 89 og 90. Det er ejendommeligt at bemærke den betydelige Forskydning, der har fundet Sted med Hensyn til Forbruget. Vi ser, at Forbruget af de forskellige Tobakssorter er gaet ret betydeligt tilbage. Det synes, som om Fangerne har maattet spare paa Tobakken af Hensyn til de absolutte Livsfornödenheder til Familien. Den Post, der har holdt sig bedst, er den finskaarne Røgtobak, der relativt maa anses for at være den billigste. For Cigarernes Vedkommende konstaterer vi fra Begyndelsen af 1930erne en stærk Overgang fra Cigarer til Cigarillos. Det er af særlig Interesse at konstatere den stærke Stigning i Cigaret-

Tabel 89. Tobaksforbruget ved Jakobshavn 1919—38.

Consumption of tobacco at Jakobshavn 1919—38.

Aar	Rulletobak <i>roll tobacco</i>	Røgtobak, finsk. <i>smoking tobacco</i>	Skraatobak <i>chewing tobacco</i>	Cavendish <i>cavendish</i>	Portorico <i>tobacco for german pipes</i>	Melange <i>tobacco for german pipes</i>	Sort G. <i>tobacco for german pipes</i>	Cigarer <i>cigars</i>	Cigarillos <i>cigarillos</i>	Shagtobak <i>shag</i>	Cigaretter <i>cigaretts</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	Stk.	Stk.	Ds.	Stk.
1919/20	196	291	80	..	175	..	7.500	..	24	..
1920/21 ...	65	284	278	30	138	..	40	17.300	..	12	..
1921/22 ...	210	141	395	60	50	32	142	26.695	..	24	..
1922/23 ...	233	129	436	120	33	37	87	15.305	..	24	..
1923/24 ...	142	235	487	32	21	28	108	22.900	..	48	..
1924/25 ...	158	244	497	62	65	4	68	15.947	..	64	..
1925/26 ...	312	210	450	67	38	9	81	18.658	..	25	..
1926/27 ...	233	166	469	31	14	..	166	24.509	..	116	..
1927/28 ...	268	79	439	141	119	83	77	28.494	..	151	..
1928/29 ...	390	50	523	8	23	9	296	35.594	..	123	..
1929/30 ...	375	110	467	96	71	55	202	31.552	..	388	158.840
1930/31 ...	343	115	376	8	152	68	277	34.923	..	318	320.719
1931/32 ...	391	168	294	16	101	52	305	26.469	..	232	211.734
1932/33 ...	324	180	275	14	101	23	354	25.994	..	270	195.798
1933/34 ...	269	210	213	18	217	187	174	16.266	42.532	92	186.606
1934/35 ...	234	396	220	11	84	..	348	15.259	46.984	49	124.093
1935/36 ...	226	190	128	4	281	..	336	14.684	47.847	81	213.090
1936/37 ...	190	457	126	1	168	37	274	8.449	52.333	79	174.804
1937/38 ...	191	437	123	1	210	32	207	8.192	54.624	98	150.455
1938/39 ...	202	462	109	1	139	35	204	15.413	42.653	127	108.719

forbruget. De største Tal finder vi for Jakobshavn, hvor man allerede i 1929/30 var oppe paa 320.000 Cigaretter mod 32.000 i Christianshaab og endnu mindre i Ritenbenk Distrikt. Det har særlig været de unge Mennesker, der har benyttet de mange Kontanter, som Hellefisker har givet, til et meget stærkt Forbrug af Cigaretter, og da Indtægterne er gaaet ned og Cigaretpriserne forhøjede (en Cigaret kostede i 1929/30 2 Øre og i 1938/39 4 Øre), er Forbruget i 1938/39 gaaet ned til 109.000 Stk. i Jakobshavn, 34.000 i Christianshaab og 22.000 i Ritenbenk. Den ovennævnte betydelige Prisforhøjelse paa Cigaretter har haft Karakter af en Beskatning for at begrænse Forbruget, hvilket, som Tallene viser, ogsaa er lykkedes i stor Udstrækning.

De gode Indtægter, som særlig Jakobshavnerne har haft under Hellefiskekonjunkturerne i Slutningen af 1920'erne, samt de Laan, der over hele Grønland er givet gennem Sysselkasserne (43), har i ikke ringe Grad været benyttet til Forbedring af Boligforholdene. Vi skal her ikke

Tabel 90. Tobaksforbruget ved Ritenbenk 1919—38.

Consumption of tobacco at Ritenbenk 1919—38.

Aar	Rulletobak <i>roll tobacco</i>	Regtobak, finsk. <i>smoking tobacco</i>	Skraatobak <i>chewing tobacco</i>	Cavendish <i>cavendish</i>	Portorico <i>tobacco for german pipes</i>	Melange <i>tobacco for german pipes</i>	Sort G. <i>tobacco for german pipes</i>	Cigarer <i>cigars</i>	Cigarillos <i>cigarillos</i>	Shagtobak <i>shag</i>	Cigaretter <i>cigarettes</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	Stk.	Stk.	Ds.	Stk.
1919/20	145	199	40	244	5.900
1920/21 ...	51	151	159	29	84	45	67	9.482	..	35	..
1921/22 ...	141	159	226	48	54	26	62	11.798	..	12	..
1922/23 ...	184	195	105	52	52	43	94	11.820	..	42	..
1923/24 ...	141	180	236	52	16	52	107	13.700	..	55	..
1924/25 ...	209	170	225	16	21	27	59	6.400	..	36	..
1925/26 ...	175	126	169	24	12	42	80	6.938	..	42	..
1926/27 ...	108	154	175	15	65	30	120	10.954	..	77	..
1927/28 ...	176	93	146	37	92	67	81	10.677	..	71	..
1928/29 ...	163	100	139	31	79	31	120	9.763	..	101	23.280
1929/30 ...	242	146	132	13	102	15	102	9.005	13.337
1930/31 ...	131	20	159	9	199	34	93	10.540	..	120	28.078
1931/32 ...	188	83	173	15	136	52	118	21.010	..	90	23.975
1932/33 ...	171	120	36	12	143	66	92	10.956	..	59	33.030
1933/34 ...	161	45	..	9	301	52	30	11.653	9.700	24	32.510
1934/35 ...	155	118	72	7	204	59	129	7.964	15.969	9	35.500
1935/36 ...	113	186	10	2	269	35	42	6.826	19.092	24	39.630
1936/37 ...	103	82	48	2	247	41	127	10.631	11.739	51	47.162
1937/38 ...	86	155	33	2	265	40	34	9.264	15.361	80	36.954
1938/39 ...	62	233	21	4	149	..	42	7.591	13.900	72	22.374

komme nærmere ind paa de forskellige Boligtyper og deres større eller mindre Egnethed for Grønland, idet vi herom henviser til ROSENDAHL'S Bog (44), men indskrænker os til i Tabel 91 at give Oplysninger om Salget af nogle af de Artikler, der har haft særlig Betydning for de grønlandske Boliger.

Vi ser af Tabellen, at der har været en Byggekonjunktur i Jakobs-havn omkring 1930, hvorefter der er en betydelig Tilbagegang med de faldende Indtægter. Man kan som samlet Billede sige, at ved Kolonistederne bor nu Grønlænderne i Træhuse opført paa europæisk Maner, og at et stigende Antal Grønlændere ved Udsteder og Bopladser har skaffet sig europæiske Huse. Hvor stor denne Forandring i Boligforholdene har været, kan man bl. a. se af Grønlændernes Indkøb af Brændsel, og vi har derfor i Tabel 92 opført Grønlændernes (som tidligere nævnt inkluderet nogle Institutioners) Indkøb af Kul i de tre Distrikter hvert femte Aar. Medens man for Byggeriet har konstateret en Tilbagegang

Tabel 91. Udhandling af visse Bygningsartikler.
Trading out of building materiels.

Aar	Christianshaab						Jakobshavn						Ritenbenk					
	Vinduesglas window panes	Fyrrebr. $\frac{3}{4}$ " + 7" + 12' boards	Fyrrebr. 1" + 7" + 12' boards	Hg. Tommer 6 Al. timber	Komfurer ranges	Ovne stoves	Vinduesglas window panes	Fyrrebr. $\frac{3}{4}$ " + 7" + 12' boards	Fyrrebr. 1" + 7" + 12' boards	Hg. Tommer 6 Al. timber	Komfurer ranges	Ovne stoves	Vinduesglas window panes	Fyrrebr. $\frac{3}{4}$ " + 7" + 12' boards	Fyrrebr. 1" + 7" + 12' boards	Hg. Tommer 6 Al. timber	Komfurer ranges	Ovne stoves
1919/20 ...	Tvl. 87	Stk. 202	Stk. 158	Stk. 14	Stk. 2	Stk. ..	Tvl. 113	Stk. 838	Stk. 266	Stk. 16	Stk. 4	Stk. ..	Tvl. 56	Stk. 176	Stk. 193	Stk. 21	Stk. 2	Stk. ..
1924/25 ...	90	150	184	4	1	1	181	1111	613	46	4	1	201	398	633	52	6	..
1929/30 ...	181	1189	1000	97	8	1	319	2708	1911	280	22	10	82	276	306	34
1934/35 ...	171	1627	2385	138	9	..	259	643	3184	207	10	5	167	883	596	118	8	6
1938/39 ...	203	702	1668	42	4	1	204	1054	1324	29	1	..	93	254	590	50	..	2

for de senere Aar, har en saadan ikke fundet Sted for Brændselsforbruget. Det vil med andre Ord sige, at man i nogen Grad er blevet mættet med Nybygninger, medens de Omkostninger, som disse Nybygninger har foranlediget, tynger Budgettet, naar Indtægterne er gaaet ned.

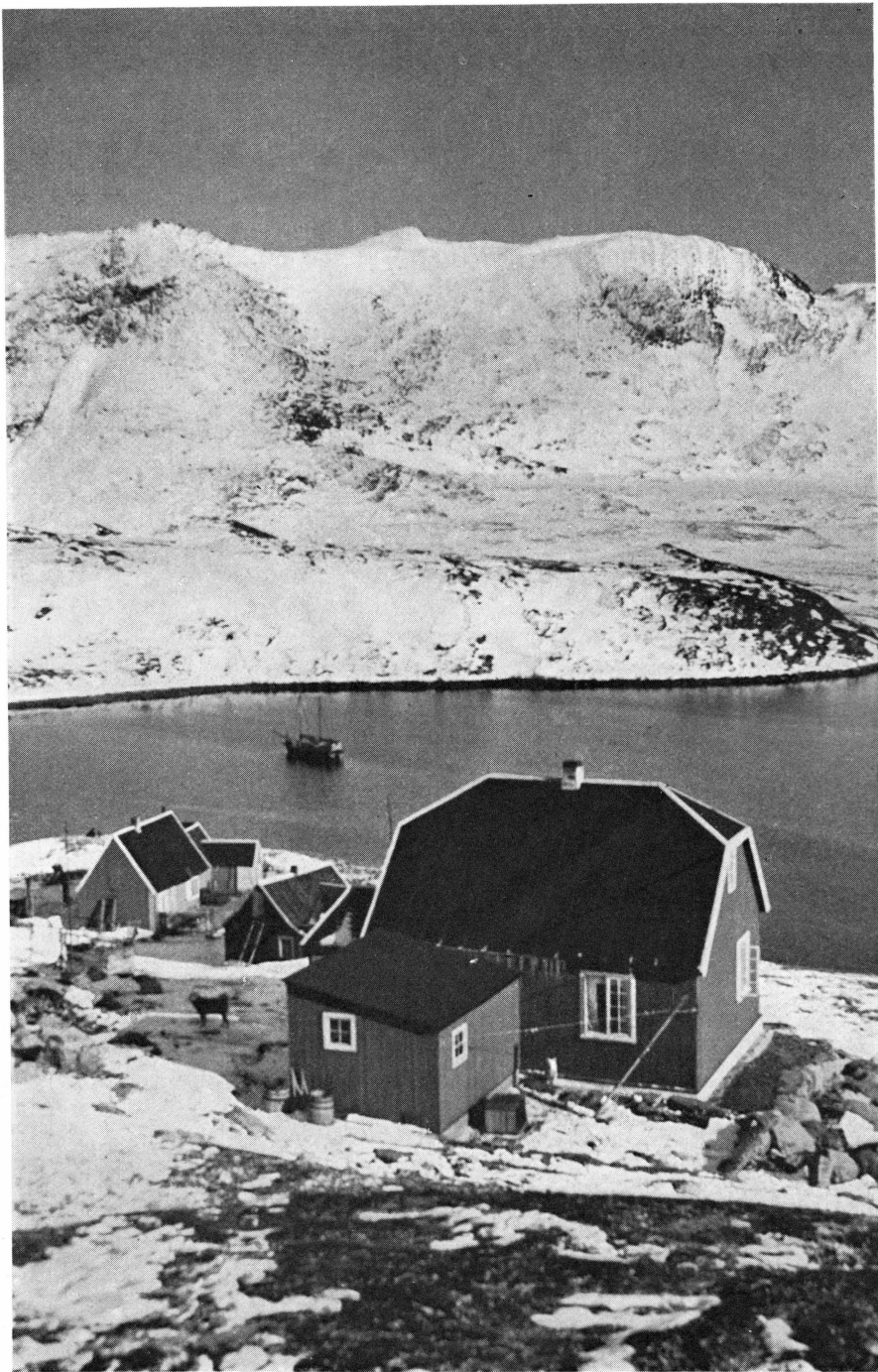
Af de resterende Grupper vil der yderligere være Anledning til at standse ved Grønlændernes Forbrug af Isenkramvarer. Denne Gruppe omfatter et meget stort Antal Artikler, og vi har til Belysning af det

Tabel 92. Udhandling af Kul.
Trading out of coal.

Aar	Christianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk
	kg	kg	kg
1919/20	32.520	99.154	34.490
1924/25	36.810	195.112	21.490
1929/30	89.329	421.806	50.783
1934/35	82.268	419.203	61.457
1938/39	99.327	564.712	82.133

grønlandske Forbrug indskrænket os til i Tabel 93 at vise Forbruget i 1938/39 af de Artikler, som vi anser for at være typiske for det grønlandske Forbrug.

Medens Grønlændernes Adgang til alle de hidtil nævnte Produkter har været ubegrænset i det Omfang, den enkelte Grønlænder har Raad til at købe den paagældende Vare, er Forbruget af Spiritus strengt rationeret. Herom gælder følgende Regler: »Spirituosa, — hvorved for-

phot. JETTE BANG

Fig. 18. Moderne Grønlænderhus i Christianshaab

Tabel 93. Udhandling af visse Isenkramvarer 1938/39.
Trading out of iron articles 1938/39.

Koloni	Fiskekroge <i>fishing hooks</i>	Synaale <i>sewing needles</i>	Knive <i>knives</i>	Sakse <i>scissors</i>	Kridtpiber <i>clay pipes</i>	Shaagpiber <i>shaag pipes</i>	Legetøj <i>toys</i>	Skureborster <i>scrubbing brushes</i>	Tøjklammer <i>clothes pegs</i>
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
Christianshaab . . .	13.414	7.931	381	21	531	128	144	233	1.734
Jakobshavn	47.167	12.585	528	42	553	249	883	296	3.066
Ritenbenk	2.670	6.417	189	16	184	38	213	92	1.162

staas Brændevin, Rom, Cognac, Svensk Punsch, Likør og andre lignende Drikke, — Vin og skattepligtigt Øl kan kun udsendes som Kommissionsgods efter Rekvisition indsendt til Grønlands Styrelse. Salg af Spirituosa og Øl til den grønlandske Befolkning er forbudt. Saadanne Drikke maa ej heller ydes som Vederlag for udført Arbejde eller for Varer, ej heller som Gaver, med mindre det sker under Form af Udskænkning til Fortæring paa Stedet. Af Spirituosa udsendes til en Rekvi- rent aarligt højst følgende Kvanta: Til ordinerede Medhjælpere, Bestyrere af de større Udsteder, Haandværkere i overordnede Stillinger og andre med de her nævnte ligestillede 40 Liter. Til andre Fastansatte over 25 Aar 10 Liter. — Til de sidstnævnte udsendes tillige som aarligt Maksimum 10 Liter Vin og 100 Halvflasker skattepligtigt Øl. Landsraads- og Kommuneraadsmedlemmer kan gennem Kolonibestyreren aarligt rekvirere indtil 6 Flasker Vin; velansete, af Kommuneraadet anbefalede Husherrer indtil 3 Flasker.«

XVIII. Qutdligssat Kulbrud.

I hele den foregaaende Undersøgelse har vi udelukkende undersøgt Erhvervsforholdene for de Grønlændere, der i de tre Distrikter helt eller delvis har været beskæftiget med de nationale Erhverv som Fangst og Fiskeri og med Bearbejdelse af de indkøbte Produkter og i det hele Handelen mellem Danske og Grønlændere. Vi kan dog ikke slutte vor Undersøgelse uden at fremhæve, at der i Ritenbenk Distrikt findes en stor Virksomhed, der er sat i Gang udelukkende paa dansk Initiativ, og som ledes af europæiske Teknikere, nemlig Qutdligssat Kulbrud.

Kulbrudets Virksomhed er indgaaende statistisk behandlet i Sammendrag af statistiske Oplysninger om Grønland II (45), og vi skal her indskrænke os til et kortfattet Referat med nogle supplerende Oplysninger.

Tabel 94. Samlet Kulproduktion og Produktion pr. beskæftiget Arbejder.

Total coal production and production per workman.

Aar	Samlet Produktion	Produktion pr. be-
	<i>total production</i>	<i>skæftiget Arbejder</i>
	Tons	Tons
1929/30	4345,0	0,955
1930/31	5165,8	1,034
1931/32	4598,4	1,076
1932/33	4137,2	0,887
1933/34	5418,6	0,846
1934/35	6713,0	0,911
1935/36	5534,0	0,718
1936/37	4386,9	0,673
1937/38	5512,9	0,721
1938/39	6170,9	0,617

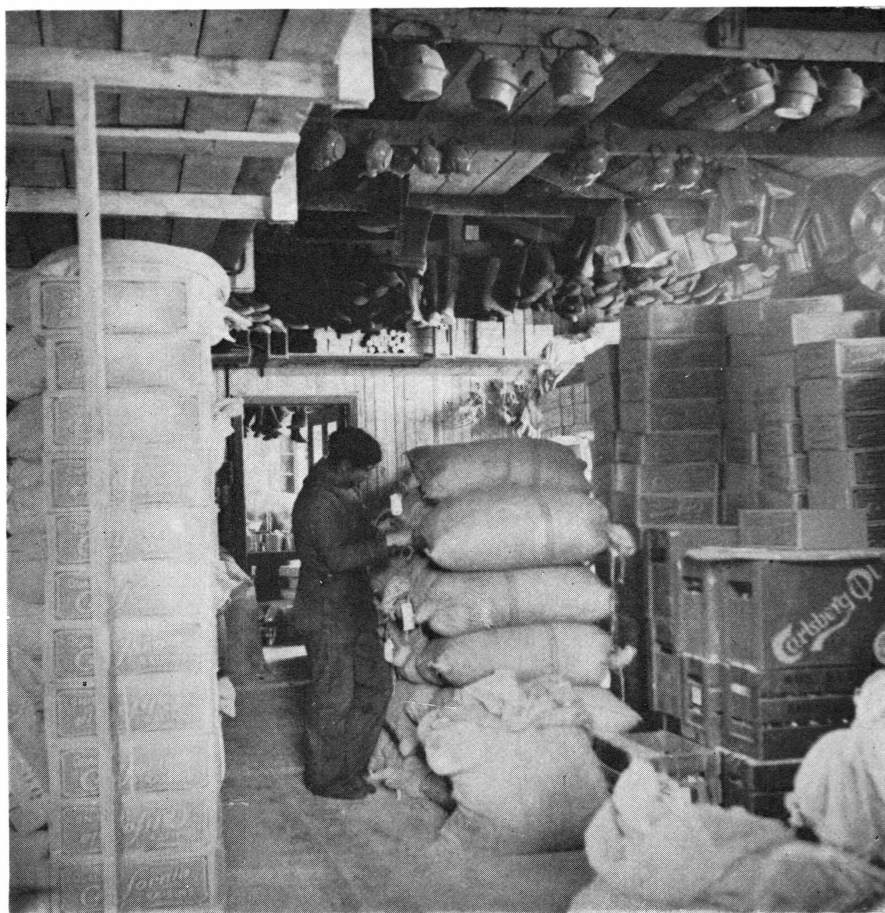
Kulbrudet flyttedes til sin nuværende Plads i 1924 fra Qaersuarssuk i Umanak Distrikt og har siden været drevet ved Qutdligssat. Vi giver i Tabel 94 en Oversigt over Produktionen saavel i samlet Mængde som pr. beskæftiget Arbejder.

Befolkningen ved Qutdligssat har langt fra samme Adgang til Fangst som i de øvrige Distrikter, og Stedets Beboere har i det væsentlige været henvist til at søge deres Behov dækket ved Indkøb i Butikken.

Tabel 95. Kaloriebehov ved Qutdligssat og Dækningen med europæiske Produkter.

Calorie requirements at Qutdligssat and covering by European groceries.

Aar	Kaloriebehov	Indkøb i Butik	Dækning
	<i>calorie requirements</i>	<i>consumption of European groceries</i>	<i>covering</i>
	Mill. Kal.	Mill. Kal.	%
1925/26	91	53	58,2
1926/27	142	96	67,6
1927/28	146	131	89,7
1928/29	141	122	86,5
1929/30	161	137	85,1
1930/31	193	160	87,4
1931/32	215	182	84,7
1932/33	199	171	85,9
1933/34	237	195	82,3
1934/35	242	213	88,0
1935/36	285	232	81,4
1936/37	301	265	88,0
1937/38	357	289	81,0
1938/39	467	372	79,7

phot. JETTE BANG

Fig. 19. Butikken i Qutdligssat.

Vi har i Tabel 95 beregnet Stedets samlede Kaloriebehov og den Dækning heraf, der er naaet gennem Indkøb i Butikken.

Vi ser af Tabellen, at en meget stor Del af Behovsdækningen er sket ved Indkøb i Butikken. Der resterer kun 10—20 %, som delvis er dækket ved Indkøb af Kommissionsgods (Daasemad), medens Resten antages at være dækket af grønlandske Produkter (dels egen Fangst og dels Køb fra de omboende Grønlændere).

Til nærmere Belysning af dette Forbrug har vi i Tabel 96 beregnet Forbruget pr. Individ af de mest betydende Næringsmidler.

Det fremgaar af Tabellen, at Forbruget ved Qutdligssat af Mel og Sukker ligger endog meget højere end de tidligere gengivne Tal for de tre Distrikter, og det er ganske ejendommeligt at konstatere, at Sukkerforbruget, der ved Qutdligssat i 1938/39 naaede 60 kg pr. Individ, er større end Sukkerforbruget i Danmark og vel hører til det højeste i

Tabel 96. Forbruget pr. Individ ved Qutdligssat af de vigtigste Proviantsorter.
Consumption per individual at Qutdligssat of the most important kinds of groceries.

Aar	Margarine <i>margarin</i>	Svinefedt <i>fat</i>	Ærter og Bønner <i>peas and beans</i>	Gryn <i>groats</i>	Skibsbrød <i>ship bread</i>	Skonrogger <i>ship biscuits of rye</i>	Kiks <i>ship biscuits of wheat flour</i>	Rugmel <i>rye flour</i>	Hvedemel <i>wheat flour</i>	Ris <i>rice</i>	Sukker <i>sugar</i>	Kaffe <i>coffee</i>	Te <i>tea</i>
	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg
1925/26 ...	1,14	2,32	4,66	8,99	0,38	14,26	1,81	61,12	25,39	6,73	32,58	3,52	0,23
1926/27 ...	1,30	1,61	2,37	5,85	1,81	18,92	6,49	48,26	26,06	3,99	37,86	4,21	0,20
1927/28 ...	4,42	1,72	5,09	10,55	1,44	22,88	6,29	49,92	34,44	6,55	48,45	6,06	0,35
1928/29 ...	4,81	2,00	5,97	7,71	0,34	19,13	10,25	32,95	45,81	7,86	47,98	6,67	0,23
1929/30 ...	6,73	0,69	3,20	5,64	0,46	11,25	11,67	16,77	55,61	7,13	63,39	6,05	0,23
1930/31 ...	6,64	1,04	1,99	7,29	0,78	12,79	10,29	25,85	37,97	5,43	58,33	5,57	0,28
1931/32 ...	11,32	0,50	3,13	7,26	0,18	10,41	11,41	23,28	49,57	3,94	50,21	5,07	0,24
1932/33 ...	4,19	1,22	2,29	8,65	0,32	6,45	11,73	21,97	52,72	5,20	54,61	4,99	0,26
1933/34 ...	6,91	1,61	1,91	5,13	0,16	3,41	13,04	22,26	44,31	4,50	57,73	6,98	0,26
1934/35 ...	8,32	0,72	1,96	6,13	0,17	5,36	11,70	33,50	38,77	5,35	58,20	4,37	0,25
1935/36 ...	7,62	1,39	2,28	6,13	0,29	2,98	11,24	27,72	44,34	4,88	57,17	3,75	0,25
1936/37 ...	6,60	0,25	1,92	6,38	0,22	3,12	12,53	33,95	45,44	5,91	59,65	3,30	0,22
1937/38 ...	7,13	—	1,83	7,11	0,23	2,52	12,38	32,68	41,80	5,93	56,60	2,73	0,21
1938/39 ...	6,42	—	2,07	6,55	0,09	3,77	11,00	26,38	41,32	7,15	60,20	2,61	0,20

Verden. Dette maa vel delvis kunne forklares ved, at Sukkeret maa være et af de Stoffer, der i den arktiske Kulde bedst kan erstatte Fedt. Det er ligeledes ejendommeligt at bemærke, at Hvedemelsforbruget ved

 Tabel 97. Forbrugets Fordeling ved Qutdligssat.
Distribution of consumption at Qutdligssat.

Aar	Proteinstoffer <i>albumens</i>	Fedtstoffer <i>fats</i>	Kulhydrater <i>Carbo-hydrates</i>
	kg	kg	kg
1925/26	1.430	517	12.625
1926/27	2.029	711	19.853
1927/28	2.745	1.251	26.302
1928/29	2.522	1.268	23.950
1929/30	2.593	1.476	27.421
1930/31	2.811	1.796	31.848
1931/32	3.405	2.818	34.468
1932/33	3.338	1.574	34.846
1933/34	3.477	2.477	38.466
1934/35	3.894	2.683	36.874
1935/36	4.214	2.953	45.520
1936/37	4.984	2.642	53.657
1937/38	5.304	3.159	57.985
1938/39	6.662	3.782	75.399

Qutdligssat ligger betydeligt højere end i de tre Kolonidistrikter, medens Rugmelsforbruget er endog væsentlig lavere.

Endelig har vi i Tabel 97 beregnet Forbrugets Fordeling paa henholdsvis Kulhydrater, Æggehvide og Fedtstoffer.

Det er interessant at bemærke, at de Grønlændere, der findes ved Qutdligssat, paa forholdsvis kort Tid er gaaet over fra en Kost, der omtrent udelukkende har været præget af Fedt og Æggehvide, til en Kost, næsten udelukkende præget af Kulhydrater. Det vilde have sin Interesse, om man en Gang i Fremtiden kunde faa detaillerede Oplysninger om, hvorvidt denne voldsomme Overgang i Ernæringen har haft nogen Virkning paa den almindelige Sundhedstilstand, samt om der har vist sig nogen Virkning paa de Sygdomme, der har kunnet konstateres paa Stedet.

XIX. Slutning.

Det er ejendommeligt ved Studiet af den erhvervsmæssige Udvikling i de tre Kolonier ved Diskobugten at bemærke, at en Hovedårsag til Erhvervsforholdenes Ændringer kan føres tilbage til Svingninger i Temperaturforholdene. Vi har nærmere belyst dette tidligere i Diagram 1, hvor vi har beregnet den gennemsnitlige Vintertemperatur hvert Aar og har paavist, at Gennemsnitstemperaturen er steget fra Aarti til Aarti. Denne Stigning har for Grønlænderne først og fremmest haft den Virkning, at Isen nu ikke længere lægger sig fast i Diskobugten igennem Maaneder, og derigennem bliver Mulighederne for Vinterfangst stedse ringere. Den erhvervsmæssige Virkning heraf har været, at Fangsten i stigende Grad har maattet koncentreres om Sommermaanederne, medens den sociale Virkning har været en forøget Knaphed i Vintermaanederne og en stigende Overgang til Fiskespise, saaledes at øget Hjælp har været nødvendig og faktisk ogsaa er blevet gennemført.

Dernæst er den erhvervsmæssige Udvikling i den sidste Menneskealder karakteriseret ved en Tilbagegang i Sælfangsten. Saa vidt man kan slutte af det fremdragne Materiale, er der en Tilbagegang i Sælfbestanden for de to mest betydende Arter, Grønlandssælen og Fjord-sælen. For Grønlandssælens Vedkommende maa dette utvivlsomt ses i Forbindelse med, at denne Sælart er et udpræget Trækdyr, og at der igennem meget lange Perioder er foretaget omfattende Nedskydninger ved Ynglepladserne i Nærheden af Lawrenceflodens Munding. Disse Nedskydninger har paa Grund af Grønlandssælens Talrigbed vel ikke straks givet sig Udslag i Fangsten i de tre her undersøgte Distrikter; men der kan næppe være Tvivl om, at der maa være nogen Sammenhæng (46). Vi finder derfor, at det vil være en interessant Fremtidsopgave

at søge denne Sammenhæng nærmere statistisk belyst. Hvad Netsidefangsten angaar vil man formentlig have Anledning til at slutte af Tallene, at der maa være nogen Tilbagegang. En Hovedaarsag hertil maa søges i den voksende Befolkning saaledes, at Netsiden ogsaa i Yngletiden er udsat for en haard Fangst, hvad Bestanden næppe har kunnet holde til.

Den saaledes konstaterede Tilbagegang paa Hovedomraadet for Distrikternes Erhvervsliv er yderligere understreget af Hvalfangstens Tilbagegang, og Hovedindtrykket af den af Styrelsen iværksatte Hvalfangst har kun været, at Tilbagegangen er forhalet noget. Paa privat Initiativ har der allerede før Aarhundredskiftet været sat Fiskeri af Hellefisk i Gang, og ikke smaa Mængder er hjemsendt af forskellige interesserede Kolonibestyrere. Allerede i Begyndelsen af Aarhundredet blev dette Fiskeri monopoliseret, og i den sidste Menneskealder er Hjemsendingen af Hellefisk sket for Styrelsens Regning. Paa andre Omraader har man fra Styrelsens Side søgt at sætte ny Erhvervsvirksomhed i Gang. De mest betydende Omraader her er Torskefiskeriet og det udvidede Hajfiskeri.

Tilbagegangen af Sødyrfangsten har dog ikke bevirket nogen Formindskelse af Grønlændernes Indtægter. Der er ansat et stigende Antal grønlandske Tjenestemænd, og der beskæftiges stedse flere Lejede baade ved Fiskens Tilberedning, ved Skibenes Ekspedition og paa anden Maade. Endvidere har de Priser, som man har givet Grønlænderne for deres Produkter, været stigende, omend den sidste halve Snes Aar her viser nogen Tilbagegang.

Hovedbilledet af Distrikternes Udvikling siden Aarhundredskiftet har derfor været en Tilbagegang i Fangsten og dermed i Kødproduktionen, som i væsentlig Grad er opvejet ved, at Grønlands Styrelse gennem den førte Prispolitik har givet Grønlænderne Mulighed for at supplere Sælkødet som Hovednæringsmiddel med Butikkens Produkter. Det er dette, der forklarer den voldsomme Stigning, særlig i Melforbruget og Sukkerforbruget, og naar Ritenbenk har et noget mindre Forbrug af disse Varer, maa det ses i Sammenhæng med, at man her i højere Grad har kunnet blive staaende ved den gamle grønlandske Nationaløkonomi.

Naar saaledes den vanskelige erhvervsmæssige Udvikling ikke har givet sig Udtryk i nogen Tilbagegang for den grønlandske Befolkning, og mange vil tværtimod karakterisere Udviklingen som Fremgang (f. Eks. de væsentlig forbedrede Hustyper), saa skyldes det udelukkende den fra dansk Side førte økonomiske Politik. Denne Politik har imidlertid ikke kunnet finde sin Basis i stigende Priser ved Salg af de grønlandske Produkter. Tværtimod viser Prisen i København for grønlandsk Tran og Olie en meget betydelig Nedgang i det store og Hele gennem et Par Menneskealdrer, idet de grønlandske Produkters Anvendelsesom-

raade er gaaet tilbage, ved at nye Varer er kommet frem paa Verdensmarkedet.

Den i det foregaaende beskrevne Udvikling har saaledes mindre Basis i Grønlandernes Forhold og Produktion. Udviklingens Grundlag er et Ønske fra dansk Side om at hjælpe Grønlænderne saaledes, at deres Erhvervsliv ikke er blevet totalt ødelagt af Verdensmarkedets Udvikling. En Støtte for, at man har kunnet gennemføre en saadan Politik i Danmark, er de betydelige Indtægter, den danske Stat paa anden Maade har haft fra Grønland gennem de store Indtægter, Kryoliten har givet. Det bør dog bemærkes, at selv om disse Indtægter stammer fra Grønlands Naturrigdomme, skyldes de ikke grønlandsk, men udelukkende dansk Indsats.

Der har altsaa fra den danske Stats Side været en betydelig Vilje til at hjælpe den grønlandske Befolkning i de tre her undersøgte Distrikter; men naar en saadan Indsats har kunnet gøres trods Vanskeligheder baade med Hensyn til Fangst og Verdenskonjunkturer, saa maa en væsentlig Aarsag søges i den Form, man fra dansk Side har givet Styrelsen af det grønlandske Handelsmonopol. Det har haft den allerstørste Betydning, at en enkelt dansk Mand, H. RINK, i Midten af forrige Aarhundrede paa en Tid, hvor alle troede, at Monopolernes Ophævelse paa alle Omraader vilde bringe ubetinget Fremgang, ikke alene selv har kunnet indse, men ogsaa har kunnet belære det danske Folk om, at Grønlandsmonopolet maatte bevares, hvis Danmark skulde kunne gøre en virkelig Indsats til Gavn for det lille grønlandske Folk.

Selv om det lykkes at bevare Grønlandsmonopolet i Fremtiden, tegner denne sig dog ikke ubetinget lys for Distrikternes ringe Befolkning. Vi har paavist, at Folkemængden paa Grund af den relativt stabile økonomiske Udvikling og de mange Hjælpeforanstaltninger har kunnet vokse betydeligt; men vi har ogsaa paavist, at den voksende Befolkning for sin Indsats havde en stedse ringere erhvervsøkonomisk Basis. Der er derfor ikke noget urimeligt i at hævde, at den fattige grønlandske Kyst paa den hidtidige Erhvervsbasis er ved at blive overbefolket. Saafremt man fra dansk Side fortsat vil følge den hidtidige Linie overfor Grønland og Grønlænderne, bliver det derfor nødvendigt at søge at udvikle alle de erhvervsmæssige Muligheder, som det fattige Land har. Vi har omtalt de betydelige Fredningsbestemmelser, der er gennemført for Rensdyr, Ræve og Ederfugle; men en virkelig effektiv Fredning af omfattende økonomisk Betydning for Grønland vil dog kun kunne naas, naar Spørgsmaalet om Fredning af Sælerne kan tages op (47). Dette er imidlertid for saa vidt angaar den store, kødrige Grønlandssæl ikke noget specielt grønlandsk Problem, idet en Fredning af de voksne Dyr under Trækket langs Grønlands Kyst vilde være en Meningsløshed, saa længe der ikke er gennemført nogen Fredning af Dyrene, naar de samles i

phot. JETTE BANG

Fig. 20. Jakobshavns Isfjord har »skudt ud«.

Yngletiden i store Mængder ud for Lawrenceflodens Munding. Spørgsmaalet om en Begrænsning i Fangsten af Dyrene i Yngletiden, er vel ikke noget specifikt grønlandsk Problem; men det maa haabes, at man, naar dette Spørgsmaal kommer under international Debat, ogsaa vil tage et minimalt Hensyn til Grønlanderne, for hvem dette Dyr er af vital Betydning.

Af de foregaaende Kapitler fremgaar formentlig med al ønskelig Tydelighed, at Distrikterne er fattige paa Erhvervsmuligheder, og at Fremtidsmulighederne paa Grund af det kolde Klima og den store Afstand til Markederne nødvendigvis maa være overordentlig smaa. Det vil derfor efter vor Opfattelse ikke være rigtigt, hvis man, som enkelte smaa Kredse ønsker, aabnede Grønland for europæisk Fangstvirksomhed. En saadan vil højt regnet kunne give Erhvervsbetingelser for ganske faa Europæere og vilde, saa vidt vi kan se, være fuldkommen ødelæggende for det Arbejde, der fra dansk Side er udført i Aarhundreder.

SUMMARY

The three districts encompassed by the investigation lie between lat. $69^{\circ}30'$ and $70^{\circ}35'N$. in Greenland. Their mean temperature is negative (Table 1); during the past few decades the winter temperatures especially have showed signs of a rise (Diagram 1). The climate is influenced by the situation of the districts relatively far from the sea and close to the inland ice (Tables 2 and 3). The population has been on the increase, though scarcely as much as in the rest of North Greenland (Tables 4, 5 and 6). The age distribution of the population is characterized by a relatively large number of children and relatively few men of working age (Table 7). The population is becoming more and more concentrated in the vicinity of the main settlements (Table 8), and in the following we explain the reasons for the development. There being but few Danes in the districts (Table 9), the inaccuracy resulting from reckoning with averages for the purpose of expressing how the Greenlanders exist is relatively small.

The basis on which the investigation of the occupations is made is the information collected regarding the implements used (Tables 10, 11, 12 and 13), from which it is seen that there is a marked movement in the direction of European hunting gear.

One of the oldest trades in Disko Bay is whaling, but the number of whales, especially the large varieties (Greenland whale), has declined as a result of intense exploitation. In recent years the Administration of Greenland has endeavoured to provide the Greenlanders with cheap whale meat by means of its own whaling vessel (Tables 14 and 15), but the hunting of white whales and narwhals is still of some importance to the population (Tables 16, 17 and 18).

Throughout the whole of the nineteenth century sealing predominated, both in the procuring of the necessary food and in the securing of products for sale to the Royal Greenland Trading Company ("The store") (Tables 19 and 20). In the twentieth century sealing has declined, both absolutely (Table 21) and in proportion to the rapidly increasing population (Table 22). This development is much more

prominent at the main settlement than at the outlying posts and dwelling places (Table 23), and this decline becomes more pronounced again when calculated in proportion to the number of bread-winners (Table 24). This is to some extent due to the fact that the number of seal-hunters has stagnated (Table 25), as some of the population have taken up other occupations. This decrease in the number of seal caught is elucidated in comparison with a calculation made by RINK in 1850 (Table 26). With respect to the population's food supply this decline is manifested by a smaller output of meat per family, especially in the Christianshaab and Jakobshavn districts (Tables 27, 28 and 29).

An analysis has been made of the number of seals caught in the various months of some typical sealing years (Tables 30, 31 and 32). It shows that the hunting of large seals is concentrated in June and July, and to a smaller degree in October-November, whereas small-seal hunting are concentrated in the late summer. From this it appears that the population have relatively ample to live on in summer and autumn, whereas the procuring of meat as well as of "cash" (blubber) is on a very low level in the winter and spring months. This very marked fluctuation in the production is bound to cause economic difficulties for the least prosperous section of the population; in point of fact there are very great differences between the number of seals caught by various individuals, and it is shown (Table 33 and Diagram 2) that the landings vary considerably with the age of the hunter, and that a Greenlander's success as a hunter usually falls off at about the age of fifty. Within the most productive age group (26—50) it is shown (Diagram 3) that there are very great individual differences.

Of the fisheries the most important in the district is that of the Greenland halibut, which is concentrated on Jakobshavn settlement itself (summer fishing) and in a lower degree on Jakobshavn Isfjord (winter fishing) (Table 34). The quantities landed vary greatly, and there seems to be some connection between sales to the Royal Trade and the temperatur (Diagram 4). In addition to Greenland halibut cod have had an important part in recent years, especially in the Christianshaab district (Table 35). Whereas this bears some relation to the higher temperature, there was a considerable shark fishery throughout the whole of the period under review (Table 36); this is divided into months (Table 37), where it is shown that most sharks are caught in the same period as sealing and the greater part of the Greenland halibut fishery.

There is relatively little hunting on land; fox trapping is of most importance (Table 38), at seems to be connected to a certain degree with the fall of snow (Diagram 4). Ptarmigan and hare are of little importance as game, whereas seafowl in the Christianshaab district plays some role in the procuring of meat (Tables 39 and 40).

On the basis of this information we have made calculations as to the production of meat (Table 41), which show that in the first years of the period much less meat was utilized than was the case later. The meat output is then related to the calorie requirement (Table 42), revealing that there has subsequently been a varying but on the whole decreasing percentage of supply in relation to requirements (Table 43). This percentage is much lower at the settlements than at the outlying posts and dwelling places, Christianshaab settlement seeming to have a particularly low percentage (Table 44). A calculation is then made of what contribution seal-meat in the various months towards covering requirements (Table 45), and this shows that at the outlying posts of Jakobshavn and especially Ritenbenk there are several months when much more seal meat is procured than is necessary to satisfy the total requirement, whereas at other times and at other places within the districts the percentage is very low. Similarly it is shown (Table 46—50) that the use of seal-skin has fallen off considerably and has necessitated a change-over to European commodities.

In order to be in a position to buy these the population must have an increasing cash-economy. For Christianshaab settlement this is explained (Diagram 6), and it is shown (Table 51) that the Administration of Greenland has encouraged an increased cash-economy by paying higher prices for the Greenland products. Although the quantities of some of the most important products have not risen (Table 52), the quantities sold to the store have increased very considerably (Table 53). We have endeavoured to separate the fluctuations of prices (Table 55). In addition to the sale of Greenland products the Greenlanders have also had markedly increasing incomes partly as regular wage-earners (Tables 56 and 57) and partly as hired labour on more casual work (Table 58). Finally, the population has had various more accidental sources of income (Table 59), so that it has been possible to calculate the total cash income (Table 60), this income reckoned on a basis of a family of five people (Table 61), and finally converted according to the Greenland cost-of-living index (Table 62).

An analysis is then made of what Greenlanders spend their cash income on, and what commodities have been bought at the various places. This statement is divided into the periods 1899—1919 (Chapter 16) and 1919/20—1938/39 (Chapter 17). For the period 1899—1919 the total consumption of European goods is shown in their main groups (Table 63) and then calculated in kroner per head (Table 64). For purposes of comparison we have put the consumption at Christianshaab in 1899/1900 at 100 (Table 65) and made a relative distribution (Table 66) as well as a comparison between the consumption of victuals and the production of seal meat (Table 67). This is followed by more specific information

as to the consumption of the more important kinds of provisions (Tables 68—70), whereafter we have made an analysis of the consumption of textiles (Tables 71 and 72). In continuation of this we have essayed a calculation showing how an additional income of 1 Krone was spent: first an analysis of how much went on provisions at the various settlements (Diagram 7) and how much on textiles (Diagram 8). The additional consumption of provisions is then examined. The extra outlay on flour and various kinds of bread is calculated as a share in the total extra outlay on provisions (Diagram 9), on sugar (Diagram 10), on groats and rice (Diagram 11), on dried fruit (Diagram 12) and on coffee (Diagram 13). These diagrams show that the food purchases were greater by far on sugar and flour (bread), whereas the increase on the more luxurious commodities has fallen off somewhat. Similarly, the extra outlay on textiles is divided between white piece goods, coloured piece goods and other soft goods (Diagrams 14—16).

After this we turn to the past twenty years. For this period we show the varying shop prices for some of the goods in most demand (Table 73), and on the basis of a much larger number of items present a picture of the total price development (Table 74). A survey is then given of the total purchases in the shops (Table 75) and of the total shop-purchases per family (Table 76). These are analysed into main groups (Tables 77, 78 and 79), and Table 80 shows the relative distribution of shop purchases in the period. Next, we have calculated the extra outlay on provisions in relation to the total extra outlay (Diagram 17), and specified information is given as to the individual consumption of the most important articles of food (Tables 81, 82 and 83). In this connection we show the consumption of flour, sugar and coffee, in relation both to the total food purchases and to the prices of the various articles (Diagrams 18, 19 and 20). Similarly the consumption of the most important soft goods is shown in Tables 84, 85 and 86, as well as the extra-outlay on soft goods in relation to the total extra-outlay (Diagram 21). The consumption of commodities ordered direct from Denmark through the Royal Trade is shown (Table 87) as well as that of white material, coloured material and other soft goods in relation to the total purchases of textiles (Diagrams 22, 23 and 24). Finally, we show figures for the consumption of the various kinds of tobaccos (Tables 88—90), and the total tobacco outlay is placed in relation to the total shop purchases (Diagram 25). We give furthermore information regarding the sale of certain building articles (Table 91), of coal (Table 92) and certain hardware articles (Table 93).

In conclusion, a separate chapter tells of the special conditions at Qutdligssat coal mine, where national occupations are only carried on to a very limited extent (Tables 94—97).

It is a curious feature in the study of occupational developments in the three settlements at Disko Bay that one of the main causes of the changes in the occupations of the population may be traced back to fluctuations in the temperature. These may be characterized as on the rise, which, as far as the Greenlanders are concerned, has had the effect that the ice no longer lies firm for months in Disko Bay, so that the possibilities of winter hunting become smaller and smaller. The effect on the occupations is that hunting to an increasing extent has had to be concentrated in the summer months, the result being that increased relief has been necessary and has actually been given.

Next, occupational developments during the past generation are characterized by a decline in sealing. As far as can be judged from the material collected, there is a decline in the numbers of the two most important species, the harp seal and the common seal. As regards the former there is no doubt that the decreased numbers must be seen in conjunction with the fact that this seal is distinctly a migratory animal, and that for many years very large numbers have been shot at the breeding grounds near the mouth of the St. Lawrence.

This decline in the principal sphere of occupations in the districts is additionally emphasized by the falling off in whaling, and the chief effect of the Administration's own whaling expeditions has merely been that the decline has been slowed down somewhat. To some extent the smaller landings of sea mammals have been offset by a great increase in the fisheries.

However, the decline has caused no diminution of income to the Greenlanders. The number of Greenlanders employed as Government servants is increasing, and more and more are being employed in the preparation of fish, dispatching of ships and other jobs. Furthermore, the prices paid to the Greenlanders for their products have gone up, though there has been some decrease during the past ten years or so. The main impression of developments within the districts since the beginning of the century is therefore one of decline in hunting yields and consequently in the production of meat, to a great extent offset by the fact that by means of its price policy the Administration of Greenland has provided the Greenlanders with a possibility of supplementing their seal meat as the chief source of nutrition with shop commodities.

The actual development, and one which many will describe as progress (e. g. the much improved types of houses) is entirely the result of the economic policy pursued by the Danish authorities. That policy, however, has not been backed up by higher prices for Greenland products; in fact, the Copenhagen prices for Greenland whale and fish oil have fallen very considerably during the past few decades owing to the

fact that the sphere of usefulness of these Greenland products has contracted owing to the appearance of new commodities on the world markets. It is thus clear that the State of Denmark has evinced considerable readiness to help the Greenland population; that this could be done, in spite of difficulties both with regard to hunting yields and to the state of the world markets, has been due essentially to the form in which the Danish government has practised the Greenland trading monopoly.

Though it may be possible to preserve the Greenland monopoly in the future, this same future does not hold out unconditionally bright prospects for the small populations of the districts. We have shown how the population, as a result of the relatively stable economic development and the many relief measures, has been able to grow considerably; but we have also shown that this growing population has a constantly deteriorating economic basis for its occupations, and it is not unreasonable to say that the meagre coast of Greenland is becoming overpopulated. If it is the intention of the Danish authorities to continue along the same lines with regard to Greenland and the Greenlanders, it will therefore be necessary to cultivate all the occupational possibilities of this little-productive country. We have referred to the important preservation laws introduced to cover reindeer, foxes and eider ducks; but no really effective protection of wide economic importance to Greenland can be achieved until the question of the protection of seals can be taken up. As regards the large, fleshy harp seal, however, this is no specially Greenland problem, as it would be absurd to protect the adult animals in their migrations along the coast of Greenland as long as they are not protected when they gather in the breeding season in huge numbers off the mouth of the St. Lawrence. The question of restrictions on killing the animals in the breeding season is not a specifically Greenland one either; but it is to be hoped that when this question comes up for international discussion, some small consideration will be given to the Greenlanders, to whom this animal is of vital importance.

LITTERATUR

1. Grønland i 200-Aaret for Hans Egedes Landing, Bd. 1, Side 119, Kbh. 1921.
2. Sammendrag af statistiske Oplysninger om Grønland I, Side 427, Kbh. 1942.
3. H. WINGE: Grønlands Pattedyr (M. o. G. Bd. 21,2), Kbh. 1902.
4. H. RINK: Grønland I, 1. Del, Side 99, Kbh. 1857.
5. COLLIN: Skandinavisk Litteraturselsk. Skrifter 1809, Side 173, Kbh. 1809.
6. A. BERTELSEN: Grønlandsk medicinsk Statistik og Nosografi (M. o. G. Bd. 117,1), Side 40, Kbh. 1935.
7. — Grønlandsk medicinsk Statistik og Nosografi (M. o. G. Bd. 117,1), Side 7, Kbh. 1935.
8. Sammendrag af statistiske Oplysninger om Grønland I, Side 427, Kbh. 1942.
9. H. RINK: Grønland I, 1. Del, Side 199, Kbh. 1857.
10. Grønland i 200-Aaret for Hans Egedes Landing, Bind I, Side 105, Kbh. 1921.
11. Grønland i 200 Aaret for Hans Egedes Landing, Bind I, Side 229, Kbh. 1921.
12. Meddelelser om Grønland, Bd. 131,9. Side 73, Kbh. 1943.
13. LARS DALAGER: Grønlandske Relationer (Det grl. Selsk. Skrifter II), Side 81—82, Kbh. 1915.
14. L. BOBÉ: Arkivstudier (M. o. G. Bd. 55,2), Kbh. 1898.
15. H. WINGE: Grønlands Pattedyr (M. o. G. Bd. 21), Side 485—86, Kbh. 1898.
16. Discovery reports, vol. 7, pag. 402—06, Cambridge 1933.
17. H. RINK: Grønland I, Side 120, Kbh. 1857.
18. H. WINGE: Grønlands Pattedyr (M. o. G. Bd. 21), Side 508, Kbh. 1898.
19. H. RINK: Grønland I, Side 101, Kbh. 1857 og
M. P. PORSILD: Naturfredning i Dansk-Grønland (M. o. G. Bd. 51,6), Kbh. 1914.
20. PH. ROSENDAHL: Jakob Danielsen, en grønlandsk Maler, Side 66 ff., Kbh. 1942.
21. KNUD OLDENDOW: Naturfredning i Grønland (Det grl. Selsk. Skr.), Side 274 ff., Kbh. 1935 og
Beretninger og Kundg. vedr. Grønland. Styr. 1933, Nr. 3, Side 161, Kbh. 1933.
22. Beretninger og Kundg. vedr. Grønland. Styr. 1936, Nr. 1, Side 609—11, Kbh. 1936.
23. H. OSTERMANN: Den norske Grønlandspræst, Provst Jørgen Sverdrup, Kbh. 1922.
24. H. KLÆR: Dansk Indflydelse i Grønland, Kbh. 1906.
25. H. RINK: Grønland II, Side 205, Kbh. 1857.
26. A. BERTELSEN: Grønlandsk medicinsk Statistik og Nosografi (M. o. G. Bd. 117,2), Side 228, Kbh. 1937.
27. CARL RYBERG: Er Sælernes Antal i Aftagende i de vestgrønlandske Farvande (Det grønlandsk. Selsk. Aarsskr. 1906), Side 29, Kbh. 1906.
28. AD. S. JENSEN: The greenland halibut (D. kgl. d. Vidensk. Selsk. Skr., 9. R. VI. 4), Kbh. 1935 og

- PAUL M. HANSEN, AD. S. JENSEN og Å. VEDEL TÅNING: Cud making experiments in the waters of Greenland 1924—33 (Medd. f. Komm. f. Danm. Fiskeri- og Havunders., Serie Fiskeri, Bd. IX, No. 1), Kbh. 1935 og
- AD. S. JENSEN og PAUL M. HANSEN: Undersøgelser over den grønlandske Torsk, Kbh. 1930 og
- AD. S. JENSEN: On the fishery of the greenlanders (Medd. f. Komm. f. Danm. Fiskeri- og Havunders., Serie Fiskeri, Bd. VII, Nr. 7), Kbh. 1925.
29. H. RINK: Grønland II, Side 216, Kbh. 1857.
30. Beretninger og Kundg. vedr. Grøn. Styr. 1927, Nr. 2, Side 626, 651, Kbh. 1927.
31. H. WINGE, Grønlands Pattedyr (M. o. G., Bd. 21), Kbh. 1898.
32. KNUD OLDENDOW: Naturfredning i Grønland (Det grl. Selsk. Skr.), Kbh. 1935 og
- Beretninger og Kundg. vedr. Grøn. Styr. 1914, Nr. 3, Side 238, Kbh. 1914.
33. Meddelelser om Grønland, Bd. 131,7, Side 22, Kbh. 1942.
34. H. WINGE: Grønlands Fugle (M. o. G. Bd. 21), Side 104, Kbh. 1898.
35. H. RINK: Grønland I, Side 148, Kbh. 1857.
36. Beretninger og Kundg. vedr. Grøn. Styr. 1927, Nr. 5, Side 772, Kbh. 1927.
37. A. BERTELSEN: Grønlandsk medicinsk Statistik og Nosografi (M. o. G. Bd. 117,2), Side 88, Kbh. 1937.
38. — Grønlandsk medicinsk Statistik og Nosografi (M. o. G. Bd. 117,2), Side 228, Kbh. 1937.
39. H. RINK: Grønland II, Side 203 ff., Kbh. 1857.
40. H. KLÆR: Dansk Indflydelse i Grønland, Kbh. 1906.
41. KNUD OLDENDOW: Socialforsorg i Grønland (Der grl. Selsk. Aarsskr. 1930), Kbh. 1930 og
- Samme: Grønlandernes egne Samfundsorganer (Det grl. Selsk. Skr. X), Kbh. 1936.
42. P. O. PEDERSEN: Tandlægebladet 1938, Nr. 3, Kbh. 1938.
43. Sammendrag af stat. Oplysninger om Grønland I, Side 457 ff., Kbh. 1942.
44. PH. ROSENDAHL: Forbedring af Byggesk. f. Huse m. Græstørvsmur, Kbh. 1936.
45. Beretninger vedr. Grønlands Styrelse 1943, Nr. 1, Kbh. 1943.
46. KNUD OLDENDOW: Naturfredning i Grønland (Det grl. Selsk. Skr. IX), Side 315 ff., Kbh. 1935.
47. — Naturfredning i Grønland (Det grl. Selsk. Skr. IX), S. 320 ff., Kbh. 1935.

I ovenstaaende Litteraturfortegnelse er kun nævnt de Værker, som direkte er benyttet. Yderligere Fortegnelse over Litteratur vedrørende beslægtede grønlandske Emner findes f. Eks. i:

- KNUD OLDENDOW: Naturfredning i Grønland, Kbh. 1935 og
- A. BERTELSEN: Grønlandsk medicinsk Statistik og Nosografi, Kbh. 1937,
- samt for Meddelelser om Grønland:
- H. BISTRUP: Oversigt over Meddelelser om Grønland, Kbh. 1941.

